بسم الله الرحمن الرحیم

اقتصاد مقاومتی
استان تهران

برنامه عملیاتی

سند راهبردی

عنوان	سند راهبردی اقتصاد مقاومتی استان تهران طی برنامه ششم و افق ۱۴۰۴
تهیه شده در	گروه اموراقتصادی، سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های مردمی (دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران)
مدیریت طرح	نعمت‌اله ترکی (دبیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران)
مدیریت اجرایی طرح	علی عشاقی‌آغبلاغ (رییس دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران)
مشاورین در تهیه جلد اول	دکتر محمدتقی آذرشب- دکتر وحید شقاقی- دکتر محسن مردعلی- دکتر مهدی صانعی
تهیه‌کنندگان	معصومه بازرگانی‌کیا - حمیده ریحانی‌نژادکافی - سیما اولیایی‌رضایی
هماهنگی و پیگیری	سپیده جنگجو وشمه‌سرایی
تاریخ انتشار	پاییز ۹۵

هرگونه برداشت و نقل مطلب با نوشتن نام کامل کتاب بلامانع است.

رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)

وظیفه‌ی همه‌ی ما این است که سعی کنیم کشور را مستحکم، غیرقابل نفوذ، غیرقابل تأثیر از سوی دشمن، حفظ کنیم و نگه داریم؛ این یکی از اقتضائات «اقتصاد مقاومتی» است که ما مطرح کردیم.

در اقتصاد مقاومتی، یک رکن اساسی و مهم، مقاوم بودن اقتصاد است.

اقتصاد باید مقاوم باشد؛ باید بتواند در مقابل آنچه که ممکن است در معرض توطئه‌ی دشمن قرار بگیرد، مقاومت کند.

دکتر حسن روحانی

رییس جمهوری اسلامی ایران

اقتصاد مقاومتی مسیر برنامه های اقتصادی دولت است و برنامه هایی که دولت و ملت برای تحول اقتصادی پیش رو دارند، تحت سیاست های ابلاغی رهبر معظم انقلاب در اقتصاد مقاومتی است.

سال ۹۵، سال کار، تلاش و مدیریت برای اقدام و عمل در اقتصاد مقاومتی است.

دکتر اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

و رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور

اقتصاد مقاومتی سیاست هایی است که
حرکت و مسیر رسیدن به توسعه پایدار برای کشور را روشن کرده
و در حقیقت نقشه راهی در اختیار همگان قرار داده است.

دکتر محمد باقر نوبخت

معاون رئیس جمهور

و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

سیاست‌های اقتصاد مقاومتی راهبرد لازم برای رسیدن به اهداف چشم انداز ۲۰ ساله است،

اقتصاد مقاومتی نسخه مناسبی برای پیشرفت کشور است

ولی اجرای آن نیازمند اراده ملی است.

مهندس محمدرضا نعمت زاده

وزیر صنعت، معدن و تجارت

و جانشین رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور در استان تهران

عصاره انقلاب اسلامی در بعد اقتصادی، اقتصاد مقاومتی است

که به درستی از سوی رهبر انقلاب نشانه گذاری شده است.

اقتصاد مقاومتی امروز اساس اقدامات دولت به ویژه وزارت صنعت، معدن و تجارت است

و ما معتقدیم این سیاست ها به موقع و بجا وارد چرخه مدیریتی کشور شد.

مهندس سید حسین هاشمی

استاندار

و رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران

اقتصاد مقاومتی تنها نسخه نجات بخش اقتصاد کشور است.

امروز همه ما وظیفه سنگینی بر عهده داریم و باید با اعتماد به توانمندی های خود و استفاده صحیح از مردم

به عنوان مهمترین ثروت ملی و اعتماد به آنان اقتصاد مقاومتی مد نظر رهبر معظم انقلاب را محقق کنیم.

مهندس ترکی

رییس سازمان برنامه و بودجه

و دبیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران

اقتصاد مقاومتی در رویارویی و تقابل با اقتصاد وابسته قرار می گیرد.

اقتصاد مقاومتی نمی‌پذیرد که صرفا مصرف کننده باشد،

منفعل نیست و در مقابل اهداف اقتصاد سلطه ایستادگی می کند.

پیشگفتار

اقتصاد مقاومتی که به عنوان یکی از اصلی‌ترین راهبردهای تاریخ‌ساز برای مدیریت وضعیت اقتصادی ایران و مسیر دستیابی به اقتصاد پررونق، شکوفا و مبتنی بر توانمندی‌های داخلی و ظرفیت‌های درونی کشور در بهمن ماه سال ۹۲ توسط مقام معظم رهبری (مدظله العالی) مطرح شد، گامی بلند جهت استقلال کشور و شکوفایی ظرفیت‌های گوناگون در حوزه صنعت، خدمات و تولید است.

استان تهران بعنوان مرکز سیاسی، اقتصادی و جمعیتی جمهوری اسلامی ایران و موثرترین استان در روند تحقق تمامی سیاست‌ها و برنامه‌های کشور همگام با سایر استان‌ها و با رعایت دستورالعمل‌ها و برنامه‌های ابلاغی اقدام به تهیه و تدوین برنامه اقتصاد مقاومتی استان نموده است. دراین راستا انتظار می‌رود مدیران دستگاه‌های اجرایی با تلاش، کوشش و اراده ای جدی، زمینه پیشتازی استان تهران در راستای تحقق اصل اقتصاد مقاومتی را فراهم کنند. بی‌تردید اهتمام به این عنصر مبارک مجالی را فراهم می‌آورد تا نام ایران عزیز در پهنه‌ی گیتی هر روز بیش از پیش فراگیر و گسترانده شود. تلاش برای تبیین مفهوم اقتصاد مقاومتی و ایجاد ساختار مناسب در سطح کل کشور برای نیل به این هدف مقدس باید دغدغه اساسی و رویکرد جدی همه‌ی مدیران باشد.

اینجانب فرصت را مغتنم می‌شمارم و از همه‌ی دست‌اندرکاران و تلاش‌گران اعم از مدیران و صنعت‌گران، کارگران و تلاش‌گران، برنامه‌ریزان و جهادگران عرصه‌ی اقتصاد تقدیر و تشکر نمایم.

امید است در سایه عنایات حضرت ولی‌عصر (عج) تلاش و اقدامات خدمت‌گزاران نظام جمهوری اسلامی منجر به تحقق اهداف و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و پیشرفت و تعالی کشور گردد.

سید حسین هاشمی

استاندار

و رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران

مقدمه

استان تهران پس از ابلاغ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، با بهره‌گیری از دیدگاه‌ها و رهنمون‌های مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و عنایت به این سیاست‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی از سوی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور، تدوین برنامه‌ای عملیاتی استان تهران را در راستای اقتصاد مقاومتی و پروژه‌های آن آغاز نموده و با اعتقاد به اینکه موارد یاد شده موثرترین محرک برای رسیدن به سند چشم‌انداز و جایگاه ویژه کشور در منطقه و بهبود وضعیت اقتصادی استان و کشور می‌باشد؛ تحقق این امر را در استان دنبال نموده است.

مستندات پیش‌رو، حاصل و ثمره کوشش‌ها و تلاش‌هایی است که از اواخر سال ۹۴ آغاز و در ابتدای سال ۹۵ با توجه به نامگذاری این سال بعنوان « اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» در دستور کار استان قرار گرفته است. این مجموعه‌ی ارزشمند با مشارکت همه جانبه کارشناسان و مدیران دستگاه‌های اجرایی استان، فعالان بخش خصوصی، مراکز علمی و هدایت موثر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان به ریاست جناب آقای مهندس هاشمی استاندار محترم در هفت جلد تهیه گردیده است. در گزارش حاضر ضمن ارائه مبانی، مفاهیم و اصول اقتصاد مقاومتی و مروری بر منویات مقام معظم رهبری در این خصوص، تشریح چارچوب اجرایی و تشکیلات اقتصاد مقاومتی استان تهران و تبیین مزیت‌ها، اولویت‌ها، تنگناها استان با ارائه تصویری روشن از چشم‌انداز اقتصاد مقاومتی استان در افق چشم انداز ۱۴۰۴، برنامه‌های عملیاتی، راهبردهای تحقق این برنامه‌ها و پروژه های ذیربط آن‌ها به تفکیک دوره کوتاه مدت، میان مدت (برنامه ششم) و بلندمدت (افق چشم‌انداز) تدقیق گردیده است.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از تمامی شخصیت‌های حقیقی و حقوقی به ویژه فعالان اقتصادی، انجمن‌های تخصصی، مدیران و کارشناسان دولتی، فرمانداران شهرستان‌ها، اعضای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان، اعضای شورای برنامه‌ریزی و اعضای کارگروه‌های استانی و شهرستانی که در تهیه، تدوین و اجرای این مجموعه ما را یاری رسانده‌اند؛ تشکر نمایم. همچنین مراتب سپاس از دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی که تهیه شرح خدمات، چارچوب‌ها، هدایت و راهبری کارگروه‌های تخصصی و دستگاه‌های اجرایی استان را در تدوین برنامه‌ها، بررسی گزارش‌ها و جمع‌بندی آن‌ها بر عهده داشته‌اند اعلام می‌دارم.

امید آنکه با پیروی از منویات رهبر مقام معظم انقلاب و هم راستا با سیاست‌های دولت تدبیر و امید، در مسیر اعتلا، رشد و بالندگی استان و تحقق آرمان‌های انقلاب موفق باشیم.

نعمت‌اله ترکی

رییس سازمان برنامه و بودجه

و دبیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

فهرست مطالب

مقدمه ۱

فصل اول: کلیات اقتصاد مقاومتی

سند راهبردی اقتصاد مقاومتی استان تهران در مجموعه حاضر مشتمل بر ۳ فصل است: ۴
مقدمه ۷
۱- چارچوب مفهومی اقتصاد مقاومتی ۸
۲- ضرورت اقتصاد مقاومتی ۱۰
۳- مولفه‌های برقراری اقتصاد مقاومتی ۱۲
۴- چه باید کرد؟ ۳۰
۵- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ۳۱
۶- نامه دفتر مقام معظم رهبری (چهار توصیه رهبر معظم انقلاب درباره اقتصاد مقاومتی) ۳۵
۷- دستور ریاست جمهور برای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ۳۶
۸- بخشنامه وزیر کشور به استانداران برای اقدام و عمل در اقتصاد مقاومتی ۳۸
۹- ابلاغیه رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به استان‌ها ۳۹
۱۰- تأکیدات مقام معظم رهبری جهت اجرای موفق و موثر برنامه های اقتصاد مقاومتی ۴۰
۱۱- اولویت‌های استان تهران در راستای اقتصاد مقاومتی ۴۱
۱۲- ساختار هدایت و راهبردی اقتصاد مقاومتی در استان تهران ۴۲
۱۳- عناوین برنامه‌های یازده‌گانه و طرح‌های اقتصاد مقاومتی استان ۴۴

۱۴- ارکان ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ۶۰
۱۵- شرح وظایف ارکان و رده‌های ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ۶۱
۱۶- فرآیند بررسی، تصویب، اجرا و نظارت برنامه‌های استانی اقتصاد مقاومتی ۶۶
۱۷- کارگروه‌های تخصصی ذیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ۶۹
۱۸- جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران ۷۶
۱۹- دوره های آموزشی اقتصاد مقاومتی ۸۲
۲۰- مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران ۸۳
۲۲- ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان‌های استان ۱۰۲
۲۳- اقدامات انجام شده درراستای تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در شهرستان‌ها ۱۰۴
۲۴- نشست‌های منطقه‌ای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ۱۰۵

فصل دوم: فرصت‌ها و مزیت‌ها، امکانات و تنگناهای توسعه استان تهران

مقدمه ۱۱۰
بخش اول: معرفی استان تهران ۱۱۱
۱- موقعیت ۱۱۱
۲- جمعیت و نیروی انسانی ۱۲۱
۳- امور اجتماعی ۱۲۲
۴- امور تولیدی ۱۲۴

۵- امور فنی و زیربنایی ۱۲۵
۶- اسناد بالادستی استان (نظریه پایه توسعه استان تهران و آمایش سرزمین) ۱۲۶
مأموریت استان تهران ۱۲۶
هدف غایی نظریه پایه توسعه استان (مأموریت استان تهران): ۱۲۷
اهداف کمی جهت تحقق هدف غایی نظریه پایه توسعه استان تهران: ۱۲۷
راهبرد اصلی دستیابی به اهداف کمی در راستای اهداف غایی تعیین شده برای استان تهران: ۱۲۷
موضوعات محوری و اولویت دار استان ۱۲۸
مسائل استان ۱۲۸
اهداف کلان توسعه استان ۱۲۹
۱-۲- ساختار اقتصادی استان تهران بر حسب بخشهای عمده اقتصادی (چهار بخشی) ۱۳۸
۲-۲- ساختار اقتصادی استان تهران بر حسب بخش‌های عمده اقتصادی (۱۵بخشی) ۱۴۲
۳-۲- اشتغال و بازار کار ۱۸۴
۴-۲- جمعیت ۱۸۹
بخش سوم: مزیت‌سنجی و فرصت‌های استان تهران ۱۹۱
۱-۳- تعیین فعالیت‌های مزیت دار و غالب در استان به روش تعیین مزیت مکانی ۱۹۱
۲-۳- تحلیل فرصت‌های توسعه استان به روش توصیفی-تحلیل روندی و خبرگی ۱۹۴
بخش چهارم: آسیب شناسی و تحلیل تنگناها، نقاط ضعف و تهدیدهای استان ۲۰۵
الف- تهدیدها و مخاطرات کلان فراروی استان تهران ۲۰۵

۴-۱- مخاطرات حکمرانی ۲۰۵
۴-۲-مخاطرات کسب و کار ۲۰۶
۴-۳- مخاطرات اقتصادی ۲۰۷
۴-۴- مخاطرات تولید ۲۰۸
۴-۵-مخاطرات تکنولوژیک ۲۱۱
۴-۶- مخاطرات زیست محیطی ۲۱۲
ب- آسیب شناسی تنگناها و امکانات توسعه زیربخش‌های استان ۲۲۲
بخش کشاورزی ۲۲۶
معدن ۲۲۷
بخش صنعت ۲۲۸
بخش آب و برق و گاز ۲۳۳
بخش ساختمان ۲۳۴
بخش خدمات بازرگانی ۲۳۴
بخش حمل و نقل ۲۳۶
خدمات بانکداری ۲۳۶
بخش مستغلات ۲۳۷
خدمات عمومی ۲۳۸
جمع‌بندی ۲۴۲

فصل سوم:

مقدمه: ۲۵۶
بخش اول: چشم انداز اقتصاد مقاومتی استان تهران ۲۵۷
بخش دوم: تناظر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه‌های یازده‌گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ۲۵۹
بخش سوم: راهبردهای تحقق برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ۲۶۶
بخش چهارم: تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی
مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه ۲۷۲
بخش پنجم: تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه، راهبردها،
پروژه های دستگاه های اجرایی به همراه برش شهرستان های استان ۲۸۵
بخش ششم: پروژه‌ها و اقدامات ویژه و خاص استان در راستای اجرای موثر اقتصاد مقاومتی ۲۳۴
بخش هفتم: شاخص های رصد تحقق برنامه های اقتصاد مقاومتی استان تهران ۳۵۹

مقدمه

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی، مادی، ذخائر و منابع غنی، متنوع، زیرساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را، که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگوئی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد.

سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا در بهمن ماه سال ۱۳۹۲ ابلاغ گردید.

در بیانات آغازین سال ۱۳۹۳ رهبر معظم انقلاب برای اقتصاد مقاومتی ویژگی‌هایی مطرح نموده‌اند که مهمترین ویژگی‌ها بدین شرح است: مردم بنیانی، عدالت‌محوری، درون‌زایی، برون‌گرایی و دانش‌بنیان بودن. «یکی از مهمترین الزامات اقتصاد مقاومتی کاهش وابستگی به نفت می‌باشد. این وابستگی، میراث شوم صد ساله ما است. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد، استفاده کنیم و تلاش کنیم نفت را با فعالیت‌های اقتصادیِ درآمدزای دیگری جایگزین کنیم، بزرگترین حرکت مهم را در زمینه اقتصاد انجام داده‌ایم. امروز صنایع دانش‌بنیان از جمله کارهایی است که می تواند این خلأ را تا میزان زیادی پر کند. ظرفیت‌های گوناگونی در کشور وجود دارد که می‌تواند این خلأ را پر کند. باید تلاش کنیم وابستگی کشور را کمتر کنیم، از این رو باید برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی مبتنی بر دانش روز و فناوری‌های نوین باشد و روش‌های سنتی و قدیمی کنار گذاشته شود و خود را به شیوه های علمی و جدید دنیا مجهز سازیم تا بتوانیم به اهداف مورد نظر برسیم. در اقتصاد دانش و یادگیری فناوری وقابلیت های محوری عوامل اصلی تولید و رفاه در جامعه هستند»[1]. «بعضی از کشورها ممکن است تولیدات زیرزمینی خودشان را، نفت

۱ . در فرمایشات نوروزی سال ۱۳۹۳ و تشریح ایجاد و ساختار و ویژگی های اقتصلد مقاومتی

خودشان، بشکه‌های نفت را منتقل کنند به صاحبان ثروت و علم در دنیا، محصولات آنها را بخرند، یک ظاهر پیشرفتی هم ممکن است به وجود بیاید اما پیشرفت نیست. پیشرفت آن وقتی است که درون‌زا باشد، آن وقتی که متکی به استعداد درونی یک ملت باشد. وزن و اعتبار کشورها و دولت‌ها و ملت‌ها هم وابسته به همین درون‌زایی است. اگر چنانچه از درون، یک حرکت، جهش و رشدی به وجود بیاید، به یک کشور، به یک ملت، وزن، اعتبار، ارزش و ابهت می‌دهد»[۲].

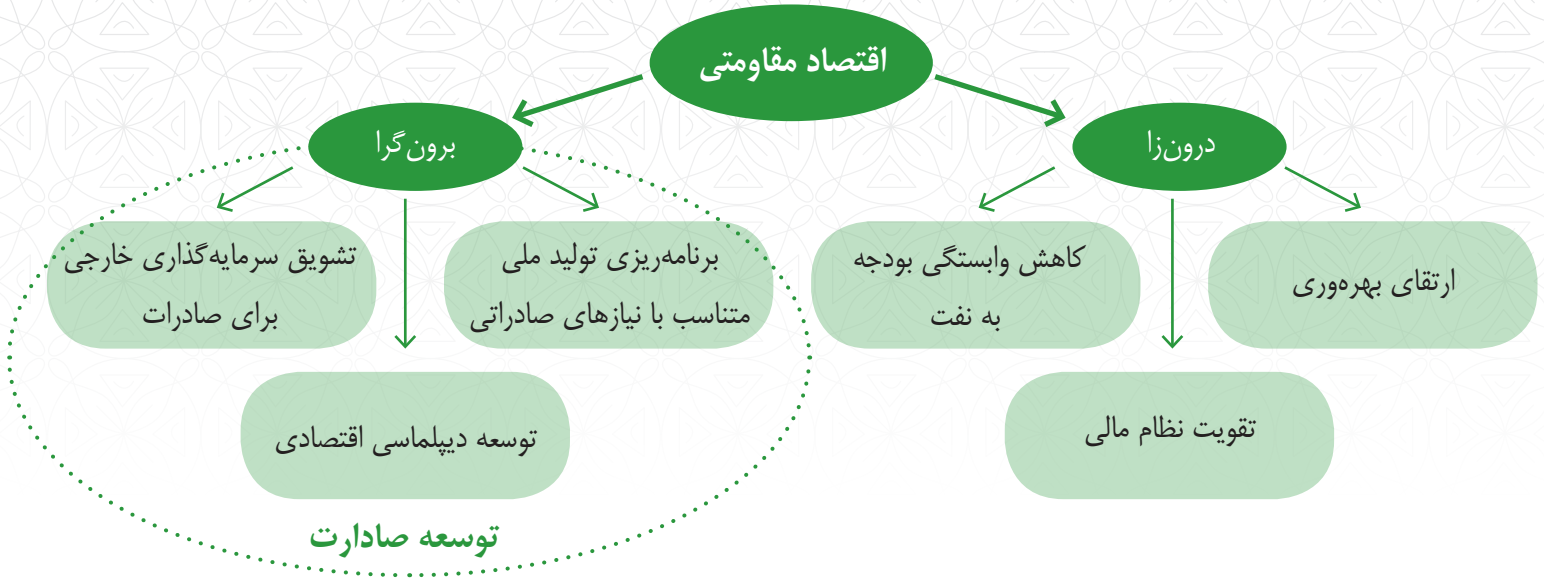
با توجه به بیانات رهبری و منویات ایشان و اسناد موجود در مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی حول مؤلفه‌های کلیدی زیر استوار شده است[۳]:

- اقتصادی **مردمی** است، بدین معنی که باید اقتصاد، از اقتصاد پول مبنا گذر کرده و به سمت اقتصاد تولید مبنا با حضور و نقش فعال اقشار مردم در تولید ثروت، گسترش کسب و کارهای کوچک و متوسط و تقویت کارآفرینی حرکت نماید.
- اقتصادی **دانش‌بنیان** است، بدین معنی که یافته‌های علمی تجاری‌سازی شده و از دانش، ثروت کسب گردد و اتکای اقتصاد به علم و فناوری باشد.
- اقتصادی **با کاهش وابستگی به نفت** است، بطوری‌که اتکای بودجه و درآمدهای دولت به منابع نفت و گاز کاهش یافته و جایگزینی با درآمدهای پایدار مالیاتی، صادرات غیرنفتی، صادرات دانش فنی، مالکیت های فکری و خدمات باشد.
- اقتصادی **با ثبات و رقابت‌پذیر** است، بدین معنی که ثبات، شفافیت و انسجام در سیاست‌ها، قوانین و مقررات اقتصادی حاکم باشد و رقابت پذیری اقتصاد ملی تقویت شده و کنترل عوامل اصلی ثبات اقتصادی در داخل کشور باشد.
- اقتصادی **با فضای سالم و شفاف** است، بدین معنی که شفافیت گردش اطلاعات مالی و اقتصادی، حذف رانت ها، انحصارات و ویژه خواری‌ها بویژه در اطلاعات عمومی و اقتصادی حاکم باشد.
- اقتصادی **با دیپلماسی فعال** است، بطوری‌که با توسعه تعاملات دوجانبه، ارتباطات منطقه‌ای و جهانی و حضور فعال و موثر در مجامع جهانی از فرصت‌ها و ظرفیت‌های منطقه بهره‌گیری حداکثری شود.

۲. بیانات رهبری در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۰۵/۳
۳. مقام معظم رهبری ۱۳۹۲/۰۷/۱۷

- اقتصادی **درون‌زا** است، بدین معنی که با بهره‌برداری حداکثری و بهره‌وری بالا از ظرفیت‌ها و مزیت‌های درونی اقتصاد ایران، عوامل اصلی ثبات و رشد اقتصادی یا منشأ داخلی داشته و یا در داخل کنترل شوند و راهبرد جایگزینی واردات در کالاهای مصرفی اساسی و استراتژیک مردم در دستور باشد.
- اقتصادی **برون‌گرا** است، یعنی بهره گیری حداکثری از فرصت‌های اقتصادی منطقه‌ای و جهانی، تنوع بخشی و توسعه صادرات در بخش‌های مزیت‌دار اجرایی گردد.
- اقتصادی **عدالت‌بنیان** است، بطوری‌که ارتقای عدالت اجتماعی با اتخاذ سیاست‌های فقرزدایی، برابرسازی فرصت‌های اقتصادی و آموزشی برای عموم مردم، توزیع عادلانه مواهب نفتی در جامعه، بهبود توزیع درآمدی، سازماندهی و بازمهندسی تامین اجتماعی در کشور و حمایت همه جانبه و کارآمد از کم درآمدها دنبال گردد.

شکل (۱) . براساس مطالب فوق، الگوی زیر برای اقتصاد مقاومتی می تواند مدنظر باشد:

با توجه به کلیات اشاره شده در بالا و لزوم حرکت جمعی آحاد جامعه و بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های بالقوه درونی کشور، ضرورت دارد با مبنا قراردادن بحث آمایش سرزمین و اتکاء به رویکرد جهادی و با پایبندی به ارزش‌های اسلامی، از ظرفیت تمام استان‌ها و مناطق کشور درتحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بهره برد.

بر اساس برنامه‌ریزی و دستورالعمل‌های صادره توسط جناب آقای دکتر جهانگیری، معاون اول محترم رییس جمهور و رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور، تمامی استان‌ها متناسب با ظرفیت های بالقوه و بالفعل خود؛ موظفند نقش و سهم خود را در راستای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی از طریق تدوین، اجرا و نظارت بر برنامه های ابلاغی محقق نمایند. استان تهران بعنوان مرکز جمهوری اسلامی ایران و تاثیرگذارترین استان در روند تحقق تمامی سیاست‌ها و برنامه‌های کشور نیز متناسب با سایر استان‌ها و با رعایت دستورالعمل‌ها و برنامه‌های ابلاغی، برنامه‌های خود در راستای برنامه‌های اقتصاد مقاومتی را تدوین نموده است که مجموعه حاضر بخش اول از کل سند راهبردی اقتصاد مقاومتی استان تهران طی برنامه ششم و افق ۱۴۰۴ را تشکیل می‌دهد.

سند راهبردی اقتصاد مقاومتی استان تهران در مجموعه حاضر مشتمل بر ۳ فصل است:

فصل اول شامل اسناد بالادستی، مفاهیم، مبانی و اصول و منویات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در موضوع اقتصاد مقاومتی و چارچوب اجرایی و تشکیلاتی اقتصاد مقاومتی در استان تهران می‌باشد.

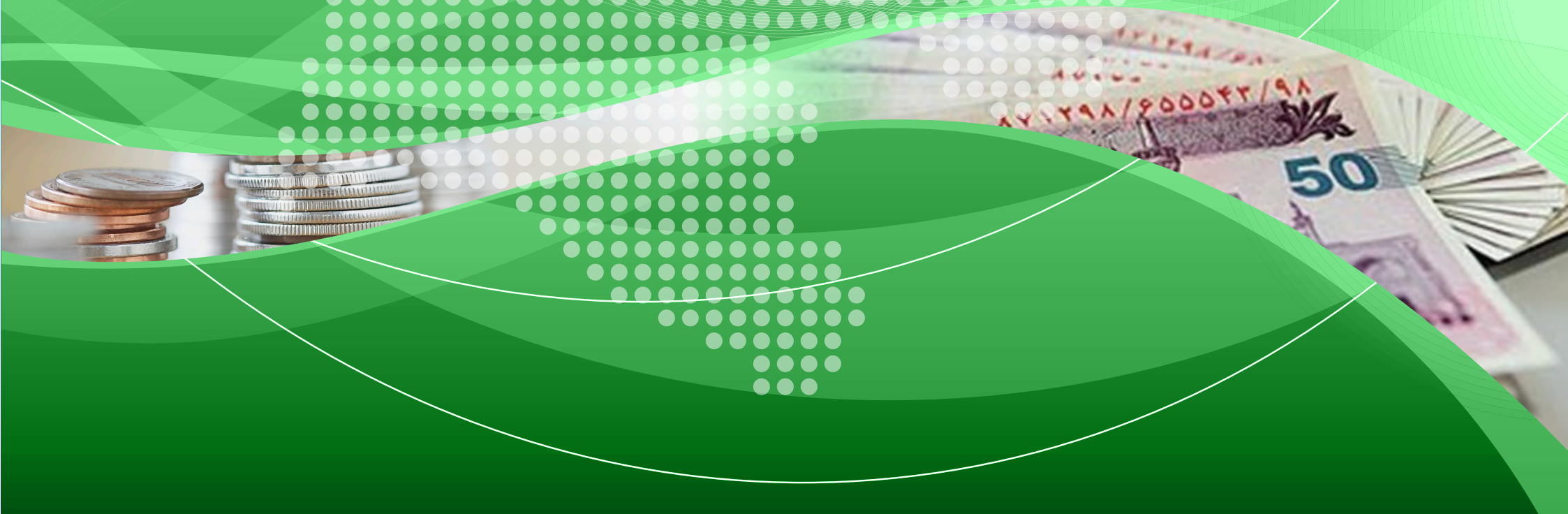
فصل دوم مرور اسناد بالادست، سند آمایش سرزمین و اسناد توسعه، با روش توصیفی و سپس تحلیل جداول داده – ستانده استان و خبرگی از صنعت‌گران، تولیدکنندگان و مسئولان اجرایی استان، با احصاء، شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های اقتصادی استان تهران، مهمترین امکانات، مزیت ها و نیز تنگناها و آسیب‌های استان تهران را معرفی می‌کند. در این فصل ضمن معرفی اجمالی استان تهران و شهرستان‌های استان، ظرفیت‌های بالقوه استان و وضعیت آماری شاخص‌های کلیدی اقتصادی و صادراتی استان توصیف شده و جایگاه و وضعیت شاخص‌های اقتصادی ارائه می‌شود. برای احصاء امکانات، مزیت‌ها، تنگناها و آسیب‌های استان تهران ابتدا استان تهران بصورت خلاصه‌وار از حیث اقلیمی، تقسیمات کشوری، پیشینه تاریخی و فرهنگی، مفاخر، زبان، منابع معدنی و طبیعی و کشاورزی و شاخص‌های کلیدی معرفی خواهد شد. در بخش دوم، شاخص‌های کلیدی اقتصادی و اجتماعی استان و روندهای گذشته و

موجود تبیین و تحلیل خواهد شد. بخش سوم به ارائه مزیت‌ها و فرصت‌های آشکار و پنهان استان تهران به روش مزیت مکانی و تحلیل خبرگی اختصاص خواهد یافت. در بخش چهارم نیز مخاطرات و آسیب‌های موجود و فراروی استان تهران که در مطالعات تحلیل محیطی اسناد آمایش سرزمین و توسعه بخشی و دیگر اسناد بالادست بدان‌ها اشاره شده جمع‌بندی و ارائه خواهد شد. بدیهی است اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بر تحقق رشد اقتصادی پایدار و شتابان متکی است و رشد اقتصادی کشور نیز از مجموع رشد و توسعه استان‌های کشور نشات می‌گیرد. رشد اقتصادی استان‌ها نیز در سایه دستیابی به فرصت‌ها و امکانات توسعه‌ای و کاهش تنگناهای موجود در زیر بخش‌ها و تهدیدات توسعه‌ای میسر خواهد شد. استفاده از سناریوهای مختلف رشد اقتصادی و بررسی تحولات اقتصادی و تکنولوژیکی و بهره‌وری نیروی کار نیز می‌توانند در ارزیابی رشد اقتصادی استان مفید واقع شوند. انتظار می‌رود با مروری بر این فصل بتوان با دیدی واقع بینانه‌تر دورنمای استان تهران را در تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تشریح نمود و بر پایه فرصت‌ها و مخاطرات محیطی آشکار و پنهان، بتوان پروژه‌های عملیاتی اثربخشی طراحی و اجرایی نمود.

فصل سوم ابتدا متناسب با نقاط قوت و ضعف، فرصت ها و تهدیدات استان تهران و آمایش سرزمینی ارایه شده در جمع بندی فصل دوم، نسبت به طراحی چشم انداز اقتصاد مقاومتی استان تهران اقدام و در ادامه سیاست های کلی با برنامه های یازده گانه مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تطبیق داده شده است. موضوع دیگری که در این فصل به تشریح آن پرداخته شده؛ راهبردهای تحقق برنامه های اقتصاد مقاومتی استان تهران است که با توجه به تأکیدات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در خصوص همسویی برنامه پنج ساله ششم توسعه با سیاست های اقتصاد مقاومتی، استان تهران در این راستا به ایجاد تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با این برنامه پرداخته است. در بخش پنجم تناظر سیاست های اقتصاد مقاومتی در استان تهران با تبیین کلی برنامه ها، راهبردها، پروژه ها و در نهایت برش شهرستانی هر یک از پروژه‌ها آمده است و بخش ششم به معرفی پروژه های خاص استان تهران پرداخته شده است. در پایان این فصل با معرفی شاخص های رصد تحقق برنامه‌های یازده گانه اقتصاد مقاومتی استان تهران برای نخستین بار در کشور، نقشه و شمای کلی از نحوه اجرای برنامه های یازده گانه اقتصاد مقاومتی در استان و نحوه ارتباط دستگاه های مسئول و نقش و سهم شهرستان های ۱۶ گانه در این فرایند مشخص شده که در نهایت چارچوب ارزیابی برنامه ها از طریق رصد شاخص های ارزیابی برنامه های اقتصاد مقاومتی استان تهران تبیین می شود.

فصل اول:

کلیات اقتصاد مقاومتی

مقدمه

در جامعه جهانی امروز تجارت و تعاملات اقتصادی سیاسی میان کشورها، سبب وابستگی شدید اقتصادی سیاسی ملل به یکدیگر شده است، این رویه با تمام اثرات مثبتی که در بهبود کیفی و کمی عملکرد اقتصاد دارد، اما زیان‌هایی را نیز با خود به همراه خواهد داشت. نمونه‌های مهمی از این موارد تسری بحران‌های مالی در دهه‌های گذشته میان کشورهای وابسته به یکدیگر بوده که اشتباهات و نقصان‌های اقتصادی در یک کشور را به تمامی کشورهای وابسته تسری داده است. علاوه براین موارد، وابستگی یک سویه به تجارت جهانی نیز می‌تواند به عنوان چشم اندازی برای اقتصاد باشد. وابستگی وارداتی صِرف، می‌تواند اقتصاد را ضربه‌پذیر و شکننده کند. در این میان اقتصاد ایران به دلیل رویکرد استراتژیکی که در منطقه دارد، همواره مورد هجمه و هجوم دوّل مستکبر قرار داشته است. وجود تحریم‌های متعدد در دوران پس از انقلاب اسلامی، هجوم‌های نظامی و اقتصادی، و .... نمودی از این مدعاست. از این رو باید چارچوبی برای مقابله و واکسینه کردن اقتصاد ایران در مقابل این نوع از نابسامانی‌ها فراهم آید تا اقتصاد، با حرکتی با ثبات به سمت اهداف بلند مدت خود حرکت کند. براساس اهداف سند چشم انداز بیست ساله، کشور ما باید در سال ۱۴۰۴ بعنوان قدرت اول منطقه در جنبه‌های مختلف اقتصادی، علمی و فناوری معرفی شود. مقام معظم رهبری ایران اسلامی، با توجه به درک مدبرانه این موارد، در سال ۱۳۸۹ برای اولین بار اصطلاح «اقتصاد مقاومتی» را در دیدار با جمعی از کارآفرینان کشور مطرح نمودند. اقتصاد مقاومتی الگویی اقتصادی است که برای یک ملت حتی در شرایط فشار و تحریم، زمینه رشد و شکوفایی را فراهم می‌کند. چارچوب اقتصاد مقاومتی مطرح شده توسط ایشان می‌تواند راهکاری برای مقابله با نوسانات و شوک‌های پیش‌بینی نشده اقتصادی باشد. لازم به ذکر است سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، فقط برای شرایط کنونی نیست بلکه یک تدبیر بلندمدت برای اقتصاد کشور و رسیدن به اهداف بلند اقتصادیِ نظام اسلامی است. اهمیت اقتصاد مقاومتی تا جایی است که در سال‌های اخیر با توجه به بحران اقتصادی جهانی، بسیاری از کشورها با توجه به شرایط و ساختارهای خود به دنبال مقاوم‌سازی اقتصاد بوده‌اند. البته نیاز اقتصاد ایران به اقتصاد مقاومتی بیش از کشورهای دیگر است زیرا از یک طرف ایران همچون کشورهای دیگر مرتبط با اقتصاد جهانی و مصمم به ادامه این ارتباط است و طبیعتاً از مسائل اقتصادی جهان متأثر خواهد بود و از طرف دیگر نظام اسلامی، به دلیل استقلال خواهی و عزت مداری و تأکید بر تحت تأثیر قرار نگرفتن از سیاست‌های قدرت‌های جهانی، مورد تهاجم، سوءنیت و اخلال‌گری است.[۴]

۴. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف، فعالان اقتصادی و مدیران مراکز «علمی، رسانه ای، نظارتی»، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۱- چارچوب مفهومی اقتصاد مقاومتی

در اولین گام برای تشریح نقشه راه رسیدن به اقتصادی مقاوم، باید مفهوم اقتصاد مقاومتی و چارچوب کلی آن تبیین شود. با توجه به مفاهیم و چارچوب‌های تشریح شده در سال‌های گذشته توسط نهادهای ذیربط، در این بخش به دنبال آن هستیم تا چارچوب مفهومی اقتصاد مقاومتی را تشریح نماییم.

۱-۱- اقتصاد مقاومتی

منطق مقاومت، بقا و دوام در بهترین وضعیت است. در منطق مقاومت، نوعی فراگیری برای مقابله با نارسائی‌ها و سازگاری برای رسیدن به بهترین وضعیت وجود دارد. در این ساختار، تسلیم شدن در برابر ضربه‌ها و رها کردن وضع به حال خود، هیچ معنایی ندارد. زیرا تداوم بقا و رسیدن به وضعیت برازنده، در محور نگاه اقتصاد مقاومتی قرار گرفته است. در اقتصاد مقاومتی[۵]، منطق ایجاد وضعیتی که عموم آن را بپذیرند. این وضعیت بهترین امکان در هر شرایط است. بنابراین در این شرایط جامعه می‌پذیرد که برای دستیابی به خواسته‌هایش باید چارچوب‌هایی را قبول کند. اقتصاد مقاومتی را به صورت خلاصه می‌توان اقتصادی عنوان کرد که در آن با تعامل پویا با دنیای خارج و استفاده از امکانات آزاد، امنیت اقتصادی کشور حفظ شده و نوسانات بین المللی اقتصادی و تهدیدهای آن، کمترین تاثیر سوء را در روند بلندمدت متغیرهای کلان اقتصاد داشته باشد. اقتصاد مقاومتی، گفتمان و الگویی اقتصادی- مدیریتی است که ضمن مقاوم‌سازی اقتصاد ملی در برابر تهدیدات و توان تحریم‌شکنی، با رویکرد عقب راندن نظام سلطه، پیش‌رو، فرصت‌ساز، مولد، درونزا و برون‌گرا است. این مفهوم ماهیتی چندگانه دارد که سبب می‌شود تا نتوان آنرا با شاخصی یکتا نشان داد. اما می‌توان برای آن شاخصه‌های کلی ذیل را متصور بود: نرخ بیکاری پایین، بهره‌وری بالای نیروی کار، دو قطبی نبودن جامعه[۶]، سرمایه اجتماعی بالا، تنوع درآمدهای صادراتی کشور، نرخ رشد اقتصادی بالا و... باشد.[۷] اقتصاد مقاومتی مکتب یا نگرش اقتصادی نیست ولی

---

۵. Resilient Economy

۶. اختلاف درآمد در جامعه به اندازه‌ای نباشد که جامعه را به دو گروه فقیر و ثروتمند تبدیل کند. گسترش فقر مانع از مشارکت گسترده همگان در برنامه های عمومی خواهد شد و در این شرایط توده‌های ناامید و فقیر هیچ مقاومتی در برابر انواع تهاجمات بیگانه از خود نشان نخواهند داد.

۷. لازم به توضیح است که باید میان اقتصاد مقاوم و اقتصاد توسعه یافته تفاوت قائل شویم، به گونه‌ای که هر اقتصاد توسعه یافته‌ای نمی‌تواند اقتصادی مقاوم باشد، زیرا اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است که ضمن حفظ ویژگی‌های یک اقتصاد کارآمد، از استقلال خود پاسداری می‌کند و بهای آن را با رضایت و افتخار می‌پردازد. اقتصاد مقاوم باید تلاش کند نقش تاثیرگذاری در اقتصاد جهانی داشته باشد به گونه‌ای که هر نوع تحریمی علیه کشور، امنیت اقتصاد جهانی را با مخاطره مواجه سازد (تاری و همکاران، ۱۳۹۱) برای مطالعه بیشتر مراجعه کنید به: (تاری و همکاران، ۱۳۹۱) صص ۱۱-۱۴

الزامی است که اقتصاد را در محور باورها و اعتقادات آن، مقاوم می سازد. بنابراین نباید تصور کرد که اقتصاد مقاومتی عامل برهم زدن باورهای بنیادی می‌شود. از دیدگاه نظری، اقتصاد مقاومتی محورهایی دارد که در ادامه به آن اشاره خواهد شد.[۸]

در تقسیم‌بندی کلی می‌توان، اقتصاد مقاومتی را به دو بخش بلندمدت و کوتاه مدت تقسیم نمود. اقتصاد مقاومتی بلندمدت اقتصادی را ترسیم می‌کند که در عین حال هم تعامل پویا با دنیای داخل و هم توانایی مقاومت در برابر تهدیدهای خارجی را داراست. اقتصاد مقاومتی کوتاه مدت در حقیقت برای گذر از شرایط بحران طراحی می‌شود. در چنین شرایطی، ضمن توجه به چارچوب‌های اولیه علم اقتصاد و عدم تخطی از آن‌ها، ممکن است تصمیم‌هایی اتخاذ شود که تنها برای گذر از شرایط بحران بوده و در بلندمدت تطابق چندانی با مولفه‌های علم اقتصاد ندارد که در این میان می‌توان به دخالت دولت در برخی از بخش‌های اقتصاد اشاره نمود.

۲-۲- اقتصاد مقاومتی در دیدگاه مقام معظم رهبری

پس از آنکه در سال ۱۳۸۹ رهبر معظم انقلاب، ایده اقتصاد مقاومتی را مطرح نمودند، در اغلب بیانات اقتصادی خود بر این مفهوم تاکید ویژه‌ای داشته‌اند. تاکید مکرر ایشان بر اقتصاد مقاومتی نشان از اهمیت بالای شکل‌گیری چارچوب کابردی آن برای اقتصاد ایران می‌باشد. در ادامه سعی خواهیم کرد به صورت خلاصه مفهوم اقتصاد مقاومتی در بیانات رهبر معظم انقلاب را بررسی نماییم. رهبر انقلاب اسلامی تأکید دارند که مجموعه سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، در واقع الگویی بومی و علمی، برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی و متناسب با وضعیت امروز و فردای کشور است. سیاست‌های اقتصاد مقاومتی قابل تکمیل و انطباق با شرایط گوناگون است و عملاً اقتصاد کشور را به حالت انعطاف‌پذیری می‌رساند و شکنندگی اقتصاد در شرایط مختلف را برطرف می‌کند.[۹] ایشان همواره تاکید داشته‌اند که اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است متّکی به مردم. به عقیده ایشان اقتصاد مقاومتی خصوصیات مفهومی مهمی دارد :[۱۰]

۸. شاخص مقاومت اقتصاد Resilience index of economy شاخصی است که بر مبنای آن قدرت مقاومت سنجیده می شود.
۹. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاههای مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰
۱۰. بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی ۱۳۹۳/۱/۱

اوّلاً، الگوی علمی متناسب با نیازهای ایران است؛ هرچند بسیاری از کشورها، به دلیل مشکلات اقتصادی اجتماعی خود، به فکر یک چنین کاری افتاده‌اند. بنابراین رویه اقتصاد مقاومتی، دغدغه‌ی دیگر کشورها هم هست؛ مخصوص ما نیست. ثانیاً، اقتصاد مقاومتی، اقتصادی درون‌زا است. یعنی از دل ظرفیت‌های کشور و مردم می‌جوشد؛ امّا درعین‌حال درون‌گرا نیست؛[۱۱] یعنی این اقتصاد مقاومتی، به این معنا نیست که ما اقتصاد خودمان را محصور می‌کنیم. بنابراین اقتصاد مقاومتی، درون‌زا است، امّا درون‌گرا نیست. ثالثاً، اقتصاد مقاومتی یعنی مقاوم‌سازی، محکم‌سازی پایه‌های اقتصاد؛ این چنین اقتصادی چه در شرایط تحریم، چه در شرایط غیر تحریم، بارور خواهد بود و به مردم کمک می‌کند.[۱۲]

رابعاً، اقتصاد مقاومتی فقط جنبه‌ی نفی نیست؛ اینجور نیست که اقتصاد مقاومتی معنایش حصار کشیدن دور خود و انجام کارهای تدافعی صِرف باشد؛ اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان و اجازه می‌دهد که حتّی در شرائط فشار هم رشد و شکوفائی داشته باشند.[۱۳]

۲- ضرورت اقتصاد مقاومتی

براساس دیدگاه مقام معظم رهبری مدظله العالی، علل و انگیزه تدوین و ابلاغ سیاست‌های مقاومت اقتصادی را می‌توان در چهار عامل اصلی خلاصه کرد: ظرفیت‌های فراوان مادی و معنوی کشور، حل مشکلات مزمن و دیرپای اقتصادی، مقابله با تحریم‌ها و کاهش کامل تأثیرپذیری اقتصاد کشور از بحران‌های اقتصاد جهانی[۱۴]. در ادامه به توضیح خلاصه‌ای از این موارد خواهیم پرداخت.

۲-۱- ظرفیتهای فراوان مادی و معنوی کشور

ظرفیت‌های عالی انسانی، سرمایه‌های «معدنی، طبیعی و صنعتی» و نیز موقعیت ممتاز جغرافیایی کشور انگیزه‌ای قوی برای طراحی الگوی پیشتاز اقتصادی یعنی اقتصاد مقاومتی است.[۱۵]

۱۱. بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی ۱۳۹۳/۱/۱
۱۲. بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی ۱۳۹۳/۱/۱
۱۳. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانشجویان ۱۶/۰۵/۱۳۹۱
۱۴. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰
۱۵. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۲ -۲ - حل مشکلات مزمن و دیرپای اقتصادی

بنا بر عقیده مقام معظم رهبری، مشکلات مزمن و دیرپایی همچون تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، واردات بی‌رویه، نقص برخی ساختارها، پایین بودن بهره‌وری و الگوی ناصحیح مصرف، جز با یک حرکت برنامه‌ریزی شده برای مقاوم‌سازی اقتصاد برطرف نمی‌شود.[۱۶]

۲-۳- مقابله با تحریم ها

رهبر انقلاب، مقابله با جنگ تمام عیار اقتصادی دشمنان را از دیگر عوامل تدوین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی می‌دانند. بنا بر عقیده ایشان، تحریم‌ها قبل از موضوع انرژی هسته‌ای نیز وجود داشته و اگر مذاکرات هم ان‌شاءالله به نقطه حل برسد وجود خواهد داشت، چرا که هسته‌ای و حقوق بشر و مسائل دیگر بهانه‌ای بیش نیست و زورگویان جهانی از استقلال‌طلبی و الگو شدن ملت ایران در هراسند. برای علاج قطعی فشارهای اقتصادی دشمنان، باید به گونه‌ای اقتصاد خود را قوی و مستحکم کنیم که آنها از تأثیرگذاری فشارهای خود مأیوس شوند. این هدف با اجرای سیاست‌های ابلاغ شده محقق خواهد شد.[۱۷]

۲-۴- ضرورت کاهش تأثیرپذیری از بحرانهای جهانی

مقام معظم رهبری، چهارمین عامل تدوین سیاست‌های مقاوم‌سازی اقتصاد کشور را ضرورت کاهش تأثیرپذیری از بحران‌های جهانی می‌دانند.[۱۸]

۱۶. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰
۱۷. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰
۱۸. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۳- مولفه‌های برقراری اقتصاد مقاومتی

ماهیت ساختاری اقتصاد مقاومتی نمی‌تواند وضعیتی باشد که با قانون اساسی کشور، سیاست‌های کلی نظام و سند چشم انداز سازگاری نداشته باشد. اقتصاد مقاومتی در ایران، در هر صورت باید یک اقتصاد منطقی، عقلایی و متکی به ضوابط مندرج در قانون اساسی و اسناد بالادستی نظام باشد.

با این اوصاف، عملکرد اقتصاد از منظر نوع حکومت نمی‌تواند چارچوبی مشابه اقتصادهای سوسیالیستی داشته باشد. موضوع ایجاد توان مقاومت بدون از دست رفتن امکان توسعه نباید عاملی در جهت مخدوش کردن ماهیت و هویت اقتصاد کشور باشد. برقراری اقتصاد مقاومتی نیازمند شرایطی است که شناسایی ویژگی‌های آن در این راستا ضرروی می‌باشد. از این‌رو در ادامه تلاش خواهیم کرد تا چارچوب کلی مربوط به مولفه‌های برقراری اقتصاد مقاومتی را معرفی و شرایط اقتصاد ایران در آن موارد را تشریح نماییم. بنا بر دیدگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای(مدظله العالی) ویژگی‌ها و مولفه‌های اقتصاد مقاومتی را می‌توان در ده بخش کلی تقسیم بندی نمود[۱۹]. در ادامه بر پایه ده رکن فوق مولفه‌ها و شرایط اقتصاد ایران را تشریح خواهیم کرد.

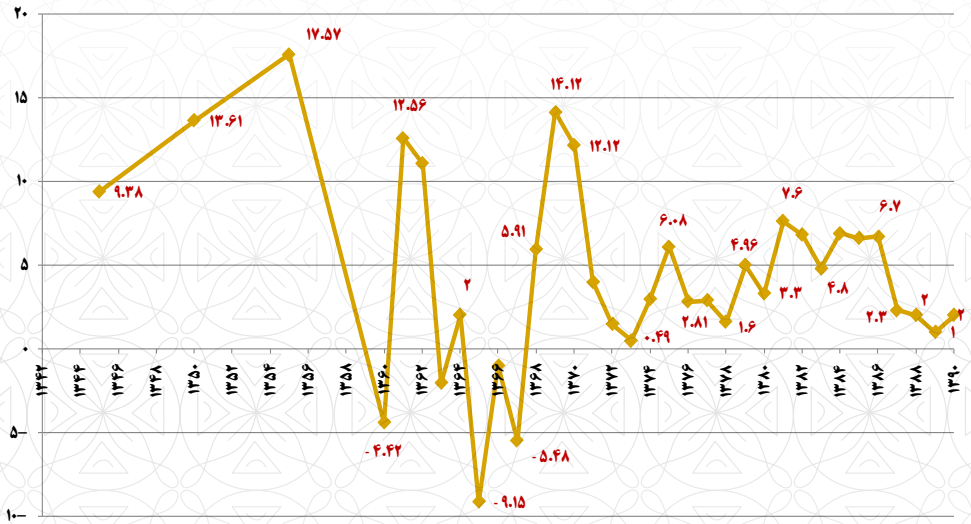
۳-۱- ایجاد تحرک و پویایی در اقتصاد کشور و بهبود شاخص های کلان

در حال حاضر اقتصاد کشور در شرایط مهمی قرار دارد و بسیاری از شاخص‌های کلان اقتصادی نیازمند توجه ویژه است. برای آشنایی با ساختار اقتصاد ایران شاخص‌های مهم اقتصاد کشور را به صورت خلاصه مقایسه و تحلیل می‌کنیم.

رشد اقتصادی در اقتصاد ایران در سال‌های پس از انقلاب اسلامی رفتاری پر نوسان را تجربه کرده و در سال‌های اخیر به شدت کاهش یافته است. به گونه‌ای که در دوره ۱۳۹۱-۱۳۸۴ متوسط رشد اقتصادی کشور برابر با ۳/۶ بود که ۱/۵ درصد پایین‌تر از متوسط رشد کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا است. علاوه براین در سال ۱۳۹۱ رشد اقتصادی ایران منفی بود(۶/۸- درصد). این درحالی است که براساس اهداف سند چشم انداز، ایران می‌بایست در هر سال تا افق ۱۴۰۴ رشد ۸ درصدی را تجربه می‌کرد. کارکرد ضعیف و پرنوسان اقتصاد ایران در این بخش سبب شد تا رتبه ۱۵ منطقه را کسب نماید.

۱۹. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

شکل (۲): روند حرکتی رشد اقتصادی در ایران

از نظر تولید ناخالص داخلی سرانه (براساس قدرت برابری خرید)، در دوران پس از جنگ تحمیلی، ایران عملکردی مشابه با کشورهای منطقه خاورمیانه داشته و در سال ۲۰۱۲ در مقایسه با سال ۱۹۷۷ تولید ناخالص داخلی سرانه (براساس برابری قدرت خرید) تقریباً دو برابر شده است. براساس شاخص درآمد سرانه در سال ۱۳۹۰ ایران در میان کشورهای منطقه در رتبه دهم قرار گرفته است. در بخش سرمایه‌گذاری، اقتصاد ایران به واسطه شرایط اجتماعی اقتصادی که در آن واقع بود، نوسان‌های شدید و رشد اندکی را تجربه کرده به گونه‌ای که در سال ۱۳۹۰، ایران در میان کشورهای منطقه رتبه ۲۳ را در زمینه سهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به تولید ناخالص داخلی داشته است.

در بخش درآمدهای کلان نیز اقتصاد ایران نوسان‌های مهمی را تجربه کرده به گونه‌ای‌که درآمدهای نفتی و قیمت نفت در دوره های اخیر بسیار بیشتر از سایر دوره‌ها بوده تاجایی که درآمد نفتی در دوره ۱۳۹۱-۱۳۸۴ بیش از سه برابر درآمد نفتی در دوره ۱۳۷۵-۱۳۶۸ بوده است.

از سوی دیگر ارزش صادرات غیرنفتی نیز در این دوران رشد قابل قبولی را تجربه کرده است. هر چند محصولات پتروشیمی حجم عمده صادرات غیرنفتی را تشکیل می‌دهند.

بر اساس گزارش بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، در دوره ۱۳۹۱-۱۳۸۴ ایران با دارا بودن تورم ۱۶/۳ درصدی، کارکردی بسیار بدتر از نرخ تورم جهانی ۳/۹۵ و منطقه خاورمیانه ۸/۵۹ داشته است. این درحالی است که در سال ۱۳۹۰ با تورم ۳۰/۵ درصدی در رتبه ۲۵ منطقه خاورمیانه قرار داشته‌ایم. در دوره‌های پس از جنگ تحمیلی، ارزش پول ملی به صورت چشمگیری کاهش یافته به گونه‌ای که در دوره ۱۳۹۱-۱۳۸۴ در مقایسه با دوره ۱۳۷۵-۱۳۶۸ تقریباً ارزش ریال در مقابل ارزهای مهم، یک سوم برابر شده است. نرخ بیکاری نیز در ایران کارکردی نامناسبت داشته است به گونه ای که ایران با دارا بودن نرخ بیکاری ۱۳/۲ درصدی در سال ۱۳۹۱، رتبه آخر را در میان کشورهای منطقه خاورمیانه دارا است. بنابراین روی هم رفته می توان به این نتیجه رسید که در سال‌های گذشته، کارکرد اقتصاد ایران (در بخش شاخص‌های کلاسیک اقتصاد) مطلوب نبوده و از اهداف سند چشم انداز فاصله زیادی داشته است. از این رو ایده اقتصاد مقاومتی به عنوان راه حلی برای این معضل مهم ملی مطرح شد. اقتصاد مقاومتی به دنبال آن خواهد بود که چارچوب موجود را متحول کرده و شرایط را از هر نظر بهبود دهد. به گونه‌ای که رهبر معظم انقلاب اعتقاد دارند که با اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، شاخص‌هایی همچون رشد اقتصادی، تولید ملی، عدالت اجتماعی، اشتغال، تورم و رفاه عمومی بهبود خواهد یافت و رونق اقتصادی بوجود خواهد آمد. بنابر دیدگاه مقام معظم رهبری، عدالت اجتماعی، مهمترین شاخص، در میان این شاخص‌ها است زیرا نظام اسلامی رونق اقتصادی بدون عدالت اجتماعی را قبول ندارد و در هرگونه پیشرفت اقتصادی کشور، باید وضع طبقات محروم به معنی واقعی کلمه، بهبود یابد.[۲۰] بنابراین ایشان تاکید دارند که این اقتصاد، اقتصادی عدالت‌محور است؛ یعنی تنها به شاخص‌های اقتصاد سرمایه‌داری اکتفا نمی‌کند.[۲۱] عدالت در این بیان و در این برنامه به معنای تقسیم فقر نیست، بلکه به معنای تولید ثروت و افزایش آن است .[۲۲]

اما سوال اینجاست که جایگاه ایران در شاخص‌های عدالت و رفاه چگونه است؟ برای پاسخ به این پرسش سعی خواهیم کرد تا چند مورد از

۲۰. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاههای مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۲۱. ایشان بیان می کنند که «بحث اینها نیست که بگوییم رشد ملّی اینقدر زیاد شد، یا تولید ناخالص ملّی اینقدر زیاد شد؛ که در شاخص‌های جهانی و در اقتصاد سرمایه‌داری مشاهده می‌کنید. در حالی که تولید ناخالص ملّی یک کشوری خیلی هم بالا میرود، امّا کسانی هم در آن کشور از گرسنگی می‌میرند! این را ما قبول نداریم. شاخص‌های عدالت یکی از شاخص‌های مهم در اقتصاد مقاومتی است، امّا معنای آن این نیست که به شاخص‌های علمی موجود دنیا هم بی‌اعتنایی بشود؛ نخیر، به آن شاخص‌ها هم توجّه می‌شود، امّا بر محور «عدالت» هم کار می‌شود» بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی ۱۳۹۳/۱/۱

۲۲. بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی ۱۳۹۳/۱/۱

شاخص‌های عدالت و رفاه مورد بررسی قرار گیرد. یکی از شاخص‌های مهم در زمینه نحوه توزیع درآمد در جامعه، ضریب جینی است. بر اساس گزارش UNDP کشورمان در سال ۲۰۱۲ در میان ۱۷ کشور منطقه که اطلاعات آن موجود بود، رتبه یازدهم را کسب نموده و کشور ترکیه در رتبه دوازدهم قرار گرفته است.[۲۳] شاخص رفاه اجتماعی طی سال‌های ۱۳۸۴ لغایت ۱۳۸۹ از مقدار ۳۴۹۶ به ۴۰۴۰ رسیده است. در بین هفده کشوری که آمارشان در سال ۲۰۱۲ (۱۳۹۱) موجود است ایران رتبه پنجم و ترکیه در جایگاه سوم قرار گرفته است. شاخص توسعه انسانی برای ایران در سال ۲۰۱۲ برابر با ۰/۲۴۷ بوده و در بین ۲۴ کشور منطقه که آمارشان موجود است رتبه دهم را داراست. بنابراین بطور کلی می‌توان شاخص‌های کشورمان در حوزه عدالت و رفاه اجتماعی، وضعیت مناسبی در بین کشورهای منطقه نبوده و با توسعه یافتگی در این حوزه شکاف زیادی دارد لذا لزوم توجه جدی به برنامه‌ریزی‌ها و راهبردهای تدوین شده و اجرایی در این حوزه لازم و ضروری است.

جدول (۱): خلاصه عملکرد اقتصاد ایران در شاخصهای کلان در مقایسه با کشورهای منطقه

عنوان شاخص	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	رتبه ایران در بین کشورهای منطقه	
							سال	
							۱۳۸۴(۲۰۰۵)	۱۳۹۰(۲۰۱۱)
نرخ رشد اقتصادی(درصد)	۵	۰,۸	۳	۵,۸	۳	-۵,۸	۲۲	۱۵
GDP (برحسب دلارجاری) (میلیارد دلار)	۲۸۶	۳۵۵	۳۶۲	۴۲۲	۵۱۴	-	۳	۳
درآمد سرانه(برحسب دلارجاری)	۴۰۰۰,۴	۴۶۷۸,۲	۴۵۲۵,۹	۵۶۱۰,۶	۶۸۴۰	-	۱۳	۱۰
نرخ بیکاری(درصد)	۱۲	۱۱,۸	۱۲,۲	۱۳,۶	۱۲,۲	۱۳,۲	رتبه آخر	رتبه آخر
نرخ مشارکت نیروی کار	۳۹,۸	۳۸	۳۸,۹	۳۸,۳	۳۶,۹	۳۷,۷	۲۳	۲۳
نرخ تورم(درصد)	۱۷,۲	۲۵,۵	۹,۵	۱۳,۹	۲۶,۴	۳۰,۵	۲۴	۲۵
سهم درآمد مالیاتی دولت از GDP	۶,۷	۷,۱	۷,۴	۶,۶	۶,۷	۶	۱۰	۱۴
نسبت صادرات کالا و خدمات به GDP	۳۳,۱	۳۰,۳	۲۵,۸	۲۷,۶	۲۷,۲	-	۱۷	-
سهم سرمایه‌گذاری مستقیم‌خارجی به GDP	۰,۵۴	۰,۴۵	۰,۸۳	۰,۹۵	۰,۹	-	۲۳	۲۳
میزان سرمایه گذاری بخش خصوصی به کل سرمایه گذاری (درصد)	۴۷,۷	۴۷,۳۴	۴۳,۴۵	۴۳,۶	-	-	۶	رتبه نخست

۲۳. روند این شاخص در حوزه شهری و طی سال‌های ۱۳۸۴ الی۱۳۹۰رو به بهبود بوده و به ترتیب برابر است با ۰,۴۰۵۸، ۰,۴۱۵۶، ۰,۴۱۳۶، ۰,۳۸۶۷، ۰,۳۸۹۳، ۰,۳۸۴۱ و ۰,۳۸۵۶ میزان این شاخص در حوزه روستایی طی سال‌های ذکر شده به ترتیب برابر با ۰,۳۸۸۹، ۰,۳۸۲۴، ۰,۳۷۸۹، ۰,۳۹۱۴، ۰,۳۹۹۷، ۰,۳۸۰۹ و ۰,۳۳۹۴ است. البته در تحلیل این شاخص می‌بایست اذعان نمود بهبود وضعیت ضریب جینی ناشی از بهبود درآمدهای جامعه نبوده و مرتبط با رشد اقتصادی و بهبود وضعیت اقتصادی مردم نبوده بلکه ناشی از ثابت ماندن هزینه‌های دهک‌های غنی درآمدی و افزایش هزینه‌های دهک‌های فقر درآمدی بدلیل تورم سال‌های اخیر بوده است.

۳-۲- توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا

یکی از مهمترین دلایل مطرح شدن ایده اقتصاد مقاومتی را می‌توان، مواجهه مکرر اقتصاد ایران با عوامل تهدیدزای بیرونی دانست. به صورت کلی عوامل تهدیدزا را می‌توان در بخش‌های مختلف مد نظر قرار داد. برخی از عوامل سبب بروز ضربه‌های برون زا به اقتصاد خواهند شد. از جمله آنان می‌توان اشاره کرد به: تحولات تکنولوژیک، شکل‌گیری قدرت‌های اقتصادی جدید، تحولات بازار انرژی، بحرانهای مالی و اقتصادی، بحران آب و مواد غذایی، تحولات سیاسی در منطقه و جهان، تحریم‌های بین‌الملل اشاره کرد.

برخی از عوامل سبب بروز مخاطرات و ریسک خواهند شد. از جمله این نوع مخاطرات می‌توان اشاره کرده به؛ مخاطره‌های قابل پیشگیری؛ از قبیل شکست فرآیندها و یا خطاهای انسانی؛ مخاطره‌های راهبردی؛ که پس از سبک و سنگین کردن آنها با دریافت پاداش بالقوه، به صورت داوطلبانه انجام می‌شوند؛ مخاطرات بیرونی؛ که ورای ظرفیت تأثیرگذاری یا کنترل فرد یا جامعه است. در مورد دو نوع نخست مخاطره‌ها می‌توان رویکردهای متعارف مدیریت ریسک را اتخاذ کرد اما با عنایت به ماهیت برونزای مخاطره‌های بیرونی، ایجاد مقاومت، رویکرد ترجیح داده شده برای اینگونه از مخاطره‌هاست. برهمین اساس است که مقام معظم رهبری ایده اقتصاد مقاومتی را برای مقابله با عوامل تهدیدزا مطرح نمودند.[۲۴]

ایران به دلیل ویژگی‌های منحصر به فردی که در دنیا دارد، همواره با تمامی عوامل فوق روبروست که یکی از مهمترین آنها اعمال تحریم‌های متعدد اقتصادی سیاسی در دوره پس از انقلاب اسلامی توسط دوّل غربی بوده است. اما با حصول چارچوب اقتصاد مقاومتی، کشور قادر به پشت سر گذاردن تمامی تحریم‌ها و تهدیدهای بین المللی خواهد بود و هیچ قدرت مستکبری به خود اجازه نمی‌دهد تا از تحریم به عنوان اهرم فشاری بر کشور استفاده نماید.

۳-۳- تکیه بر ظرفیت‌های داخلی

یکی از مهمترین مولفه‌های برقراری اقتصاد مقاومتی تاکید بر پتانسیل‌های موجود در داخل کشور است. کشور ایران با توجه به موقعیت مهم استراتژیک خود در منطقه دارای پتانسیل‌های مهم جغرافیایی و ذخایر غنی معدنی است. ایران حدود ۱۵/۵ درصد از ذخایر شناخته شده گاز جهان،

۲۴. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

بیش از ۱۱/۴ درصد منابع نفتی، ۵ درصد منابع مس، ۳/۵ درصد منابع سرب و روی؛ ۲ درصد منابع آهن جهان را در اختیار دارد. از نظر تنوع مواد معدنی، ۱۲ نوع ماده اولیه فلزی ازکل ۲۴ نوع ماده اولیه دارای کاربرد وسیع و ۳۶ نوع ماده معدنی غیرفلزی از مجموع ۵۰ نوع ماده معدنی قابل استحصال، در ایران وجود دارد[۲۵]. ایران هفدمین تولیدکننده فولاد، بیستمین تولیدکننده مس، بیست و دومین تولیدکننده آلومینیوم و دهمین تولیدکننده سنگ آهن در دنیاست.[۲۶]

با توجه به تمام این ذخایر غنی معدنی و موقعیت مهم استراتژیک، اما مهمترین پتانسیل موجود در ایران، جمعیت جوان و تحصیلکرده آن است. ساختار جوان جمعیت ایران، می‌تواند به عنوان ظرفیتی مهم در داخل کشور مورد بهره‌برداری قرار گیرد. بنا بر عقیده جامعه شناسان در بستر تغییرات جمعیتی مرحله‌ای از تحولات جمعیتی در کشور از سال ۱۳۸۵ آغاز شده است که به «پنجره جمعیتی» و «هدیه جمعیتی» مشهور است. این حالت که از آن به عنوان دوران طلایی جمعیت نیز نام برده می‌شود تا سال ۱۴۳۰ طول می‌کشد.[۲۷] در این دوران نسبت جمعیت در سنین فعالیت افزایش یافته و به حداکثر خود یعنی بالای ۷۰ درصد می‌رسد. در حال حاضر، یک سوم جمعیت ایران را جوانان ۲۹-۱۵ ساله تشکیل می‌دهد و ۷۱ درصد جمعیت در سنین فعالیت ۶۴-۱۵ سال قرار دارد. بیش از ۱۸ درصد جمعیت ایران در سرشماری ۱۳۹۰ دارای تحصیلات عالی و حوزوی هستند و بیش از چهارو نیم میلیون دانشجو در ایران وجود دارد که از این میان بیش از ده درصد در دوره های تحصیلات تکمیلی مشغول به تحصیل هستند. تمامی این ارقام نشان از وضعیت مطلوب پتانسیل‌های نیروی انسانی از لحاظ کمی و کیفی در ایران است.

براساس همین داشته‌های مهم است، که مقام معظم رهبری نیز بر ظرفیت‌های داخلی برای برقراری اقتصاد مقاومتی تاکید ویژه دارند. بنابر عقیده مقام معظم رهبری این ظرفیت‌ها شامل ظرفیت‌های گسترده علمی، انسانی، طبیعی، مالی، جغرافیایی و اقلیمی است که باید برای اجرای سیاست‌ها، بر آنها تکیه شود. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به یک نکته مهم هم در این مورد اشاره دارند: تکیه بر ظرفیت‌های داخلی به معنای چشم بستن بر

۲۵. برای مطالعه بیشتر مراجعه کنید به نامجویان، مهدی (۱۳۸۶)، بررسی توان معدنی کشور، گزارش‌های کارشناسی مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۸۸۴۶

۲۶. (گزارش وزارت صنعت، معدن و تجارت، ۱۳۹۰)

۲۷. پنجره جمعیتی دوره‌ای است که در آن کمتر از یک سوم جمعیت خارج از سنین فعالیت (زیر ۱۵ سال و ۶۵ سال و بالاتر) و بیشتر از دو سوم جمعیت در سنین فعالیت (۶۴-۱۵ساله) باشند. در حال حاضر ۷۱ درصد جمعیت کشور در سنین فعالیت قرار دارد. باتوجه به افزایش نسبت جمعیت سنین فعالیت و کاهش نسبت‌های وابستگی سنی، ایران در سال ۱۳۸۵ وارد فاز پنجره جمعیتی شده است. فاز پنجره جمعیتی ایران در سال ۱۳۸۵ باز شده و برای چهار دهه باز می‌ماند و از سال ۱۴۳۰ به بعد با افزایش جمعیت سالمند به تدریج بسته خواهد شد. البته در سال ۱۴۳۰، نیز با وجود سالخوردگی جمعیت حدود ۶۴ درصد جمعیت در سنین فعالیت خواهند بود (صادقی، ۱۳۹۲).

امکانات کشورهای دیگر نیست بلکه نظام اسلامی در کنار اتکاء به داشته‌های داخلی، از امکانات دیگر کشورها نیز استفاده حداکثری خواهد کرد[۲۸]. ایشان تاکید دارند که باید از زمان استفاده حداکثری شود.[۲۹]

۳-۴- رویکرد جهادی

بنا بر عقیده مقام معظم رهبری، اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، با حرکت عادی و احیاناً خواب آلوده و بدون حساسیت امکان پذیر نیست و نیازمند برنامه‌ریزی، حرکت علمی، همت و مدیریت جهادی است[۳۰]. ایشان اعتقاد دارند که اگر مدیریت جهادی یا همان کار و تلاش با نیت الهی و مبتنی بر علم و درایت حاکم باشد، مشکلات کشور، در شرایط کنونیِ فشارهای خباثت آمیزِ قدرت‌های جهانی و در شرایط دیگر، قابل حل است و کشور حرکت رو به جلو را ادامه خواهد داد.[۳۱]

۳-۵- مردم محوری

برای جلب مشارکت عموم مردم، لازم است با الگوی بسیج، مشارکت عمومی جلب شود تا بزرگترین گروه جامعه در تلاش برای اصلاح ساخت اقتصاد کشور و بالابردن قدرت مقاومت ملی تلاش کنند. یک شرط اصلی برای توفیق در تجهیز مردم این است که عموم مردم باور داشته باشند که دولت صادقانه در کنار جامعه قرار دارد. برای این کار دولت باید اقدامات مختلفی را انجام دهد تا جامعه را بر این باور برساند که دولت عضوی صادق در اقتصاد کشور است که می خواهد با تکیه بر تمام نیروهای ملی فعالیت نماید و همه مردم را برای توسعه کشور به یاری بخواند. حضرت آیت الله خامنه‌ای اعتقاد دارند که براساس معارف اسلامی و دینی و همچنین براساس تجربیات ۳۵ سال اخیر، در هر عرصه‌ای که مردم وارد میدان شوند، عنایت و پشتیبانی الهی نیز همراه می‌شود و کارها به پیش خواهد رفت. به عقیده ایشان، تاکنون در عرصه‌های اقتصادی، کمتر به حضور

۲۸. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰
۲۹. در دیدار کارگزران نظام ۱۳۹۱/۵/۳
۳۰. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاههای مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰
۳۱. بیانات مقام معظم رهبری دیدار شهردار و اعضای شورای اسلامی شهر تهران با رهبر انقلاب ۱۳۹۲/۱۰/۲۳

و امکانات مردم بها داده شده است، در حالی‌که باید زمینه استفاده از توان نیروهای بی‌پایان مردمی اعم از فعالان اقتصادی، کارآفرینان، مبتکران، صاحبان سرمایه و افراد صاحب مهارت فراهم و از آنان حمایت شود و مسئولیت عمده در این خصوص برعهده دولت است. رهبر انقلاب اسلامی، هدف از ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴، در چند سال قبل را استفاده از ظرفیت‌ها و امکانات مردمی در اقتصاد کشور دانستند[۳۲]. به عقیده ایشان اقتصاد مقاومتی، اقتصادی مردم‌بنیاد است؛ یعنی بر محور مردم است نه دولت. این اقتصاد تنها با اراده‌ی و سرمایه و حضور مردم، تحقّق پیدا می‌کند. امّا «دولتی نبودن» به این معنا نیست که دولت در قبال آن مسئولیّتی ندارد؛ چرا، دولت مسئولیّت برنامه‌ریزی، زمینه‌سازی، ظرفیّت‌سازی، هدایت و کمک دارد.[۳۳]

۳-۶- تأمین امنیت اقلام راهبردی و اساسی

امنیت غذایی[۳۴] و به طور اخص امنیت اقلام راهبردی و اساسی، یکی از وجوه مهم امنیت ملی است. تاریخ روابط بین کشورها نشان می‌دهد که کشورهای قدرتمند در بیشتر موارد از سلاح مواد غذایی به مثابه حربه‌ای سیاسی و برای ایجاد فشار هرچه بیشتر علیه کشورهای دیگر استفاده می‌کنند. بنا بر عقیده مقام معظم رهبری، تامین اقلام راهبردی و اساسی بویژه غذا و دارو و خودکفایی در این اقلام ششمین مؤلفه سیاست‌های اقتصاد مقاومتی می‌باشد.[۳۵]

کارکرد ایران در بخش‌های مختلف امنیت غذایی متفاوت است به گونه‌ای که کشور در تولید ۲۲ قلم از محصولات باغی رتبه اول تا هفتم جهانی را داراست[۳۶] حال آنکه همچنان بسیاری از اقلام مهم کشاورزی و محصولات باغی و دامی را از خارج از کشور وارد می‌کند. واردات ۱۳۷ هزار تن گوشت قرمز در سال ۱۳۹۱ همچنین واردات برنج به ارزش ۲ میلیارد و ۹۳ میلیون دلار، کنجاله به ارزش یک میلیارد و ۶۳۵ میلیون دلار، ذرت

۳۲. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۳۳. بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی ۱۳۹۳/۱/۱

۳۴. امنیت غذایی آنگاه وجود دارد که همه مردم در تمام ایام به غذای کافی، سالم و مغذی دسترسی فیزیکی و اقتصادی داشته و غذای در دسترس نیز نیازهای یک رژیم تغذیه‌ای سازگار با ترجیحات آنان را برای یک زندگی فعال و سالم فراهم آورد (فائو، ۲۰۰۱).

۳۵. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۳۶. ایران در تولید پسته رده اول است، درخرما، زردآلو و انار رتبه دوم تولید، در تولید گیلاس، بادام، خیار، هندوانه، سیب درختی، کیوی و خربزه رده سوم و در تولید به، گردو و صمغ طبیعی در رده چهارم، در تولید انجیر رده پنجم و در تولید هلو، لیمو ترش و پیاز در رده ششم و همچنین در تولید پرتقال، گوجه فرنگی، فندق، آلو و نعنا رده هفتم تولید جهانی را داراست.

به ارزش یک میلیارد و ۳۰۷ میلیون دلار و گندم به ارزش یک میلیارد و ۷۰ میلیون دلار در ۱۱ ماه اول سال ۱۳۹۲ نشانی بر این مدعا است. اما در بخش امنیت اقلام دارویی و بهداشتی نیز در سال‌های گذشته کارکرد مطلوبی برای ایران وجود نداشته است. بر اساس اعلام سازمان جهانی بهداشت، میزان پرداخت از جیب مردم جهت استفاده از خدمات درمانی برای ایران در سال ۲۰۱۲ (۱۳۹۱) ، ۵۸ درصد بوده که در بین ۲۴ کشور منطقه نوزدهمین کشور است. کشور ترکیه و عربستان در این سال بترتیب سومین و هشتمین کشور منطقه از لحاظ این شاخص بوده‌اند. هدف تعیین شده در برنامه پنجم ۳۰ درصد و در سند چشم انداز ۱۴۰۴، ۲۰ درصد در نظر گرفته شده است که شکاف زیادی را با اهداف سند چشم انداز دارا هستیم. میزان ضریب نفوذ بیمه اجتماعی طی سال‌های ۱۳۸۴ الی ۱۳۹۰روند صعودی داشته و از ۵۶ درصد به ۶۵ درصد رسیده است. اما هدف مطلوب در سند چشم انداز برای این شاخص ۱۰۰ در نظر گرفته شده است که شاهد شکاف ۳۵- درصدی از هدف سند چشم انداز می‌باشیم. روند شاخص ضریب نفوذ بیمه درمانی طی سال‌های ۱۳۸۴ الی ۱۳۹۰ تقریبا سیر صعودی داشته و از ۹۰ درصد به ۱۰۰ درصد رسیده است[۳۷] . براساس آمارها، تقریباً ۴۰ درصد از ارزش داروهای مصرفی در داخل نیز از واردات تامین می‌شود. بنابراین می‌توان به این نتیجه رسید که در بخش امنیت سلامت و دارو نیز کشور با کاستی هایی روبرو ست که می‌توان با اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، متکی به توان درونی کشور و استفاده وسیع از ظرفیت‌ها کشور را در این حوزه بی‌نیاز کرد.

۳-۷- کاهش وابستگی به درآمد فروش نفت

کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی یکی از ویژگی‌های اصلی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است[۳۸] . به اعتقاد مقام معظم رهبری این وابستگی، میراث شوم صد ساله‌ی ماست. ما اگر بتوانیم از همین فرصت که امروز وجود دارد، استفاده کنیم و تلاش کنیم نفت را با فعالیت‌های اقتصادیِ درآمدزای دیگری جایگزین کنیم، بزرگترین حرکت مهم را در زمینه‌ی اقتصاد انجام داده‌ایم .[۳۹]

۳۷ . اما بر اساس اعلام مرکز پژوهش‌های مجلس و سایر پژوهش‌های صورت گرفته، جمعیتی در حدود ۸ میلیون نفر هنوز تحت پوشش بیمه درمانی قرار نگرفته اند. لذا با در نظر گرفتن همپوشانی های موجود در تعداد دفترچه‌های درمان صادره توسط سازمان‌های بیمه‌گر، می توان میزان ضریب نفوذ بیمه درمانی را در حدود ۹۰ درصد برآورد نمود. هدف مورد نظر در سند چشم انداز برای این شاخص ۱۰۰ در نظر گرفته شده است و شکاف وضعیت موجود از سند چشم‌انداز در حدود ۱۰ – درصد است.

۳۸. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۳۹. بیانات مقام معظم رهبری در جمع کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۵/۳

۳-۸- اصلاح الگوی مصرف

به طور کلی براساس نظریات اقتصاد سرمایه‌داری، مصرف بیشتر موجب کسب رضایت خاطر بیشتر خواهد شد. از این رو در این نظریه‌ها مصرف بیشتر تا مرز اشباع، الگوی مصرف مطلوب برای فرد خواهد بود. اما در دیدگاه اسلامی برای رفتار مصرف کننده قواعدی تعیین شده است که این قواعد حدود مصرف وی را تعیین می‌کند و این قواعد سبب خواهد شد الگوی مصرفی یک مسلمان متفاوت با فرد غیر مسلمان باشد. فرد مسلمان براساس قواعد دین اسلام قواعد مهم ذیل را رعایت می‌کند: اسراف و تبذیر نخواهد کرد؛ به داشته‌های خود برای مصرف قناعت خواهد کرد؛ بخل و تقطیر (مصرف کمتر از کفاف) نخواهد داشت؛ تلاش خواهد کرد نیاز خانواده را در حد استانداردهای مصرفی تامین کند؛ متناسب با دارایی، شأن و منزلت خود مصرف می‌کند؛ برای آخرت خود ذخیره خواهد فرستاد (بخشی از مخارج خود را به امور اخروی اختصاص خواهد داد)؛ بخشی از دارایی‌های خود را برای سایرین و امور عام‌المنفعه صرف می‌کند. براساس این چارچوب یک مسلمان در حد تعال (نه بیشتر و نه کمتر) مصرف خواهد کرد. بنابراین توجه به الگوی مصرف در اسلام و آموزه‌های دینی نیز بسیار مهم می‌باشد. اهمیت این مسئله برای اقتصاد ایران تا جایی بود که رهبر معظم انقلاب، سال ۱۳۸۸ را سال اصلاح الگوی مصرف نام‌گذاری کردند.

اما وضعیت مصرفی کشور در حال حاضر نشان از عدم بهینگی تصمیم‌های خرد و کلان افراد در مصرف است. در سطوح کلان، و در بخش‌های مهمی چون انرژی، مصرف کشور بسیار بالاتر از استانداردهای جهانی است. برای مثال بالا بودن مصرف برق سرانه ایران به گونه ای که ایران رتبه ۱۹ بزرگترین مصرف برق را در دنیا دارد. در بخش مصرف آب نیز ٪ ۷۰ بیش از متوسط مصرف دنیا در هر سال آب مورد استفاده قرار می‌دهیم. در حالی که داشته‌های آب زیرزمینی ایران بسیار اندک است. ساختار انتقال نیرو نیز در ایران در نحوه توزیع مصرفی نقش بسزایی را ایفا می‌کند. به گونه‌ای که میزان تلفات انتقال و توزیع برق در سال ۱۳۹۱ برابر با ۱۵/۱۶ بوده است، این در حالی است که میانگین جهانی این شاخص برابر با ۸/۶ است. بهره وری انرژی نیز در کشور پایین است تا جایی که در سال ۱۳۹۰ بهره‌وری انرژی ایران برابر با ۵۲۲/۹ دلار بود و میانگین جهانی این شاخص برابر با ۸۴۴ دلار بوده است. در سال ۱۳۹۲، ایران با مصرف ۷۰ میلیون لیتر بنزین، ۱۰۰ میلیون لیتر گازوئیل، ۱۶۰ میلیارد مکعب

گاز طبیعی در بخش حامل‌های انرژی نیز از پرمصرف‌ترین کشورهای دنیا بوده است (برای مشاهده جزئیات بیشتر به جدول (۲) مراجعه نمایید). بنابراین نیاز است در زمینه الگوی مصرف بازنگری اساسی در رویکرد فرهنگی مصرف در جامعه اجرا گردد. بر همین اساس اصلاح الگوی مصرف یکی از مهمترین ارکان اقتصاد مقاومتی خواهد بود. مقام معظم رهبری می‌فرمایند: خطاب اصلی من در موضوع اصلاح الگوی مصرف متوجه مسئولان است که باید در درجه اول در حوزه مأموریتی خود، از اسراف و ریخت و پاش بطور جدی پرهیز و در درجه بعد، این موضوع را در زندگی‌های شخصی خود رعایت کنند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر اینکه پایبندی مسئولان به پرهیز از ریخت و پاش، موجب تسری این روحیه به جامعه خواهد شد، افزودند: منظور از اصلاح الگوی مصرف، سخت‌گیری و زندگی ریاضتی نیست بلکه هدف، مصرف براساس الگویی عاقلانه، مدبرانه، صحیح و اسلامی است. ایشان با اشاره به شبهاتی که برخی افراد درباره اقتصاد مقاومتی مطرح می‌کنند افزودند: اقتصاد مقاومتی برعکس این شبهات، به رفاه و بهبود زندگی عموم مردم و بویژه طبقات ضعیف منجر خواهد شد[۴۰]. بُعد دیگرِ این مسئله‌ی تعادل در مصرف و مدیریت مصرف از دیدگاه مقام معظم رهبری، آن است که ما از تولید داخلی استفاده کنیم؛ ایشان می‌فرمایند «این را همه‌ی دستگاه‌های دولتی توجه داشته باشند – دستگاه‌های حاکمیتی، مربوط به قوای سه‌گانه – سعی کنند هیچ تولید غیر ایرانی را مصرف نکنند؛ همت را بر این بگمارند. آحاد مردم هم مصرف تولید داخلی را بر مصرف کالاهایی با مارک‌های معروف خارجی – که بعضی فقط برای نام و نشان، برای پز دادن، برای خودنمایی کردن، در زمینه‌های مختلف دنبال مارک‌های خارجی می‌روند – ترجیح بدهند. خود مردم راه مصرف کالاهای خارجی را ببندند[۴۱]».

۴۰. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰
۴۱. بیانات مقام معظم رهبری در جمع کارگزاران نظام ۱۳۹۱/۵/۳

جدول (۲) : روند آماری کارکرد ایران در میزان مصرف برق، اب و کارکرد بهره وری انرژی

عنوان شاخص سال		۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	نرخ رشد طی دوره	هدف افق سند چشم انداز	جایگاه ایران در مقایسه با جهان یا استاندارد جهانی
بهره وری انرژی (بر حسب هزار ریال به ازای یک بشکه معادل نفت خام)		۵۰۱ .۴	۴۹۸ .۴	۴۸۹,۱	۵۱۶,۷	۵۲۲,۹	–	-۱,۰۸	۱۱۵۰	میانگین جهانی ۸۴۴ دلار
بهره وری انرژی به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶		۴۵۱,۱	۴۴۴,۶	۴۳۶,۹	۴۷۱,۴	۴۶۸,۳	–	-۰,۵۱		
درصد جمعیت تحت پوشش فاضلاب شهری		۳۰	۳۲	۳۴	۳۵	۳۷,۳	–	۷,۵	۶۰	میانگین جهانی ۶۰ درصد
درصد آبهای تنظیم‌شده به‌کل آبهای قابل تنظیم		۰,۵۶	۰,۵۹	۰,۶۰	۰,۶۱	۰,۶۲	–	۳,۵۱	۶۰	میانگین جهانی ۶۰ درصد
مصرف سرانه برق (Kwh)		۲۱۵۶	۲۲۴۵	۲۳۰۷	۲۵۰۲	۲۴۹۸	–	۲۷,۷۱	۳۶۰۲	ایران رتبه ۱۹ جهان
مصرف سرانه آب	شرب شهری(لیتر در روز)	۲۰۱	۱۹۱	۱۸۸	۱۸۴	۱۶۹	–	-۳,۶	–	-
	کل مصارف (متر مکعب در سال)	۱۳۲۵,۳	۱۳۱۳,۰	۱۲۹۸,۰	۱۲۸۴,۶	۱۲۷۷,۵	–	-۱,۱	۱۱۰۰	۷۰ بیشتر الگوی جهانی
متوسط راندمان کل نیروگاههای حرارتی		۳۵,۸	۳۶	۳۶	۳۶,۶	۳۶,۹	۳۷,۲	۰,۴۸	۵۰	میانگین جهانی ۳۵,۹ درصد
درصد تلفات انتقال و توزیع برق(درصد تلفات کل شبکه انتقال، توزیع، فوق توزیع)		۱۹,۹	۱۸,۶	۱۷	۱۵,۵	۱۴,۹۸	۱۵,۱۶	-۳,۲	۹	میانگین جهانی ۸,۶ درصد

۳-۹- فسادستیزی

متاسفانه یکی از بخش‌های آسیب پذیر در اقتصاد ایران، وجود فساد و زمینه‌های ایجاد آن در دستگاه‌های اجرایی کشور است. مطالعه شاخص‌های جهانی در مورد فساد و زمینه‌های ایجاد آن نشان از کارکرد نامطلوب اقتصاد ایران دارد. ایران در شاخص سهولت در ثبت مالکیت رتبه ۱۶۵ را میان ۱۸۵ کشور دنیا داراست. در شاخص جهانی فساد، رتبه ۱۳۳ را میان ۱۷۶ کشور و در تامین حقوق مالکیت رتبه ۱۰۷ را میان ۱۳۰ کشور دارا می‌باشد. براساس شاخص

ریسک بین المللی در بخش کنترل فساد رتبه ۱۲۸ را میان ۱۴۴ کشور داریم. جدول (۳) خلاصه‌ای از واقعیات کارکردی اقتصاد ایران در شاخص‌های کیفیت فضای کار و مرتبط با فساد است. روشن است هر اندازه کارکرد این بخش از اقتصاد نامطلوبتر باشد، زیر بناهای لازم برای نمو اقتصادی قدرتمند و پویا فراهم نشده، و ساختار اقتصادی جامعه شکننده خواهد شد. حال آنکه با توجه به جدول (۳)، کشور ایران در بسیاری از بخش‌های کارکردی فضای فساد و تضمین کارکردی اقتصاد، وضعیت نامطلوبی را در دنیا دارا بوده و این مورد نیز نیازمند توجه ویژه برنامه ریزان خواهد بود.

جدول (۳): کارکرد ایران در شاخص‌های مرتبط با فساد در مقایسه با سایر کشورهای دنیا

شاخص مورد نظر	دامنه شاخص	عملکرد ایران	رتبه ایران	کل نمونه
شاخص انجام کسب و کار ۲۰۱۳ [۴۱]				
شاخص سهولت در ثبت مالکیت	۰-۱۰۰	۵۱/۲	۱۶۵	۱۸۵
حفاظت از سرمایه گذاران	۰-۱۰۰	۳۸ /۱	۱۵۰	۱۸۵
شاخص آزادی اقتصادی ۲۰۱۲ [۴۲]				
عملکرد سیستم قضایی و حقوق مالکیت	۰-۱۰	۶/۴	۵۱	۱۴۴
شاخص شفافیت و فساد ۲۰۱۲				
شاخص فساد *CPI* [۴۳]	۰-۱۰۰	۲۸	۱۳۳	۱۷۶
شاخص آزادی اقتصادی هرتیج بخش حاکمیت قانون ۲۰۱۳				
حقوق مالکیت [۴۴]	۰-۱۰۰	۱۰	۱۶۵	۱۸۵
انجام فساد [۴۵]	۰-۱۰۰	۲۷	۱۱۸	۱۸۵

۴۲ doing business برای مطالعه بیشتر در مورد گزارش انجام کسب و کار، ر.ک.: فرید قادری، «وضعیت ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی ۲۰۱۳، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی،شماره مسلسل ۱۲۹۴۸، بهار ۱۳۹۲.

۴۳ Registering Property در زیر بخش‌های این مورد می‌توان مشاهده کرد که تعداد فرآیندهای اداری برای ثبت مالکیت در ایران برابر با ۹ فعالیت می باشد که برای این کار تقریباً باید ۳۶ روز زمان صرف کرد و ٪۱۰/۵ از ارزش دارایی باید بابت هزینه‌ای ثبت مالکیت خرج شود. برای مطالعه ر.ک. قادری (۱۳۹۲)

۴۴. Corruption Perceptions Index برای دستیابی به آمار این شاخص ر.ک.: http://www.transparency.org/country#IRN

۴۵. یکی از بخش‌های شاخص آزادی هرتیج مربوط به حاکمیت قانون RULE OF LAW می باشد که خود از دو زیر بخش حقوق مالکیت و آزادی در انجام فساد تشکیل شده است.

شاخص مورد نظر	دامنه شاخص	عملکرد ایران	رتبه ایران	کل نمونه
شاخص جهانی حقوق مالکیت *IPRI* آمارهای سال ۲۰۱۲				
شلخص کلی تامین حقوق مالکیت *IPRI*	۰-۱۰	۴/۳	۱۰۷	۱۳۰
شاخص محیط سیاسی و حقوقی	۰-۱۰	۳/۵	۱۰۵	۱۳۰
شاخص حقوق مالکیت فیزیکی	۰-۱۰	۵/۵	۱۰۱	۱۳۰
شاخص حقوق مالکیت فکری	۰-۱۰	۳/۸	۱۰۸	۱۳۰
شاخص ریسک ۲۰۱۱[۴۶]				
کیفیت مقررات[۴۷]	۰-۱	۰/۳۲	۱۳۲	۱۴۰
حاکمیت قانون	۰-۱	۰/۶۷	۵۱	۱۴۰
کنترل فساد	۰-۱	۰/۲۵	۱۲۸	۱۴۰
زیر بخش‌های موجود در شاخص *GCI* ۲۰۱۳-۲۰۱۲				
حفاظت از حقوق مالکیت	۱-۷	۴/۶	۵۵	۱۴۴
حفاظت از حقوق مالکیت فکری	۱-۷	۲/۹	۱۱۲	۱۴۴
میزان اعتماد عمومی به سیاستمداران کشور	۱-۷	۳/۷	۳۵	۱۴۴
شاخص پرداخت رشوه و سایر پرداخت‌های غیرمعمول	۱-۷	۴/۱	۶۲	۱۴۴
میزان استقلال قضایی	۱-۷	۴	۶۳	۱۴۴
جانبداری مقامات دولتی از گروه‌های خاص در تصمیم‌گیری‌ها	۱-۷	۳/۲	۴۱	۱۴۴
کارایی سیستم قضایی کشور برای حل اختلافات	۱-۷	۳/۶	۷۷	۱۴۴
کارایی سیستم قانونی در تغییر قوانین	۱-۷	۳/۱	۱۰۴	۱۴۴

۴۶. Freedom from Corruption

۴۷. Freedom from Corruption شاخص ریسک کشورهای The International Country Risk Guide شامل ۱۲ متغیر می باشد که مقدار ریسک سیاسی و کیفیت محیط تجاری را در کشورها اندازه‌گیری می‌کند.

برای دسترسی به داده‌ها مراجعه کنید به www.prsgroup.com

۴۸. Regulatory Quality

شاخص مورد نظر	دامنه شاخص	عملکرد ایران	رتبه ایران	کل نمونه
کارایی سیستم قانونی در تغییر قوانین	۱-۷	۳/۱	۱۰۴	۱۴۴
شفافیت در سیاستگذاری دولت	۱-۷	۳/۶	۱۲۷	۱۴۴
اطمینان از خدمات پلیس	۱-۷	۴/۵	۵۶	۱۴۴
حفاظت از منافع سهامداران و سرمایه داران جزء در سیستم قانون	۱-۷	۴/۱	۷۸	۱۴۴
اجرای سیاست های ضد انحصار و حمایت از رقابت	۱-۷	۴/۱	۶۰	۱۴۴
دسترسی به وام بدوم ضامن	۱-۷	۱/۷	۱۴۱	۱۴۴
درجه حمایت قانون از وام گیرنده گان و سپرده گذاران	۰-۱۰	۴	۹۹	۱۴۴

بر همین اساس بود که فساد ستیزی نهمین مؤلفه‌ای بود که رهبر انقلاب اسلامی برای رسیدن به اقتصادی مقاومتی به آن اشاره کردند. به اعتقاد ایشان لازمه فعالیت سالم و پرتحرک اقتصادی، امنیت است و لازمه امنیت اقتصادی نیز، برخورد با مفسدان اقتصادی و افرادی است که قانون را دور می زنند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای شفاف‌سازی را شرط اصلی مقابله با فساد اقتصادی دانستند و افزودند: باید فضای رقابتی و با ثبات اقتصادی بوجود آید زیرا در چنین فضای سالمی، فعال اقتصادی احساس امنیت خواهد کرد ضمن اینکه در چنین شرایطی، کسب ثروت با ابتکار و پشتکار، مباح و مورد تأیید نظام است[۴۹]. ایشان بیان می‌کنند که «واقعاً نمی‌شود ما کار اقتصادیِ درست و قوی بکنیم، اما با مفاسد اقتصادی مبارزه نکنیم؛ این واقعاً نشدنی است»[۵۰].

۳-۱۰- دانش محوری

با توجه به شکل ۳، در نگرش‌های کلاسیک اقتصادی زمین، نیروی‌کار و منابع طبیعی محورهای کلیدی رشد اقتصاد کشاورزی بودند و در اقتصاد صنعتی ارکان اقتصاد بر سرمایه و ماشین آلات استوار شد که مدیریت در به کارگیری آنها نقش کلیدی ایفا می‌کرد (دانایی فرد، ۱۳۸۳).

۴۹. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰
۵۰. در دیدار ریس جمهور و اعضای هیات دولت ۱۳۹۱/۶/۲

شکل (۳): فرآیند تبدیل اقتصاد کشاورزی به اقتصاد دانش محور

اما در اقتصاد دانش محور، علم و فناوری، نوآوری و کارآفرینی، ارکان اصلی اقتصاد را تشکیل می‌دهند که همگی ریشه در انباشت دانش دارند. بنابراین اقتصاد دانش محور، اقتصادی است که در آن تولید و بهره‌برداری از دانش نقش کلیدی در رشد اقتصادی و خلق ثروت ایفا می‌کند. اگر چه عوامل سنتی تولید یعنی نیروی‌کار، سرمایه، مواد خام و کارآفرینی کماکان باقی می‌ماند ولی دانش شاه کلید رشد، خلق ارزش جدید و ایجاد مبنایی برای حفظ موقعیت رقابتی محسوب شده است. به طور کلی اقتصاد دانش محور را می‌توان به صورت زیر تعریف نمود: «اقتصاد دانش محور، اقتصادی است که به طور مستقیم بر اساس تولید، توزیع و مصرف دانش و اطلاعات قرار گرفته باشد و این مولفه‌ها نقش عمده‌ای در ایجاد ثروت ایفا کند. در چنین اقتصادی، روند تولید و کاربری دانش به عنوان بخشی از فرصت‌های فراهم شده در قطب‌هایی چون آموزش، تحقیق در موسسات عمومی دانش و تحقیق در تجارت اهمیت ویژه‌ای می‌یابد.» اما باید دید که جایگاه ایران در دانش محوری اقتصاد چگونه است. مقایسه شاخص‌های مرسوم اقتصاد دانش‌بنیان ایران با سایر کشورها می‌تواند در شناسایی جایگاه ایران مفید باشد.

بعنوان مهمترین شاخص حوزه علم و فناوری، میزان آمادگی یک کشور برای استفاده موثر از دانش در توسعه اقتصادی مورد سنجش قرار گیرد.

شاخص اقتصاد دانش‌بنیان شاخصی ترکیبی از ۱۰۹ سنجه در چهار بعد انگیزه اقتصادی و نظام نهادی، آموزش، نوآوری و فناوری های اطلاعات و ارتباطات تشکیل شده و میزان آمادگی کشورها برای رقابت در اقتصاد دانش را (که بر اساس یک مقیاس ۰ تا ۱۰ درجه ای تعریف می‌شود) اندازه گیری می‌کند. میزان این شاخص از ۳/۰۹ در سال ۱۳۸۶ با روند صعودی به ۳/۹۱ در سال ۱۳۹۱ رسیده است. بر اساس اعلام بانک جهانی در سال ۲۰۱۲ (۱۳۹۱) در بین ۲۲ کشور منطقه که آمارشان موجود بوده کشورمان رتبه پانزدهم را به خود اختصاص داده است [۵۱].

در تعداد مقالات ISI ثبت شده شاهد روند رو به رشدی بوده‌ایم. بطوری‌که تعداد مقالات ثبت شده ISI ، از ۵۷۷۹ مقاله در سال ۱۳۸۴ به ۲۵۹۵۶ مقاله در سال ۱۳۹۱ رسیده است. ایران در سال ۲۰۱۳ (۱۳۹۲) از لحاظ سرعت رشد علمی رتبه اول جهان و رتبه بیستم تولید مقالات علمی جهان را کسب کرده و پس از ترکیه (رتبه ۱۸جهانی) در رتبه دوم منطقه قرار گرفته است.

میزان سهم هزینه‌های تحقیقات و پژوهش از کل تولید ناخالص داخلی نیز می‌تواند به عنوان شاخصی برای دانش‌محوری اقتصاد قلمداد شود. میزان عملکرد این شاخص در سال ۱۳۸۶، ۰/۶۴ درصد بوده و در سال ۱۳۹۱ به ۰/۸۲ درصد رسیده که بررسی وضعیت این شاخص نشان دهنده روند صعودی آن تا سال ۱۳۹۰ و نزول آن در سال ۱۳۹۱ بوده است. بر اساس آمارهای جهانی در سال (۲۰۱۲) ۱۳۹۱ ایران با کارکرد ۰/۸۲ درصدی در این شاخص در رتبه اول منطقه قرار دارد[۵۲] .

در بخش سهم صادرات با فناوری بالا به کل صادرات کارخانه‌ای نیز روند صعودی را تجربه کرده‌ایم. به گونه‌ای که از ۲/۱۴ در سال ۱۳۸۶ به مقدار ۲/۶۲ در سال ۱۳۸۷ رسیده‌ایم. طبق آمار تولید شده توسط معاونت علمی و فناوری رئیس جمهوری صادرات با فن‌آوری بالا در سال‌های ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ بترتیب ۸۱۸۶۲۰ و ۸۹۴ میلیون دلار بوده است [۵۳]. جدول (۴) خلاصه‌ای از کارکردهای اقتصاد ایران در این بخش را نمایش می‌دهد.

۵۱. در این سال بهترین کشور منطقه در این شاخص کشور قبرس با میزان ۷,۵۶ و بدترین کشور منطقه از لحاظ این شاخص کشور یمن با میزان ۱,۹۲ بوده است. رتبه کشور ترکیه در این سال نهم و عربستان سعودی پنجم بوده است.

۵۲. در این سال کشورهای ترکیه و عربستان سعودی بترتیب با ۰,۷۳ و ۰,۰۵ درصد بترتیب در جایگاه دوم و آخر قرار گرفته اند.

۵۳. طبق گزارشات منتشر شده در سال ۲۰۰۵ (۱۳۸۴) درشاخص صادارت فناوری بالا بر حسب دلار جاری، در بین هجده کشوری که آمارشان موجود است ایران سومین کشور است. در این سال کشورهای ترکیه و عربستان سعودی بترتیب در جایگاه‌های اول و چهارم قرار گرفته‌اند. طبق گزارشات منتشر شده در سال ۲۰۱۰ (۱۳۹۰) و در بین هجده کشورمنطقه که آمار آن‌ها اعلام شده است کشورمان همچنان در جایگاه سوم قرار گرفته است. کشور ترکیه با یک پله سقوط نسبت به سال ۲۰۰۵ بعد از کشور قزاقستان در جایگاه دوم و عربستان سعودی در جایگاه ششم قرار گرفته‌اند ۵- منظور از فناوری بالا همان فناوری پیشرفته است.

بنابراین مطالعه گذرای تمام این شاخص‌ها نشان از آن دارد که برای رسیدن به اقتصادی مقاوم لازم است تا به این بخش از کارکرد اقتصادی کشور با توجه به پتانسیل های بالای موجود، توجه ویژه شود. در همین راستا است که حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تأکید می‌کنند که اقتصاد دانش‌بنیان از مهمترین زیرساخت‌های اقتصادی هر کشور است و اگر این موضوع مورد توجه جدی قرار گیرد، قطعاً چرخه علم تا ثروت تکمیل خواهد شد[۵۴]. بنابراین از نظر ایشان دانش محوری، یکی از مهمترین مولفه‌های اقتصاد مقاومتی است. البته ایشان تاکید می‌کنند که معنای دانش محوری این نیست که این اقتصاد منحصر به دانشمندان است و فقط دانشمندان می‌توانند در اقتصاد مقاومتی نقش ایفا کنند؛ بلکه، تجربه‌ها و مهارت‌های صنعتگران، کشاورزان و کارگران می‌تواند در این اقتصاد اثرگذار بوده و نقش مهمی را ایفا کنند[۵۵].

جدول (۴): کارکرد ایران در شاخص‌های معتبر دانش محوری

عنوان شاخص / سال	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	رتبه ایران در منطقه		بهترین کشور منطقه		هدف سند
							۱۳۸۴	۱۳۹۱	۲۰۰۵	۲۰۱۲	چشم انداز
تعداد مقالات ISI ثبت شده	۹۱۷۰	۱۳۵۶۹	۱۸۰۰۰	۲۱۶۲۰	۲۷ ۱۶۳	۲۵ ۹۵۶	۳	۲	***[۵۰]	ترکیه	بیش از ۴۰ هزار
سهم هزینه‌های تحقیقات و پژوهش از GDP	–	–	۰/۷۸	۰/۶۳	۰/۹۲	۰/۸۲	۲	۲	***	***	۴
سهم هزینه‌های آموزش از GDP									***	***	۷
سهم صادرات با فن‌آوری بالابه کل صادرات کارخانه‌ای	۲/۴۵	۲/۶۲	–	۴/۶	۴/۸	–	۴	۴	***	***	۱۰
توسعه ICT (IDI)	۲/۷۳	۳/۰۸	–	۳/۳۵	۳/۶۱	۳/۷۹	۱۴	۱۴	***	***	بالای ۸
تعداد اختراعات و اکتشافات ثبت شده در مراجع ملی	۶۷۸۳	–	۴۶۴۰	۲۹۵۰	۲۶۸۰	۲۹۰۱	–	–	–	–	۵۰۰۰۰
سهم هزینه‌های R&D به کل هزینه‌های بنگاه‌های تولیدی	۰/۴۸	–	–	–	–	–	–	–	–	–	۳
نوآوری (II ۳۴)	–	–	۵/۰۱	–	۵/۰۲	۵/۰۲	–	۹	–	***	
اقتصاد دانش بنیان (KEI)	۳/۰۹	۳/۳۹	۳/۷۵	–	۳/۹	۳/۹۱	–	۱۶	–	***	

علامت *** بیانگر رژیم اشغالگر قدس می باشد.

۵۴. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

۵۵. بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی ۱۳۹۳/۱/۱

۴- چه باید کرد؟

اما باید دید که برای اجرای ساختار اقتصاد مقاومتی چه راهکارهایی در کشور انجام داد. برای روشن شدن چارچوب کلی نقشه راه، بهتر است به بیانات مقام معظم رهبری رجوع کنیم.

ایشان در جمع مسئولان نظام[۵۶] انتظارات خود را از آنها بیان کردند. به اعتقاد ایشان عزم راسخ و جدی مسئولان سه قوه و بویژه قوه مجریه، عاملی بسیار مهم برای مقاوم‌سازی اقتصاد خواندند و افزودند: صرف مطرح شدن سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، مشکلی را حل نمی‌کند بلکه عزم و تلاش مسئولان همه بخش‌های مرتبط با این سیاست‌ها، زمینه ساز تحقق اهداف اعلام شده خواهد بود. رهبر انقلاب، ورود به میدان عمل را دومین انتظار خود از مسئولان برشمردند و خاطرنشان کردند: این طرح و سیاست‌های کلی باید به برنامه‌های گوناگون اجرایی تبدیل شود تا حماسه اقتصادی، واقعاً بوجود آید.

رهبر انقلاب تدوین برنامه‌های زمان‌بندی شده را سومین ضرورت دانستند و تأکید کردند: باید سهم هر قوه و همچنین سهم هر دستگاه در اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، بطور دقیق مشخص شود. ایشان افزودند: لازم است برنامه‌های اجرایی شفاف و با شاخص‌های زمانی، تدوین گردد تا پیگیری پیشرفت کارها امکان پذیر شود. اقدام سران سه قوه در تهیه ساز و کار هماهنگی دستگاه‌ها و نیز نظارت در همه سطوح، چهارمین و پنجمین ضرورتی بود که رهبر انقلاب بر آنها تأکید کردند. برطرف کردن موانع «قانونی، اجرایی، حقوقی و قضایی» از سر راه اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ششمین وظیفه‌ای بود که رهبر انقلاب متوجه سران قوا دانستند. ایشان تأکید کردند: باید موانع مزاحم برداشته شود تا فعالان اقتصادی، کارآفرینان، مبتکران و دانشمندان، با آرامش به این میدان روی آورند و احساس کنند با موانع غیرمعقول روبرو نیستند.

رهبر انقلاب در سخنرانی خود در حرم رضوی نیز دقیقاً به این پرسش پاسخ داده‌اند. ایشان به این پرسش برای اینکه این کار بزرگ، اقتصاد مقاومتی، تحقّق پیدا کند، الزامات چیست و چه کارهایی باید انجام بگیرد؟ بدین شکل پاسخ می‌دهند: اوّلاً مسئولان باید از تولید ملّی حمایت کنند. تولید ملّی، اساس و حلقه‌ی اساسی پیشرفت اقتصاد است. مسئولان باید از تولید ملّی حمایت کنند. دوّم، صاحبان سرمایه و نیروی کار که تولیدگر

۵۶. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان دستگاه‌های مختلف، فعالان اقتصادی و مدیران مراکز «علمی، رسانه‌ای، نظارتی»، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰

هستند، باید به تولید ملی اهمیت بدهند؛ به این معنا که بهره‌وری را افزایش دهند. سوم، صاحبان سرمایه در کشور، فعالیت تولیدی بر فعّالیّتهای دیگر را ترجیح بدهند. چهارم، مردم در همه‌ی سطوح، تولید ملی را ترویج کنند. خرید جنس داخلی یک ضرورت برای مقاوم‌سازی اقتصاد است.

۵- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا به صورت ذیل ابلاغ شد[۵۷] :

۱ – تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

۲ – پیشتازی اقتصاد دانش‌بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.

۳– محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استان‌ها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور.

۴– استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.

۵– سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.

۶– افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.

۵۷. متن نهایی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ابلاغ شده در تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۱ توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام

۷- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).

۸- مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه‌ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید.

۹- اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی.

۱۰- حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:

- تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.
- گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.
- تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات.
- برنامه‌ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید، و تنوع‌بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه.
- استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.
- ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.

۱۱- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.

۱۲- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور از طریق:

- توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان.
- استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.

- استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.

۱۳- مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:

انتخاب مشتریان راهبردی- ایجاد تنوع در روش‌های فروش- مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش- افزایش صادرات گاز- افزایش صادرات برق- افزایش صادرات پتروشیمی- افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی.

۱۴- افزایش ذخایر راهبردی نفت وگاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک.

۱۵- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.

۱۶- صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.

۱۷- اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.

۱۸- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.

۱۹- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ... .

۲۰- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.

۲۱- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان‌سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.

۲۲- دولت مکلف است برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ‌سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:

- شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب.

- رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن.
- مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.

۲۳- شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.

۲۴- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.

لذا:

وارد یک الگوسازی اقتصادملی تحت عنوان؛ «اقتصادمقاومتی» شده‌ایم.

اقتصاد ایران می‌خواهد ضمن آنکه ازتحریم‌های فعلی بیرون آید، در آینده در مقابل هر نوع نوساناتی یا تحریم‌ها یا فشارها بتواند از خودش تاب‌آوری داشته باشد؛ انعطاف‌پذیری داشته باشد؛ این فشارها را بگیرد؛ نوسانات بین‌المللی را بگیرد؛ ولی تحت تأثیر قرار نگیرد، بلکه آن را پس بزند.

۶- نامه دفتر مقام معظم رهبری (چهار توصیه رهبر معظم انقلاب درباره اقتصاد مقاومتی)

بسم‌الله الرحمن الرحیم

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از **الگوی اقتصادی بومی و علمی** برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان **اقتصاد مقاومتی** است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، **اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو** را محقق سازد و الگوئی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد. اکنون با مداقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد. لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با **تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف**، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.

سیّدعلی خامنه‌ای ۲۹/ بهمن ماه/ ۱۳۹۲

۷- دستور ریاست جمهور برای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۰۶/۲۹ اجرای سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری راجع به اقتصاد مقاومتی را به تمام دستگاه‌های ملی تکلیف نموده است. در این تصویب‌نامه آمده است:

۱- به منظور بررسی، تصویب و راهبری برنامه‌های اقتصاد مقاومتی و نظارت بر عملیات اجرایی آن‌ها، ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی به ریاست معاون اول رییس‌جمهور و با عضویت وزرای امور اقتصادی و دارایی، نفت، نیرو، کشور، جهادکشاورزی، راه و شهرسازی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، صنعت، معدن و تجارت، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، رییس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، رییس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، معاون امور مجلس رییس جمهور، معاون علمی و فناوری رییس‌جمهور، مشاور اقتصادی رییس‌جمهور و رییس هیئت عامل صندوق توسعه ملی و سه نفر اقتصاددان به انتخاب رییس ستاد با وظایف زیر تشکیل می‌گردد:

الف- هماهنگی جهت تدوین برنامه‌های عملیاتی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و راهبردهای مربوط و پیگیری تأمین نیازهای اجرای برنامه‌های مصوب ستاد

ب- دریافت برنامه‌های عملیاتی دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی برای تحقق اقتصاد مقاومتی و بررسی و تصویب آن‌ها

ج- گزارش‌گیری منظم از اجرای برنامه‌ها

د- اعمال نظارت و مداخله جدی در موارد قصور و حل و فصل مشکلات برای تسهیل در امور

هـ- اطلاع‌رسانی مناسب از روند پیشرفت برنامه‌های اقتصاد مقاومتی

و- ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی مختلف مجری سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای عملیاتی کردن برنامه مصوب

ز- شناسایی و معرفی موانع اجرایی با قوانین و مقررات مغایر

ح- ایجاد سازو کار مناسب به منظور تشخیص و تعیین اولویت‌ها برای تخصیص بهینه منابع محدود

تبصره ۱- دبیر ستاد توسط معاون اول رییس‌جمهور انتخاب می‌شود. کارگروه‌های تخصصی حسب نظر معاون اول رییس‌جمهور در حوزه دبیرخانه ستاد تشکیل می‌شود.

تبصره ۲- به منظور پیگیری تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برای هماهنگی با سایر قوا، نیروهای مسلح و بخش غیردولتی و مشارکت آن‌ها در اجرای برنامه‌های مربوط حسب مورد از نایب رییس اول مجلس شورای اسلامی، معاون اول قوه قضاییه، رییس ستاد کل نیروهای مسلح، رییس بنیاد مستضعفان، رییس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و رییس ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) برای شرکت در جلسات ستاد دعوت می‌شود.

۲- به منظور انجام امور دبیرخانه‌ای ستاد، هماهنگی‌های اداری، دریافت و بررسی پیشنهادها، تهیه دستور جلسات، ثبت و ضبط مذاکرات و تصمیمات، گزارش‌گیری، اطلاع‌رسانی و آموزش دست‌اندرکاران، دبیرخانه ستاد با مسئولیت دبیر ستاد تشکیل می‌شود.

۳- به منظور تهیه و اجرای برنامه‌های منطقه‌ای و استانی اقتصاد مقاومتی و اجرای مصوبات ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی، ستاد مشابهی در هر استان و با مسئولیت استاندار و عضویت روسای دستگاه‌های متناظر عضو ستاد مرکزی تشکیل می‌شود.

۴- استانداران موظفند برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی استان خود را با همکاری و هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و به ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی ارایه کنند. مسئولیت پایش، نظارت و پیگیری اهداف و زمان‌بندی برنامه‌های عملیاتی استانی و ارسال گزارش‌های ادواری بر عهده استانداران می‌باشد.

۵- فرآیندهای تفصیلی تولید برنامه، شاخص‌های پیگیری، پایش و ارزیابی اجرای آن توسط دبیرخانه تهیه و به تصویب ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی می‌رسد.

۸- بخشنامه وزیر کشور به استانداران برای اقدام و عمل در اقتصاد مقاومتی

وزیر کشور طی بخشنامه به استانداران، روند ساماندهی اجرای برنامه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی را به نمایندگان عالی دولت در استان ها ابلاغ کرد. متن کامل بخشنامه بدین شرح است:

استانداران محترم سراسر کشور

سلام علیکم

با امعان نظر به نامگذاری سال جاری تحت عنوان «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» از سوی مقام معظم رهبری و در راستای اجرایی شدن اهداف و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ابلاغی معظم له و پیرو نامه‌های شماره ۱۵۴۱۰۸ مورخ ۹۲/۱۲/۲۸، شماره ۸۹۲۷۹ مورخ ۱۳۹۴/۷/۷، شماره ۱۱۱۰۳۴ مورخ ۱۳۹۴/۸/۲۳ و شماره ۱۴۵۹۳۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۳ و ضرورت تدوین برنامه‌های عملیاتی استانی متناسب با برنامه‌های مصوب ملی و اقدام در خصوص اجرای برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، لازم است به منظور تحقق شایسته برنامه‌های تدوین شده و نیل به اهداف سیاست‌های ابلاغی، برنامه‌ها و اقدامات ذیل را در دستور کار قرار داده و گزارش اقدامات بصورت ماهانه به دبیرخانه ستاد ملی و معاونت هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منطقه‌ای این وزارت‌خانه ارائه شود.

۱- بر اساس بند اول تصویب نامه شماره ۸۵۰۰۱/ت۵۲۴۴۲هـ مورخ ۱۳۹۴/۶/۳۱ هیات محترم وزیران تمامی استانداران موظفند شخصاً نسبت به فعال‌سازی و برگزاری جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان با حضور مدیران دستگاه‌های اجرایی متناظر با اعضای ستاد ملی اقدام نمایند.

۲- فعال‌نمودن دبیرخانه ستاد استانی در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان به منظور انجام امور دبیرخانه‌ای ستاد، هماهنگی اداری و تهیه دستور جلسات، ثبت و ضبط مذاکرات و تصمیمات، گزارش‌گیری، پایش و نظارت، اطلاع‌رسانی و ... با مسئولیت رئیس سازمان.

۳- دعوت از سایر مدیران و نمایندگان بخش خصوصی برای حضور در ستاد استان در صورت نیاز و با تشخیص رییس ستاد استان.

۴- برگزاری جلسات ستاد هر ۱۵ روز یکبار و ارائه گزارش نتایج اقدامات در پایان هر ماه به دبیرخانه ستاد ملی و معاونت هماهنگی امور اقتصادی

و توسعه منطقه‌ای در قالب منشور پروژه «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی(نیپا)»

۵- انتظار می‌رود اقدامات استان‌ها هماهنگ و در قالب برنامه های ۱۱ گانه، طرح ها و پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی باشد .

۶- تشکیل کارگروه‌های استانی ذیل ستاد استان متناظر با کارگروه‌های برنامه‌های ملی به منظور پیگیری اهداف و برنامه‌های تدوین شده.

۷- اهتمام جدی درخصوص تهیه برش‌های استانی پروژه‌های مصوب ملی با هماهنگی دبیرخانه ستاد مرکزی و دبیرخانه کارگروه‌های برنامه های ملی مصوب حداکثر تا پایان اردیبهشت ماه و شروع فرایند اجرایی برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌ها.

۸- پایش مستمر شاخص‌های کلیدی تعیین شده برای وضعیت مطلوب در مقاطع (۲)، (۵) و (۱۰) ساله

به پیوست این ابلاغ، منشور پروژه «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی(نیپا)» و عناوین برنامه‌های ملی و دستگاه مسئول هر کدام از برنامه ارسال می شود.

۹- ابلاغیه رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به استان‌ها

نامه شماره ۱۲۸۵۳ مورخ ۹۵/۲/۶ معاون اول رییس جمهور

استانداران محترم سراسر کشور

با سلام؛

در اجرای فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و با عنایت به نام‌گذاری سال ۱۳۹۵ توسط معظم‌له به عنوان سال «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» و به استناد مفاد بند (۳) مصوبه شماره ۵۲۴۴۲/۸۵۰۰۱ ه مورخ ۱۳۹۴/۶/۳۱ هیات محترم وزیران و مصوبات چهارده‌گانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی که همگی در تاریخ ۱۳۹۵/۱/۲۹ طی شماره‌های (۷۸۹۳- ۷۸۹۴- ۷۵۹۸- ۷۹۹۰- ۷۹۹۲- ۷۹۹۴- ۷۹۹۷- ۸۰۰۲- ۸۰۰۳- ۸۰۰۵- ۸۰۰۹- ۸۰۱۴ -۸۰۲۱- ۸۰۳۵) ابلاغ شده است و مواردی که متعاقباً ابلاغ خواهد شد و در اجرای سیاست‌های دولت تدبیر و امید و در

جهت ایجاد رونق اقتصادی، تقویت تولید داخلی و ایجاد اشتغال، **استانداران سراسر کشور موظفند:**

۱- با برگزاری جلسات منظم هفتگی ستاد استانی فرماندهی اقتصاد مقاومتی موانع اجرایی پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی را شناسایی و متناسب با اختیارات تفویضی نسبت به رفع آن‌ها اقدام و الباقی را جهت رفع موانع به ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ارجاع و گزارش آن را به صورت ماهانه به دبیرخانه ستاد (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) ارسال نمایند.

۲- پروژه‌های پیشنهادی استانی خود را در چارچوب «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» تدوین و پس از تایید در ستاد استانی برای تصویب در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به دبیرخانه ستاد (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) ارسال نمایند.

۳- ترتیبی اتخاذ نمایند تا در اجرای پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کلیه واحدهای استانی دستگاه‌های اجرایی هرگونه همکاری لازم را حسب درخواست دستگاه مجری به عمل آورده و گزارش آن رابه دبیرخانه ستاد (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) ارائه دهند.

۴- گزارشات تحلیلی با اطلاعات لازم را در چارچوب «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی» (نیپا) تهیه و از طریق دبیرخانه استانی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی که متناظراً در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان مستقر می‌باشد به دبیرخانه ستاد (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) ارسال نمایند.

۱۰- تأکیدات مقام معظم رهبری جهت اجرای موفق و موثر برنامه های اقتصاد مقاومتی

شماره نامه ۱/۲۸۹۶۸ مورخ ۹۴/۸/۱۷ دفتر مقام معظم رهبری به معاون اول رئیس جمهور

۱- رویکردهای اقتصاد مقاومتی (عدالت بنیانی، مردمی بودن، دانش بنیانی، درونزایی و برونگرایی) در همه برنامه‌ها (از جمله برنامه ششم توسعه و بودجه سنواتی) و فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی حاکم گردیده و اجرای اقتصاد مقاومتی تنها منوط به این برنامه‌ها نگردد. باید اطمینان حاصل شود که کلیه اقدامات دستگاه‌ها منطبق با این سیاست‌ها است.

۲- برنامه اقتصاد مقاومتی نباید برنامه‌ای مجزا از برنامه ششم توسعه باشد. برنامه اقتصادی باید در قالب برنامه ششم توسعه تدوین و پیگیری گردد. (در ابلاغیه سیاست های کلی برنامه ششم توسعه براین موضوع تأکید شده است.)

۳- تعیین نقش دستگاه‌های اجرایی و مناطق جغرافیایی، زمان‌بندی اجرایی پروژه‌ها و اهداف کوتاه مدت (تاپایان دولت یازدهم)، میان مدت (پایان برنامه ششم) و بلند مدت (انتهای چشم انداز بیست ساله) صورت پذیرفته و کلیه دستگاه‌های اجرایی نسبت به آن پاسخگو شوند.

۴- به حرکت درآوردن و تعیین نقش آحاد جامعه جهت مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی و توانمندسازی آن‌ها و بکارگیری کلیه ظرفیت‌های کشور به ویژه جوانان مورد توجه قرار گرفته و برنامه‌ها تنها ناظر بر بخش‌های دولتی نباشد.

۱۱- اولویت‌های استان تهران در راستای اقتصاد مقاومتی

استفاده از ظرفیت ها و قابلیت های استان با تاکید بر

- بخش کشاورزی
- بخش صنعت و معدن
- بخش گردشگری
- بخش خدمات

– تقویت فضای کسب و کار

– رفع معضلات واحدهای صنعتی تولیدی نیمه فعال و راکد

– توسعه اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر فناوری های نوین

– افزایش مشارکت بخش خصوصی

– حفظ فرصت‌های شغلی موجود در سطح استان با تاکید بر توانمندی‌ها و مزیت‌های نسبی آن

۱۲- ساختار هدایت و راهبردی اقتصاد مقاومتی در استان تهران

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان بر اساس تصویب نامه شماره ۸۵۰۰۱/ ت ۵۲۴۴۲ هـ مورخ ۹۴/۶/۳۱ با هدف بررسی، تصویب و راهبری برنامه‌های اقتصاد مقاومتی و نظارت بر عملیات اجرایی آن، ساماندهی، راهبری، پیاده‌سازی و نظارت بر برنامه‌های اقتصاد مقاومتی در سطح استان به ریاست استاندار و دبیری سازمان برنامه و بودجه استان تشکیل گردید.

اعضاء ستاد عبارتند از :

- استاندار (رییس)
- رییس سازمان برنامه و بودجه استان (دبیر)
- معاونین استاندار
- رییس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان
- رییس اتاق تعاون استان
- رییس اتاق اصناف استان
- رییس خانه صنعت و معدن استان
- رییس کل دادگستری استان
- معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان
- مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان
- مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان

- مدیرکل جهاد کشاورزی استان
- مدیرکل راه و شهرسازی استان
- مدیرکل میراث فرهنگی و گردشگری استان
- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
- مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان
- مدیر کل استاندارد استان
- رییس امور مالیاتی شهر و استان
- مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب استان
- مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب روستایی استان
- مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان
- مدیر عامل شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ
- مدیر عامل شرکت توزیع نیروی برق استان
- مدیر عامل شرکت برق منطقه‌ای تهران
- مدیر سازمان تعاون روستایی
- مدیر شبکه ۵ سیما
- مدیر شبکه رادیویی تهران
- مدیر عامل شرکت شهرک‌های صنعتی

- مشاور آموزش دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام و رئیس گروه مدیران راهبردی مجمع تشخیص مصلحت نظام
- مدیر امور شعب بانک ملی استان (به نمایندگی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی)

با توجه به اهمیت موضوع و لزوم ارائه برنامه‌ای جامع در راستای اقتصاد مقاومتی در استان، افراد زیر به تصمیم رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان (استاندار) برای ارائه پروژه‌های استانی ذیل برنامه و طرح‌های آن جهت حضور مستمر در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان دعوت گردیدند.

- مدیرکل آموزش و پرورش شهر تهران
- مدیر کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران
- مدیر شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران
- مدیر عامل شرکت گاز استان
- مدیرکل راه آهن تهران
- مدیر کل راهداری و جاده‌ای استان
- مدیرکل آموزش فنی و حرفه‌ای استان

۱۳-عناوین برنامه‌های یازده‌گانه و طرح‌های اقتصاد مقاومتی استان

تدوین الگو و چارچوب اجرای اقتصاد مقاومتی توسط سازمان برنامه و بودجه استان با تاکید بر رویکردهای برون‌گرایی، درون‌زایی، مردمی کردن اقتصاد، دانش‌بنیانی و عدالت بنیانی وتبیین برنامه‌ها و طرح‌های استانی و مشخص نمودن روسا و دبیر هر برنامه استانی و معرفی دستگاه اجرایی مسئول انجام هر طرح در استان و کارشناسان ذیربط جهت بررسی پروژه‌های معرفی شده از سوی دستگاه اجرایی با هدف ایجاد هماهنگی و تسریع روند کار در روند کار دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در دستور کار قرار گرفت.

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

رییس ستاد:
مهندس سید حسین هاشمی
استاندار

دبیر ستاد:
مهندس نعمت اله ترکی
رییس سازمان برنامه و بودجه

دستگاه های مسئول و همکار برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان

ردیف	برنامه استانی	دستگاه مسئول	دستگاه همکار
۱	ارتقای بهره وری	سازمان برنامه و بودجه استان	اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، اداره کل اقتصاد و دارایی استان، شرکت آب و فاضلاب استان، شرکت آب و فاضلاب روستایی استان، شرکت آب منطقه‌ای تهران، شرکت توزیع نیروی برق استان، شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ، اتاق اصناف تهران، شرکت پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران،آموزش و پرورش شهر تهران، آموزش و پرورش شهرستان‌های تهران
۲	پیش‌برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)	اداره کل امور اقتصاد و دارایی استان	اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، اداره کل اقتصاد و دارایی استان، اداره کل راه و شهرسازی استان، اداره کل راه‌آهن تهران،اتاق اصناف تهران
۳	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)	سازمان برنامه و بودجه استان	اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، اداره کل استاندارد استان، اداره کل جهاد کشاورزی استان، اداره کل امور اقتصاد و دارایی استان، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، استانداری تهران، سازمان برنامه و بودجه استان، شرکت شهرک‌های صنعتی استان، شرکت آب و فاضلاب استان، شرکت برق منطقه‌ای ، شرکت توزیع نیروی برق استان، اتاق اصناف تهران، سازمان اتکا کشور

ردیف	برنامه استانی	دستگاه مسئول	دستگاه همکار
۴	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی	اداره کل تعاون کار و رفاه اجتماعی استان	سازمان برنامه و بودجه استان، معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری تهران، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان، شرکت آب و فاضلاب روستایی
۵	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی	سازمان برنامه و بودجه استان	اداره کل امور مالیاتی شهر و استان تهران، اداره کل اقتصاد و دارایی استان، سازمان برنامه و بودجه استان
۶	توسعه اقتصاد دانش بنیان	استانداری تهران	پارک علم و فناوری پردیس
۷	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی	شبکه پنج سیما	شبکه رادیویی تهران، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان،آموزش و پرورش شهر تهران، آموزش و پرورش شهرستان‌های تهران
۸	شفاف سازی و سالم‌سازی اقتصاد	اداره کل اقتصاد و دارایی استان	سازمان برنامه و بودجه استان، معاونت امنیتی و انتظامی استانداری تهران، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، دادگستری استان، اتاق اصناف تهران، شرکت پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران
۹	توسعه ظرفیت تولید و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار	اتاق بازرگانی، صنایع معادن و کشاورزی تهران	شرکت گاز استان، شرکت پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران
۱۰	مردمی کردن اقتصاد	اتاق بازرگانی، صنایع معادن و کشاورزی تهران	اداره کل اقتصاد و دارایی استان، سازمان برنامه و بودجه استان، اتاق اصناف تهران، شرکت آب منطقه‌ای تهران، شرکت آب و فاضلاب استان
۱۱	مدیریت شهری و روستایی	استانداری تهران	سازمان برنامه و بودجه استان، شرکت پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران، معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری، شهرداری‌ها

برنامه استانی ارتقای بهره‌وری

- **رییس برنامه:** رئیس سازمان برنامه و بودجه استان- نعمت‌اله ترکی
- **دبیر برنامه:** معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی سازمان برنامه و بودجه استان- نصراله ابراهیمی

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	ارتقای بهره‌وری نیروی کار	اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان	حاتم شاکرمی	عارف مدنی
۲	ارتقای بهره‌وری سرمایه	اتاق اصناف تهران	علی فاضلی	سمیه محرابی
		اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان	الله‌محمد آقایی	علی عشاقی
۳	ارتقای بهره‌وری آب در حوزه آب و فاضلاب استان	شرکت آب و فاضلاب استان	محمد پرورش	یونس مهام
۴	ارتقای بهره‌وری آب در حوزه آب و فاضلاب روستایی	شرکت آب و فاضلاب روستایی استان	رضا پوررجب	منصور احمدی
۵	ارتقای بهره‌وری آب در حوزه آب منطقه‌ای تهران	شرکت آب منطقه‌ای تهران	خسرو ارتقایی	یونس مهام
۶	ارتقای بهره‌وری برق در حوزه برق منطقه‌ای	شرکت برق منطقه‌ای تهران	علیرضا خوش‌خلق	منصور احمدی

حاتم شاکرمی

علی فاضلی

الله محمد آقایی

محمد پرورش

رضا پوررجب

خسرو ارتقایی

علیرضا خوش‌خلق

برنامه استانی ارتقای بهره‌وری

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۷	ارتقای بهره‌وری برق در حوزه توزیع برق استان	شرکت توزیع نیروی برق استان تهران	سیدعلی بربند	منصور احمدی
۸	ارتقای بهره‌وری برق در حوزه برق تهران بزرگ	شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ	سیدمحمد هاشمی	
۹	ارتقای بهره‌وری آب در حوزه کشاورزی	اداره کل جهاد کشاورزی استان	علی اشرف منصوری	یونس مهام
۱۰	ارتقای بهره‌وری انرژی	شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران	کرامت ویس کرمی	علی عشاقی
		اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران	علیرضا کمرئی	
		اداره کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان	عبدالرضا فولادوند	

سیدعلی بربند

سیدمحمد هاشمی

علی اشرف منصوری

کرامت ویس کرمی

علیرضا کمرئی

عبدالرضا فولادوند

برنامه استانی پیش‌برد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)

- **رییس برنامه:** مدیر کل امور اقتصادی و دارایی- الله محمد آقایی

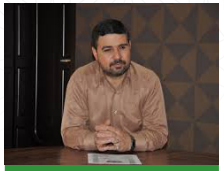
- **دبیر برنامه:** معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان- نوربخش عسکری

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	توسعه صادرات غیرنفتی	اتاق اصناف تهران	علی فاضلی	علی عشاقی
		اداره کل صنعت، معدن و تجارت	محمدرضا مس‌فروش	
۲	جذب سرمایه گذاری خارجی	اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان	الله‌محمد آقایی	
۳	توسعه زیرساخت‌های راه‌سازی	اداره کل راه و شهرسازی استان	نادر محمدزاده	منصور احمدی
		اداره کل راه‌آهن	رضا شاکری	

علی فاضلی

محمدرضا مس‌فروش

الله محمد آقایی

نادر محمدزاده

رضا شاکری

برنامه استانی ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)

- **رییس برنامه:** رئیس سازمان برنامه و بودجه استان– نعمت‌اله ترکی
- **دبیر برنامه:** معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان– نوربخش عسکری

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	تقویت سرمایه انسانی و توسعه کارآفرینی	اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان	حاتم شاکرمی	مهرخ خلیلی
۲	گسترش پوشش استاندارد	اداره‌کل استاندارد استان	مسلم بیات	یونس مهام
۳	امنیت غذایی و تولید محصولات راهبردی	سازمان اتکا	محمد مهدی کربلائی	علی عشاقی
		اداره کل جهاد کشاورزی استان	علی اشرف منصوری	یونس مهام
۴	توسعه رقابت‌پذیری اقتصاد	اتاق اصناف تهران	علی فاضلی	علی عشاقی
		اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان	الله محمد آقایی	

حاتم شاکرمی

مسلم بیات

محمدمهدی کربلائی

علی اشرف منصوری

علی فاضلی

الله محمد آقایی

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۵	تقویت نظام تامین منابع مالی	اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان	الله محمد آقایی	علی عشاقی
۶	توسعه تولید صنایع دستی، فرش و گردشگری	اداره‌کل میراث‌فرهنگی،صنایع‌دستی و گردشگری استان	رجبعلی خسروآبادی	حشمت اله سلیمانی
۷	سیاست‌های تجاری (کنترل واردات و توسعه صادرات) متناسب با توان داخلی استان	اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان	محمدرضا مس‌فروش	علی عشاقی
۸	توسعه و نوسازی صنایع استان	اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان	محمدرضا مس‌فروش	یونس مهام
		شرکت شهرک های صنعتی	محمدرضا قاهری	
		شرکت برق منطقه ای	علیرضا خوش‌خلق	
		شرکت توزیع نیروی برق استان	سیدعلی بربند	
۹	توسعه معدن و صنایع معدن	اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان	محمدرضا مس‌فروش	
۱۰	رقابت‌پذیر کردن استان‌ها	استانداری تهران	محمد امامی امین	پرستو شولستانی
۱۱	بکارگیری ظرفیت‌ها و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های استان	شرکت آب و فاضلاب استان	محمد پرورش	یونس مهام

الله محمد آقایی

رجبعلی خسروآبادی

محمدرضا مس‌فروش

محمدرضا قاهری

علیرضا خوش‌خلق

سیدعلی بربند

محمد امامی امین

محمد پرورش

برنامه استانی عدالت‌بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

- **رییس برنامه:** مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان- حاتم شاکرمی
- **دبیر برنامه:** معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان- نوربخش عسکری

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	عدالت بین منطقه ای و سرزمینی در شهرستان‌های استان	سازمان برنامه و بودجه استان	نوربخش عسکری	پرستو شولستانی
۲	توانمندسازی فقرا و محرومین	اداره‌کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی	حاتم شاکرمی	حشمت اله سلیمانی
		اداره‌کل آموزش فنی و حرفه‌ای	مجید طهرانیان	
		معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری تهران	حسن کریمی	علیرضا لطفی
		شرکت آب و فاضلاب روستایی	رضا پوررجبی	یونس مهام
۳	سهم‌بری عادلانه عوامل تولید با تاکید بر سرمایه انسانی	سازمان برنامه و بودجه استان	نصراله ابراهیمی	سمیه محرابی

نوربخش عسکری

حاتم شاکرمی

مجید طهرانیان

نصراله ابراهیمی

برنامه استانی برقراری انضباط مالی در بخش عمومی

- **رییس برنامه:** رئیس سازمان برنامه و بودجه استان- نعمت‌اله ترکی
- **دبیر برنامه:** معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان- نوربخش عسکری

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	اجرای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد	سازمان برنامه و بودجه استان	نوربخش عسکری	علی عشاقی
۲	طرح پایداری منابع درآمدی استان	اداره کل امور مالیاتی شهر و استان تهران	حسین بنی‌صفار	
۳	طرح بهینه‌سازی اندازه و ساختار دولت	سازمان برنامه و بودجه استان	نصراله ابراهیمی	سمیه محرابی
		اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان	الله محمد آقایی	علی عشاقی
۴	شفاف سازی بودجه هزینه‌ای و سرمایه‌ای	سازمان برنامه و بودجه استان	نوربخش عسکری	

نوربخش عسکری

حسین بنی‌صفار

نصراله ابراهیمی

الله محمد آقایی

برنامه استانی توسعه اقتصاد دانش‌بنیان

- **رییس برنامه:** معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منابع استانداری – محمد امامی امین
- **دبیر برنامه:** مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری معاونت علمی وفناوری ریاست جمهوری– میثم نریمانی

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	طرح دانش‌بنیان کردن اقتصاد و جامعه	پارک علم و فناوری پردیس	مهدی صفاری‌نیا	محمدرضا همایی
۲	طرح افزایش رود رشد نوآوری	اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان	محمدرضا مس‌فروش	محمدرضا همایی

مهدی صفاری‌نیا

محمدرضا مس‌فروش

برنامه استانی گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی

- **رییس برنامه:** مدیر شبکه پنج سیما – مجید زین‌العابدین
- **دبیر برنامه:** مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی– برزین ضرغامی

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	تشویق همکاری‌های جمعی و مشارکت آحاد مردم در اقتصاد	شبکه ۵ سیما	مجید زین‌العابدین	علی عشاقی
		شبکه رادیویی تهران	سعید معدن‌کن	
۲	تقویت فرهنگ مدیریت جهادی	اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی	برزین ضرغامی	حشمت‌اله سلیمانی
۳	اصلاح رفتارهای فعالان اقتصادی و خانوارها	اداره‌کل آموزش و پرورش شهر تهران	علیرضا کمرئی	
		اداره‌کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان	عبدالرضا فولادوند	علی عشاقی
۴	گفتمان‌سازی و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی	اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی	برزین ضرغامی	
		اداره‌کل آموزش و پرورش شهر تهران	علیرضا کمرئی	
		اداره‌کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان	عبدالرضا فولادوند	

مجید زین‌العابدین

سعید معدن‌کن

برزین ضرغامی

علیرضا کمرئی

عبدالرضا فولادوند

برنامه استانی شفاف‌سازی و سالم‌سازی اقتصاد

- **رییس برنامه:** مدیر کل اموراقتصاد و دارایی استان- الله‌محمد آقایی

- **دبیر برنامه:** معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان- نوربخش عسکری

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	طرح دولت الکترونیک و همراه	سازمان برنامه و بودجه استان	نصرالله ابراهیمی	علیرضا زمان‌پور
۲	طرح مبارزه با قاچاق زیرزمینی	معاونت امنیتی انتظامی استانداری تهران	محسن نسج‌همدانی	علی عشاقی
		اتاق اصناف تهران	علی فاضلی	
		شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران	کرامت ویس کرمی	
۳	طرح شفاف‌سازی و مبارزه با فساد مالی، اداری و اقتصادی	اداره‌کل اموراقتصادی و دارایی استان	الله محمد آقایی	
۴	طرح توسعه اقدامات فرهنگی مبارزه با فساد	اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی	برزین ضرغامی	حشمت الله سلیمانی
۵	طرح توسعه و حمایت از مالکیت فکری و معنوی و امنیت حقوق مالکیت	دادگستری تهران	غلامحسن اسماعیلی	

نصرالله ابراهیمی

محسن نسج‌همدانی

علی فاضلی

کرامت ویس کرمی

الله محمد آقایی

برزین ضرغامی

غلامحسن اسماعیلی

برنامه استانی توسعه ظرفیت تولید و تکمیل زنجیره پایین‌دستی و توسعه بازار

- **رییس برنامه:** رییس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن وکشاورزی تهران– مسعود خوانساری
- **دبیر برنامه:** معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان– نوربخش عسکری

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	طرح توسعه صنایع	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن وکشاورزی تهران	مسعود خوانساری	علی عشاقی
۲	طرح افزایش سهم تولید در بازارهای جهانی			
۳	طرح ایجاد تنوع در بازارهای هدف			
۴	طرح ایجاد ذخایر راهبردی به منظور اثرگذاری در بازارهای جهانی	شرکت پخش فرآورده های نفتی تهران	کرامت ویس کرمی	
۵	بهینه سازی مصرف انرژی با هدف کاهش شدت و افزایش بهره وری انرژی	شرکت گاز استان	احمد دارابی	

مسعود خوانساری

کرامت ویس کرمی

احمد دارابی

برنامه استانی مردمی کردن اقتصاد

- **رییس برنامه:** رییس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران – مسعود خوانساری

- **دبیر برنامه:** معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان– نوربخش عسکری

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	طرح توانمندسازی بخش خصوصی	اتاق اصناف تهران	علی فاضلی	علی عشاقی
۲	طرح اصلاح نظام مالی برای واگذاری فعالیت‌ها به بخش غیردولتی	اداره‌کل اموراقتصادی و دارایی استان	الله‌محمد آقایی	
۳	طرح تداوم و تسریع اجرای سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴	اداره‌کل اموراقتصادی و دارایی استان		
۴	طرح محدود کردن نقش و وظایف دولت به امور حاکمیتی و تصدی‌های اقتصادی اجتماعی اجتناب‌ناپذیر	سازمان برنامه وبودجه استان	نصرالله ابراهیمی	سمیه محرابی
		شرکت آب و فاضلاب استان	محمد پرورش	یونس مهام
		شرکت آب منطقه ای استان	خسرو ارتقایی	
۵	طرح کاهش نقش دولت در اجرای طرح‌های عمرانی	سازمان برنامه و بودجه استان	نوربخش عسکری	علی عشاقی

علی فاضلی

الله محمد آقایی

نصرالله ابراهیمی

محمد پرورش

خسرو ارتقایی

نوربخش عسکری

برنامه استانی مدیریت شهری و روستایی

- **رییس برنامه:** معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری- حسن کریمی
- **دبیر برنامه:** مدیر نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه استان- پرویز قوامی نژاد

ردیف	عنوان طرح	دستگاه مسئول	مسئول طرح در دستگاه	مسئول در سازمان برنامه و بودجه
۱	بهبود عبور و مرور و توسعه حمل ونقل عمومی	معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری تهران	حسن کریمی	علیرضا لطفی
۲	توسعه گردشگری			
۳	توسعه خدمات شهری			
۴	توسعه خدمات شهری			
۵	توسعه خدمات فرهنگی و ورزشی			
۶	طرح مشارکت مردم در راه اندازی واحدهای تولیدی مستقر در روستا			
۷	عدالت سرزمینی بین شهرستان های استان	سازمان برنامه و بودجه استان	نوربخش عسکری	پرستو شولستانی
۸	ارتقاء استانداردهای زیست محیطی	شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران	کرامت‌ویس کرمی	علی عشاقی

حسن کریمی

نوربخش عسکری

کرامت ویس کرمی

۱۴- ارکان ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان:

۱. ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

۲. دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

۳. کمیته ارزیابی و نظارت اقتصاد مقاومتی استان

۴. رییس برنامه استانی

۵. دبیر برنامه استانی

۶. دستگاه مسئول طرح استانی

۷. کارگروه‌های تخصصی اقتصاد مقاومتی استان:

۷-۱-کارگروه ارتقای بهره‌وری

۷-۲-کارگروه پیش‌برد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)

۷-۳-کارگروه ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)

۷-۴-کارگروه عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

۷-۵-کارگروه برقراری انضباط مالی در بخش عمومی

۷-۶-کارگروه توسعه اقتصاد دانش بنیان

۷-۷-کارگروه گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی

۷-۸-کارگروه شفاف‌سازی و سالم‌سازی اقتصاد

۷-۹-کارگروه توسعه ظرفیت تولید و تکمیل زنجیره پایین‌دستی و توسعه بازار

۷-۱۰-کارگروه مردمی کردن اقتصاد

۷-۱۱-کارگروه مدیریت شهری و روستایی

۸. مدیران اجرایی پروژه‌ها در دستگاه‌های اجرایی استان

۹. مسئول پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی در سازمان برنامه و بودجه استان

۱۵- شرح وظایف ارکان و رده‌های ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان:

شرح وظایف ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

الف: هماهنگی جهت تدوین برنامه‌های عملیاتی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و راهبردهای مربوط و پیگیری تأمین نیازهای اجرای برنامه‌های مصوب ستاد.

ب : دریافت برنامه‌های عملیاتی دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی برای تحقق اقتصاد مقاومتی و بررسی و تصویب آن‌ها.

ج: گزارش‌گیری منظم از اجرای برنامه‌ها.

د: اعمال نظارت و مداخله جدی در موارد قصور و حل و فصل مشکلات برای تسهیل در امور.

ه : اطلاع‌رسانی مناسب از روند پیشرفت برنامه‌های اقتصاد مقاومتی.

و: ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی مختلف مجری سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای عملیاتی کردن برنامه مصوب.

ز: شناسایی و معرفی موانع اجرایی یا قوانین و مقررات مغایر.

ح : ایجاد ساز وکار مناسب به منظور تشخیص و تعیین اولویت‌ها برای تخصیص بهینه منابع محدود.

به منظور انجام امور دبیرخانه‌ای ستاد، هماهنگی‌های اداری، دریافت و بررسی پیشنهادها، تهیه دستور جلسات، ثبت و ضبط مذاکرات و تصمیمات، گزارش‌گیری، اطلاع‌رسانی و آموزش دست‌اندرکاران، دبیرخانه ستاد با مسئولیت دبیر ستاد تشکیل می‌شود.

شرح وظایف دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

- هماهنگی جهت برگزاری جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان، تهیه و تنظیم صورت جلسات و پیگیری اجرای مصوبات ستاد
- صدور احکام رده‌های مختلف ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان
- هماهنگی، هدایت و راهبری رده‌های مختلف ستاد فرماندهی در راستای اخذ برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های اقتصاد مقاومتی استان
- اطلاع‌رسانی مناسب اقدامات، عملکرد، تصویب‌نامه‌ها و مکاتبات در خصوص اجرای اقتصاد مقاومتی
- شرکت در جلسات کارشناسی با دستگاه‌های اجرایی استان با هدف تهیه و تنظیم برنامه‌ها در چارچوب نظام یکپارچه نیپا
- شرکت در جلسات کارشناسی در سطح شهرستان‌های استان جهت فعال نمودن ستاد اقتصاد مقاومتی شهرستان‌ها
- تهیه و ارائه گزارش عملکرد دبیرخانه ستاد فرماندهی به مراجع ذیربط
- تایید اهداف کمی راهبردی طرح‌ها و پروژه‌ها
- تجمیع و تایید نهایی برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه های ارائه شده توسط دستگاه‌های اجرایی استان و ارسال به مراجع ذیربط
- تجمیع و تایید نهایی گزارش‌های عملکرد طرح‌ها و پروژه‌ها و ارسال به مراجع ذیربط
- اتصال ارزیابی عملکرد به بودجه (بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد)
- اتصال ارزیابی عملکرد به ارزیابی دستگاهی (جشنواره شهید رجایی)
- اتصال ارزیابی عملکرد به پاداش (ارائه پیشنهادات تشویقی و تنبیهی به ستاد)
- تهیه گزارش دستیابی به مقاوم‌سازی اقتصاد
- راستی‌آزمایی گزارش‌ها بر اساس روش کنترل بازدیدی/ حضوری- فیزیکی، روش کنترل ۳۶۰ درجه (پرسش از ذینفعان)، روش کنترل اجتماعی (از طریق افکار عمومی) و روش کنترل دستاورد، روش کنترل تصادفی-عمیق سنجش و پایش تحقق اهداف برنامه‌های ملی
- اطلاع‌رسانی، انجام مکاتبات و ارسال مستندات وبخشنامه‌ها به دستگاه‌های اجرایی استان

- هماهنگی جهت تدوین برنامه‌های عملیاتی دستگاه‌های اجرایی در چارچوب سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و رویکردهای مورد تاکید و در قالب برنامه‌های کوتاه مدت (دوساله)، میان مدت (برنامه ششم) و بلندمدت (افق ۱۴۰۴)
- ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی مختلف مجری سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای عملیاتی کردن برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های مصوب ستاد
- گزارش‌گیری منظم از اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های اقتصاد مقاومتی استان
- اطلاع‌رسانی مناسب از روند پیشرفت و اجرای برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان

شرح وظایف دبیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

- هماهنگی و برگزاری جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، تهیه صورتجلسات و پیگیری اجرای مصوبات ستاد
- تجمیع و تأیید نهایی گزارش‌های عملکرد طرح‌ها و پروژه‌ها و ارسال برای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به کشور
- ارسال گزارشات تجمیعی برای معاون اول محترم رییس جمهور
- راستی‌آزمایی گزارش‌ها براساس روش کنترل بازدیدی/حضوری – فیزیکی، روش کنترل ۳۶۰ درجه (پرسش از ذینفعان)، روش کنترل اجتماعی (از طریق افکار عمومی) و روش کنترل دستاورد، روش کنترل تصادفی – عمیق سنجش و پایش تحقق اهداف برنامه‌های استانی
- اتصال ارزیابی عملکرد به بودجه (بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد)
- اتصال ارزیابی عملکرد به ارزیابی دستگاهی (جشنواره شهید رجایی)
- اتصال ارزیابی عملکرد به پاداش (پیشنهاد تشویق و تنبیه به ستاد)
- تهیه گزارش دستیابی به مقاوم‌سازی اقتصاد

شرح وظایف رییس برنامه‌های استانی

- برگزاری نشست‌های هدفمند و منظم کارگروه برنامه استانی ذیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
- انجام هماهنگی‌های لازم بین مسئولان طرح‌های ذیل کارگروه ذیربط
- نظارت بر اجرای طرح‌های برنامه استانی اقتصاد مقاومتی و پروژه‌های ذیل آن‌ها
- شرح وظایف دبیر برنامه‌های استانی
- هماهنگی جهت برگزاری جلسات کارگروه برنامه استانی اقتصاد مقاومتی
- تهیه صورتجلسات کارگروه برنامه استانی اقتصاد مقاومتی و ارسال به دبیرخانه ستاد فرماندهی استان
- جمع‌بندی و ارائه پروژه‌های طرح‌های هر برنامه به دبیرخانه ستاد فرماندهی استان
- پیگیری مصوبات کارگروه برنامه
- پیگیری اجرای پروژه‌های مصوب
- نظارت مستمر بر اجرای پروژه‌های مصوب
- ارسال رسمی گزارش عملکرد طرح، پروژه و تحقق اهداف کمی هر دو هفته یکبار به دبیرخانه ستاد فرماندهی استان

شرح وظایف مسئولین طرح‌های استانی

- ارائه پروژه‌های ذیل طرح مورد نظر
- ارائه پیشنهادات اصلاحی در خصوص طرح در صورت وجود
- تعیین اهداف کمی راهبردی طرح و پروژه
- ابلاغ احکام مدیران اجرایی پروژه
- نظارت بر اجرای پروژه‌ها
- اخذ و تهیه گزارشات به هنگام ارزیابی و ارسال به دبیرخانه ستاد فرماندهی استان هر سه ماهه یکبار
- شرح وظایف مدیران اجرایی پروژه‌ها در دستگاه‌های اجرایی استان
- شرح وظایف مسئول پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی در سازمان برنامه و بودجه استان

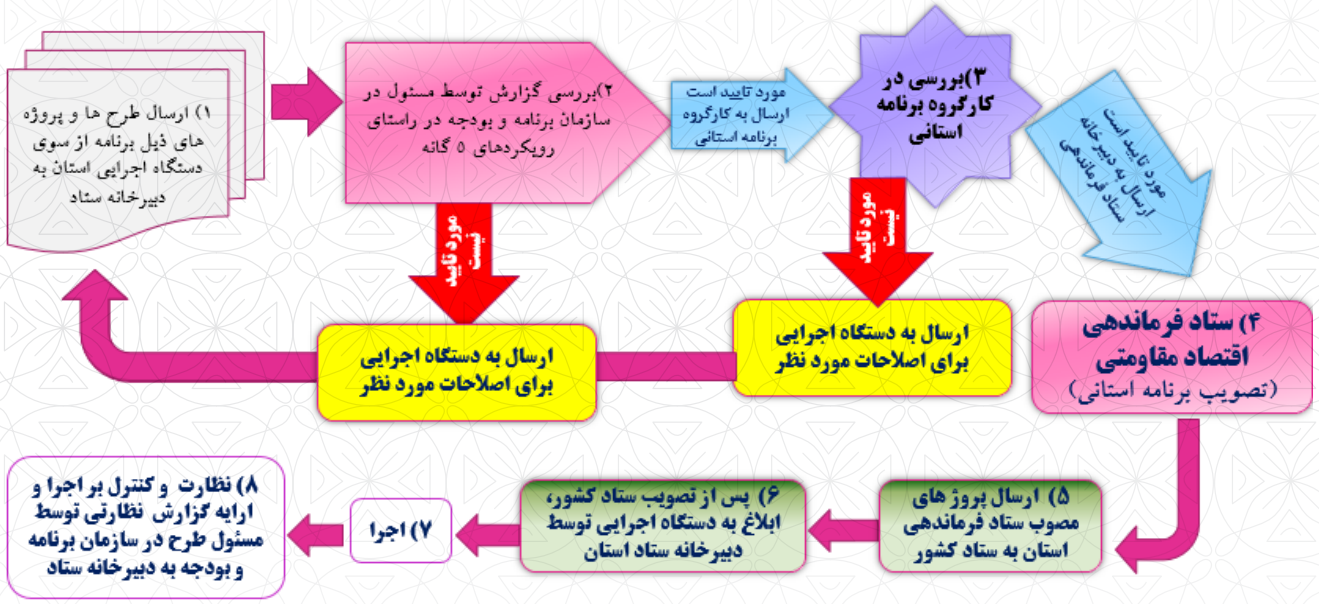
۱۶- فرآیند بررسی، تصویب، اجرا و نظارت برنامه‌های استانی اقتصاد مقاومتی

پروژه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی ذیل طرح‌ها و برنامه‌های استانی با در نظر گرفتن پروژه‌های دستگاه متناظر ملی و همچنین ارایه پروژه های پیشنهادی دستگاه های استانی در قالب کوتاه‌مدت (دوساله)، میان‌مدت (برنامه ششم) و بلندمدت (افق چشم‌انداز)، توسط دستگاه اجرایی تهیه و جهت بررسی به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی مستقر در سازمان برنامه و بودجه استان ارسال می‌گردد. برنامه عملیاتی ارائه شده، توسط کارشناسان سازمان سازمان برنامه و بودجه از نظر تطابق با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، پروژه‌های ملی مصوب در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور و همچنین بودجه عمرانی پیش‌بینی شده برای دستگاه اجرایی، مورد بررسی قرار می‌گیرد. از نظر شکلی نیز، پروژه‌ها باید در قالب جداول نیپا که توسط دبیرخانه تهیه شده ارائه شود. سپس پروژه‌ها که از نظر محتوا و شکل مورد تأیید بوده در کارگروه برنامه استانی بررسی و برای تصویب در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان مطرح می‌گردد در غیر اینصورت برای انجام اصلاحات مورد نظر دبیرخانه، به دستگاه اجرایی برگشت داده می‌شود.

پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی استان براساس تصویب‌نامه شماره ۸۵۰۰۱/ت ۵۲۴۴۲ هـ مورخ ۹۴/۶/۳۱ به ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور ارسال می‌گردد. پروژه‌های استانی پس از تأیید ستاد فرماندهی کشور برای اجرا به دستگاه اجرایی استان ابلاغ می‌گردد.

پس از ابلاغ، مرحله نظارت، کنترل و اجرای برنامه ها و پروژه های اقتصاد مقاومتی استان آغاز می گردد. در این مرحله با استفاده از ابزارهایی مانند دریافت گزارش عملکرد از دستگاههای اجرایی استان، بازدید میدانی از پروژه ها و سامانه رصد و پیمایش تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی استان، پیشرفت اجرای برنامه ها ارزیابی می گردد.

شکل ۴- فرآیند بررسی، تصویب، اجرا و نظارت برنامه‌های استانی اقتصاد مقاومتی

شکل ۵- ساز و کار اجرا و عملیاتی نمودن برنامه‌های اقتصاد مقاومتی

۱۷- کارگروه‌های تخصصی ذیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران جهت اجرایی نمودن سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، اقدام به تشکیل ۱۱ کارگروه تخصصی ذیل یازده برنامه‌ی اقتصاد مقاومتی در استان نموده است. در این کارگروه‌ها تدوین پروژه‌های ذیل هر برنامه و تبیین اهداف کلی، کمی و کیفی و منابع مالی موردنیاز هر پروژه طی سال‌های برنامه ششم و افق ۱۴۰۴ مورد بررسی تخصصی و کارشناسی قرار می‌گیرد. در مرحله بعد، پس از تایید نهایی کارگروه مربوطه، پروژه‌ها در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان مطرح می‌گردد.

کارگروه ارتقای بهره‌وری

اعضای کارگروه:

- سازمان برنامه و بودجه استان
- اداره‌کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان
- اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان
- شرکت آب و فاضلاب استان
- شرکت آب و فاضلاب روستایی استان
- شرکت آب منطقه‌ای تهران
- شرکت توزیع نیروی برق استان
- شرکت برق منطقه‌ای تهران
- شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ

- اتاق اصناف تهران
- شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران
- اداره‌کل آموزش و پرورش شهر تهران
- اداره‌کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان

کارگروه پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)

اعضای کارگروه:

- استانداری تهران
- سازمان برنامه و بودجه استان
- اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان
- اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان
- اداره‌کل اقتصاد و دارایی استان
- اداره‌کل راه و شهرسازی استان
- اداره‌کل راه‌آهن تهران
- اتاق اصناف تهران

کارگروه ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)

اعضای کارگروه:

- سازمان برنامه و بودجه استان
- سازمان اتکا
- استانداری تهران
- اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان
- اداره کل استاندارد استان
- اداره کل جهاد کشاورزی استان
- اداره کل امور اقتصاد و دارایی استان
- اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
- اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان
- شرکت شهرک‌های صنعتی استان
- شرکت آب منطقه‌ای تهران
- شرکت آب و فاضلاب استان
- شرکت برق منطقه‌ای
- شرکت توزیع نیروی برق استان
- اتاق اصناف تهران
- سازمان تعاون روستایی
- اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان

کارگروه عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

اعضای کارگروه:

- سازمان برنامه و بودجه استان
- اداره‌کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان
- اداره‌کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان
- شرکت توزیع نیروی برق استان
- شرکت آب و فاضلاب روستایی

کارگروه برقراری انضباط مالی در بخش عمومی

اعضای کارگروه:

- سازمان برنامه و بودجه استان
- اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان
- سازمان امور مالیاتی شهر و استان تهران

کارگروه توسعه اقتصاد دانش بنیان

اعضای کارگروه:

- استانداری تهران
- پارک علم و فناوری پردیس
- سازمان برنامه و بودجه استان
- اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت

کارگروه گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی

اعضای کارگروه:

- شبکه پنج سیما
- شبکه رادیویی تهران
- اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
- اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان
- اداره‌کل آموزش و پرورش شهر تهران
- اداره‌کل آموزش و پرورش شهرستان‌های تهران

کارگروه شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد

اعضای کارگروه:

- سازمان برنامه و بودجه استان
- استانداری تهران
- اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
- دادگستری استان
- اتاق اصناف تهران
- شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران
- اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان

کارگروه توسعه ظرفیت تولید و تکمیل زنجیره پایین‌دستی و توسعه بازار

اعضای کارگروه:

- اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
- شرکت گاز استان
- شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران

کارگروه مردمی کردن اقتصاد

اعضای کارگروه:

- سازمان برنامه و بودجه ستان
- اتاق بازرگانی، صنایع معادن و کشاورزی تهران
- اتاق اصناف تهران
- اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

کارگروه مدیریت شهری و روستایی

اعضای کارگروه:

- استانداری تهران
- سازمان برنامه و بودجه ستان
- شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران
- شهرداری‌ها

کمیته ارزیابی و نظارت استان

کمیته ارزیابی و نظارت بر اساس مصوبه هفتمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان در خرداد ماه تشکیل و مقرر گردید دبیرخانه استان نسبت به اخذ تاییدیه نهایی برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی دستگاه‌های اجرایی استان توسط هیات مذکور اقدام نماید.

اعضای کمیته

- رییس سازمان برنامه و بودجه استان
- معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری
- معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منابع استانداری
- معاون هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان
- مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان

۱۸- جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران:

با توجه به اهمیت موضوع و نامگذاری سال ۹۵ بنام « اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» برگزاری جلسات مستمر و منظم در این ستاد مد نظر قرار گرفت و از دستگاه‌های اجرایی استان خواسته شد ضمن رعایت رویکردهای مورد تاکید، برنامه‌ها و پروژه‌های دستگاه تحت نظر خود را در چارچوب برنامه‌های ۱۱ گانه اقتصاد مقاومتی استان و در قالب برنامه‌های کوتاه مدت (دوساله)، میان مدت (برنامه ششم) و بلندمدت (افق ۱۴۰۴) تنظیم و به ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ارائه نمایند. این برنامه‌ها بعد از بررسی درکارگروه‌های ویژه ذیل ستاد و تایید دبیرخانه در جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان مطرح و به تصویب این ستاد رسیده‌اند.

دو جلسه در سال ۹۴ با موضوعات

- تبیین برنامه عملیاتی اداره‌کل جهاد کشاورزی استان
- تبیین برنامه عملیاتی اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان

جلسه سوم ستاد در تاریخ ۹۵-۱-۲۴

- تشریح ساز و کار اجرای مطلوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در استان تهران

جلسه چهارم ستاد در تاریخ ۹۵-۲-۹

- ارائه برنامه پیشنهادی اقتصاد مقاومتی اداره کل جهاد کشاورزی استان
- سخنرانی دکتر آذرشب از مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص اجرای موفق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ومنشور اقتصاد مقاومتی استان

جلسه پنجم ستاد در تاریخ ۹۵-۲-۳۰

- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان
- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت شهرک‌های صنعتی استان

جلسه ششم ستاد در تاریخ ۹۵-۳-۱۹

- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت برق منطقه‌ای تهران
- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ
- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت توزیع نیروی برق استان
- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت آب و فاضلاب استان
- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت آب و فاضلاب روستایی استان
- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت سهامی آب منطقه‌ای تهران

جلسه هفتم ستاد در تاریخ ۹۵-۳-۲۶

- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل استاندارد استان
- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل امور مالیاتی شهر و استان
- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان

جلسه هشتم ستاد در تاریخ ۹۵-۴-۲

- حضور آقای مهندس یزدانی معاون محترم وزیر صنعت، معدن و تجارت و مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
- حضورآقای دکتر خالصی رییس محترم شورای امور اقتصاد و اقتصاد مقاومتی سازمان برنامه و بودجه کشور

جلسه نهم ستاد در تاریخ ۹۵-۴-۹

- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل راه و شهرسازی استان
- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان

جلسه دهم ستاد در تاریخ ۹۵-۴-۲۳

- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل تعاون روستایی استان
- ارائه برنامه پیشنهادی معاونت امنیتی انتظامی استانداری
- ارائه برنامه پیشنهادی معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری
- ارائه برنامه پیشنهادی اتاق اصناف تهران

جلسه یازدهم ستاد در تاریخ ۶-۵-۹۵

- ارائه برنامه پیشنهادی معاونت امور اقتصادی و منابع استانی استانداری
- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل آموزش فنی و حرفه‌ای
- ارائه برنامه پیشنهادی شبکه ۵ سیما

جلسه دوازدهم ستاد در تاریخ ۱۳-۵-۹۵

- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران
- ارائه برنامه پیشنهادی شرکت گاز استان
- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل آموزش و پرورش شهر تهران
- ارائه برنامه پیشنهادی اداره‌کل راه‌آهن تهران
- ارائه برنامه پیشنهادی سازمان برنامه و بودجه استان

جلسه سیزدهم ستاد در تاریخ ۲۸-۵-۹۵

- ارائه گزارش اولین نشست منطقه‌ای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در جنوب استان تهران
- ارائه گزارش جمع‌بندی موانع و مشکلات قانونی اجرای پروژه‌های اقتصاد مقاومتی در استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست اداره‌کل جهاد کشاورزی استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست اداره‌کل تعاون روستایی استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست اداره‌کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان

جلسه چهاردهم ستاد در تاریخ ۱۰-۶-۹۵

- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست شرکت شهرک‌های صنعتی استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست شرکت آب و فاضلاب استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست شرکت سهامی آب منطقه‌ای استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست شرکت آب و فاضلاب روستایی استان

جلسه پانزدهم ستاد در تاریخ ۲۴-۶-۹۵

- ارائه گزارش موانع و مشکلات اجرای پروژه‌های مصوب ستاد اقتصاد مقاومتی توسط اداره‌کل دادگستری استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست شرکت توزیع نیروی برق استان
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ
- ارائه گزارش عملکرد سه‌ماهه نخست شرکت برق منطقه‌ای تهران

جلسه شانزدهم ستاد در تاریخ ۵-۷-۹۵

- بررسی مسائل و مشکلات شهرک‌های صنعتی خصوصی استان
- گزارش اقدامات انجام شده در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

جلسه هفدهم ستاد در تاریخ ۱۹-۸-۹۵

- ارائه گزارش عملکرد شش ماهه نخست توسط اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان
- ارائه برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی سازمان اتکا در استان
- ارائه گزارش عملکرد شش ماهه نخست توسط اداره‌کل جهاد کشاورزی استان
- ارائه گزارش عملکرد شش ماهه نخست توسط سازمان تعاون روستایی استان

جلسه هجدهم ستاد در تاریخ ۳-۹-۹۵

- ارائه گزارش عملکرد اداره‌کل امور مالیاتی شهر و استان تهران
- ارائه گزارش عملکرد اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان
- ارائه گزارش عملکرد اداره‌کل استاندارد استان
- ارائه گزارش عملکرد شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی تهران
- ارائه برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی شرکت پست جمهوری اسلامی ایران

۱۹- دوره های آموزشی اقتصاد مقاومتی

از آنجایی که توجیه و همراهی اعتقادی مدیران ارشد، میانی و پایه دستگاه های اجرایی استان در موفقیت طرح های اقتصاد مقاومتی بسیار موثر است در دهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان مصوب گردید تا دوره های آموزشی اقتصاد مقاومتی (۱) را برای مدیران عملیاتی و کارشناسان، اقتصاد مقاومتی (۲) برای مدیران حرفه ای (پایه ، میانی و عالی) و اقتصاد مقاومتی (۳) برای مدیران سیاسی را برگزار نماید.

۲۰- مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران

ردیف	مصوبات سومین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۱/۲۴
۱	مقرر گردید جلسات ستاد فرماندهی استان هر ۱۵ روز یکبار روزهای پنجشنبه ساعت ۷:۳۰ الی ۹ برگزار گردد.	
۲	گزارش جلسه هر ۱۵ روز به آقای دکتر جهانگیری معاون اول محترم رییس‌جمهور، آقای دکتر نوبخت معاون محترم رییس جمهور و رییس سازمان برنامه و بودجه کشور و وزرای مربوطه در هر موضوع ارسال گردد.	
۳	مقرر گردید دستگاه‌های اجرایی استان پس از دریافت برنامه‌ها و پروژه‌های ملی از وزارت متبوع، برش استانی دستگاه خود را تدوین و تا پایان فروردین ماه به دبیرخانه ارسال نمایند.	
۴	مدیران دستگاه‌های اجرایی استان مسئول و پاسخگوی طرح‌ها و پروژه‌های دستگاه مربوطه می‌باشند.	
۵	مقرر گردید دستگاه‌های اجرایی استان عملکرد سه‌ساله (دوره ۹۲-۹۴) منطبق با شاخص‌های تدوین شده در برنامه‌ها و پروژه‌های مربوط را تهیه و براساس آن پیش‌بینی سال ۹۵ را ارائه نمایند.	
۶	اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت و اداره‌کل جهادکشاورزی استان مکلف گردیدند واحدهای تولیدی که از سوخت گاز استفاده نمی‌کنند را شناسایی و تا پایان سال اقدام به گاز رسانی این واحدها نمایند.	
۷	گازرسانی به تمام روستاهای استان و همچنین نیروگاه‌ها تا پایان سال صورت پذیرد.	
۸	شبکه ۵ سیما و شبکه رادیویی مکلف گردیدند از مدیران استانی جهت تشریح برنامه‌های سال ۹۵ در راستای اقتصاد مقاومتی دعوت نمایند تا بستر مناسب جهت ارائه عملکرد و برنامه‌های دستگاه‌های استانی فراهم آید.	
۹	دستگاه‌های کار، تعاون و رفاه اموراجتماعی، جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت استان مکلف شدند واحدهای بحرانی را شناسایی و جهت رفع آن اقدام نمایند.	
۱۰	دستگاه‌های اجرایی استان مکلف گردیدند تا پایان فروردین‌ماه نظرات و پیشنهادات خود را در خصوص ساز و کار اجرایی پیشنهاد شده توسط سازمان برنامه و بودجه استان را به دبیرخانه ستاد اعلام نمایند.	

ردیف	مصوبات چهارمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۲/۹
۱	مقرر گردید در جلسه بعدی ستاد فرماندهی، اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان و یک دستگاه دیگر برنامه‌های خود در راستای اجرای موثر اقتصاد مقاومتی را ارائه نمایند.	
۲	با توجه به اهمیت نقش بخش خصوصی در اقتصاد و لزوم همکاری موثر این بخش در پیشبرد اهداف و برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی در سطح استان، مقرر گردید نظر بخش خصوصی درباره‌ی برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی استان در این خصوص دریافت و اعمال گردد.	
۳	مقرر گردید اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی و خانه صنعت و معدن نظرات و پیشنهادات خود در خصوص برنامه پیشنهادی اقتصاد مقاومتی اداره‌کل جهاد کشاورزی استان را حداکثر تا پایان وقت اداری روز چهارشنبه ۹۵/۲/۱۵ به دبیرخانه ارسال نمایند.	
۴	شبکه ۵ سیما مکلف گردید ۲۰ درصد زمان پخش برنامه‌های خود را به فرهنگ‌سازی، افزایش مشارکت مردمی در اجرای برنامه‌های اقتصاد مقاومتی و آگاهی اذهان عمومی از اقدامات صورت پذیرفته دستگاه‌های اجرایی در این خصوص، اختصاص دهد.	
۵	مقرر گردید برنامه‌های اقتصاد مقاومتی دستگاه‌های اجرایی استان پس از تائید ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان در جلسه فرمانداران که دو هفته یکبار در استانداری تشکیل می‌شود ارائه گردد.	

ردیف	مصوبات پنجمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۲/۳۰
۱	دستگاه‌هایی که تاکنون نسبت به ارائه برنامه‌ها و پروژه‌های خود در راستای اقتصاد مقاومتی اقدام ننموده‌اند مکلف گردیدند تا هفته اول خرداد برنامه‌های خود را به دبیرخانه ارسال نمایند.	
۲	مقرر گردید در جلسه بعدی ستاد فرماندهی، دستگاه‌های استانی ذیل وزارت نیرو، برنامه‌های خود در راستای اجرای موثر اقتصاد مقاومتی ارائه نمایند.	
۳	مقرر گردید کلیه دستگاه‌های اجرایی استان جهت تعامل بیشتر و سازنده با شبکه پنج سیما ظرف مدت یک هفته نماینده خود را به این شبکه معرفی نمایند.	
۴	با توجه به اهمیت و نقش بانک‌ها در اجرای موثر برنامه‌های اقتصاد مقاومتی، مقرر گردید دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان طی مکاتبه‌ای از بانک مرکزی درخواست نماید تا نسبت به معرفی نماینده تام‌الاختیار خود برای حضور در جلسات ستاد اقدام نماید.	
۵	مقرر گردید دستگاه‌های اجرایی استان، آن دسته از برنامه‌های خود را که نیازمند ایجاد بستر مناسب قانونی و اقدامات حمایتی می‌باشد به دادگستری کل استان برای هماهنگی و اقدامات بعدی اعلام نماید.	
۶	با توجه به اهمیت ساماندهی صنوف در استان مقرر گردید موضوع فوق در دستورکار اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان به عنوان یکی از برنامه‌های مهم در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی در استان قرار گیرد.	
۷	مقررگردید معاونت امورعمرانی استانداری درجهت استقرار و فعال‌سازی واحدهای تولیدی در شهرک‌های صنعتی استان و همچنین سرعت بخشیدن به اجرای مطلوب برنامه‌ها و پروژه‌های اقتصاد مقاومتی دستگاه‌های اجرایی استان با برگزاری جلسات تخصصی نسبت به برطرف نمودن مشکلات وموانع احتمالی موجود در فرآیندهای اداری دستگاه‌های اجرایی متولی حوزه‌های محیط زیست ، برق، راه، آب و ... اقدام نماید.	
۸	مقررگردید مشکلات و موانع اجرایی طرح های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به طور مستمر به دبیرخانه ستاد جهت پیگیری و اقدام لازم اعلام گردد.	

ردیف	مصوبات ششمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۳/۱۹
۱	مقرر گردید در جلسه بعدی ستاد فرماندهی، اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان، اداره‌کل امور مالیاتی استان، اداره کل استاندارد برنامه‌های خود را در راستای اجرای موثر اقتصاد مقاومتی ارائه نمایند.	
۲	مقرر گردید دستگاه‌های استانی که برنامه عملیاتی آنها در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ارائه و تایید گردیده است، برش شهرستانی برنامه خود را به ادارات شهرستانی ذیربط ابلاغ و رونوشت به فرمانداران اعلام گردد.	
۳	مصوب گردید کمیته ارزیابی و نظارت برنامه اقتصاد مقاومتی استان تشکیل گردد و کلیه برنامه‌های دستگاهی ارائه شده در ستاد فرماندهی استان به تایید این کمیته با امضای مدیران و روسای دستگاه‌های ذیربط برسد.	
۴	مقرر گردید با توجه به اهمیت و حساسیت موضوع با دستگاه‌های ملی که تاکنون برش استانی برنامه عملیاتی خود را ابلاغ ننموده‌اند مکاتبه گردد تا در اسرع وقت نسبت به این موضوع اقدام نمایند.	
۵	مقرر گردید اطلاع‌رسانی مناسب و همچنین مستندسازی فعالیت‌های انجام شده دستگاه‌های اجرایی استان، توسط روابط عمومی دستگاه صورت پذیرد وگزارش به صورت هفتگی به دبیرخانه ستاد فرماندهی استان ارسال گردد.	
۶	مصوب گردید دستگاه‌های اجرایی استان اقدامات و مشکلات موجود در خصوص برنامه‌ی اقتصاد مقاومتی را به صورت مکتوب به دبیرخانه ارسال نمایند.	
۷	با توجه به اهمیت اصلاح الگوی مصرف و بهینه‌سازی مصرف مقرر گردید طی نامه‌ای به شهرداری تهران، شورای شهر شهرستان، مناطق۲۲ گانه موضوع ارائه تشویق‌های موثر برای انبوه‌سازان و سازندگان ساختمان در راستای استفاده از نیروی خورشیدی در ساخت وسازهای خود ارائه و پیگیری گردد.	
۸	مقرر گردید با توجه به اهمیت موضوع و لزوم هرچه سریعتر تدوین برنامه‌ی عملیاتی استان در راستای اقتصاد مقاومتی جلسات ستاد فرماندهی استان در ماه مبارک رمضان ساعت ۱۰ تا ۱۲ چهارشنبه هر هفته برگزار گردد.	

ردیف	مصوبات هفتمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تاریخ برگزاری: ۹۵/۳/۲۶
۱	مقرر گردید که اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، گزارشی از وضعیت صادرات غیرنفتی در استان تهران به تفکیک بخش از سال ۹۲ تا پایان اردیبهشت ماه سال ۹۵، به دبیرخانه ارائه نمایند.
۲	مصوب گردید دستگاه‌های اجرایی استان نسبت به معرفی و استقرار نماینده تام الاختیار خود با هماهنگی اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان برای پنجره واحد اقدام نمایند.
۳	مقرر گردید با توجه به ضرورت برخورداری تجهیزات و ماشین آلات دست دوم وارداتی از استانداردهای لازم (میزان برق مصرفی و ...)، اداره‌کل استاندارد طی نامه‌ای ضمن انعکاس موضوع به وزارت صنعت، معدن و تجارت، خواستار رعایت موازین و معیارهای استاندارد در تجهیزات وارداتی گردند.
۴	مقرر گردید در راستای تحقق برنامه توسعه صادارت غیرنفتی در اقتصاد مقاومتی، جلسه‌ای با هدف رفع موانع توسعه صادرات در حوزه مواد غذایی با حضور دستگاه‌های ذیربط همچون سازمان برنامه و بودجه، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی، صنایع مواد غذایی و ... تشکیل گردد.
۵	دبیرخانه ستاد مکلف گردید تا ضمن تشکیل هیات ارزیابی و نظارت نسبت به اخذ تاییدیه نهایی برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی دستگاه‌های اجرایی استان توسط هیات مذکور اقدام نماید.
۶	مقرر گردید تا دستگاه‌های اجرایی استان در راستای عملیاتی شدن پروژه مولدسازی و مدیریت دارایی‌های دولت نسبت به اعلام دارایی‌های دستگاه‌های خود به اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان اقدام نمایند.
۷	مقرر گردید اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان در زمان پذیرش هیات‌های تجاری هماهنگی‌های لازم را با سایر دستگاه‌های مرتبط همچون صنعت، معدن و تجارت استان، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی و ... به عمل آورند.
۸	مقرر گردید در جلسه بعدی ستاد فرماندهی، اداره‌کل تعاون روستایی، اداره‌کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی، اداره‌کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی،اداره‌کل راه و شهرسازی استان، برنامه‌های عملیاتی خود را در راستای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ارائه دهند.

ردیف	مصوبات هشتمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تاریخ برگزاری: ۹۵/۴/۲
۱	مقرر گردید ساماندهی صنایع و صنوف در دستور کار برنامه استان قرار گرفته و آمار و اطلاعات دقیقی از وضعیت صنایع اعم فعال و غیر فعال در داخل و خارج از شهرک‌های صنعتی با مشارکت دستگاه‌های اجرایی استان اعم از اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان، فرمانداران شهرستان‌ها و ... تهیه گردد.
۲	مقرر گردید کلیه دستگاه‌های اجرایی استان نسبت به شناسایی قوانین و مقررات مزاحم در راستای اجرای برنامه‌های اقتصاد مقاومتی و ارائه آن به دبیرخانه اقدام نمایند تا پس از جمع بندی به معاونت حقوقی امور مجلس ارسال گردد.
۳	مصوب گردید دستگاه‌های اجرایی استان واگذاری پروژه‌های طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به بخش خصوصی را در زمره اقدامات الویت‌دار دستگاه خود قرار دهند.
۴	مقرر گردید کلیه دستگاه‌هایی که برنامه عملیاتی اقتصاد مقاومتی آنها در ستاد فرماندهی استان ارائه گردیده، فایل Excel ، word آخرین نسخه جداول نیپا، فایل پاورپوینت ارائه شده در جلسه ستاد به انضمام پرینت جداول نیپای امضا شده پس از تایید دبیرخانه را حداکثر تا پایان وقت اداری روز سه شنبه ۹۵/۴/۸ به دبیرخانه ستاد فرماندهی استان ارسال نمایند.

ردیف	مصوبات نهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تاریخ برگزاری: ۹۵/۴/۹
۱	مقرر گردید با توجه به اهمیت و نقش فرهنگ در اجرای مطلوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، کلیه دستگاه‌های اجرایی استان پیشنهادات خود، در راستای فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی را به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ارسال نمایند.
۲	مصوب گردید کمیته ارزیابی و نظارت پس از تصویب برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی دستگاه‌های اجرایی، نسبت به ارزیابی دوره‌ای برنامه‌های فوق الذکر اقدام نماید.
۳	مقرر گردید دستگاه‌های اجرایی استان، اقدامات و برنامه‌های ویژه و خاص خود را به انضمام برآوردی از میزان اشتغال ایجادشده در سال ۹۵، حداکثر تا پایان وقت اداری روز شنبه مورخ ۹۵/۴/۱۹ به دبیرخانه ستاد برای طرح در جلسه آتی ارسال نمایند.
۴	اداره‌کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری مکلف گردید نسبت به تکمیل برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی خود با اضافه نمودن پروژه‌های برگزاری نمایشگاه‌های عرضه محصولات صنایع دستی و توسعه گردشگری در استان اقدام نماید. اداره‌کل راه و شهرسازی مکلف گردید نسبت به ارائه پروژه‌های بخش مسکن و قطار بین شهری اقدام نماید.
۵	مقرر گردید اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان تهران نسبت به تدوین راهکارهای بازاریابی محصولات تولیدی استان با مشارکت دستگاه‌های اجرایی ذیربط اقدام لازم به عمل آورد و گزارش آن را ارائه نماید.

ردیف	مصوبات دهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تاریخ برگزاری: ۹۵/۴/۲۳
۱	مقرر گردید دستگاه‌های اجرایی استان، برش شهرستانی برنامه‌های خود را، حداکثر تا پایان وقت اداری روز یکشنبه مورخ ۹۵/۴/۲۷ به دبیرخانه ستاد ارسال نمایند.
۲	مصوب گردید دستگاه‌های اجرایی استان که اقدامات و برنامه‌های ویژه و خاص خود را اعلام ننموده اند حداکثر تا پایان وقت اداری روز یکشنبه مورخ ۹۵/۴/۲۷ به دبیرخانه ستاد ارسال نمایند.
۳	مقرر گردید کلیه دستگاه‌های اجرایی استان در سایت سازمانی خود، قسمتی را به اقتصاد مقاومتی در صفحه اصلی اختصاص دهند که برنامه‌ها و اقدامات اقتصاد مقاومتی خود را اطلاع‌رسانی نمایند.

ردیف	مصوبات یازدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تاریخ برگزاری: ۹۵/۵/۶
۱	مصوب گردید کارگروه اقتصاد دانش‌بنیان استان به ریاست معاونت اقتصادی و توسعه منابع استانداری نسبت به تعیین تکلیف طرح‌های دانش بنیان در استان و پیگیری ایجاد منطقه ویژه علم و فناوری اقدام نموده و نتایج را به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان منعکس نماید.
۲	مقرر گردید فرمانداران پروژه‌ها و اقدامات خاص در سطح شهرستان مربوطه را حداکثر تا تاریخ دوشنبه ۹۵/۵/۱۱ با مستندات ذیربط، طی نامه رسمی به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ارسال نمایند.

ردیف	مصوبات دوازدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۵/۱۳
۱	مقرر گردید کارگروه ویژه بهینه‌سازی مصرف سوخت و کاهش آلودگی هوا با مسئولیت معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری و با حضور دستگاه‌های متولی (استانداری، اداره‌کل استاندارد، شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه تهران، دبیرخانه ستاد فرماندهی، محیط زیست، صنعت، معدن و تجارت و ..) تشکیل گردیده و طرح افزودن مکمل گیاهی به بنزین را به عنوان پروژه خاص و الویت‌دار استان در اقتصاد مقاومتی در دستور کار خود قرار دهد.	
۲	جناب آقای مهدوی شاهرودی مشاور و سرپرست اداره‌کل حوزه استاندار و روابط عمومی استانداری طی حکمی از سوی دبیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به سمت دبیری کارگروه فرهنگی و تبلیغی منصوب گردید و مقرر شد کارگروه مزبور، گزارش اقدامات خود را به دبیرخانه ستاد هر دو هفته یکبار ارائه نماید.	
۳	مصوب گردید زنگ بازگشایی مدارس در مهرماه امسال با شعار اقتصاد مقاومتی، آموزش و ترویج نواخته شود.	
۴	مقرر گردید در راستای اجرای پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان، دستگاه‌های اجرایی برگزاری جلسات منظم هفتگی با ادارات شهرستانی خود را در دستور کار قرار دهند.	
۵	مصوب گردید شرکت گاز استان همکاری و مساعدت لازم برای تسریع در تکمیل زیرساخت‌های گازی پروژه شهرک‌های گلخانه‌ای جهاد کشاورزی به عمل آورد.	
۶	مقرر گردید دستگاه‌های اجرایی، پروژه‌های مهم خود را جهت برنامه‌ریزی و هماهنگی‌های لازم برای حضور مسئولان کشوری در مراسم افتتاحیه هفته دولت تا پایان هفته آینده به دبیرخانه ستاد اعلام نمایند.	
۷	مصوب گردید اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان طی نامه‌ای ضمن انعکاس میزان مصرف انرژی در واحدهای صنعتی استان، خط اعتباری تسهیلات برای نوسازی مصرف انرژی در واحدهای تولیدی را از معاون اول محترم رییس جمهور درخواست نماید.	
۸	مقرر گردید اداره‌کل آموزش و پرورش شهر تهران و شهرستان‌های استان در راستای اجرای طرح نجات حامل‌های انرژی، جلسه مشترکی با دستگاه‌های متولی و مسئول انرژی (آب، برق و گاز) برگزار نمایند.	
۹	با توجه به اتمام ارائه پروژه‌های اقتصاد مقاومتی توسط دستگاه‌های اجرایی استان، مقرر گردید از این پس جلسات ستاد هر دو هفته یکبار برگزار و دستگاه‌های اجرایی گزارش عملکرد اقدامات خود را ارائه نمایند.	

ردیف	مصوبات سیزدهم جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۵/۲۷
۱	مقرر گردید مدیران‌کل دستگاه‌های اجرایی استان، شخصاً در جلسات نشست منطقه‌ای اقتصاد مقاومتی شرکت و گزارش شهرستانی خود را ارائه دهند	
۲	مقرر گردید جناب آقای امامی معاون محترم امور اقتصادی و توسعه منابع استانداری با همکاری اداره‌کل جهاد کشاورزی استان، نسبت به اتمام و راه‌اندازی پایانه صادراتی محصولات کشاورزی پیشوا تا هفته دولت اقدامات لازم را انجام دهند.	
۳	دستگاه‌های اجرایی استان مکلف گردیدند گزارش عملکرد اقدامات خود را در قالب اکسل و ورد و به صورت مصور در خصوص پروژه‌های اقتصاد مقاومتی به دبیرخانه ستاد، ارسال نمایند.	
۴	دستگاه‌های اجرایی استان مکلف شدند کارهای ویژه خود را برای پخش به شبکه ۵ سیما و رایویی منعکس نمایند.	
۵	مقرر گردید در جلسه چهاردهم ستاد، اداره کل صنعت، معدن و تجارت، شرکت شهرک‌های صنعتی و شرکت آب و فاضلاب روستایی استان گزارش عملکرد سه ماهه خود را ارائه دهند.	
۶	مقرر گردید مدیران‌کل دستگاه‌های اجرایی استان شخصاً در جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان شرکت نمایند. در غیر اینصورت دلایل عدم حضور خود را، تا روز ستاد، کتبا به دبیرخانه اعلام نمایند.	

ردیف	مصوبات چهاردهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۶/۱۰
۱	مقرر گردید طبق قالب دستورالعمل ارائه شده توسط دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور، دستگاه‌های اجرایی استان، گزارش عملکرد اقتصاد مقاومتی خود را در این چهارچوب، تهیه و حداکثر تا تاریخ ۹۵/۷/۳ در قالب فایل word به دبیرخانه ارسال نمایند.	
۲	مصوب شد جهت تسریع در اجرای پروژه پارک علم و فناوری سلامت شهرستان ملارد، با توجه به موانع و عدم همکاری بعضی از دستگاه‌های دولتی در این خصوص، جلسه‌ای مشترک بین معاونت امور اقتصادی و توسعه منابع استانداری تهران و اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان برگزار گردد.	
۳	مصوب گردید با توجه به حضور جناب آقای دکتر جهانگیری رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور، در جلسات ستاد استان‌ها، دستگاه‌های اجرایی مکلف شدند آماده ارائه گزارش بوده و اقدامات و فعالیت‌های انجام شده در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی را در فایل word و power point تهیه و به دبیرخانه ستاد ارائه نمایند.	
۴	مقرر گردید شرکت شهرک‌های صنعتی استان، اقدامات و نتایج پروژه راستی‌آزمایی شرکت‌های صنعتی استان (اشتغال، فعال، غیرفعال، نیمه فعال و علت عدم فعالیت یا ظرفیت کامل) را حداکثر تا روز شنبه مورخ ۹۵/۶/۱۳ به صورت مکتوب و مشروح به دبیرخانه ستاد ارسال نمایند تا توسط کمیته ارزیابی و نظارت مورد بررسی قرار گیرد.	
۵	مصوب گردید لیستی از اسامی واحدهای تولیدی شهرک‌های صنعتی که به دلیل عدم بازپرداخت تسهیلات دریافتی خود در شرف پلمب شدن هستند، توسط اتاق بازرگانی صنایع و معادن و کشاورزی تهیه و برای پیگیری و برطرف نمودن موانع موجود به دبیرخانه ستاد استان ارسال گردد.	
۶	مصوب گردید شرکت سهامی آب منطقه‌ای استان، گزارشی از پروژه‌های مربوط به اعتبارات سفر ریاست جمهوری به تفکیک ملی و استانی که تا پایان سال ۹۴ تکمیل می‌گردیدند تا روز شنبه مورخ ۹۵/۶/۱۳ به دبیرخانه ستاد ارسال نمایند.	
۷	مقرر گردید گزارش جامع عملکرد اجرایی آب‌رسانی در حوزه روستایی توسط شرکت آب و فاضلاب روستایی استان تهیه و تا تاریخ ۹۵/۶/۱۶ به دبیرخانه ستاد ارسال گردد.	
۸	مصوب گردید تفاهم‌نامه‌ای مبنی بر همکاری بین شرکت آب و فاضلاب استان و اداره‌کل آموزش و پرورش در خصوص ارائه آموزش‌های لازم به دانش‌آموزان در راستای مصرف آب و اصلاح الگوی مصرف، آماده و در جلسه بعدی ستاد طرح و منعقد گردد.	
۹	مقرر گردید در پانزدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان اداره کل دادگستری استان، اداره کل صنعت، معدن وتجارت استان، شرکت توزیع نیروی برق استان ، شرکت برق منطقه ای استان ، شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ به به ارائه گزارش عملکرد سه ماهه نخست خود بپردازند.	

ردیف	مصوبات پانزدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تاریخ برگزاری: ۹۵/۶/۲۴
۱	مقرر گردید شرکت شهرک‌های صنعتی آمار و اطلاعات دقیق از واحدهای تولیدی فعال و نیمه فعال استان را تهیه نمایند تا به جناب آقای دکتر جهانگیری ارائه گردد.
۲	مصوب گردید گزارش ۶ ماهه‌ای از مصرف برق و گاز در صنایع توسط شرکت‌های توزیع نیروی برق استان و گاز تهیه و به جناب آقای دکتر جهانگیری منعکس گردد.
۳	مقرر گردید در بحث اعطای تسهیلات به واحدهای تولیدی، سهم بخش‌های صنایع و کشاورزی تعیین گردد و میزان تسهیلات توسط دستگاه مجری بنا بر اولویت و مزیت استان در تولید کالا صورت پذیرد.
۴	مصوب گردید در بخش صنایع، از مدیران عامل محترم صنایع تأثیرگذار در استان نظیر مدیران عامل شرکت ایران خودرو و سایپا دعوت به عمل آید تا گزارشی در حوزه اشتغال و صادرات ارائه دهند.
۵	مقرر گردید در جلسه بعدی ستاد با پیگیری اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان، از جناب آقای مهندس نعمت‌زاده جانشین و نماینده رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در استان، دعوت به عمل آید.
۶	مقرر گردید اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان آمار دقیق و نهایی صادرات و واردات را از اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی و گمرک جمهوری اسلامی ایران، تهیه و ارائه نماید.
۷	معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری مکلف گردید در بخش توزیع نیروی برق، پروژه مرتضی‌گرد را پیگیری و ساماندهی نماید.
۸	مقرر گردید سرپرست معاونت امنیتی و انتظامی استانداری در بحث کاهش تلفات انرژی، جلسه‌ای برای پیگیری و بررسی وضعیت شهرک‌ها و کارگاه‌هایی که فاقد مجوز استفاده از نیروی برق می‌باشند تشکیل داده و حداکثر تا یک هفته دیگر، گزارشی در این مورد در شورای تامین مطرح کند.
۹	مصوب گردید کلیه دستگاه‌های اجرایی استان گزارشی کامل و جامع از اقدامات و پروژه‌های انجام شده در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی، آماده و در جلسه‌ای که با حضور جناب آقای دکتر جهانگیری و آقای مهندس نعمت‌زاده خواهد بود ارائه دهند.
۱۰	مصوب گردید الزام عضویت نماینده شرکت شهرک‌های صنعتی استان در کارگروه بخش کشاورزی استان تهران، حذف گردد.
۱۱	از مجموع سیزده هزار میلیارد ریال تسهیلات تخصصی به استان تهران ۲۰ درصد به بخش کشاورزی استان اختصاص یابد.

ردیف	مصوبات شانزدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۷/۵
۱	مقرر گردید موضوع احداث دو شهرک صنعتی در استان و سه شهرک صنفی جاجرود، کمرد و تپه سیف در منطقه شمال شرق تهران با ارائه طرح توجیهی توسط اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان و آقای مهندس یزدانی معاون محترم وزیر و مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، پیگیری گردد.	
۲	پیشنهاد گردید به ماده ۱۰ آیین نامه استفاده از اراضی، احداث بنا و تاسیسات در خارج از حریم شهرها و محدوده روستاها تبصره ذیل اضافه گردد .تبصره: طرح های بخش کشاورزی از هرگونه پرداخت عوارض ساخت معاف می‌باشد و پروانه تاسیس و ساخت صادره از سازمان نظام مهندس کشاورزی و منابع طبیعی برای طرح‌ها ملاک عمل می‌باشد.	
۳	مقرر گردید هرگونه محدودیت حریم برای توسعه واحدهای گلخانه‌ای در صورتی که مغایرتی با قانون نداشته باشد حذف گردد.	
۴	مصوب گردید دستگاه‌های استعلام‌شونده حداکثر طی ۳۰ روز برای پاسخ به استعلامات طرح‌های کشاورزی اقدام نمایند.	
۵	پیشنهاد گردید با پیگیری وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت و جانشین رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور در استان، دولت پرداخت سهم خود برای اجرای سیستم‌های نوین آبیاری را تسریع نماید.	
۶	مقررگردید جناب آقای افخمی مدیرعامل محترم بانک صنعت و معدن پیگیری لازم برای در اولویت قرار گرفتن درخواست‌های بخش خصوصی در خصوص CHP توسط صندوق توسعه ملی را انجام دهند.	
۷	پیشنهاد گردید با توجه به مشکلات ارائه شده از سوی اداره کل جهاد کشاورزی برای جبران مابه‌تفاوت قیمت تحویلی شیر تا قیمت تمام‌شده توسط گاوداری ها یارانه اختصاص یابد.	
۸	پیشنهاد گردید تنفیذ ماده ۸ تصویب‌نامه شماره ۱۳۸۷/۲/۳ هیئت محترم‌وزیران و بخشنامه شماره ۱۳۸۷/ت ۱۰۵هـ مورخ ۱۳۸۷/۳/۱۰ مقام محترم وزارت نیرو در خصوص کددار کردن مشترکین در هیئت دولت مطرح و برای مدت دو سال تمدید گردد.	

ردیف	مصوبات شانزدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۷/۵
۹	موضوع شهرک‌های صنعتی زواره، قلعه میر، ریه، کاظم‌آباد، ده‌حسن، صفادشت، زاگرس و قدس، با توجه به مفاد مصوبه شماره ۴۵۲۴۶/۲۴۱۰۹۲ به تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۵ هیأت محترم وزیران مطرح و مقرر گردید تا از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت جهت اصلاحیه مصوبه یاد شده به هیأت محترم دولت ارسال گردد.	
۱۰	مصوب گردید کلیه دستگاه‌های اجرایی استان گزارشی کامل و جامع از اقدامات و پروژه‌های انجام شده در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی، آماده و در جلسه‌ای که با حضور جناب آقای دکتر جهانگیری و آقای مهندس نعمت‌زاده خواهد بود ارائه دهند.	
۱۱	مقرر گردید تضامین بانک مرکزی با پیگیری و کمک مدیرعامل بانک صنعت، معدن وتجارت استان، برای پروژه-های آب و فاضلاب استان که تمامی مراحل فاینانس آن انجام شده است، تعیین تکلیف گردد.	
۱۲	مصوب گردید جناب آقای مهندس نعمت‌زاده وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت و جانشین رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور در استان، هرماه یک بار در جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان حضور به هم رسانند.	

ردیف	مصوبات هفدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۸/۱۹
۱	مقرر گردید اعتبار و پرداخت منابع جهت پرداخت مطالبات پیمانکاران آبیاری تحت فشار تسریع و تامین گردد.	
۲	مقرر گردید مجوز حفر چاه توسط شرکت آب منطقه‌ای برای تامین آب مابقی اراضی شهرک گلخانه‌ای حصار گلی به میزان ۱۲۰۰ هکتار صادر گردد.	
۳	مقرر گردید در انتقال گاز به شهرک حصارگلی ورامین تسریع و مشکلات مربوط از طریق شرکت گاز، اداره‌کل راه وشهرسازی و قرارگاه خاتم الانبیا رفع گردد.	
۴	مقرر گردید بخشودگی دریافت حق النظاره دو حلقه چاه شهرک حصار گلی توسط شرکت آب منطقه‌ای صورت پذیرد.	
۵	مقرر گردید اتصال و برقراری جریان برق در شهرک حصارگلی، توسط شرکت برق استان تسریع گردد.	
۶	مقررگردید فاز اول پایانه صادراتی گل وگیاه اسلامشهر حداکثر تا ۲۲ بهمن سال جاری توسط مجری طرح افتتاح گردد.	
۷	مقرر گردید فرماندار محترم اسلامشهر رفع مشکلات پایانه صادرات گل و گیاه از جمله کاهش عوارض ساخت و کمیسیون ماده ۱۰۰ شهرداری و صدور مجوز ساخت را به صورت ویژه پیگیری نماید.	
۸	مقرر گردید صدور مجوز ساخت توسط کارگروه زیربنایی برای احداث پایانه صادراتی سبزی و صیفی پویان سردشت پیشوا توسط اداره کل راه و شهرسازی حداکثر ظرف هفته آینده به نتیجه برسد.	
۹	مقرر گردید محلی برای شهرک صنفی پوشاک توسط جناب آقای مهندس یزدانی مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران تا پایان سال ۹۵ تخصیص یابد و نتیجه اقدامات برای جلسه هجدهم ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ارائه گردد.	
۱۰	مصوب گردید در راستای مبارزه با قاچاق کالا حسب دستور جناب آقای مهندس نعمت زاده وزیرمحترم صنعت، معدت وتجارت موضوع ساماندهی انبارهای بدون استفاده را به اداره کل صنعت، معدن وتجارت استان ابلاغ نماید و تا جلسه آینده (جلسه هجدهم ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان) گزارش اقدامات انجام شده ارائه دهند.	
۱۱	مصوب گردید برای نوسازی نساجی فخر ایران جلسه ای با حضور آقای صالح نیا معاون محترم امور صنایع وزارت صنعت،معدن و تجارت برگزار شود.	
۱۲	مقرر شد در حمایت از کالای ایرانی محصولات داخلی در فروشگاه‌های زنجیره‌ای اتکا عرضه گردد.	

ردیف	مصوبات هفدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تاریخ برگزاری: ۹۵/۸/۱۹
۱۳	مقرر گردید استاندار محترم تهران و رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان نسبت به بررسی کاهش سود بانکی پروژه‌های سازمان اتکا با بانک کشاورزی اقدام لازم به عمل آورند.
۱۴	مقرر گردید به صورت ویژه پیگیری بزرگراه شریف‌آباد، شهید بابایی و همچنین احداث پروژه کمربندی پاکدشت توسط معاون محترم هماهنگی امور عمرانی استانداری انجام گیرد و در جلسه نوزدهم ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی گزارش نمایند.
۱۵	مقرر گردید حداکثر طی سه هفته کارگروهی با مسئولیت جناب آقای مهندس ابویی معاونت طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت و با عضویت آقای یاراحمدی مدیرکل دفتر بهداشت، ایمنی، محیط زیست و انرژی وزارت متبوع و اداره‌کل حفاظت محیط زیست، اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت و سازمان برنامه و بودجه استان تهران تشکیل و نسبت به بررسی موضوع بازنگری و اصلاح ضوابط استقرار جهت طرح در هیات محترم دولت حداکثر طی سه هفته فعالیت در استان تهران، مطالعات کارشناسی انجام داده و درجلسه آتی ستاد ارائه گزارش نمایند.
۱۶	مقرر گردید جناب آقای مهندس یزدانی مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران حداکثر طی سه هفته نسبت به پیگیری لایحه موضوعی ارسالی وزارت صنعت، معدن وتجارت در خصوص اخذ مصوبه هیات محترم وزارت جهت اجازه صدور پروانه بهره‌برداری برای شهرک صنعتی غیر دولتی در استان تهران اقدام نمایند.
۱۷	مقرر گردید جناب آقای مهندس یزدانی مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران حداکثر طی یک ماه نسبت به بررسی و تخصیص منابع لازم جهت تامین هزینه انتقال آب و همچنین پیگیری جهت تخصیص حق آب به منظور تامین نیاز شهرک‌های صنعتی عباس آباد، پایتخت و خوارزمی به میزان مجموعا ۲۷۹ لیتر بر ثانیه پیگیری لازم را به عمل آورند.
۱۸	مقرر گردید حداکثر طی یک ماه جناب آقای مهندس نعمت زاده وزیر محترم صنعت، معدن وتجارت کشور مذاکرات لازم را جهت انتقال ناحیه صنعتی بیجین ری را (با توجه به اینکه غالب واحدهای تولیدی مستقر در این ناحیه دارای فعالیت صنعتی بوده و به دلیل فقدان منابع آب لازم جهت فعالیت صنایع تبدیلی در آن میسر نمی‌باشد) با وزیر محترم سازمان جهاد کشاورزی معمول و اتخاذ تصمیم نمایید.
۱۹	مقرر گردید حداکثر طی یک ماه جناب آقای صادقی معاون محترم امور اقتصادی و بازرگانی وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به پیگیری لازم جهت شمولیت انبارهای خصوصی از ضوابط مالیات و ارزش افزوده‌ی انبارهای دولتی اقدام نمایند.

ردیف	مصوبات هفدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تاریخ برگزاری: ۹۵/۸/۱۹
۲۰	مقرر گردید جناب آقای خسرو تاج رییس سازمان توسعه تجارت با همکاری سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران لایحه لازم را جهت امکان بهره‌مندی شهرک صنعتی چرمشهر و شهرک‌های صنعتی تخصصی مشابه از عوارض حاصل از سالامبور در امور زیر بنایی و توسعه‌ای شهرک تهیه و تقدیم دولت نمایند.
۲۱	مقرر گردید جناب آقای مهندس صالح نیا معاون محترم وزارت صنعت، معدن وتجارت نسبت به بررسی و تامین تسهیلات ترجیحی جهت ایجاد یک واحد صنعتی شستشوی پشم در شهر صنعتی چرمشهر با هدف ارتقاء کیفیتی پیشنهادی استحصالی به عنوان عمده مواد اولیه صنایع قالی بافی استان اقدام نمایند.
۲۲	مقرر گردید حد اکثر طی یک ماه جناب آقای مهندس یزدانی نسبت به پیگیری و طرح مجدد لایحه خروج مابقی اراضی شهرک صنعتی سالاریه‌ی ورامین و کل شهرک صنعتی پیشوا از شمول شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران اقدام نمایند.

ردیف	مصوبات هجدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان	تاریخ برگزاری: ۹۵/۹/۳
۱	مقرر گردید کمیته نظارت و ارزیابی اقتصاد مقاومتی استان ضمن تشکیل جلسه، وضعیت دستگاه‌های اجرایی استان در راستای اجرای برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی استان را بررسی و گزارش را در جلسه بعدی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان ارائه نمایند.	
۲	مصوب گردید اداره کل امور مالیاتی شهر و استان تهران موضوع مکانیزه کردن صندوق فروشگاه‌های استان تهران (به صورت پایلوت) را پیگیری و نتیجه را به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان منعکس نماید.	
۳	مقرر گردید جلسه آتی ستاد فرماندهی با حضور وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت و جانشین رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور در استان در یکی از شهرستان‌های پیشتاز استان در اقتصاد مقاومتی برگزار گردد.	
۴	مصوب گردید اداره کل صنعت، معدن و تجارت، سازمان برنامه و بودجه و معاونت هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منابع استانداری طی دو هفته آینده، وضعیت ایجاد مناطق آزاد و منطقه ویژه تجاری در استان را بررسی و نتیجه را به دبیرخانه ستاد فرماندهی جهت طرح در جلسه ستاد منعکس نمایند.	
۵	مقرر گردید اداره کل استاندارد استان کلیه مدارک و مستندات مرتبط با موضوع مخازن CNG را جهت اقدامات قانونی و پیگیری‌های لازم به اداره کل دادگستری استان ارائه نماید.	
۶	مصوب گردید شبکه پنج سیما امکان حضور مدیر کل استاندارد استان در یکی از برنامه‌های اقتصاد ایران یا تهران بیست را فراهم آورد.	
۷	مقرر گردید کلیه دستگاه‌های اجرایی استان گزارشی از وضعیت اموال دولتی خود را تا پایان آذر ماه به اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان اعلام نمایند.	

۲۱- اقدامات انجام شده در راستای تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در استان

- نگارش آیین‌نامه اجرایی شورای عالی اقتصاد مقاومتی نگارش آیین‌نامه اجرایی شورای عالی اقتصاد مقاومتی استان برای اولین بار در کشور توسط استان تهران.
- برگزاری کارگاه یک‌روزه علمی- آموزشی با هدف تبیین سهم و نقش استان تهران در تحقق اهداف و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، تبیین راهبردها و الزامات تحقق اقتصاد مقاومتی، تحلیل اقتصاد ایران، تبیین مبانی، مفاهیم و ضرورت‌های تدوین سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تبیین راهبردها و الزامات تحقق اقتصاد مقاومتی با همکاری مجمع تشخیص مصلحت نظام و وزارت کشور با حضور ۲۱۳ نفر در تاریخ ۲۵ آبان ماه سال ۱۳۹۳.
- ارسال ابلاغیه شماره ۱/۲۸۹۶۸ مورخ ۹۴/۸/۱۷ دفتر مقام معظم رهبری با موضوع چگونگی اجرای موفق‌تر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به کلیه دستگاه‌های اجرایی استان.
- تدوین شاخص‌های پیشنهادی پایش اقتصاد مقاومتی و ارسال به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور.
- تدوین الگو و چارچوب اجرای اقتصاد مقاومتی توسط سازمان برنامه و بودجه استان با تاکید بر رویکردهای برون‌گرایی، درون‌زایی، مردمی کردن اقتصاد، دانش‌بنیانی و عدالت‌بنیانی و تبیین برنامه‌ها و طرح‌های استانی و مشخص نمودن روسا و دبیر هر برنامه استانی و معرفی دستگاه اجرایی مسئول انجام هر طرح در استان و کارشناسان ذیربط جهت بررسی پروژه‌های معرفی شده از سوی دستگاه اجرایی، ایجاد هماهنگی و تسریع روند کار در سازمان برنامه و بودجه استان.
- ارسال تصویب‌نامه‌های ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور در خصوص پروژه‌های پیشنهادی کارگروه‌های برنامه‌های ملی اقتصاد مقاومتی برای اجرا در سال ۹۵ به کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط در استان.
- مکلف نمودن دستگاه‌های استان به دریافت برنامه‌ها و پروژه‌های ملی از وزارت متبوع و تدوین برش استانی.
- ارسال گزارش عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران و بیان موانع، مشکلات و پیشنهادات استان در راستای اجرای موفق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به دکترجهانگیری با امضا استاندار.
- طراحی و تدوین جداول استانی نیپا برای دریافت پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی استان.

- برگزاری جلسات متعدد با بخش خصوصی (اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی، اتاق اصناف، اتاق تعاون و خانه صنعت، معدن و تجارت).
- برگزاری جلسات تشریح «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» برای مدیران دستگاه‌های اجرایی و کارشناسان مسئول در سازمان برنامه و بودجه استان.
- برگزاری جلسه تشریح «تشریح ساز و کار اجرای مطلوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در استان تهران» و «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» برای شهرداران استان در راستای هماهنگی و وحدت‌رویه در سطح استانی و بخشی.
- برگزاری جلسات همفکری و کارشناسی با دستگاه‌های اجرایی استان جهت بررسی برنامه‌های پیشنهادی آنها.
- برنامه‌ریزی جهت برخورد جدی‌تر و قاطع‌تر با پدیده‌ی شوم قاچاق.
- تنظیم پیش‌نویس طرح کوتاه‌سازی روند استعلامات با هدف رونق تولید و ارسال آن به معاون اول محترم رئیس جمهور جهت تصمیم‌گیری لازم و ابلاغ.
- تهیه گزارشی از معوقات بانکی و اقدام لازم جهت حل مشکلات موجود.
- تدوین ابهامات و راهبردهای تسهیل مسأله‌ی اقتصاد مقاومتی توسط سازمان برنامه و بودجه استان.
- هماهنگی با شبکه پنج سیما جهت پوشش خبری مناسب جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان و کارگروه‌های مرتبط.
- ایجاد ساز و کار مناسب جهت همکاری کلیه سطوح استانی–بخشی–منطقه‌ای در فرآیند تدوین و اجرای برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی استان و راهبری آن.
- تعامل مدیران دستگاه‌های اجرایی با دیگر افراد و سازمان‌ها از جمله ائمه‌جمعه و سایر نهادها در موضوع اقتصاد مقاومتی.
- تقسیم استان تهران به سه منطقه شرق، غرب و جنوب و برگزاری نشست‌های منطقه‌ای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان در آن‌ها
- تشکیل کارگروه فرهنگی و تبلیغی اقتصاد مقاومتی براساس بخشنامه ۵۱۲۸۴ مورخ ۹۵/۴/۲۹
- ایجاد کمپین اقتصاد مقاومتی با همکاری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و سازمان زیباسازی شهرداری تهران در راستای فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی
- راه اندازی سامانه رصد تحقق اقتصاد مقاومتی استان

۲۲- ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان‌های استان

کارگروه ویژه فرمانداران ذیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان در جلسه تاریخ ۹۵/۳/۵ که با حضور فرمانداران شهرستان‌های استان تهران برگزار گردید، تشکیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستانی را به تصویب رسانده و با حکم استاندار محترم تهران، فرمانداران به عنوان رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان‌ها منصوب شدند. تشکیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستانی راهکار عملی و اجرایی ستاد استان در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی در سطح استان از طریق پیگیری مجدانه مصوبات ستاد در شهرستان‌ها می‌باشد.

ارکان ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان:

۱. کارگروه ویژه فرمانداران (روسای ستاد فرماندهی شهرستان‌های استان)
۲. ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان
۳. دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان
۴. دبیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان
۵. دستگاه مسئول اجرای پروژه در شهرستان

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان

رییس ستاد: فرماندار

دبیر ستاد: کارشناسان معاونت هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه استان

اعضاء ستاد: روسای ادارات شهرستانی دستگاه‌های اجرایی استان

شرح وظایف ارکان ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان :

شرح وظایف رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان

- هماهنگی و برگزاری جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان
- پیگیری اجرای مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان در سطح شهرستان
- پیگیری اجرای پروژه‌های مصوب در سطح شهرستان
- ارسال رسمی گزارش عملکرد طرح‌ها و پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان مرتبط با شهرستان مزبور و تحقق اهداف کمی هر دو هفته یکبار به دبیرخانه ستاد استان
- پاسخگویی به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان
- راستی آزمایی گزارش‌ها براساس روش کنترل بازدیدی/حضوری – فیزیکی، روش کنترل ۳۶۰ درجه (پرسش از ذینفعان)، روش کنترل اجتماعی (از طریق افکار عمومی) و روش کنترل دستاورد، روش کنترل تصادفی – عمیق سنجش و پایش تحقق اهداف برنامه های استانی در سطح شهرستان

شرح وظایف دبیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی شهرستان

- هماهنگی جهت برگزاری جلسات ستاد اقتصاد مقاومتی در شهرستان، شرکت در جلسات و تهیه و تنظیم صورت جلسات
- پیگیری اجرای مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان در سطح شهرستان
- پیگیری اجرای پروژه‌های مصوب در سطح شهرستان
- اخذ گزارش عملکرد طرح‌ها و پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان مرتبط با شهرستان مزبور از فرمانداران و ارسال به دبیرخانه ستاد استان
- تایید نهایی گزارشات ارائه شده توسط فرمانداری‌ها و ارائه به دبیرخانه ستاد استان
- پاسخگویی به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

۲۳- اقدامات انجام شده درراستای تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در شهرستان‌ها

پس از ابلاغ احکام فرمانداران شهرستان‌ها توسط دبیرخانه ستاد فرماندهی استان، دبیرخانه ستاد استان جلسات تشریح ساز و کار اجرای مطلوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را در ۱۶ شهرستان استان مطابق جدول زمان‌بندی برگزار نمود.

پس از آن روسای ستادهای شهرستانی ضمن تشکیل جلسه‌ای فوق‌العاده نسبت به تشریح ساز و کار اجرای اقتصاد مقاومتی برای اعضای کمیته برنامه‌ریزی شهرستان ذیربط خود اقدام نمودند و مطابق مصوبات کارگروه ویژه فرمانداران، ستادهای شهرستانی به طور منظم تشکل جلسه داده و پیگیری مصوبات ستاد فرماندهی استان را در شهرستان‌ها تا حصول نتیجه در دستور کار خود قرار دادند.

پس از اتمام مرحله تدوین برنامه‌های عملیاتی اقتصاد مقاومتی، دستگاه‌های اجرایی استان برش شهرستانی پروژه‌های خود را تهیه نموده و برای اجرا به ادارات شهرستانی خود در سراسر استان ابلاغ نمودند.

جدول- زمان برگزاری جلسات تشریح ساز و کار اجرای مطلوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی

ردیف	شرح	تاریخ برگزاری جلسه تشریح ساز و کار
۱	فرمانداری شمیرانات	۹۵/۳/۵
۲	فرمانداری پیشوا	۹۵/۳/۱۱
۳	فرمانداری شهریار	۹۵/۳/۱۲
۴	فرمانداری رباط کریم	۹۵/۳/۱۷
۵	فرمانداری بهارستان	۹۵/۳/۱۷
۶	فرمانداری دماوند	۹۵/۳/۱۸
۷	فرمانداری پاکدشت	۹۵/۳/۱۹

ردیف	شرح	تاریخ برگزاری جلسه تشریح ساز و کار
۸	فرمانداری قدس	۹۵/۳/۲۲
۹	فرمانداری پردیس	۹۵/۳/۲۳
۱۰	فرمانداری قرچک	۹۵/۳/۲۴
۱۱	فرمانداری ورامین	۹۵/۳/۲۵
۱۲	فرمانداری ری	۹۵/۳/۲۶
۱۳	فرمانداری تهران	۹۵/۳/۲۶
۱۴	فرمانداری ملارد	۹۵/۳/۲۹
۱۵	فرمانداری فیروزکوه	۹۵/۳/۳۰
۱۶	فرمانداری اسلامشهر	۹۵/۳/۳۱

۲۴- نشست‌های منطقه‌ای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان

با آغاز مرحله اجرای برنامه‌های اقتصاد مقاومتی در استان، نشست‌های منطقه‌ای شرق، غرب و جنوب استان جهت هر چه فعال‌تر نمودن ستادهای شهرستانی، ارزیابی و نظارت بر نحوه اجرا و رفع موانع اجرای برنامه‌های مصوب، شکل گرفت. در ادامه جداول مناطق سه‌گانه به تفکیک نام شهرستان‌ها و دستگاه‌های اجرایی که برای شهرستان ذیربط برنامه ارائه نموده‌اند آمده است.

جدول۶- تعداد پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی در شهرستان‌های منطقه غرب سال ۹۵

نام شهرستان	دستگاه‌های اجرایی												جمع
	فرهنگ و ارشاد اسلامی	آب و فاضلاب استان	آب و فاضلاب روستایی	آب منطقه ای	تعاون روستایی	تعاون، کار و رفاه اجتماعی	توزیع نیروی برق استان	جهاد کشاورزی	راه و شهرسازی	معاونت عمرانی استانداری	شهرک های صنعتی	صنعت و معدن	
اسلامشهر	۳	۱	۴	۲	۴	۱۳	۳	۱۳	۳	۱۳	–	۱	۶۰
بهارستان	۳	–	–	۲	–	۱۱	۲	۱۲	۱	۱۴	–	۱	۴۶
رباط کریم	۳	۲	۴	۳	–	۱۱	۲	۱۳	۲	۱۷	۱	۱	۵۹
شهریار	۳	۱	۵	۲	–	۱۳	۲	۱۵	–	۲۵	–	۱	۶۷
قدس	۳	۱	۱	۲	–	۱۱	۲	۱۰	۱	۱۲	–	۱	۴۴
ملارد	۳	۱	۵	۲	–	۱۲	۳	۱۶	–	۱۵	–	۱	۵۸
جمع کل													۳۳۴

جدول۷- تعداد پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی در شهرستان‌های منطقه شرق سال ۹۵

نام شهرستان	دستگاه‌های اجرایی															جمع
	فرهنگ و ارشاد اسلامی	آب و فاضلاب استان	آب و فاضلاب روستایی	آب منطقه‌ای	تعاون روستایی	تعاون، کار و رفاه اجتماعی	توزیع نیروی برق استان	برق منطقه‌ای	برق تهران بزرگ	جهاد کشاورزی	راه و شهرسازی	معاونت عمرانی استانداری	شهرک‌های صنعتی	صنعت و معدن	
تهران	۲	۱	۱۰	۲	۱	۸	۳	۱	۱	۱۳	۳	–	–	۱	۴۷
دماوند	۳	۱	۶	۲	–	۱۳	۳	–	–	۱۶	۳	۱۵	۱	۱	۶۵
شمیرانات	۳	۳	۶	۲	۱	۹	۳	–	–	۷	۲	۱۴	–	۱	۵۲
فیروزکوه	۳	–	۵	۳	۱	۱۰	۳	–	–	۱۵	۳	۹	۱	۱	۵۴
پردیس	۳	۱	۵	۲	–	۱۳	۳	–	–	۸	۳	۱۲	–	۱	۵۱
جمع کل															۲۶۹

جدول۸- تعداد پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی در شهرستان‌های منطقه جنوب سال ۹۵

نام شهرستان	دستگاه‌های اجرایی													جمع
	فرهنگ و ارشاد اسلامی	آب و فاضلاب استان	آب و فاضلاب روستایی	آب منطقه‌ای	تعاون روستایی	تعاون، کار و رفاه اجتماعی	توزیع نیروی برق استان	جهاد کشاورزی	راه و شهرسازی	معاونت عمرانی استانداری	شهرک های صنعتی	صنعت و معدن	میراث فرهنگی	
ری	۳	–	۴	–	۲	۱۴	۱۲	۱۵	۴	۱	۱	۱	–	۵۷
پاکدشت	۳	–	۴	۱	–	۱۴	۱۲	۱۴	۲	۴	۱	۱	–	۵۶
پیشوا	۳	۱	۴	–	۴	۱۴	۱۱	۹	۱	۱	–	۱	–	۴۹
قرچک	۳	۱	–	–	–	۱۴	۱۲	۱۲	۱	–	–	۱	–	۴۴
ورامین	۳	۱	۴	–	–	۱۴	۱۲	۱۶	۲	۳	۱	۱	۲	۵۹
جمع کل														۲۶۵

فصل دوم:

فرصت‌ها و مزیت‌ها، امکانات و تنگناهای توسعه استان تهران

مقدمه

با توجه به کلیات اشاره شده و لزوم حرکت جمعی آحاد جامعه و بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های بالقوه درونی کشور، ضرورت دارد با مبنا قراردادن بحث آمایش سرزمین و اتکاء به رویکرد جهادی و با پایبندی به ارزش‌های اسلامی، از ظرفیت تمام استان‌ها و مناطق کشور درتحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بهره برد.

فصل حاضر نیز با همین هدف تنظیم شده، بطوری‌که با مروری بر اسناد بالادست و سند آمایش سرزمین و اسناد توسعه بخشی استان تهران و در ادامه با روش توصیفی و سپس تحلیل جداول داده–ستانده استان و خبرگی از صنعت‌گران، تولیدکنندگان و مسئولان اجرایی استان، ضمن احصاء، شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های اقتصادی استان تهران، مهمترین امکانات، مزیت‌ها و نیز تنگناها و آسیب‌های استان تهران معرفی خواهند شد. همچنین در گزارش حاضر سعی گردید ضمن معرفی اجمالی استان تهران و شهرستان‌های استان، ظرفیت‌های بالقوه استان و وضعیت آماری شاخص‌های کلیدی اقتصادی و صادراتی استان توصیف شده و جایگاه و وضعیت شاخص‌های اقتصادی ارائه گردد.

برای احصاء امکانات، مزیت‌ها، تنگناها و آسیب‌های استان تهران ابتدا استان بصورت اجمالی از حیث اقلیمی، تقسیمات کشوری، پیشینه تاریخی و فرهنگی، مفاخر، زبان، منابع معدنی و طبیعی و کشاورزی معرفی خواهد شد. در بخش دوم، شاخص‌های کلیدی اقتصادی و اجتماعی استان و روندهای گذشته و موجود تبیین و تحلیل خواهد شد. بخش سوم به ارائه مزیت ها و فرصت های آشکار و پنهان استان تهران به روش مزیت مکانی و تحلیل خبرگی اختصاص خواهد یافت. در بخش چهارم نیز مخاطرات و آسیب‌های موجود و فراروی استان تهران که در مطالعات تحلیل محیطی اسناد آمایش سرزمین و توسعه بخشی و دیگر اسناد بالادست بدان ها اشاره شده جمع‌بندی و ارائه خواهد شد.

بدیهی است اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بر تحقق رشد اقتصادی پایدار و شتابان متکی است و رشد اقتصادی کشور نیز از مجموع رشد و توسعه استان‌های کشور نشات می‌گیرد. رشد اقتصادی استان‌ها نیز در سایه دستیابی به فرصت‌ها و امکانات توسعه‌ای و کاهش تنگناهای موجود در زیر بخش‌ها و تهدیدات توسعه ای میسر خواهد شد. استفاده از سناریوهای مختلف رشد اقتصادی و بررسی تحولات اقتصادی و تکنولوژیکی و بهره وری نیروی کار نیز می توانند در ارزیابی رشد اقتصادی استان مفید واقع شوند. انتظار می رود با مروری بر این فصل بتوان با دیدی واقع

بینانه‌تر دورنمای استان تهران را در تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تشریح نمود و برپایه فرصت‌ها و مخاطرات محیطی آشکار و پنهان بتوان پروژه‌های عملیاتی اثربخشی طراحی و اجرایی کرد.

بخش اول: معرفی استان تهران

۱- موقعیت

۱-۱- اقلیم و سرزمین

استان تهران با وسعت ۱۳/۷ هزار کیلومتر مربع معادل ۰/۸ درصد از مساحت کل کشور را به خود اختصاص داده است. همسایگان استان تهران، استان‌های مازندران، سمنان، قم، البرز و استان مرکزی هستند. درجدول زیر اطلاعات کلی شهرستان‌های استان تهران براساس جمعیت، وسعت، تعداد بخش و شهر و دهستان و فاصله از مرکز آورده شده است.

جدول (۱): اطلاعات کلی شهرستان‌های استان (سال ۱۳۹۵)

شهرستان	فاصله از مرکز استان (کیلومتر)	تعداد بخش	تعداد شهر	تعداد دهستان	جمعیت* (نفر)	وسعت (کیلومتر مربع)
اسلامشهر	۲۵/۱	۳	۳	۶	۵۲۵۸۰۰	۱۹۱
بهارستان	۳۵/۸	۲	۳	۴	۵۹۳۵۰۰	۶۴
پاکدشت	۳۷/۱	۲	۳	۶	۳۵۴۵۰۰	۶۹۵
پردیس	۴۷/۸	۲	۲	۴	۲۰۱۷۰۰	۲۷۶

شهرستان	فاصله از مرکز استان (کیلومتر)	تعداد بخش	تعداد شهر	تعداد دهستان	جمعیت* (نفر)	وسعت (کیلومتر مربع)
پیشوا	۶۵/۱	۲	۱	۴	۷۷۷۰۰	۲۰۱
تهران	۰	۳	۱	۴	۸۵۰۵۸۰۰	۱۳۰۰
دماوند	۷۰	۲	۵	۵	۱۰۷۳۰۰	۱۹۰۵
رباط کریم	۴۴/۱	۱	۳	۳	۳۱۴۶۰۰	۲۹۳
ری	۱۴/۳	۵	۴	۹	۳۳۸۲۰۰	۲۲۰۵
شمیرانات	۱۵/۷	۲	۴	۳	۵۱۹۰۰	۱۱۹۸
شهریار	۳۷/۲	۱	۷	۶	۸۰۲۹۰۰	۳۳۶
فیروزکوه	۱۴۳	۲	۲	۵	۳۹۵۰۰	۲۳۸۳
قدس	۳۱/۸	۱	۱	۲	۳۵۵۸۰۰	۸۲
قرچک	۳۸	۱	۱	۲	۲۶۰۹۰۰	۹۰
ملارد	۴۷	۲	۲	۴	۴۶۶۸۰۰	۹۳۰
ورامین	۴۶/۴	۲	۲	۴	۳۴۴۹۰۰	۱۵۴۱

مأخذ: دفتر آمار و اطلاعات سازمان برنامه و بودجه استان

* برآورد جمعیت براساس اطلاعات سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۹۰-۱۳۸۵

۱-۲- تقسیمات کشوری

بر اساس تقسیمات، استان تهران دارای ۱۶ شهرستان، ۳۳ بخش، ۴۴ شهر، ۷۱ دهستان و ۷۴۱ آبادی دارای سکنه می‌باشد. جدول زیر اطلاعات تفصیلی از تقسیمات کشوری مربوط به استان تهران را بازگو می کند.

جدول (۲): استان تهران در تقسیمات کشوری

نام شهرستان	نام مرکز شهرستان	نام بخش	نام مرکز بخش	نام دهستان	نام مرکز دهستان	نام شهر
اسلامشهر	اسلامشهر	مرکزی	اسلامشهر	ده عباس	ده عباس	اسلامشهر
				بهرام آباد	بهرام آباد	
		چهاردانگه	چهاردانگه	چهاردانگه	چهاردانگه	چهار دانگه
				فیروزبهرام	فیروزبهرام	
		احمدآباد مستوفی	احمدآباد مستوفی	احمدآباد مستوفی	احمدآباد مستوفی	احمدآباد مستوفی
				چیچکلو	چیچکلو	
پاکدشت	پاکدشت	مرکزی	پاکدشت	حصار امیر	حصار امیر	پاکدشت
				فرون آباد	فرون آباد	
				فیلستان	فیلستان	
		شریف آباد	شریف آباد	جمال آباد	جمال آباد	شریف آباد
				شریف آباد	فرون آباد	
				کریم آباد	کریم آباد	

نام شهرستان	نام مرکز شهرستان	نام بخش	نام مرکز بخش	نام دهستان	نام مرکز دهستان	نام شهر
تهران	تهران	مرکزی	تهران	سیاهرود	تلوبالا	
		کن	کن	سولقان	سولقان	–
		آفتاب	آفتاب	خلازیر	خلازیر	–
				آفتاب	آفتاب	
پردیس	شهر جدید پردیس	بومهن	بومهن	گلخندان	گلخندان قدیم	شهر جدید پردیس بومهن
				کرشت	کرشت	
		جاجرود	خسروآباد	جاجرود	خسروآباد	–
				سعیدآباد	سعیدآباد جاجرود	
دماوند	دماوند	مرکزی	دماوند	ابرشیوه	سربندان	دماوند کیلان آبسرد
				تار رود	مراء	
				جمع آبرود	آبسرد	
		رودهن	رودهن	آبعلی	آبعلی	رودهن آبعلی
				مهرآباد	مهرآباد	

نام شهرستان	نام مرکز شهرستان	نام بخش	نام مرکز بخش	نام دهستان	نام مرکز دهستان	نام شهر
رباط کریم	رباط کریم	مرکزی	رباط کریم	امامزاده ابوطالب	آدران	رباط کریم
				منجیل آباد	منجیل آباد	نصیر شهر
				وهن آباد	وهن آباد	شهر جدید پرند
بهارستان	گلستان	بوستان	نسیم شهر	اسماعیل آباد	اسماعیل آباد	نسیم شهر
				همدانک	همدانک	
		گلستان	گلستان	صالح آباد	صالحیه	گلستان
				میمنت	میمنت آباد	صالحیه
ری	ری	مرکزی	ری	عظیمیه	اسلام آباد	ری
				غنی آباد	غنی آباد	
		فشاپویه	حسن آباد	حسن آباد	حسن آباد	حسن آباد
				کلین	کلین	
		کهریزک	کهریزک	کهریزک	کهریزک	باقرشهر کهریزک
		خاوران	قیامدشت	خاوران شرقی	قیامدشت	–
				خاوران غربی	قاسم آباد تهرانچی	
		قلعه نو	قلعه نو	قلعه نو	قلعه نو	–
				چاله طرخان	چاله طرخان	

نام شهرستان	نام مرکز شهرستان	نام بخش	نام مرکز بخش	نام دهستان	نام مرکز دهستان	نام شهر
شمیرانات	تجریش	لواسانات	لواسان	لواسان بزرگ	لواسان بزرگ	تجریش
				لواسان کوچک	افجه	لواسان
		رودبار قصران	فشم	رودبار قصران	حاجی آباد	فشم شمشک
شهریار	شهریار	مرکزی	شهریار	جوقین	وحیدیه	شاهدشهر
				رزکان	رزکان	شهریار
				سعیدآباد	سعیدآباد	صباشهر
				فردوس	فردوسیه	شهر جدید اندیشه
				قائم آباد	صباشهر	
				مویز	باغستان	وحیدیه باغستان فردوسیه
ملارد	ملارد	مرکزی	ملارد	ملارد شمالی	ملارد	ملارد
				ملارد جنوبی	بیدک (بیدگینه)	–
		صفادشت	صفادشت	اختر آباد	اختر آباد	صفادشت
				بی بی سکینه	صفادشت	

نام شهرستان	نام مرکز شهرستان	نام بخش	نام مرکز بخش	نام دهستان	نام مرکز دهستان	نام شهر
قدس	قدس	مرکزی	قدس	دانش	دانش	قدس
				هفت جوی	هفت جوی	
فیروزکوه	فیروزکوه	مرکزی	فیروزکوه	پشتکوه	سرانزا	فیروزکوه
				حبلرود	آتشان	
				شهر آباد	شهر آباد	
		ارجمند	ارجمند	دوبلوک	سله بن	ارجمند
				قزقانچای	ارجمند	
ورامین	ورامین	مرکزی	ورامین	بهنام پازوکی جنوبی	خورین	ورامین
				بهنام وسط شمالی	باغ خواص	
		جوادآباد	جوادآباد	بهنام وسط جنوبی	آب باریک	جوادآباد
				بهنام عرب جنوبی	جوادآباد	
قرچک	قرچک	مرکزی	قرچک	قشلاق جیتو	قشلاق جیتو	قرچک
				ولی آباد	ولی آباد	
پیشوا	پیشوا	مرکزی	پیشوا	عسگریه	عسگرآباد عباسی	پیشوا
				پیشوا	قلعه سین	
		جلیل آباد	جلیل آباد	جلیل آباد	جلیل آباد	–
				طارند بالا	طارند بالا	

جدول (۳) شاخص‌های کلی تقسیمات کشوری استان تهران را نشان می دهد. این استان با ۱۳۶۹۲ کیلومتر مربع مساحت، دارای ۱۶ شهرستان و ۴۴ شهر است و ۱۳ شهر استان جمعیت بالای ۱۰۰ هزار نفر دارند.

جدول (۳): شاخص های تقسیمات کشوری در استان تهران

استان تهران	سال ۱۳۹۵
مساحت استان (کیلومتر مربع)	۱۳۶۹۲
تعداد شهرستان ها	۱۶
تعداد بخش ها	۳۳
تعداد شهرها	۴۴*
تعداد روستا	۱۰۳۶
تعداد دهستان ها	۷۱
تعدادآبادی های دارای سکنه	۷۴۱
تعداد شهرهای بالای ۱۰۰ هزار نفر جمعیت	۱۳

ماخذ: دفتر آمار و اطلاعات سازمان برنامه و بودجه استان
* با احتساب شهر ری و شهر تجریش

۱-۳-پیشینه تاریخی و فرهنگی

تهران در آغاز روستایی نسبتاً بزرگ بود که میان شهر بزرگ و نام‌آور آن زمان، شهر ری و کوهپایه‌های البرز جای گرفته بود. پس از یورش مغولان به ری و ویرانی این شهر، تهران بیش از پیش رشد یافت و شماری از اهالی ری را نیز در خود جای داد و مساحتش در این دوران به ۱۰۶ هکتار رسید. این منطقه در دوره سلسله صفوی به علّت این‌که بقعه سید حمزه جدّ اعلای صفویه در نزدیکی حرم شاهزاده عبدالعظیم جای داشت و تهران نیز دارای باغ‌های خوش آب و هوا بود، مورد توجه قرار گرفت. نخستین بار، شاه طهماسب اول صفوی در سال ۹۱۶ خورشیدی هنگام گذر از تهران باغ و بوستان فراوان این شهر را پسندید و دستور داد تا بارو و خندقی به دور آن بکشند. این بارو که ۱۱۴ برج به عدد سوره‌های قرآن و چهار دروازه رو به چهار سوی دنیای پیرامون داشت، از شمال به میدان توپخانه و خیابان سپه، از جنوب به خیابان مولوی، از شرق به خیابان ری و از غرب به خیابان وحدت اسلامی (شاپور) امروزی محدود می‌شد، کریم‌خان در نبردهای خود برابر محمدحسن‌خان قاجار در سال ۱۱۷۲ قمری تهران را مرکز اردوکشی خود برگزید و پس از پیروزی در این جنگ در دیوانخانه دیرین تهران که در زمان شاه سلیمان ساخته شده بود بارِ عام داد و با عنوان وکیل الرعایا، زمامداری ایران را در دست گرفت و تهران از آن روزگار مرکز نظام سیاسی و اداری قرار گرفت . این ویژگی ها هنوز مهمترین خصلت ساختاری تهران محسوب می شود.

این امر به دلیل مرکزیت جغرافیایی، اقلیم مناسب و وجود بافت مذهبی و تاریخی منطبق با فرهنگ کشور است. از زمان شکل گیری پایتخت در تهران، به دلیل مناسب بودن شرایط فوق الذکر برای جذب جمعیت و فعالیت، کارکرد سکونتگاهی این منطقه یعنی شهر تهران و مناطق اطراف آن نیز تقویت شده است. علاوه بر این، رویکردهای اتخاذ شده در سیاستگذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌ها، به گونه‌ای بوده که تمرکز سیاسی و اداری و تراکم جمعیت و فعالیت در شهر تهران و مجموعه شهرهای پیرامون آن تقویت شده است. این شهر با برخورداری از بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی دارای ارتباطات و پیوندهای مالی، تکنولوژیکی، جمعیتی و کالایی و... در سطح بین‌المللی است. همچنین به سبب پایتخت بودن تهران و قرار داشتن کلیه وزارتخانه و سازمان–های بزرگ دولتی در این کلانشهر، بالطبع دارای ارتباطات سیاسی و اداری و نیز اقتصادی در سطحی فراملی و بین المللی است. پیوندهای بسیار قوی مجموعه شهرهای اطراف کلان شهر تهران، بررسی و تصمیم‌گیری برای شهر تهران فارغ از شهرهای

پیرامون آن را غیرممکن ساخته است. تهران بزرگترین مرکز تراکم اقتصادی ایران است و نقش منحصر به فردی در اقتصاد ملی ایفا می کند. به لحاظ تاریخی تمرکز بیشتر اشکال فعالیت اقتصادی در تهران تابعی از موقعیت مسلط اداری این شهر نسبت به بقیه کشور است و سهم عمده ای از جمعیت و تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده است.

۱-۴- صنایع دستی

صنایع دستی استان تهران با توجه به بافت اجتماعی و تنوع قومی، به سه دسته شهری، روستایی و عشایری تقسیم می شود. عمده ترین صنایع دستی استان را قلم زنی روی مس و برنج, خراطی و سبدبافی، خاتم کاری، شیشه گری، تراش و نقاشی روی شیشه، زیلو بافی، نقاشی روی چرم، قالی بافی، سفالگری و چاپ باتیک تشکیل می دهد. رشته های مورد اشاره فاقد سابقه طولانی در منطقه هستند و دست اندرکاران اکثر رشته های صنایع دستی عمدتا از شهرستانهای دیگر به تهران مهاجرت کرده اند. به طور مثال، ساخت مصنوعات خاتم و قلم زنی را به طور عمده، صنعتگران شیرازی و اصفهانی انجام می دهند. بیشتر خرّاطان این صنایع نیز اهل دزفول هستند.

صنایع دستی روستایی به طور عمده خانگی و غیر دائمی هستند و فعالیتهای عمده آنها را قالی بافی، سفالگری، حصیربافی، گلیم بافی (منجمله ورنی بافی) و دستبافی تشکیل می دهد.

صنایع دستی عشایری قدیمی‌ترین نوع صنایع دستی استان است که تولید آن عموما به طور خانگی و فصلی انجام می پذیرد. این نوع از صنایع دستی، با توجه به ترکیب قومی منطقه، در میان صنایع دستی استان جایگاهی ویژه دارد و هم اینک یکی از نقاط برجسته و مثبت صنایع دستی استان محسوب می شود. دست اندرکاران این بخش از دست ساخته‌های ایرانی که بافت انواع قالی و قالیچه، ورنی، جاجیم و گلیم ، چنته، رویه پشتی، جوال، خورجین و نیز رنگرزی و ریسندگی پشم را در انحصار خود دارند، گروهی از عشایر لر، قشقایی، شاهسون و... هستند که در دهه‌های اخیر از زادگاه خود به تهران ، ری و ورامین مهاجرت کرده اند.

۱-۵- مفاخر

شرح احوال عالمان و شاعران تهران در روزگاران گذشته، غالباً در پیوند با مشاهیر ری آمده است. از سویی از زمان پایتخت شدن تهران و مهاجرت خاندان‌های بسیار از ولایات مختلف به پایتخت و بزرگ شدن شهر، تشخیص تهرانی از غیرتهرانی مشکل است. علاوه بر آن از انقلاب مشروطیت به بعد بیشتر مشاهیر ایران، یا به طور مطلق ساکن تهران بوده اند یا بیشتر در پایتخت روزگار گذرانده اند. بدیهی است به سختی می توان آنان را تهرانی نامید. از شاعران عصر شاه اسماعیل صفویه، مفاخر زمان ناصرالدین شاه قاجارو ... می توان به عنوان نمونه هایی نام برد.

۲- جمعیت و نیروی انسانی

بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۹۰، استان تهران جمعیتی بالغ بر ۱۲/۲ میلیون نفر داشته بطوریکه نرخ رشد جمعیت استان طی سالهای ۹۰-۸۵ ، سالانه حدود ۱/۴۴ درصد بوده است که بر این اساس جمعیت استان در سال ۱۳۹۵ در حدود ۱۳/۳ میلیون نفر برآورد می گردد. وجود کلان شهر تهران سبب گردیده که سهم استان از جمعیت کشور رقمی در حدود ۱۶/۲ درصد باشد. همچنین بیش از ۶۰ درصد از جمعیت استان در شهرستان تهران متمرکز شده اند. نرخ شهرنشینی ۹۳ درصدی نشانگر سکونت بخش اعظم جمعیت در نقاط شهری استان می باشد، در حالی که در کشور نرخ شهرنشینی ۷۱ درصد بوده است. تراکم جمعیت استان حدود ۹۰۴ نفر در کیلومتر مربع و بعد متوسط خانوار ۳/۳ نفر بوده است.

جمعیت فعال استان ۴۰۴۰ هزار نفر و جمعیت شاغل ۳۵۱۱ هزار نفر بوده که ۷ درصد آن روستایی است. ترکیب اشتغال در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات به ترتیب ۲/۲ ، ۳۲/۴ و ۶۰/۹ درصد و نرخ بیکاری ۹/۹ درصد است. بر اساس نتایج طرح آمارگیری نیروی کار ارائه شده از سوی مرکز آمار ایران در سال ۹۴ نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت) استان برابر ۳۷/۱ درصد بوده است. اطلاعات مربوط به شاخص‌های جمعیتی استان تهران در جدول (۴) آورده شده است.

جدول۴- شاخص های جمعیتی استان تهران

استان	سال ۱۳۹۲
جمعیت (میلیون نفر)	۱۲/۷
میانگین نرخ رشد سالانه جمعیت (درصد) (دوره ۹۰-۸۵)	۱/۴
جمعیت شهری (میلیون نفر)	۱۱/۸
جمعیت روستایی (هزار نفر)	۹۱۴
ضریب شهرنشینی (درصد)	۹۳
نسبت جنسی	۱۰۲
تراکم جمعیت (نفر در کیلومتر مربع)	۹۰۴

مأخذ: سالنامه آماری استان تهران سال ۱۳۹۲

۳- امور اجتماعی

۳-۱- نرخ باسوادی

میزان با سوادی استان در سال ۱۳۹۰ در حدود ۹۰/۴ درصد و این شاخص در نقاط روستایی ۷۹/۴ درصد بوده است.

۳-۲- آموزش مقدماتی

در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ تعداد کل دانش‌آموزان مقاطع مختلف ۱۵۷۹ هزار نفر بوده که ۴۹/۶ درصد از آن را دانش‌آموزان دختر تشکیل داده‌اند. سهم دانش‌آموزان مناطق روستایی ۷ درصد بوده است.

۳-۳- آموزش عالی

در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ تعداد دانشجویان استان ۸۶۳۱۸۳ نفر در ۳۱۶ مرکز آموزش عالی که از این تعداد ۲۱ درصد در دانشگاه‌های دولتی مشغول به تحصیل بوده‌اند. همچنین به ازای هر هزار نفر جمعیت ۷۰ دانشجو وجود دارد.

۳-۴- بهداشت و درمان

در سال ۱۳۹۲، ۱۶۲ بیمارستان با ۲۹۳۵۰ تخت (۲/۴ تخت به ازای هر هزار نفر)، ۱۰۷۲ مرکز بهداشتی و درمانی(۱۱۹مرکز بهداشتی درمانی روستایی) و ۲۶۷ خانه بهداشت روستایی در استان دایر بوده است. نسبت برخورداری جمعیت به پزشک به ازای هر ۲۱۲۸ نفر یک پزشک بوده است.

۳-۵- فرهنگ، هنر و گردشگری

در سال ۱۳۹۲، ۴۶۴۸ مرکز و کانون فرهنگی و هنری (خصوصی و دولتی) و ۱۹۸ باب کتابخانه عمومی در استان وجود داشته است. همچنین تعداد مطبوعات محلی و منطقه‌ای۴۴ مورد بوده است.

۳-۶- ورزش

در سال ۱۳۹۲ این استان دارای ۲۵۱۸ سالن ورزشی و ۲۵ ورزشگاه بوده که سرانه فضای ورزشی (سرپوشیده و باز) در کل جمعیت به ازای هر هزار نفر ۰/۴۲ متر مربع است.

۴- امور تولیدی

۴-۱- منابع و ذخایر آبی

رودهای مهم در این استان جاجرود، حبله رود، کن، دماوند و لار است. پتانسیل آبهای سطحی و زیرزمینی ۴۵۰۶میلیون مترمکعب و مصرف فعلی ۴۲۵۴ میلیون مترمکعب که ۵۶ درصد کشاورزی، ۴۲ درصد شرب و ۲ درصد صنعتی می باشد.

سدهای تأمین کننده مصارف آب استان و نوع بهره برداری:

سد لار: شرب و کشاورزی

سد لتیان: شرب

سد ماملو: شرب

سد امیرکبیر: شرب و کشاورزی

سد طالقان: شرب و کشاورزی

۴-۲- کشاورزی، منابع طبیعی و دامپروری

در سال زراعی ۹۲-۱۳۹۱ سطح زیر کشت محصولات زراعی و باغی استان بالغ بر ۱۹۷/۳ هزار هکتار بوده که از این مقدار سالانه ۲۸ درصد به کشت باغی و ۷۲ درصد به زراعی اختصاص دارد. همچنین سطح زیر کشت اراضی دیم ۲/۱ هزار هکتار بوده است. محصولات عمده زراعی استان گندم، جو، ذرت علوفه ای، سبزی و صیفی می‌باشد.

در همان سال ۸۷۹۹ واحد صنعتی پرورش و نگهداری دام و طیور در سطح استان فعال بوده است. ۱۰۰ درصد مرغداری‌های استان صنعتی و ۸۱/۴ درصد دامپروری استان مکانیزه هستند و همچنین سهم استان از تولید گوشت قرمز کشور برابر ۱۲/۶ درصد است.

۴-۳- جنگل و مرتع

استان تهران دارای بیش از ۱۴ هزار هکتار جنگل در دست کاشت و طبیعی است. درضمن در استان ۹۱۹/۷ هزار هکتار مرتع وجود دارد که علوفه قابل برداشت از این مراتع ۱۰۴ هزار تن می‌باشد. مناطق حفاظت شده ۱۱۰۰ هزار هکتار و بیابان زدایی ۱۰۴/۹ هزار هکتار صورت گرفته است.

۴-۴- صنعت و معدن

تعداد صنایع موجود استان در پایان سال ۱۳۹۲ برابر با ۱۶۸۷۵ واحد و معادن فعال ۶۵۰ فقره بوده است. همچنین ۱۱ شهرک صنعتی و ۵ ناحیه صنعتی (عملیاتی) در استان وجود دارد. عمده‌ترین معادن استان، شامل معادن کوهی، شن و ماسه آبرفتی و خاک رس می باشد. سهم ارزش تولیدات این معادن نسبت به کل معادن کشور۱۱/۵۲ درصد و میزان اشتغالزایی این معادن در استان ۱۰ هزار نفر در حوزه اکتشاف و استخراج و ۳۷ هزار نفر در گروه صنایع معدنی بوده است. میزان اسمی تولیدات گروه معدنی غیر فلزی سالانه۳۴۵۰۰ هزار تن بوده است. در سال ۱۳۹۲ ارزش صادرات غیر نفتی استان۷۷۸۹ میلیون دلار بوده است.

۵- امور فنی و زیربنایی

۵-۱- عمران شهری و روستایی

در سال ۱۳۹۲، ۱۶۷۸ هزار مشترک آب در سطح استان با مصرف سرانه آب ۰/۰۸۹ متر مکعب وجود داشته است. همچنین۴۳ نقطه شهری از گاز بهره‌مند می‌باشند. سهم استان از ضریب نفوذ تلفن همراه ۸۹/۱ درصد و تلفن ثابت ۵۳ درصد است. از کل روستاهای بالای ۲۰ خانوار این استان ۱۰۰ درصد از برق و ۵۶ درصد از گاز و۸۷ درصد از آب آشامیدنی سالم برخوردار هستند.

۵-۲- حمل و نقل

استان تهران دارای ۱۶۱/۳ کیلومتر راه اصلی، ۱۰۸/۲کیلومتر راه فرعی، ۴۴۶ کیلومتر بزرگراه و۱۴۳/۸ کیلومتر آزادراه است. طول راه روستایی(آسفالته و شوسه) ۱۹۰۹ کیلومتر می‌باشد. این استان دارای ۷۹۰۱۲۲۲ کیلومتر راه‌آهن و همچنین دو فرودگاه بین المللی می باشد.

۶- اسناد بالادستی استان (نظریه پایه توسعه استان تهران و آمایش سرزمین)

استان تهران برخوردار از آمایش سرزمین، سند توسعه بخشی و جداول داده – ستانده استانی است. در نظریه پایه توسعه استان تهران ذکر شده است: در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز بلندمدت توسعه کشور، ضوابط ملی و جهت‌گیری های آمایش سرزمین و باتوجه به ویژگی‌ها، نقش و جایگاه منحصر به فرد استان در تحقق اهداف توسعه ملی، استان تهران «**بسترسازی مدیریت عالی فرآیندهای توسعه ملی و روابط بین المللی کشور، هدایت امور تخصصی علمی و پژوهشی، فعالیتهای اقتصادی دانش بنیان با فناوری‌های نوین و برتر را به عهده خواهد داشت**».

تکیه بر اولویت‌های فوق مانع بهره‌گیری از سایر توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استان نخواهد بود. به منظور تقویت عملکرد بین‌المللی استان تهران، کاهش تمرکز و تراکم فعالیت و جمعیت در مجموعه شهری تهران، ساختار فعالیت‌های اقتصادی در راستای افزایش سهم فعالیت‌های دانش‌بنیان و مرتبط با عملکرد فوق تغییر می یابد.

مأموریت استان تهران

پاراگراف اصلی نظریه پایه توسعه استان که با اندکی اصلاحات در ۹۰/۱۱/۳۰ کمیته تخصصی آمایش ذیل کارگروه آمایش، محیط زیست و توسعه پایدار استان تهران به تصویب رسیده است، حاوی اهداف کلان توسعه استان، مسائل و مأموریت آن می‌باشد. بنابراین در راستای تحقق اهداف بنیادین کشور و بر اساس اسناد فرادست، مأموریت استان تهران عبارت است از:

«بسترسازی برای مدیریت عالی فرآیندهای توسعه ملی و روابط بین المللی کشور، هدایت امور تخصصی علمی و پژوهشی، خدمات برتر، صنایع با فناوری نوین و برتر و خدمات الکترونیکی»

هدف غایی نظریه پایه توسعه استان (مأموریت استان تهران):

استان تهران عهده‌دار «مدیریت عالی فرآیندهای توسعه ملی و روابط بین المللی کشور» می باشد.

اهداف کمی جهت تحقق هدف غایی نظریه پایه توسعه استان تهران:

الف) مدیریت(هدایت) امورتخصصی علمی و پژوهشی، فعالیت‌های با تکنولوژی برتر

ب) تقویت عملکرد بین المللی شهر تهران (و کاهش نقش فراملی استان)

ج) کاهش تمرکز، تراکم و مهار روند رو به رشد جمعیت و فعالیت در منطقه عمومی تهران

راهبرد اصلی دستیابی به اهداف کمی در راستای اهداف غایی تعیین شده برای استان تهران:

« افزایش سهم فعالیت‌های دانش پایه و خدمات الکترونیک از طریق تغییر در ساختار فعالیت های بخشی و فرابخشی»

موضوعات محوری و اولویت دار استان

با عنایت به پاراگراف اصلی نظریه پایه توسعه استان، شش موضوع محوری و اولویت دار برای استان شناسایی و به تصویب کمیته مذکور رسیده است که به شرح فهرست زیر می‌باشد:

- مدیریت عالی فرآیندهای توسعه ملی
- مدیریت روابط و نقش‌های بین المللی
- هدایت امور تخصصی علمی و پژوهشی
- پیشرو در فناوری‌های برتر و نوین
- فعالیت‌های دانش بنیان(خدمات و صنایع برتر)
- جمعیت(توسعه کیفی)

مسائل استان

با عنایت به پاراگراف اصلی نظریه پایه توسعه استان، سه مسأله اصلی برای استان شناسایی و به تصویب کمیته مذکور رسیده است که به شرح زیر می‌باشد:

- محیط زیست (آب، آلودگی و زلزله)
- تمرکز سیاسی و اداری و تراکم جمعیت و فعالیت
- منطقه عمومی (مجموعه شهری) تهران[1]

۱. منطقه عمومی تهران شامل شهرهای واقع در شهرستانهای تهران، دماوند، ری، شمیرانات، کرج، ورامین، اسلامشهر، ساوجبلاغ، شهریار، رباط کریم، پاکدشت و نظرآباد است.

اهداف کلان توسعه استان

الف – توسعه فضایی

- دستیابی به تعادل فضایی و استقرار بهینه جمعیت و فعالیت در سطح استان متناسب با توان اکولوژیک (نوع توسعه) و ظرفیت برد (حد توسعه)
- کنترل جمعیت و مهار توسعه کالبدی مجموعه شهری تهران
- ایجاد مدیریت واحد شهری، با توجه و تأکید بر مسائل مجموعه شهری تهران با رویکرد سالم‌سازی و حفاظت از محیط زیست
- ساماندهی فعالیت‌های اقتصادی استان اعم از کشاورزی، صنعت و خدمات با رویکرد حفاظت از محیط زیست
- کاهش تمرکز فعالیت و تراکم جمعیت

ب – حفاظت، احیاء و بهره برداری پایدار از محیط زیست، منابع طبیعی و تنوع زیستی

- حفاظت و بهره برداری بهینه از منابع آب و اصلاح ساختار نظام توزیع و مصرف آب
- حفظ، احیاء و بهره برداری پایدار مطلوب از منابع طبیعی و پایه
- توسعه زیست بوم‌ها و چشم اندازهای طبیعی
- کاهش آلاینده ها به سطح استانداردهای بین المللی
- کنترل و مدیریت بحران آلودگی هوای شهر تهران
- کاهش رانت حاصل از تغییر کاربری اراضی (به منظور کنترل تغییرات کاربری اراضی)
- ارتقای شاخص‌های شهر سالم و پایدار در مجموعه شهری تهران (کاهش ترافیک و ...)

ج – برخورداری از شهر ایمن و سالم

- افزایش سطح ایمنی در برابر سوانح طبیعی(سیل – زلزله و ...)
- اصلاح بافت کالبدی مجموعه شهری تهران و نظارت بر ساخت و سازها و گسترش فیزیکی شهر در راستای مدیریت بحران و کنترل حوادث‌غیرمترقبه
- سالم‌سازی اوقات فراغت شهروندان و برنامه‌ریزی در جهت حمایت از اقشار اجتماعی آسیب پذیر
- بهره‌گیری بهینه از توانمندی‌ها و منابع استان، با رویکرد توسعه پایدار و توجه به اصل مزیت نسبی
- تلاش در راستای افزایش امنیت اجتماعی و احیای ارزش‌های اجتماعی و سنت های ارزشمند و برنامه ریزی در جهت بهبود رفتارهای فردی‌وجمعی
- حفظ هویت تاریخی اعتلای فرهنگی استان و ساماندهی
- توزیع مطلوب فضایی امکانات و فعالیت‌های فرهنگی– اجتماعی
- کاهش افتراق فضایی(توسعه نیافتگی و دوگانگی) گروه‌های اجتماعی در مجموعه شهری

د – دست یابی به جایگاه مناسب و مطلوب استان در نظام ملی، منطقه‌ای و بین المللی

- توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، برخورداری ازخدمات الکترونیک و فناوری‌های نوین و برتر
- سازماندهی و بهینه‌سازی نظام فعالیت‌های تخصصی علمی و پژوهشی در راستای نیازهای ملی و استانی
- اصلاح ساختار مدیریتی و هویت بخشی به مدیریت مجموعه شهری تهران (تمرکززدایی در نظام تصمیم‌گیری)
- ایجاد زیرساخت‌ها و ساختارهای ارتباطی و اطلاعاتی مدرن با توجه به نقش و عملکرد شهر تهران به عنوان هسته مرکزی شبکه ارتباطی و اطلاعاتی

- بهره‌گیری از مشارکت مردمی و توانمندی‌های بخش خصوصی در توسعه مجموعه شهری تهران
- افزایش سهم فعالیت‌های دانش پایه
- کاهش نقش‌های ملی

راهبردهای طرح یاد شده به شرح زیر می‌باشد:

الف – کاهش تمرکز جمعیت و فعالیت در شهر تهران و توزیع آنها در سایر کانونهای جمعیتی مصوب مجموعه به منظور جلوگیری از پراکندگی بیشتر در روند اسکان جمعیت و استقرار فعالیت‌ها.

ب – ایجاد انسجام و ساماندهی و تجهیز کانون‌های جمعیتی عمده مجموعه و تقویت ارتباط بین آنها.

پ – استفاده حداکثر از توان و ظرفیت زیرساخت‌های موجود.

ت – بازنگری در سیاست‌ها و برنامه‌های اسکان جمعیت در سطح ملی و استانی با تاکید برحل مسئله اسکان غیر رسمی و تامین مسکن کم درآمدها.

با توجه به محدودیت‌های توسعه منطقه عمومی تهران به ویژه در زمینه تامین آب و ضرورت کنترل، به منظور مهار و جلوگیری جدی از افزایش جمعیت مجموعه، سقف جمعیتی ۱۵ میلیون نفر به ازای جمعیت ۱۰۱/۶ میلیون نفری کشور و سقف جمعیتی ۱۴ میلیون نفر به ازای تحقق جمعیت ۹۲/۳ میلیون نفری کشور در سال ۱۴۰۰ تعیین شده است.

با توجه به نقش و دخالت عوامل متعدد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی در تحقق یافتن هدف جمعیتی فوق، اقدامات لازم در زمینه‌های ذیل، توسط دستگاه‌های ذی‌ربط به منظور پیشگیری از تجاوز جمعیت منطقه عمومی تهران از سقف یاد شده و به عنوان شروط تحقق سقف جمعیتی ۱۴ تا ۱۵ میلیون نفر (تا سقف ۱۵ درصد جمعیت کشور) در افق سال ۱۴۰۰ برای منطقه عمومی تهران و سایر اهداف طرح مذکور، انجام پذیرد.

بخش اول- اقدامات بنیادی در سطح ملی:

الف- تداوم کنترل آهنگ رشد جمعیت کشور تا رسیدن به حدود مطلوب برای توسعه پایدار ملی،

ب - تراکم‌زدایی و تمرکززدایی در نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری برای افزایش اختیارات در سطوح استانی و مجموعۀهای شهری.

ج - تکمیل و تصویب طرح آمایش سرزمین با تاکید بر موارد ذیل:

۱- تجهیز و ایجاد قطب‌های توسعه منطقه‌ای و تجاری با صنایع و خدمات پیشرفته و ارتباطات ملی و فراملی به منظور جذب جمعیت و فعالیت‌ها به دیگر مناطق مستعد کشور.

۲- ایجاد تحولی کیفی در بخش کشاورزی و مدیریت توسعه روستایی به منظور بالا بردن میزان بهره‌وری و کارآیی بخش کشاورزی و استقرار فعالیت‌های نوین صنعتی و خدماتی برای حفظ و جذب جمعیت به مناطق روستایی

د- تدوین قوانین لازم به منظور ایجاد هماهنگی در فرآیند اجرای برنامه‌های توسعه بخشی و کالبدی (طرح‌های آمایش و منطقه‌ای و مجموعه های شهری)

هـ- فعالیت و مداخله موثر دولت در زمینه فراهم آوردن شبکه‌های زیر بنایی، ارتباطات پیشرفته و تشویق‌ها و انگیزه‌های مالیاتی و اعتباری به منظور جذب جمعیت و فعالیت‌ها به دیگر مناطق مستعد کشور در چارچوب طرح‌های مصوب ملی.

و اصلاح قوانین مالیاتی و ساز و کار درآمد و هزینه بر اساس اصل «تامین هزینه‌های اداره امور شهرها توسط ساکنان آنها».

بخش دوم- اقدامات در سطح منطقه عمومی تهران:

الف – برنامه‌ریزی برای خروج تدریجی بخشی از فعالیت‌های خدماتی، آموزشی صنعتی، کشاورزی و تجاری غیر ضروری و نامتناسب با ظرفیت شهری و منطقه عمومی تهران (در حد ۲۵۰ هزار شغل)

ب بازنگری در سیاست‌ها، برنامه ها و طرح‌های در دست مطالعه، مصوب و در دست اجرای توسعه بخشی و کالبدی استان تهران توسط کلیه دستگاه‌های اجرایی ذی ربط با رعایت قوانین و مقررات مربوط و موثر در امر توسعه و عمران بر مبنای الزامات گزینه جمعیت مصوب .

ج- تقویت و تجهیز کانون‌های اصلی تمرکز جمعیت و نیز شهرهای جدید در دست اجرای مجموعه به لحاظ تاسیسات و خدمات شهری و امکانات دسترسی و ارتباط به منظور گسترش عرصه سرمایه گذاری‌ها در زمینه توسعه عمران به کل مجموعه و تحقق هدف طرح در زمینه تمرکز زدایی از شهر تهران.

د- بازنگری سایر ضوابط و مقررات ناظر بر استقرار صنایع در استان تهران بر اساس شرایط نوین اقتصادی، با توجه ویژه به صنایع متکی بر فناوری‌های پیشرفته و رعایت سقف جمعیتی مصوب منطقه عمومی تهران با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

هـ- سیاستگذاری در خصوص نحوه واگذاری تراکم ساختمانی با رعایت سقف مصوب ۷/۶۵ میلیون نفر جمعیت برای محدوده شهر تهران در کلیه برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری و توقف توسعه مسکونی در مناطق (۲۱ و ۲۲) و اراضی شرق منطقه (۴) شهرداری تهران و تخصیص اراضی مذکور به کاربردهای مقیاس منطقه‌ای، ملی و فراملی در چارچوب طرح‌های جامع و تفصیلی .

و – تهیه و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های لازم به منظور حفاظت از اراضی کشاورزی مرتعی و نواحی روستایی و توسعه فضاها و کمربندهای سبز پارک‌های ملی و مناطق حفاظت شده مجموعه به منظور ارتقای کیفیت محیط زیست، توسعه کشاورزی، حفظ توان‌های طبیعی و همچنین جلوگیری از گسترش بی رویه و پراکندگی استقرار جمعیت و فعالیت در سطح مجموعه.

ز- تاسیس مرکز آمار اطلاعات و برنامه‌ریزی منطقه عمومی تهران و شهرهای اطراف آن به منظور جمع آوری ، پردازش تجزیه و تحلیل مستقر و ارایه منظم گزارش‌ها در زمینه چگونگی و تحولات رشد و توسعه منطقه عمومی تهران و شهرهای اطراف آن.

بخش دوم: تحلیل شاخص‌های کلیدی استان و روندهای گذشته و موجود

در این فصل سعی خواهد شد مهمترین شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی استان که می‌تواند تصویری دقیق از رخدادها، تحولات، معضلات و فرصت‌های گذشته، موجود و پیش‌روی استان را ارائه دهد، معرفی و تحلیل گردد. بدیهی است برپایه این شاخص‌ها و تحلیل آنها، می‌توان دید واقع بینانه ای از آسیب پذیری استان تهران در حوزه مسایل اقتصادی و اجتماعی بدست آورد و پروژه‌های عملیاتی اثربخشی برای مرتفع نمودن آن‌ها اتخاذ نمود.

مهمترین شاخص اقتصادی که می‌تواند جایگاه و موقعیت استان و جهت‌گیری سیاست‌های اتخاذ شده و بخش‌های کلیدی اقتصادی را در استان به تصویر بکشد، تولید و ارزش افزوده استان و بخش‌های عمده اقتصادی است. در جدول (۵) تولید ناخالص داخلی استان تهران در مقایسه با کشور و رشد آن طی مقاطع زمانی ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۲ آورده شده است. همانطورکه ملاحظه می‌گردد سهم استان از تولید ملی حدود ۲۳ درصد بوده است و طی سه مقطع مورد بررسی، از این سهم استانی کاسته شده است. البته لازم به ذکر است از سال ۱۳۸۸ شهرستان کرج از استان تهران جدا و استان البرز شکل گرفت. لذا کاهش حدود ۲ درصدی سهم استان می تواند از این موضوع نشات بگیرد. با این حال ثبات و پایداری سهم تولید استان از کشور نیازمند ارتقای بهره‌وری و رقابت منطقه‌ای و استانی و بهره‌گیری از فرصت‌های بالقوه است.

در جداول (۶) و (۷) سهم ارزش افزوده استان در بین بخش‌های مختلف اقتصادی به تصویر کشیده شده است. درمجموع باید اشاره داشت حدود ۶۰ تا ۶۵ درصد ارزش افزوده استان تهران در بخش خدمات است. بین ۲۰ تا ۲۵ درصد در بخش ساختمان و آب و برق و گاز، حدود ۱۰ تا ۱۲ درصد در بخش صنعت و معدن و مابقی در بخش کشاورزی و ماهیگیری است. با این حال چنانچه استان در تلاش است در قالب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ضمن ایجاد پویایی و شتاب پایدار در رشد اقتصادی، شاخص‌های مقاومت اقتصادی خود را نیز بهبود ببخشد، می باید به سمت بخش خدمات و بخش صنعت و معدن آنهم تولیدات باارزش افزوده بالا و دانایی محور برود. آنچه از خدمات استان مشهود است، همچنان نیازمند برنامه‌ریزی درجهت ارائه خدمات دانایی محور و باارزش افزوده بیشتر در استان هستیم و گذر از خدمات باارزش افزوده پایین و حرکت درجهت تولید خدمات باارزش افزوده بالا جزو ضروریات استان در پروژه‌های اقتصاد مقاومتی می تواند مطرح باشد. درضمن سهم بخش صنعت و معدن

نیز درمسیر اصلاح توسعه بین بخشی استان تهران باید مورد توجه ویژه قرار بگیرد و افزایش سهم این بخش با محوریت توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط و صنایع دانش پایه ضرورت دارد.

جدول (۵): تولید ناخالص داخلی استان تهران، کشور و رشد آن (میلیارد ریال)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۲
تولید ناخالص داخلی استان	۵۳۵۶۱۸	۱۴۵۸۰۲۹	۲۲۵۷۷۱۲
تولید ناخالص داخلی کشور	۲۳۸۶۰۱۶	۶۲۷۳۲۷۸	۱۰۰۴۹۰۸۷
سهم استان از کل کشور (درصد)	۲۲/۴	۲۳/۲	۲۲/۴
رشد تولید ناخالص داخلی استان (درصد)	–	۱۶	۷/۵
رشد تولید ناخالص داخلی کشور (درصد)	–	۱۷/۴	۸/۱

مأخذ:حساب‌های تولید استان‌های کشور- حساب‌های ملی ایران- مرکز آمار ایران

جدول (۶): ارزش افزوده بخش‌های عمده اقتصادی استان تهران (میلیارد ریال)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۲
بخش کشاورزی و ماهیگیری	۸۴۶۵	۱۹۷۰۶	۲۹۶۵۲
بخش صنعت و معدن	۷۰۰۴۵	۱۶۷۳۸۰	۲۲۸۴۷۴
بخش ساختمان، آب، برق و گاز	۳۱۲۸۵	۱۶۸۷۲۵	۲۱۸۸۰۸
بخش خدمات	۴۲۵۸۲۳	۱۱۰۲۲۱۸	۱۷۸۰۷۷۸

ماخذ:حساب‌های تولید استان‌های کشور- حساب‌های ملی ایران- مرکز آمار ایران

جدول (۷): سهم بخش های عمده اقتصادی استان تهران ازکشور (درصد)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۲
سهم استان در بخش کشاورزی و ماهیگیری	۵/۶	۳/۹	۳/۹
سهم استان در بخش صنعت و معدن	۱۰/۳	۸/۸	۱۲/۲
سهم استان در بخش ساختمان، آب، برق و گاز	۱۹	۲۱/۶	۲۴/۶
سهم استان در بخش خدمات	۶۵/۱	۶۵/۷	۵۹/۳

ماخذ:حساب‌های تولید استان‌های کشور- حساب‌های ملی ایران- مرکز آمار ایران

جدول (۸): وضعیت شاخص‌های کلان تولید ملی استان تهران در سال ۱۳۹۲

استان	محصول ناخالص داخلی (میلیارد ریال) به قیمت جاری	محصول ناخالص داخلی بدون نفت (میلیارد ریال) به قیمت جاری	سهم محصول ناخالص داخلی (درصد)	سهم محصول ناخالص داخلی (بدون نفت)	درصد تغییر سهم محصول ناخالص داخلی	درصد تغییر سهم محصول ناخالص داخلی (بدون نفت)	درصد تغییر GDP اسمی
کل کشور	۱۰۰۴۹۰۸۷,۵۶	۸۷۶۱۵۷۱,۵۶	۱۰۰	۱۰۰	۰	۰	۳۵,۴۲
تهران	۲۲۶۸۰۴۶,۹۷	۲۲۲۲۶۹۳,۲۰	۲۲/۵۷	۲۵/۳۷	-۷/۷۷	-۶/۹۰	۲۴/۸۹

در جدول ۹ سهم استان تهران از ارزش افزوده بخشهای مختلف اقتصادی در سال ۹۲ آورده شده است. بدیهی است این جدول می‌تواند آمایش اقتصادی و سرزمینی استان تهران را بازگو نماید و وضعیت موجود تولید در بخش‌های مختلف اقتصادی استان را به تصویر بکشد. سهم بالای استان در بخش واسطه گری مالی، مستغلات، حمل و نقل، هتل داری و رستوران و عمده فروشی گویای این واقعیت است که استان تهران عمدتاً شهری خدمات‌محور می باشد. البته جایگاه خدمات دانش‌محور نظیر خدمات فنی و مهندسی تبیین نشده است. حدود ۶۴ درصد ارزش افزوده بخش واسطه‌گری مالی کشور در استان تهران متمرکز شده و ۴۶ درصد ارزش افزوده بخش مستغلات و کسب و کار نیز از استان تهران تامین می‌گردد. همه این آمارها گویای تمرکز شدید بخش خدمات کشور در استان تهران است.

جدول (۹): سهم استان تهران از ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۲ (درصد)

سهم استان از ارزش افزوده بخش کشاورزی و جنگلداری	۳/۷۴
سهم استان از ارزش افزوده بخش ماهیگیری	۱/۷۶
سهم استان از ارزش افزوده بخش معدن	۰/۳۶
سهم استان از ارزش افزوده بخش صنعت	۱۵/۳۷
سهم استان از ارزش افزوده بخش تامین برق و آب و گاز	۱۴/۲۳
سهم استان از ارزش افزوده بخش ساختمان	۲۳/۲۵
سهم استان از ارزش افزوده بخش عمده فروشی...	۲۷/۹۰
سهم استان از ارزش افزوده بخش هتل و رستوران	۲۸/۹۶
سهم استان از ارزش افزوده بخش حمل و نقل ...	۴۱/۷۲
سهم استان از ارزش افزوده بخش واسطه گری مالی	۶۳/۷۷
سهم استان از ارزش افزوده بخش مستغلات...	۴۶/۱۶
سهم استان از ارزش افزوده بخش اداره عمومی و دفاعی	۲۶/۶۷
سهم استان از ارزش افزوده بخش آموزش	۱۹/۸۰
سهم استان از ارزش افزوده بخش بهداشت و مددکاری	۲۴/۵۹
سهم استان از ارزش افزوده بخش سایر خدمات عمومی	۴۰/۶۹

۱-۲- ساختار اقتصادی استان تهران بر حسب بخشهای عمده اقتصادی (چهار بخشی)

۱- ۱- ۲ - کشاورزی و ماهیگیری

اطلاعات مندرج در جدول (۱۰) حاکی از آن است که میانگین سهم این بخش در استان تهران طی دوره مورد نظر به میزان ۱/۷۹ بوده است. بررسی سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی استان بیانگر افزایش سهم از ۱/۵۸ درصد به ۲/۲ درصد طی دوره ۹۰-۱۳۸۵ و مجدداً کاهش سهم به ۱/۶ درصد در سال ۱۳۹۲ می باشد. با وجود افزایش ارزش افزوده بخش کشاورزی در سطح کشور، سهم آن از GDP کشور نیز رو به کاهش بوده و از ۱۲/۵ درصد به ۸/۸ درصد تنزل یافته است.

در بیان کاهش رشد این بخش در استان به دو دلیل می توان اشاره کرد: اولا: در سال‌های گذشته از پتانسیل‌های آب و خاک استان در حد امکان بهره‌برداری شده است. ثانیا: به علت افزایش جمعیت، گسترش تعداد و اندازه شهرها در استان و همچنین ارزش افزوده بالای زمین در استان، تغییرکاربری برخی از زمین‌های کشاورزی به کاربری مسکونی- صنعتی صورت گرفته و این روند همچنان ادامه دارد.

جدول (۱۰): ارزش افزوده بخش کشاورزی و ماهیگیری (میلیارد ریال- درصد)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۲
ارزش افزوده بخش کشاورزی و ماهیگیری در استان تهران	۸۴۶۵	۱۹۷۰۶	۲۹۶۵۲
ارزش افزوده بخش کشاورزی و ماهیگیری در کشور	۸۲۳۸۸	۲۱۰۰۹۵	۷۸۳۵۶۱
سهم بخش کشاورزی استان از کشور	۱۰/۲	۹/۳	۳/۸
سهم بخش کشاورزی استان از کل RGDP استان	۱/۵۸	۲/۲	۱/۶
سهم بخش کشاورزی کشور از GDP کشور	۱۲/۵	۱۱/۶	۸/۸

۲- ۱- ۲- صنعت و معدن

بخش صنعت و معدن یکی از بخش‌هایی است که سهم بالایی از تولید ناخالص داخلی استان را به خود اختصاص داده است (جدول۱۱). سهم ارزش افزوده GDP در سالهای مورد بررسی بدلیل تحریم‌های اقتصادی و رکود اقتصادی حاکم بر کسب و کار و سرمایه گذاری از یک سو و افت قیمت نفت از طرف دیگر، سیر نزولی گرفته است. متوسط سهم این بخش طی دوره مورد بررسی (دو مقطع ۸۵ و ۹۲) در استان تهران حدود ۱۱/۱۲ درصد و در کشور حدود ۲۵ درصد بوده است. سهم ارزش افزوده این بخش از GDP استان و کشور روند کاهنده داشته است بطوریکه سهم این بخش در استان از ۱۳/۰۷ درصد در سال ۸۵ به ۹/۱۸ درصد در سال ۹۲ رسیده و در کشور از ۲۶/۳ درصد در سال ۸۵ به ۲۵/۴ درصد در سال ۹۲ رسیده است.

جدول (۱۱): ارزش افزوده بخش صنعت ومعدن (میلیارد ریال - درصد)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۲
ارزش افزوده بخش صنعت و معدن در استان تهران	۷۰۰۴۵	۱۶۷۳۸۰	۲۲۸۴۷۴
ارزش افزوده بخش صنعت و معدن در کشور	۲۱۷۸۳۹	۸۲۰۰۷۱	۱۸۶۸۲۵۱
سهم بخش صنعت و معدن استان از کل RGDP استان	۱۳/۰۷	۱۱/۴	۹/۱۸
سهم بخش صنعت و معدن کشور از کل GDP کشور	۲۶/۳	۲۶/۹	۲۵/۴

۳- ۱- ۲ - ساختمان،آب، برق و گاز

ارزش افزوده این بخش در استان از ۳۱۲۸۵ میلیارد ریال در سال ۸۵ به ۲۱۶۱۶۲ میلیارد ریال در سال ۹۲ افزایش یافته است. سهم این بخش از کل ارزش افزوده استان از ۵/۸ درصد در سال ۸۵ به ۱۲/۰۱ درصد در سال ۹۲ افزایش یافته است (جدول ۱۲). این روند افزایشی در سهم این بخش در کشور نیز مشاهده می گردد. متوسط سهم این بخش طی دوره مورد بررسی (۹۲-۱۳۸۵) در استان و کشور بترتیب ۸/۹ و ۸/۰۵ درصد بوده است. از دلایل افزایش ارزش افزوده بخش ساختمان در استان، جهش متوسط ۷۰ درصدی قیمت ساختمان بدلیل افزایش نرخ ارز می‌باشد.

جدول (۱۲): ارزش افزوده بخش ساختمان،آب،برق و گاز (میلیارد ریال- درصد)

شرح	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۲
ارزش افزوده تامین، آب، برق و گاز طبیعی و ساختمان در استان تهران	۳۱۲۸۵	۱۶۸۷۲۵	۲۱۶۱۶۲
ارزش افزوده تامین، آب، برق و گاز طبیعی و ساختمان در کشور	۱۷۶۰۹۲	۵۱۴۷۴۰	۸۸۷۴۳۹
سهم بخش از RGDP تهران	۵/۸	۱۱/۵	۱۲/۰۱
سهم بخش آب، برق و گاز و ساختمان کشور از GDP کشور	۷/۳	۸/۲	۸/۸

ماخذ:حساب‌های تولید استان‌های کشور- حساب‌های ملی ایران- مرکز آمار ایران

۴ - ۱ -۲- خدمات

بر اساس مندرجات جدول ۱۳ سهم این بخش از کل ارزش افزوده در استان همواره بالاتر از سطح کشور بوده است. پیش بینی می شود این بخش همچنان نقش اول را در اقتصاد استان و کشور ایفا کند. خدمات و فعالیت‌های مربوط به آن بیش از ۷۵ درصد از تولید ناخالص داخلی استان را به خود اختصاص داده است. البته طی سال‌های اخیر سهم این بخش کمی کاهش یافته و بالعکس سهم ارزش افزوده بخش ساختمان در استان افزوده شده است. همین روند افزایش در سهم بخش ساختمان در کشور نیز مشهود است، بطوریکه سهم ارزش افزوده بخش ساختمان از کل ارزش افزوده این بخش در کشور در سال ۱۳۸۵ معادل ۱۹/۷۵ درصد بوده که این نسبت به ۳۵/۴۳ درصد در سال ۱۳۹۲ افزایش یافته است. همچنین سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی کشور به طور متوسط طی دوره ۹۲-۱۳۸۵ حدود ۵۷ درصد و در تولید ناخالص داخلی استان به طور متوسط حدود ۷۸ درصد بوده که حاکی از تمرکز شدید فعالیت‌های خدماتی در استان است.

جدول (۱۳): ارزش افزوده بخش خدمات استان و کشور میلیارد ریال - درصد

شرح	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۲
ارزش افزوده بخش خدمات در استان تهران	۴۶۴۸۷۳	۱۱۰۲۲۱۸	۱۳۸۹۰۹۲
ارزش افزوده بخش خدمات در کشور	۱۱۷۹۷۵۷	۳۵۹۶۹۰۸	۳۷۵۴۷۱۱
سهم بخش خدمات استان از کل ارزش افزوده استان	۷۹/۵۵	۵۷۵	۷۷/۲۱
سهم بخش خدمات کشور از کل ارزش افزوده کشور	۵۵/۴	۵۷/۳	۵۷/۳

ماخذ:حساب‌های تولید استان‌های کشور- حساب‌های ملی ایران - مرکز آمار ایران

۲-۲- ساختار اقتصادی استان تهران بر حسب بخش‌های عمده اقتصادی (۱۵بخشی)

بررسی نتایج ۷۲ بخشی حساب‌های ملی و منطقه ای طی دوره مورد بررسی، رشته فعالیت‌هایی که موجب تحرک بیشتر در استان شده اند و بافت و گرایش کلان اقتصادی استان را مشخص می کند. همانطورکه از جدول (۱۴) برای ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی استان مشخص است در سال ۱۳۸۵، بخشهای واسطه‌گری مالی، مستغلات، خدمات وکسب وکار، خدمات عمومی و اجتماعی و شخصی و حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات بیشترین سهم از کشور را به خود اختصاص داده بودند. برای سال ۱۳۹۲ نیز تقریباً همین روند ادامه داشته است. نکته حائز اهمیت جهش قابل توجه سهم بخش ساختمان در استان در مقایسه با کشور است بطوریکه سهم ارزش افزوده این بخش در استان نسبت به کشور برای سال ۱۳۸۵ معادل ۱۹/۷۵ درصد بوده که در سال ۱۳۹۲ به ۳۵/۴۳ درصد افزایش یافته است. درضمن بیشترین کاهش این نسبت در بخش صنعت استان اتفاق افتاده بطوریکه سهم ارزش افزوده این بخش استان از کشور برای سال ۱۳۸۵ معادل۲۷/۱۶ درصد بوده که در سال ۱۳۹۲ به ۱۴/۳۶درصد کاهش یافته است. لذا شاهد یک جایگزینی از بخش صنعت به بخش ساختمان طی دو مقطع ۱۳۸۵ و۱۳۹۲ در استان تهران می باشیم. لذا باید اذعان نمود بعد از تحریم ها و مشکلات فراروی تولید از یک طرف و جهش شدید قیمت مسکن از سوی دیگر، فعالیت‌های اقتصادی استان از بخش صنعت به بخش ساختمان منتقل شده است.

در جداول (۱۵) تا (۱۷) نیز سهم ارزش افزوده بخشهای عمده اقتصادی استان تهران از کشور (سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۲) (به ترتیب از کمترین سهم تا بیشترین سهم ارزش افزوده) به تصویر کشیده شده است. همانطورکه ملاحظه می شود بخش واسطه‌گری مالی در بین ۱۵ بخش اقتصادی، بیشترین سهم و جایگاه اول را درهر دو مقطع ۸۵ و ۹۲ به خود اختصاص داده است (جایگاه ۱۵ در بین ۱۵ بخش اقتصادی). بخش ساختمان که در سال ۱۳۸۵ جایگاه پنجم (از پایین ترین سهم) را دراختیار داشته است به جایگاه یازدهم در سال ۹۲ ارتقای رتبه یافته و به سهم ارزش افزوده استان از کشور در این بخش ۱۵/۶۸ درصد افزوده شده است. با این حال بخش صنعت که در سال ۱۳۸۵ جایگاه هفتم را دراختیار داشته است به جایگاه چهارم در سال ۹۲ تنزل رتبه یافته و از سهم ارزش افزوده استان از کل کشور در این بخش ۱۲/۸ درصد کاسته شده است.

جدول (۱۴): ارزش افزوده بخشهای اقتصادی استان تهران و کشور در دو مقطع ۸۵ و ۹۲

ارزش افزوده بخش های اقتصادی	سال ۱۳۸۵			سال ۱۳۹۲		
	تهران	کشور	سهم	تهران	کشور	سهم
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۱۱۸۸۵	۲۰۵۵۰۳	۵/۷۸	۲۹۲۸۷	۷۵۳۶۳۱	۳/۸۹
ماهیگیری	۴۴	۴۵۹۲	۰/۹۶	۳۶۵	۲۹۹۳۰	۱/۲۲
معدن	۶۲۹	۵۰۹۷۴۶	۰/۱۲	۲۸۳۰	۷۳۷۹۰۶	۰/۳۸
صنعت	۸۴۲۸۷	۳۱۰۳۲۵	۲۷/۱۶	۱۶۲۲۹۷	۱۱۳۰۳۴۵	۱۴/۳۶
آب و برق و گاز	۱۰۰۶۵	۵۷۵۹۳	۱۷/۴۸	۷۷۹۶۹	۴۹۷۳۸۰	۱۵/۶۸
ساختمان	۲۳۴۰۵	۱۱۸۴۹۹	۱۹/۷۵	۱۳۸۱۹۳	۳۹۰۰۵۹	۳۵/۴۳
عمده فروشی و خرده فروشی	۱۱۷۵۵۶	۳۱۸۴۵۴	۳۶/۹۱	۳۰۳۲۰۳	۱۰۵۷۴۷۸	۲۸/۶۷
هتل و رستوران	۶۲۴۰	۱۹۴۰۸	۳۲/۱۵	۲۰۷۴۲	۷۱۲۹۶	۲۹/۰۹
حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	۶۸۶۶۵	۱۶۹۱۷۳	۴۰/۵۹	۲۵۲۴۰۸	۵۸۶۴۸۰	۴۳/۰۴
واسطه گری مالی	۴۱۵۲۳	۶۶۱۲۱	۶۲/۸۰	۱۲۵۵۶۵	۲۰۵۲۴۳	۶۱/۱۸
مستغلات و خدمات کسب و کار	۱۲۴۲۲۹	۲۶۴۹۱۳	۴۶/۸۹	۴۴۴۰۶۰	۹۲۵۳۴۷	۴۷/۹۹
اداره امور عمومی و دفاعی و تامین اجتماعی	۴۴۵۸۶	۱۱۳۹۱۵	۳۹/۱۴	۸۶۵۷۹	۳۲۱۹۸۹	۲۶/۸۹
آموزش	۲۳۴۵۸	۱۱۱۲۵۵	۲۱/۰۸	۵۲۵۰۸	۲۴۶۶۱۶	۲۱/۲۹
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۲۳۰۹۳	۷۸۹۶۸	۲۹/۲۴	۵۴۴۹۳	۲۲۸۳۹۲	۲۳/۸۶
سایر خدمات عمومی و اجتماعی و شخصی و خانگی	۱۵۵۲۳	۳۷۵۵۰	۴۱/۳۴	۴۹۵۳۴	۱۲۱۸۷۰	۴۰/۶۴

جدول (۱۵): سهم ارزش افزوده بخش‌های عمده اقتصادی استان تهران از کشور (سال ۱۳۸۵)

(به ترتیب از کمترین سهم تا بیشترین سهم ارزش افزوده)

۱	معدن	۰/۱۲
۲	ماهیگیری	۰/۹۶
۳	کشاورزی، شکار و جنگلداری	۵/۸۷
۴	آب و برق و گاز	۱۷/۴۸
۵	ساختمان	۱۹۵/۷۵
۶	آموزش	۲۱/۰۸
۷	صنعت	۲۷/۱۶
۸	بهداشت و مددکاری اجتماعی	۲۹۴/۲۴
۹	هتل و رستوران	۳۲/۱۵
۱۰	عمده فروشی و خرده فروشی	۳۲/۹۱
۱۱	اداره امور عمومی و دفاعی و تامین اجتماعی	۳۹/۱۴
۱۲	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	۴۰/۵۹
۱۳	سایر خدمات عمومی و اجتماعی و شخصی و خانگی	۴۱/۳۴
۱۴	مستغلات و خدمات کسب و کار	۴۶/۸۹
۱۵	واسطه گری مالی	۶۲/۸

جدول (۱۶): سهم ارزش افزوده بخش‌های عمده اقتصادی استان تهران از کشور (سال ۱۳۹۲)

(به ترتیب از کمترین سهم تا بیشترین سهم ارزش افزوده)

۱	معدن	۰/۳۸
۲	ماهیگیری	۱/۲۲
۳	کشاورزی، شکار و جنگلداری	۳/۸۹
۴	صنعت	۱۴/۳۶
۵	آب و برق و گاز	۱۵/۶۸
۶	آموزش	۲۱/۲۹
۷	بهداشت و مددکاری اجتماعی	۲۳/۸۶
۸	اداره امور عمومی و دفاعی و تامین اجتماعی	۲۶/۸۹
۹	عمده فروشی و خرده فروشی	۲۸/۶۷
۱۰	هتل و رستوران	۲۹/۰۹
۱۱	ساختمان	۳۵/۴۳
۱۲	سایر خدمات عمومی و اجتماعی و شخصی و خانگی	۴۰/۶۴
۱۳	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	۴۳/۰۴
۱۴	مستغلات و خدمات کسب و کار	۴۷/۹۹
۱۵	واسطه گری مالی	۶۱/۱۸

جدول (۱۷): سهم ارزش افزوده بخش‌های عمده اقتصادی استان تهران از کشور و تفاوت سهم ارزش افزوده بین دو مقطع

(سال ۱۳۸۵ در مقایسه با سال ۱۳۹۲) (به ترتیب از کمترین سهم تا بیشترین سهم ارزش افزوده) – (درصد)

معدن	۱/۱	۰/۲۶
ماهیگیری	۲/۲	۰/۲۶
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۳/۳	-۱/۸۹
آب و برق و گاز	۴/۵	-۱/۸
ساختمان	۵/۱۱	۱۵/۶۸
آموزش	۶/۶	۰/۲۱
صنعت	۷/۴	-۱۲/۸
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۸/۷	-۵/۳۸
هتل و رستوران	۹/۱۰	-۳/۰۶
عمده فروشی و خرده فروشی	۱۰/۹	-۸/۲۴
اداره امور عمومی و دفاعی و تامین اجتماعی	۱۱/۸	-۱۲/۲۵
حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	۱۲/۱۳	۲/۴۵
سایر خدمات عمومی و اجتماعی و شخصی و خانگی	۱۳/۱۲	-۰/۷
مستغلات و خدمات کسب و کار	۱۴/۱۴	۱/۱
واسطه گری مالی	۱۵/۱۵	-۱/۶۲

جدول (۱۸): سهم ارزش افزوده هر بخش اقتصادی از کل ارزش افزوده استان تهران و کشور در دو مقطع ۸۵ و ۹۲ (درصد)

بخش اقتصادی/ سال	سال ۱۳۸۵		سال ۱۳۹۲	
	کشور	تهران	کشور	تهران
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۸/۶۱	۲/۰۰	۱۰/۳۲	۱/۶۳
ماهیگیری	۰/۱۹	۰/۰۱	۰/۴۱	۰/۰۲
معدن	۲۱/۳۶	۰/۱۱	۱۰/۱۰	۰/۱۶
صنعت	۱۳/۰۱	۱۴/۱۶	۱۵/۴۸	۹/۰۲
آب و برق و گاز	۲/۴۱	۱/۶۹	۶/۸۱	۴/۳۳
ساختمان	۴/۹۷	۳/۹۳	۵/۳۴	۷/۶۸
عمده فروشی و خرده فروشی	۱۳/۳۵	۱۹/۷۵	۱۴/۴۸	۱۶/۸۴
هتل و رستوران	۰/۸۱	۱/۰۵	۰/۹۸	۱/۱۵
حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	۷/۰۹	۱۱/۵۴	۸/۰۳	۱۴/۰۲
واسطه گری مالی	۲/۷۷	۶/۹۸	۲/۸۱	۶/۹۸
مستغلات و خدمات کسب و کار	۱۱/۱۰	۲۰/۸۷	۱۲/۶۷	۲۴/۶۷
اداره امور عمومی و دفاعی و تامین اجتماعی	۴/۷۷	۷/۴۹	۴/۴۱	۴/۸۱
آموزش	۴/۶۶	۳/۹۴	۳/۳۸	۲/۹۲
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۳/۳۱	۳/۸۸	۳/۱۳	۳/۰۳
سایر خدمات عمومی و اجتماعی و شخصی و خانگی	۱/۵۷	۲/۶۱	۱/۶۷	۲/۷۵

جدول (۱۹): سهم ارزش افزوده هر بخش اقتصادی در استان نسبت به کل ارزش افزوده استان در سال ۱۳۹۲(درصد)

رتبه	بخش های اقتصادی	سهم
۱	مستغلات و خدمات کسب و کار	۲۴/۶۷
۲	عمده فروشی و خرده فروشی	۱۶/۸۴
۳	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	۱۴/۰۲
۴	صنعت	۹/۰۲
۵	ساختمان	۷/۶۸
۶	واسطه گری مالی	۶/۹۸
۷	اداره امور عمومی و دفاعی و تامین اجتماعی	۴/۸۱
۸	آب و برق و گاز	۴/۳۳
۹	بهداشت و مددکاری اجتماعی	۳/۰۳
۱۰	آموزش	۲/۹۲
۱۱	سایر خدمات عمومی و اجتماعی و شخصی و خانگی	۲/۷۵
۱۲	کشاورزی، شکار و جنگلداری	۱/۶۳
۱۳	هتل و رستوران	۱/۱۵
۱۴	معدن	۰/۱۶
۱۵	ماهیگیری	۰/۰۲

ماخذ: محاسبات تحقیق

جدول (۲۰): سهم ارزش افزوده هر بخش اقتصادی در کشور نسبت به کل ارزش افزوده کشور در سال ۱۳۹۲ (درصد)

رتبه	بخش های اقتصادی	سهم
۱	صنعت	۱۵/۴۸
۲	عمده فروشی و خرده فروشی	۱۴/۴۸
۳	مستغلات و خدمات کسب و کار	۱۲/۶۷
۴	کشاورزی، شکار و جنگلداری	۱۰/۳۲
۵	معدن	۱۰/۱۰
۶	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	۸/۰۳
۷	آب و برق و گاز	۶/۸۱
۸	ساختمان	۵/۳۴
۹	اداره امور عمومی و دفاعی و تامین اجتماعی	۴/۴۱
۱۰	آموزش	۳/۳۸
۱۱	بهداشت و مددکاری اجتماعی	۳/۱۳
۱۲	واسطه گری مالی	۲/۸۱
۱۳	سایر خدمات عمومی و اجتماعی و شخصی و خانگی	۱/۶۷
۱۴	هتل و رستوران	۰/۹۸
۱۵	ماهیگیری	۰/۴۱

۲-۲-۱ -کشاورزی، شکار و جنگلداری[۲]

رشته فعالیت‌های بخش کشاورزی استان تهران شامل زراعت و باغداری، دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم و زنبور عسل و شکار و جنگلداری می باشد. مهمترین فعالیت بخش کشاورزی، رشته فعالیت زراعت و باغداری است که متوسط سهم ارزش افزوده آن حدود ۲ درصد کل GDPR استان بوده است. سهم این فعالیت طی دوره مورد بررسی تقریبا ثابت بوده است. در مجموع سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی، شکار و جنگلداری در استان روند کاهشی (از ۲/۰۱درصد به ۱/۶۳ درصد)داشته است. متوسط سهم این بخش از تولید ناخالص داخلی در کشور ۱۰/۳۲ درصد و در استان ۱/۶۳ درصد می باشد، طی دوره مورد بررسی رتبه این بخش در کشور ۴ و دراستان ۱۲ است.

گفتنی است که استان تهران فقط ۱/۲۵ درصد مساحت اراضی کشاورزی کشور را به خود اختصاص داده است. در واقع ۱/۱ درصد اراضی زیر کشت و ۲/۹ درصد اراضی باغات کشور در استان تهران قرار دارد. در دهه‌های اخیر به دلیل افزایش سریع جمعیت استان و توسعه شهرها و فعالیت‌های صنعتی بتدریج اراضی کشاورزی استان تغییر کاربری داده است. محدودیت منابع آب نیز مزید بر علت شده و سبب محدود شدن امکانات توسعه کشاورزی گردیده است.

۲-۲-۲- ماهیگیری

فعالیت ماهیگیری به دلیل موقعیت جغرافیای استان تهران، سهم بسیار ناچیز و اندکی از GDPR استان را به خود اختصاص داده است. متوسط سهم این فعالیت در استان حدود ۰/۰۲ درصد و در کشور ۰/۴۱ می باشد. رتبه این فعالیت در سطح استان و کشور ۱۵ می‌باشد (همان منبع).

۲-۲-۳ -معدن

متوسط سهم ارزش افزوده فعالیت معدن در GDPR استان معادل ۰/۱۶ درصد و در کشور ۱۰/۱ درصد بوده است. به طور کلی روند سهم این فعالیت طی دوره افزایشی ناچیز داشته و از ۰/۱۲ درصد به ۰/۱۶ درصد افزایش یافته است. رتبه سهم این بخش در ارزش افزوده استان ۱۴ (سهم بسیار ناچیز) و در کشور ۵ می باشد.

۲. منبع کلیه مطالب این قسمت، سند توسعه اشتغال و سرمایه گذاری استان برای سالهای برنامه پنجم (۹۴-۹۰) می باشد.

شایان ذکر است که استان تهران در مقایسه با بسیاری از استان‌های دیگر کشور قابلیت‌های معدنی محدودی دارد. در زمینه معادن فلزی استان تهران دارای ذخایر اقتصادی نیست. اغلب معادن غیر فلزی استان نیز مربوط به مصالح ساختمانی است. مطالعات بخش معدن گویای آن است که این بخش در آینده نیز امکانات گسترش چندانی نخواهد داشت (همان منبع).

۲-۲-۴- صنعت

متوسط سهم ارزش افزوده بخش صنعت در GDPR استان در طی دوره مورد بررسی بطور متوسط ۲۰ درصد بوده است. این سهم با روندی کاهنده از حدود ۱۴/۶ درصد در سال ۸۵ به حدود ۹/۲درصد در سال ۹۲ رسیده است. از ۳۳ رشته فعالیت مربوط به بخش صنعت استان، رشته فعالیت ساخت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر با ۳۶/۲۴ درصد بالاترین سهم را در ارزش افزوده بخش صنعت دارد و بعد از آن رشته فعالیت ساخت محصولات غذائی و آشامیدنی‌ها و ساخت ماشین آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر به ترتیب با ۱۳/۱۳ درصد و ۶/۶ درصد بالاترین سهم را دارند. با توجه به میانگین سهم ارزش افزوده این بخش از GDP کشور و استان (حدود ۲۰ درصد) به ترتیب اولین و چهارمین بخش مهم در تولید GDP می‌باشد.

گفتنی است که بخش صنعت در استان تهران سابقه دیرینه دارد. در دهه‌های ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ که صنعتی شدن کشور بر اساس سیاست جایگزینی واردات با شدت دنبال می شد، بسیاری از صنایع مونتاژ و صنایعی که روی به بازار مصرف دارند، در شهر تهران استقرار یافتند. با آن که در سال ۱۳۴۷ مقررات منع احداث صنایع جدید تا شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران وضع و به مورد اجرا گذاشته شد، و از رهگذر آن قطب‌های صنعتی قزوین، قم، ساوه وسمنان شکل گرفتند عملا مزیت مکانی استان تهران شامل دسترسی به بزرگترین بازار مصرف، بزرگترین ذخیره نیروی انسانی متخصص کشور، زیرساخت‌های مجهز ودسترسی به مراکز مالی وتصمیم‌گیری اداری، موجب جذب فعالیت‌های صنعتی به استان شد (همان منبع).

۲-۲-۵- تامین آب، برق و گاز طبیعی

متوسط سهم این بخش از GDPR استان طی دوره مورد بررسی حدود یک درصد بوده است. متوسط سهم هفت ساله رشته فعالیت برق در GDPR استان ۴/۳ درصد بوده و سهم رشته فعالیت توزیع گاز طبیعی روند کاهشی داشته است. سهم رشته فعالیت آب در دوره مورد نظر ۰/۱ درصد بوده است. این بخش در میان ۱۵ بخش اقتصادی از نظر سهم در GDP استان رتبه هشتم و کشور دارای رتبه هفتم می‌باشد.

توجه به این نکته ضروری است که در استان تهران ذخایر گازی وجود ندارد. اما استان یکی از بزرگترین مراکز مصرف گاز در کشور است. همچنین استان بر خلاف استان خوزستان فاقد ظرفیت‌های گسترده تولید برق آبی است و از مزیت مکانی برای استقرار تاسیسات برق آبی و نیروگاه‌های حرارتی برخوردار نیست. با این حال استان یکی از مهمترین مراکز مصرف برق در کشور به شمار میرود.

۲-۲-۶- ساختمان

محدوده و قلمرو این فعالیت شامل احداث ساختمان‌های مسکونی و سایر ساختمان‌ها است. بخش ساختمان از کالاهای واسطه ای تولید شده در اکثر بخش‌های اقتصادی در فرآیند تولید خود استفاده می کند، تحرک در فعالیت‌های این بخش باعث تحرک در سایر بخش‌های اقتصادی می شود ، لذا رونق این بخش به طور غیر مستقیم رونق دیگر فعالیت‌های اقتصادی را در پی خواهد داشت. سهم این بخش از GDPR استان روند صعودی را طی کرده و از ۳/۱ درصد در سال ۸۵ به ۷/۶۸ درصد در سال ۹۲ رسیده است. این بخش از حیث سهم در GDP جایگاه پنجم و هشتم در استان تهران و کشور را طی دوره مورد بررسی به خود اختصاص داده است.

استان تهران به دلیل مهاجرت پذیر بودن آن در چند دهه گذشته همواره نرخ‌های رشد جمعیتی بالاتری را نسبت به کشور داشته است. بالاتر بودن سطح درآمد خانوارهای ساکن تهران در کنار رشد سریعتر جمعیت آن موجب شده است که در استان تهران تقاضا برای مسکن و ساختمان‌های تجاری در مقایسه با سایر استان‌های کشور اهمیت بالایی را داشته باشد. این نکته نیز بر همگان آشکار است که فعالیت‌های ساختمانی بخش خصوصی دستخوش نوسانات ادواری است. در چند سال پایانی برنامه سوم ساخت و ساز خصوصی در استان دچار رکود بود. اما از سال ۱۳۸۵ رونق این بخش در استان شروع شده است.

۲-۲-۷- عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسائل نقلیه و کالاها

این بخش یکی از مهمترین فعالیت‌ها در اقتصاد استان و کشور می باشد که محدوده فعالیت‌های آن شامل همه کارگاه‌هایی است که نسبت به خرید و فروش کالاها و تجهیزات آن اقدام می‌کنند. این فعالیت به عنوان معیاری برای بخش بازرگانی در استان مورد توجه قرار می گیرد. متوسط سهم ارزش افزوده آن در سالهای ۹۲-۱۳۸۵ معادل ۱۸ درصد از کل تولید ناخالص داخلی استان بوده است. سهم این بخش روند نزولی داشته و از ۱۹/۷ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۱۶/۸۴ درصد در سال ۱۳۹۲رسیده است. این بخش رتبه دوم در سهم از GDP استان و کشور طی دوره را دارا می‌باشد.

استان تهران از دیر باز به عنوان مهمترین مرکز تجاری کشور شناخته شده، از این‌رو سهم استان در واردات کالاها و توزیع آن به مراکز مصرف در شهرستانهای مختلف کشور در خور توجه بوده است. در دوره رونق نفتی به دلیل افزایش در خور توجه واردات، این نقش برجسته‌تر می شود. در عین حال استان تهران با تمرکز حدود ۱۹ درصد جمعیت کشور و ۲۹ درصد فعالیتهای تولیدی در آن خود بزرگترین بازار مصرف کشور محسوب می شود و تقاضا برای خدمات عمده فروشی و خرده فروشی در آن بیش از هر استان دیگر است. تا جایی که به تعمیر وسائل نقلیه مربوط می شود باید گفت میزان مالکیت اتومبیل شخصی در استان تهران بالاتر از سایر نقاط کشور است. رشد سالانه جمعیت استان به میزان ۲/۶ درصد در سال در دهه اخیر نیز موجب رشد روز افزون تقاضا برای این نوع خدمات در استان شده است.

۲-۲-۸- هتل و رستوران

این فعالیت شامل اقامتگاه‌های عمومی و محل‌های صرف غذا و نوشیدنی با متوسط ۱/۱۵ درصد در ارزش افزوده استان است که عمده آن مربوط به فعالیت رستوران می باشد. با توجه به سهم ناچیز این فعالیت رتبه سیزده در استان و رتبه چهارده در کشور را دارا می‌باشد.

اهمیت اندک این بخش در استان و کشور به رغم پتانسیل‌های بالای آن برای گردشگری حکایت از عدم موفقیت کشور در زمینه جذب گردشگران خارجی و تعامل پویا تر با جهان خارج می باشد. شایان ذکر است در سال‌های اخیر تقاضا برای احداث هتل و رستوران در تهران به شدت افزایش یافته است که در صورت اتخاذ سیاست‌های مناسب پتانسیل بالایی برای رشد این بخش در استان وجود دارد.

۲-۲-۹- حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات

بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات طی دوره مورد بررسی با متوسط سهم ۱۴/۰۲ درصد در استان و ۸/۰۳درصد در سطح کشور به ترتیب رتبه سوم و ششم را به خود اختصاص داده است و در سال‌های اخیر این بخش از رشد در خور توجهی برخوردار بوده اند. به دلیل وسعت کشور گسترش حمل و نقل هوایی در درون مرزهای ملی توجیه اقتصادی فراوانی دارد. در دوره بعد از جنگ با آن که در زمینه ایجاد تاسیسات فرودگاهی اقدامات مفیدی انجام گرفته لیکن به دلیل تحریم‌های اقتصادی کشورهای غربی در این بخش سرمایه گذاری لازم صورت نگرفته است. توسعه صنعت هوا- فضا در کشور و قرار دادهای اخیر در زمینه خرید هواپیماهای روسی در آینده نوید بخش گسترش صنعت حمل و نقل هوایی در کشور است. بدیهی است استان تهران از توسعه این صنعت بیشترین نفع را خواهد برد.

بر خلاف حمل و نقل هوایی، صنعت حمل و نقل زمینی در چند سال اخیر در کشور و استان با سرعت رشد یافته و توجه ویژه ای به احداث آزاد راهها و بزرگراهها و نوسازی ناوگان حمل و نقل شده است. در دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶ به دلیل رونق نفتی بر حجم واردات بشدت افزوده شده و به همین دلیل تقاضا برای حمل و نقل بالا رفته، بخش ارتباطات نیز در دهه ۱۳۸۰ از رشد بسیار سریعی در استان و کشور برخوردار شده است. از آنجا که به رغم این رشد سریع هنوز شاخص‌های ارتباطات در ایران در هم سنجی با تعدادی از کشورهای منطقه پایین تر است، انتظار می رود این رشد تا زمان رسیدن به میانگین منطقه ای ادامه یابد.

۲-۲-۱۰- واسطه گریهای مالی

یکی از رشته فعالیت‌هایی که توانسته است بخش عمده ای از ارزش افزوده کشور را به خود اختصاص دهد رشته فعالیت بخش واسطه گری‌های مالی است که شامل فعالیتهایی چون بانکداری، بیمه، بورس اوراق بهادار و سایر واسطه گری‌های مالی می شود. میزان ارزش افزوده این بخش در استان ۶۱ درصد از کل ارزش افزوده کشور در این بخش را تشکیل می دهد. این امر ناشی از توانمندی و مزیت نسبی استان در مقایسه با سایر نقاط کشور است. تمرکز مدیریت‌های مرکزی بانک‌ها، شرکتهای بیمه و دفاتر سایر شرکت‌های بزرگ کشور در تهران از یک طرف و وجود زیر ساخت‌های لازم جهت برقراری

ارتباطات مالی با اقصی نقاط کشور و جهان موجب قابلیت ایفای نقش ملی و فرا ملی در این زمینه برای استان گردیده است. متوسط سهم این بخش از GDP استان در سال ۱۳۹۲، ۶/۹۸ درصد(رتبه ششم) و در کشور ۲/۸ درصد (رتبه دوازدهم) می‌باشد.

۲-۲-۱۱- مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار

این بخش شامل زیر بخش‌های « خدمات واحدهای مسکونی شخصی»، «خدمات واحدهای مسکونی اجاری»، «خدمات واحدهای غیر مسکونی»، « خدمات دلالان مستغلات»و « کرایه و خدمات کسب و کار»است. متوسط سهم این بخش از ارزش افزوده استان ۲۴/۶۷ درصد و در کشور ۱۲/۶۷ درصد می باشد. این بخش از بخش‌های مهم از تولید ناخالص داخلی استان می باشد. متوسط سهم این بخش در استان و کشور به ترتیب رتبه اول و سوم را از لحاظ سهم در GDP دارا می باشد.

۲-۲-۱۲- اداره امور عمومی، دفاعی و تامین اجتماعی

این بخش از حیث کسب رتبه در سطح استان رتبه هفتم و در سطح کشور رتبه نهم را داراست که شامل امور عمومی، خدمات شهری، امور دفاعی، امور انتظامی و تامین اجتماعی اجباری می‌گردد. متوسط سهم این بخش در استان ۴/۸۱ درصد و در کشور ۴/۴۱ درصد می باشد.

تهران به عنوان مرکز سیاسی کشور مجلس قانون‌گذاری، نهاد ریاست جمهوری، ستاد مرکزی نیروهای مسلح، ادارت مرکزی همه وزارتخانه‌های کشور و تعدادی از پادگان‌های مهم کشور را در خود جای داده و از این نظر دارای جایگاه بی همتایی در کشور است. اهمیت نسبتا بالای امور عمومی و دفاعی در استان نیز متاثر از این نقش ویژه می‌باشد.

۲-۲-۱۳-آموزش

این بخش دارای دو زیر بخش خصوصی و دولتی، متوسط سهم آن در استان ۲/۹۲ درصد و در کشور ۳/۳۸ درصد می باشد و از حیث اهمیت در

تولید ناخالص داخلی استان و کشور رتبه دهم را دارا است. یاد آوری این نکته ضروری است که در چند دهه اخیر به رغم توسعه آموزش عالی در اقصی نقاط کشور هنوز شهر تهران و استان تهران جایگاه مهمی در ارایه خدمات آموزش عالی ایفا می کند. تعدادی از بهترین و مهمترین مراکز آموزش عالی مانند دانشگاه تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه شریف و دانشگاه امیرکبیر در تهران واقعند و این شهر هنوز هم مهمترین مرکز آموزش فنی و علوم پزشکی در کشور به حساب میاید.

۲-۲-۱۴- بهداشت و مددکاری اجتماعی

متوسط سهم ارزش افزوده این بخش از GDPR استان در فاصله سال‌های ۹۲-۱۳۸۵ ، معادل ۳/۴ درصد بوده، که با روندی کاهشی از ۳/۸۸ درصد در سال ۸۵ به ۳/۰۲ درصد در سال ۹۲ رسیده است، عمده ارزش افزوده این بخش مربوط به فعالیت بهداشت و درمان می باشد. این بخش رتبه ۹ در استان و رتبه ۱۱ در کشور را دارا می‌باشد. شهر تهران با داشتن تعدادی از مهمترین بیمارستان‌های تخصصی کشور در رشته های خاصی عرضه کننده خدمات درمانی به شهرهای دیگر کشور و در مواردی به ایرانیان خارج از کشور است. صدور خدمات درمانی در تهران مزیت مهمی به شمار می‌رود که با اتخاذ سیاست‌های مناسب می‌توان درآمد قابل توجهی از آن عاید کشور کرد.

۲-۲-۱۵- سایرخدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی

این بخش طی دوره مورد بررسی به طور متوسط حدود ۲ درصد تولید ناخالص داخلی استان را به خود اختصاص داده که شامل خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی، خدمات مذهبی و سیاسی و سایر خدمات است که بیشترین ارزش افزوده مربوط به فعالیت خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی (با متوسط سهم ۱/۷ درصد) می‌باشد. شهر تهران و استان تهران از نظر برخورداری از خدمات ورزشی، فرهنگی و تفریحی در کشور بالاترین جایگاه را دارد. تمرکز سفارتخانه‌های کشورهای خارجی در تهران نیز نقش مهم سیاسی پایتخت را در سیاست خارجی کشور بازگو می‌کند.

به طور کلی سیزده رشته فعالیت عمده که نسبت به سایر رشته فعالیت‌ها سهم عمده‌ای در اقتصاد استان دارند عبارتند از :

- فعالیت عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسائل نقلیه و کالاها با ۲۳/۱ درصد
- خدمات واحدهای مسکونی شخصی با ۱۲ درصد
- حمل و نقل جاده‌ای ۶/۵ درصد
- ساخت وسایل نقلیه موتوری،تریلر و نیم تریلر با ۶/۳ درصد
- کرایه و خدمات کسب و کار با ۶/۲ درصد
- امور عمومی ۳/۴ درصد
- خدمات واحدهای مسکونی اجاری ۳/۱ درصد
- ساختمان‌های مسکونی با سهم۲/۷ درصد
- ساخت محصولات غذائی و انواع آشامیدنی‌ها ۲/۶ درصد
- پست و مخابرات ۲/۳ درصد
- بهداشت و درمان خصوصی با۱/۹ درصد
- بانک با ۱/۸ درصد
- تفریحی، فرهنگی و ورزشی ۱/۷ درصد

ملاحظه می‌شود که در مجموع بیش از ۷۳/۶ درصد از کل ارزش افزوده تولید شده در استان ، مربوط به رشته فعالیت‌های مذکور می‌باشد.

۲-۲ - مبادلات اقتصادی و تجاری، صادرات و واردات

صادرات و واردات استانی و تحلیل مبادلات تجاری نقش مهمی در اقتصاد هر استان دارد و جزء شاخصه‌های کلیدی اقتصاد مقاومتی نیز قلمداد می‌گردد. در جدول (۲۱)، ارزش تولیـدات، تولیدات فروش رفتـه و صادرات کالاهای تولید شده کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر (میلیون ریال) استان تهران و کشور در سه مقطع ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۲ به تصویر کشیده شده است. همانطورکه ملاحظه می‌گردد کل ارزش تولیدات کشور در سال ۸۵ معادل ۶۹۰,۷۷۹,۰۹۳ میلیون ریال بوده که ۲۰۹,۱۴۵,۹۱۲ میلیون ریال آن (۳۰ درصد) مربوط به استان تهران می‌باشد. در زمینه صادرات مستقیم نیز از ۷۱,۵۹۹,۳۷۷ میلیون ریال صادرات کل کشور، ۵,۶۲۹,۰۰۵ میلیون ریال (۷/۸۶ درصد) سهم استان تهران بوده و در سال ۱۳۹۲ سهم استان تهران از کل کشور در ارزش تولیدات (محصولات) و صادرات مستقیم به ترتیب ۱۴/۹ درصد و ۳/۹۲ درصد بوده است. لذا سهم استان در ارزش تولیدات و صادرات مستقیم در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۸۵ روندی کاهشی داشته است.

همچنین درخصوص اقلام صادرات و واردات استان بصورت خلاصه باید اشاره نمود به طور متوسط گروه کالای کشاورزی، دامی، غذایی (با ۲۹/۱۲درصد)؛ گروه کالایی فلزی (با ۲۰/۳۲درصد) و گروه کالای ساختمانی و معدنی (با ۱۹/۵۲درصد)، سهم عمده وزن کالاهای وارداتی به استان تهران را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین گروه کالای منسوجات، چرم و پوشاک (با ۲/۲۵درصد) و گروه کالا خرده‌بار و ضایعات متفرقه (با ۲/۶۷درصد) به لحاظ وزنی، پایین‌ترین سهم کالاهای وارداتی را طی همان دوره داشته‌اند. عمده تعاملات استان تهران با استان‌های کل کشور در ارتباط با تامین کالاهای مورد نیاز (واردات استان تهران) نیز به ترتیب اهمیت با استان‌های زیر می‌باشد:

۱-استان‌اصفهان (۱۵/۰۸درصد)، ۲-استان‌هرمزگان (۱۲/۷۳درصد)، ۳-استان‌خوزستان (۱۱/۷۸درصد)، ۴-استان‌سمنان (۶/۲۱درصد) ۵-استان‌گیلان (۵/۵۸درصد)، ۶-استان‌مرکزی (۵/۵۵درصد)، ۷-استان‌خراسان‌رضوی (۵/۰۶درصد)، ۸-استان مازندران (۴/۸۸درصد) ۹-استان‌آذربایجان‌شرقی (۴/۶۹درصد)، ۱۰-استان‌قزوین(۳/۶۵درصد)

در خصوص وسایل حمل و نقل جاده‌ای مورد استفاده برای کالاهای وارداتی استان تهران می بایست اذعان داشت، کالاهای وارداتی استان تهران عمدتاً توسط انواع اطاق‌دار، کفی، کمپرسی و بغلدار از استان‌های صادرکننده به این استان حمل می‌گردد.

میزان کالاهای صادر شده از استان تهران طی دوره ۹۲-۱۳۸۵ روند صعودی داشته است. به غیر از گروه کالای منسوجات، چرم و پوشاک میزان صادرات از بقیه گروه‌های کالایی طی دوره مورد بررسی روند رو به رشدی داشته و میزان صادرات آنها در انتهای دوره مورد بررسی نسبت به ابتدای دوره، افزایش یافته است. همچنین طی دوره مورد بررسی، متوسط نرخ رشد وزن گروه کالاهای ماشین‌آلات و قطعات یدکی بیشترین مقدار (۴۳/۴۳ درصد) را مابین گروه‌های کالایی صادر شده از استان تهران به خود اختصاص داده است. نکته قابل توجه اینکه وزن صادرات کالاهای مواد شیمیایی که در دو سال اول دوره مورد بررسی نرخ رشد پایینی داشته، از سال ۱۳۸۲ رشد آن یکباره افزایش یافته است. (از ۱۴/۵۱ درصد به ۷۳/۲۹ درصد رسیده است).

عمده تعاملات استان تهران با استان‌های کشور در ارتباط با صدور کالاها به ترتیب اهمیت با استان‌های زیر می‌باشد:

۱-استان خراسان رضوی (۹/۷۵ درصد)، ۲-استان اصفهان (۸/۶۱ درصد)، ۳-استان مازندران (۷/۹۱ درصد)، ۴-استان قزوین (۶/۷۷ درصد) ۵-استان خوزستان (۶/۵۵ درصد)، ۶-استان آذربایجان شرقی (۵/۹۶ درصد)، ۷-استان هرمزگان(۵/۷۶ درصد)، ۸-استان فارس (۵/۱۶ درصد) ۹-استان گیلان (۴/۸۳ درصد)، ۱۰-استان کرمان (۳/۵۱ درصد).

در خصوص وسایل حمل و نقل جاده‌ای مورد استفاده برای کالاهای صادراتی استان تهران می بایست اذعان داشت وسایل نقلیه اطاق‌دار، کفی و بلغدار و تانکر مخزن‌دار در جابجایی انواع کالاهای صادراتی استان تهران نقش بیشتری نسبت به سایر وسایل نقلیه داشته‌اند.

در ارتباط با ارزش مواد خام و کالاهای وارداتی به استان تهران با بررسی آمار و اطلاعات مربوط به سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۲ باید گفت، ارزش واردات مواد خام و کالاهای وارداتی استان تهران طی این سال‌ها، افزایش یافته است. همچنین به ترتیب استان‌های آذربایجان شرقی (با ۶/۴۹درصد)، مرکزی(با ۶/۱۵درصد) و خراسان رضوی(با ۶/۰۹درصد)، دارای بیشترین ارزش واردات مواد خام و کالاهای وارداتی به لحاظ ارزشی به استان تهران هستند.

ارزش صادرات مواد خام و کالاهای صادراتی استان تهران طی سالهای ۱۳۸۵ و ۱۳۹۲ افزایش یافته است. استان‌های هرمزگان (با ۱۰/۲۲ درصد)، خراسان رضوی(با ۹/۶۸درصد) و اصفهان (با ۹/۱۵درصد) . به ترتیب بیشترین صادرات در این خصوص از استان تهران جذب نموده‌اند.

تعاملات مالی استان تهران در ارتباط با صادرات و واردات به ترتیب اهمیت با استان‌های هرمزگان، خوزستان، اصفهان و خراسان رضوی بوده است. قبل از ایجاد استان البرز، شهرستان تهران با ۴۷/۳۶ درصد و شهرستان نظرآباد با ۱/۰۷ درصد به ترتیب بیشترین و کمترین سهم از کل مبادلات درون استانی را مابین ۱۳ مرکز سکونتگاه های این استان به خود اختصاص داده‌اند. همچنین دو شهرستان تهران و کرج حدود ۷۰ درصد کالاهای مبادلاتی درون استانی، استان تهران را جذب نموده‌اند.

میزان کل صادرات استان تهران به سایر استان‌ها بطور متوسط از رشد ۱۲/۸۲ درصدی بدون نوسان برخوردار بوده که از متوسط رشد کل بارنامه‌های صادرهٔ استان تهران (۴/۴۳ درصد) بیشتر می‌باشد، به عبارت دیگر تجار و بازرگانان استان توجه ویژه‌ای به بازارهای خارج از استان طی سال‌های مورد بررسی داشته‌اند. همچنین گروه کالای ماشین‌آلات و قطعات یدکی و گروه منسوجات، چرم و پوشاک به ترتیب با۲۴/۴۳ و ۱/۴- درصد نرخ رشد، بالاترین و پایین‌ترین متوسط نرخ رشد صادرات را داشته‌اند.

جدول (۲۱): ارزش تولیدات، تولیدات فروش رفته و صادرات کالاهای تولید شده کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر (میلیون ریال)

سال ۱۳۸۵					
	ارزش تولیدات			صادرات مستقیم	
استان	محصولات	ضایعات قابل فروش	فروش	میلیون ریال	معادل به هزار دلار
کل کشور	۶۹۰,۷۷۹,۰۹۳	۱,۳۸۵,۸۲۵	۶۸۰,۶۲۹,۹۱۶	۷۱,۵۹۹,۳۷۷	۷,۷۹۰,۴۰۶
تهران	۲۰۹,۱۴۵,۹۱۲	۲۴۳,۷۵۵	۲۱۰,۰۴۸,۲۲۵	۵,۶۲۹,۰۰۵	۶۰۷,۴۱۸

سال ۱۳۹۰				
	ارزش تولیدات		صادرات مستقیم	
استان	محصولات	ضایعات قابل فروش	فروش	میلیون ریال	معادل به هزار دلار
کل کشور	۲,۴۹۳,۳۹۷,۲۳۱	۴,۷۵۳,۸۶۳	۲,۴۴۳,۷۶۱,۹۳۵	۳۲۲,۳۲۳,۵۸۹	۲۷,۲۹۰,۴۹۶
تهران	۴۹۷,۰۸۲,۴۸۶	۱,۵۱۰,۰۲۷	۴۹۳,۲۷۲,۹۴۳	۸,۳۷۴,۸۱۲	۶۸۵,۸۱۰

سال ۱۳۹۲				
	ارزش تولیدات		صادرات مستقیم	
استان	محصولات	ضایعات قابل فروش	فروش	میلیون ریال	معادل به هزار دلار
کل کشور	۴,۹۴۰,۴۰۱,۷۹۹	۹,۱۱۵,۸۵۸	۴,۹۱۷,۲۸۵,۶۴۸	۵۸۱,۴۵۱,۶۰۳	۲۲,۴۲۸,۶۲۷
تهران	۷۴۰,۶۹۳,۷۵۸	۱,۷۲۷,۰۳۹	۷۲۴,۴۰۱,۹۴۱	۲۲,۸۱۱,۳۹۴	۱,۱۱۵,۰۹۹

۲-۲-۱- قدرت پیوندهای اقتصادی[۴]

قدرت پیوندهای اقتصادی نشان دهنده حجم و میزان گستردگی ارتباطات و تعاملات مابین مراکز سکونتگاهی است. به عنوان مثال مطابق با شاخص قدرت پیوند، در ارتباط با تامین یا واردات کالاها از مراکز سکونتگاهی دیگر، هر اندازه قدرت پیوند وارداتی بیشتر باشد نشان دهنده وابستگی بیشتر استان تهران به مراکز سکونتگاهی مربوطه می‌باشد و یا در ارتباط با صادرات کالاهای استان تهران به سایر مراکز، هر اندازه قدرت پیوند

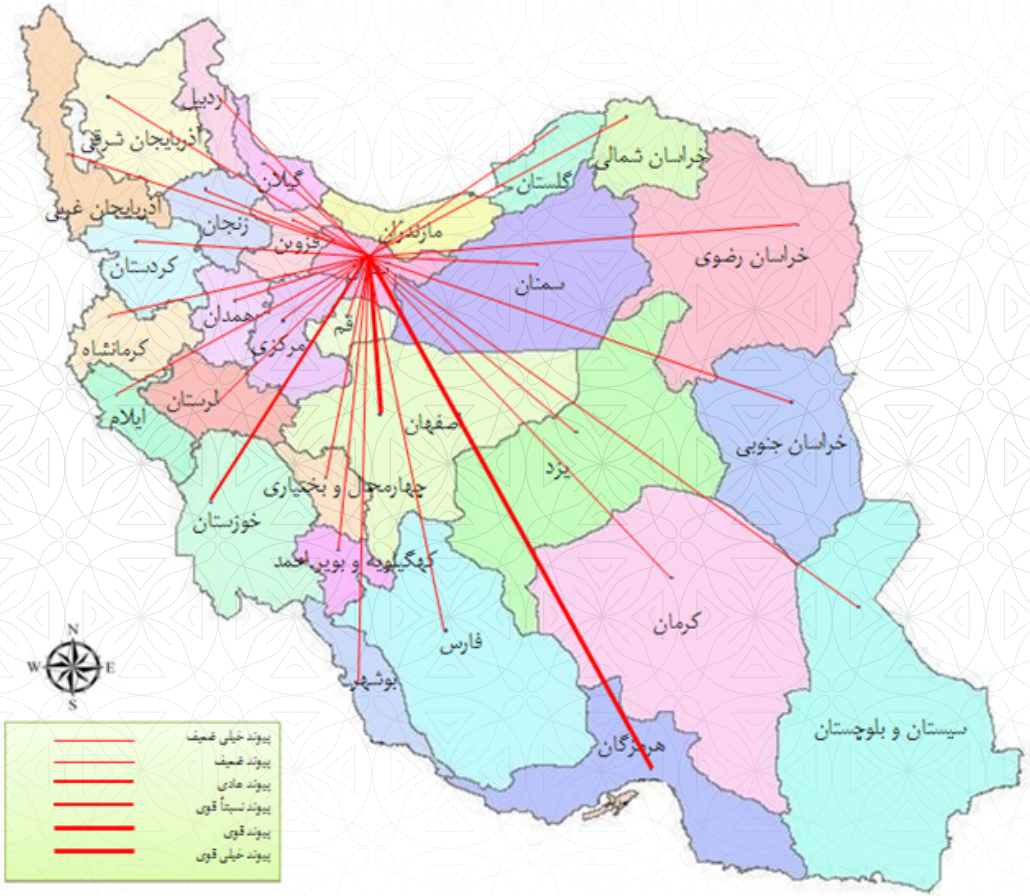
۴. مطالعات آمایش استان تهران – پیوندهای اقتصادی

بالاتر باشد نشان دهنده این واقعیت است که مراکز سکونتگاهی محدودی خواهان و متقاضی کالاهای عرضه شده توسط استان تهران می‌باشند. به منظور بررسی قدرت پیوند استان تهران با سایر استان‌ها به تفکیک کالاهای صادراتی و وارداتی و همچنین نه گروه کالایی مورد بررسی مطابق با اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور این بخش موضوع مورد نظر را مطابق با نقشه‌های مربوطه ارائه می‌نماید. به منظور ملموس شدن این موضوع ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندها در نقشه‌های ارائه شده به شش گروه پیوند خیلی ضعیف، پیوند ضعیف، پیوند عادی، پیوند نسبتاً قوی، پیوند قوی و پیوند خیلی قوی دسته بندی شده‌اند. به این ترتیب که هر چه عرض خطوط واصل بین استان تهران با مراکز استان‌ها عریض‌تر باشد، قدرت پیوند بیشتر است. همچنین به منظور مشخص شدن جهت پیوند از رنگ آبی و قرمز استفاده شده، به این ترتیب که رنگ قرمز بمفهوم این است که جهت پیوند از استان‌ها به استان تهران و یا معرف وارداتی بودن پیوند و مفهوم رنگ آبی این است که جهت پیوند از استان تهران به استان‌ها و یا معرف صادراتی بودن پیوند می‌باشد. شایان ذکر است دوره زمانی محاسبه پیوندهای اقتصادی (صادراتی و وارداتی استان تهران) براساس اخذ آخرین اطلاعات موجود، دوره زمانی ۹۰-۱۳۸۰ می باشد. لذا در دوره مذکور و براساس اطلاعات و آمار صادرات و واردات بین استان تهران با دیگر استان‌های کشور، پیوندهای اقتصادی محاسبه گردید.

الف- قدرت پیوندهای وارداتی استان تهران

نقشه۱، قدرت پیوندهای وارداتی استان تهران را که بمنظور واردات انواع مختلف کالاها از سایر استان‌ها صورت گرفته است را نشان می‌دهد. به این ترتیب پیوندهای وارداتی استان تهران به ترتیب اهمیت از استان‌های اصفهان، هرمزگان، خوزستان دارای قدرت بیشتری نسبت به سایر استان‌ها است. همچنین استان تهران به ترتیب اهمیت با استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی و ایلام دارای ضعیف‌ترین پیوندهای وارداتی می‌باشد.

نقشه شماره ۱

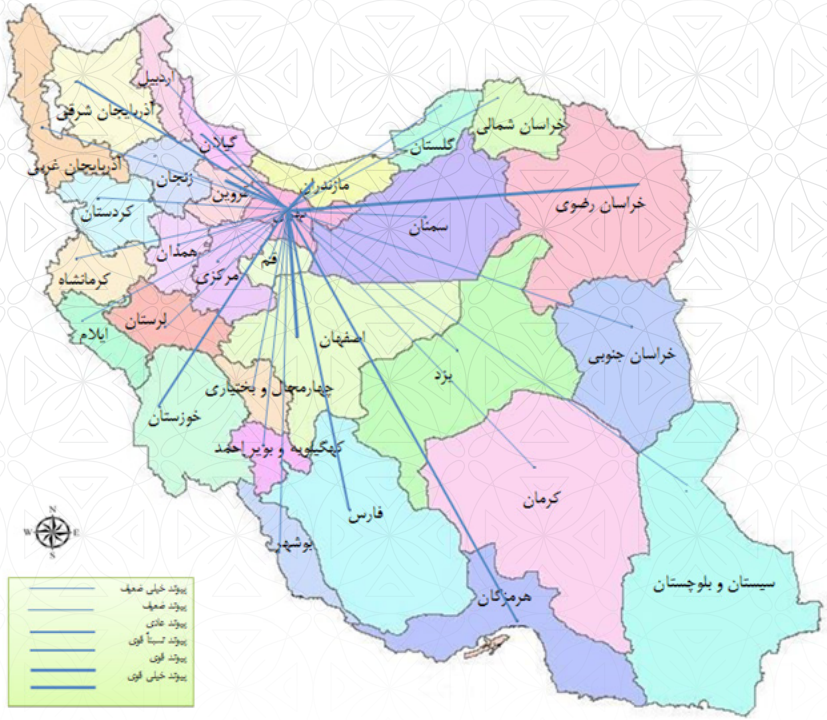

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

ب- قدرت پیوندهای صادراتی استان تهران

نقشه۲، قدرت پیوندهای صادراتی استان تهران را به سایر استان‌ها نشان می‌دهد. به این ترتیب پیوندهای صادراتی استان تهران به ترتیب اهمیت با استان‌های مازندران، خراسان‌رضوی، اصفهان، قزوین و خوزستان دارای قدرت بیشتری نسبت به سایر استان ها است. همچنین استان تهران به ترتیب اهمیت با استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی و چهارمحال و بختیاری دارای ضعیف‌ترین پیوندهای صادراتی می‌باشد.

نقشه شماره ۲

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

ج- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران

نقشه۳، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای کلیه کالاهای مبادلاتی نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی به صورتی واردکنندگی بوده و یا به عبارت دیگر خالص ارتباطات و تعاملات کالایی مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده استان تهران به ترتیب اهمیت از استان‌های هرمزگان، اصفهان، خوزستان، مرکزی، سمنان، گیلان واردات داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های آذربایجان غربی، ایلام، کرمان و سیستان‌وبلوچستان صادرات داشته است. البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهایی که جهت آنها به سمت استان تهران است (پیوندهای خالص وارداتی) بسیار بیشتر از قدرت پیوندهای صادراتی (پیوندهایی که جهت آنها از سمت استان تهران) است. به عنوان مثال قدرت قوی‌ترین پیوند وارداتی بیش از ۲۳ برابر قدرت قوی‌ترین پیوند صادراتی استان تهران می‌باشد.

نقشه شماره ۳

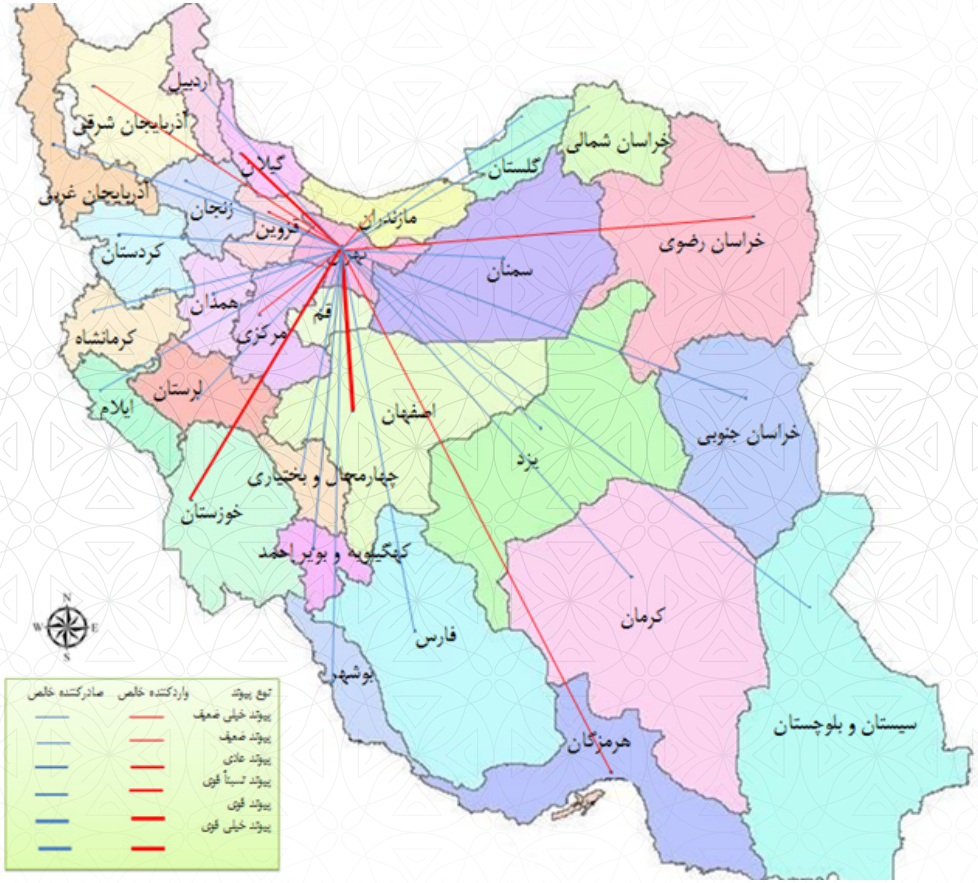
اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

د- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی مواد فلزی

نقشه۴، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه کالاهای مواد فلزی مبادلاتی نشان می‌دهد. همانطور که نقشه ۴ نشان می‌دهد عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی در خصوص گروه کالایی مواد فلزی به صورت صادرکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی مواد فلزی مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران به ترتیب اهمیت از استان‌های اصفهان، گیلان، خوزستان، هرمزگان واردات مواد فلزی داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های فارس، قم و کرمان صادرات مواد فلزی داشته است.

البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص وارداتی گروه مواد فلزی استان تهران بیشتر از قدرت پیوندهای صادراتی این گروه بوده است، به نحوی که در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه مواد فلزی، استان تهران در کل کشور به عنوان واردکننده خالص موادفلزی بوده است. همچنین درجه تنوع مقاصد فروش کالاهایی فلزی نسبت به تنوع مبادی تامین کننده کالاهای فلزی استان بیشتر می‌باشد. (۹ مبداء تامین کننده گروه کالایی فلزی استان تهران در مقایسه با ۲۰ مقصد فروش کالاهای فلزی)

نقشه شماره ۴

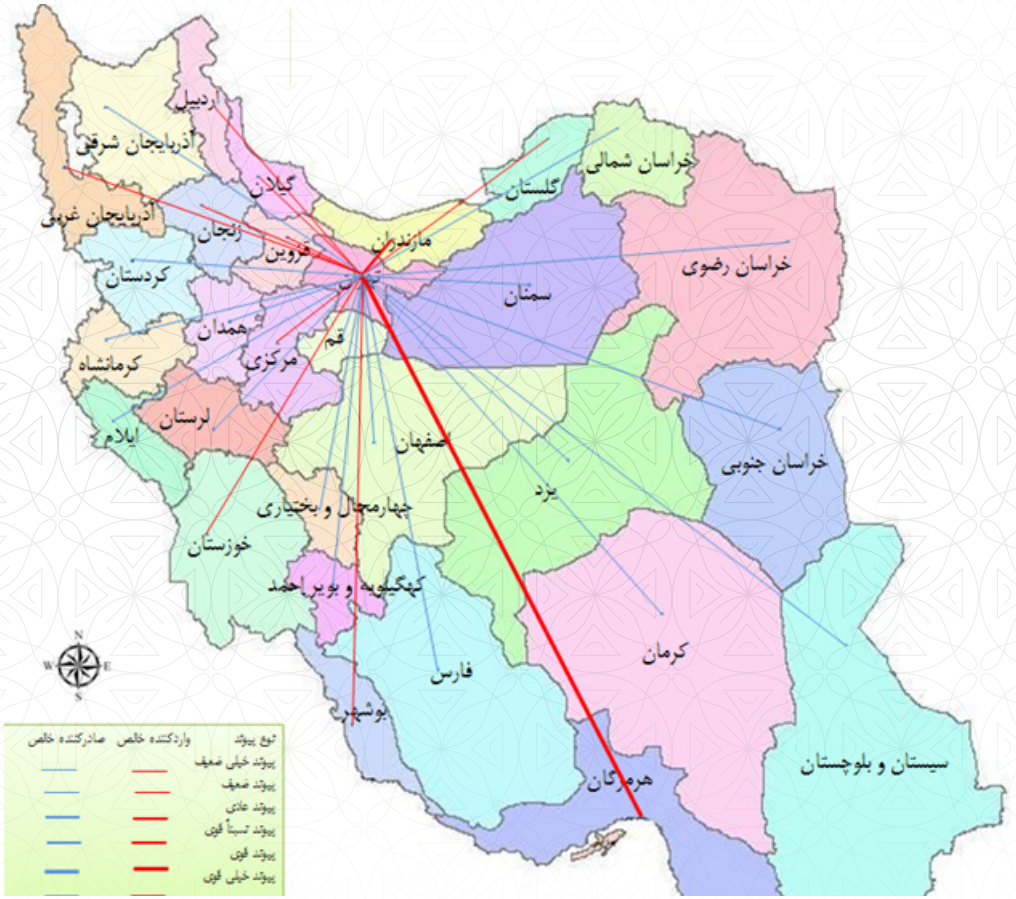

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

هـ- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی کاغذ و چوب

نقشه۵، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه محصولات کاغذ و چوب مبادلاتی نشان می‌دهد. مطابق نقشه ۵، عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی در خصوص گروه کالایی کاغذ و چوب به صورت صادرکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی کاغذ و چوب مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران به ترتیب اهمیت از استان‌های هرمزگان، مازندران و گیلان واردات کاغذ و چوب داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های خراسان رضوی، اصفهان و فارس صادرات کاغذ و چوب داشته است. البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص وارداتی گروه کاغذ و چوب استان تهران بیشتر از قدرت پیوندهای صادراتی این گروه بوده است، به نحوی که در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه کالایی کاغذ و چوب، استان تهران در کل کشور به عنوان واردکننده خالص کاغذ و چوب بوده است. همچنین درجه تنوع مقاصد فروش کالاهای کاغذ و چوب نسبت به تنوع مبادی تامین کننده کالاهای کاغذ و چوب استان بیشتر می‌باشد. (۱۱ مبداء تامین کننده گروه کالایی کاغذ و چوب استان تهران در مقایسه با ۱۸ مقصد فروش کالاهای کاغذ و چوب)

نقشه شماره ۵

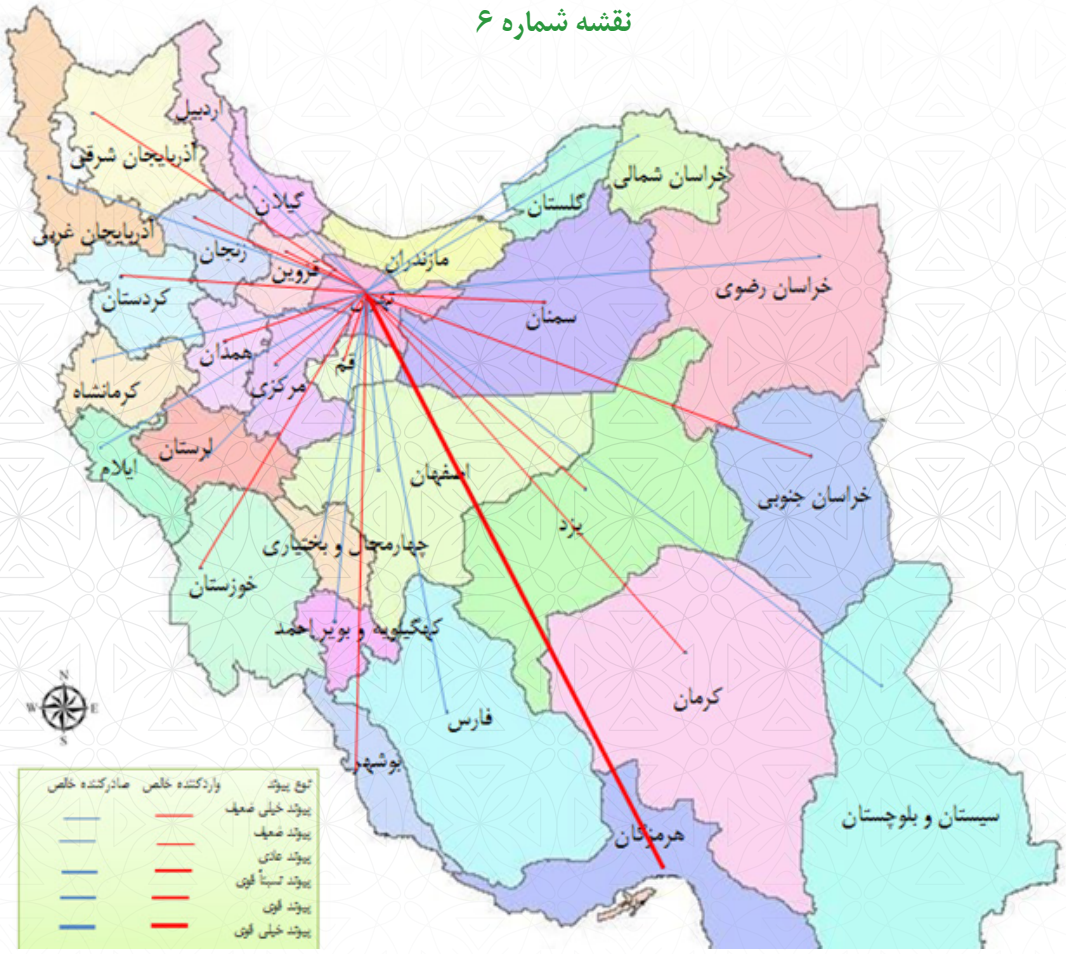

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

و- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی محصولات سبک

نقشه۶، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه محصولات سبک مبادلاتی نشان می‌دهد. مطابق نقشه۶، عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی در خصوص گروه کالایی محصولات سبک به صورت واردکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی محصولات سبک مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران به ترتیب اهمیت از استان‌های هرمزگان، مرکزی، قزوین و خوزستان واردات محصولات سبک داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های مازندران، خراسان رضوی و فارس صادرات محصولات سبک داشته است. البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص وارداتی گروه محصولات سبک استان تهران بیشتر از قدرت پیوندهای صادراتی این گروه بوده است، به نحوی که در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه کالایی محصولات سبک، استان تهران در کل کشور به عنوان واردکننده خالص محصولات سبک بوده است. همچنین درجه تنوع مقاصد فروش کالاهای محصولات سبک با تنوع مبادی تامین کننده کالاهای محصولات سبک استان تقریباً برابر می‌باشد. (۱۴ مبداء تامین کننده گروه کالایی محصولات سبک استان تهران در مقایسه با ۱۵ مقصد فروش کالاهای محصولات سبک)

نقشه شماره ۶

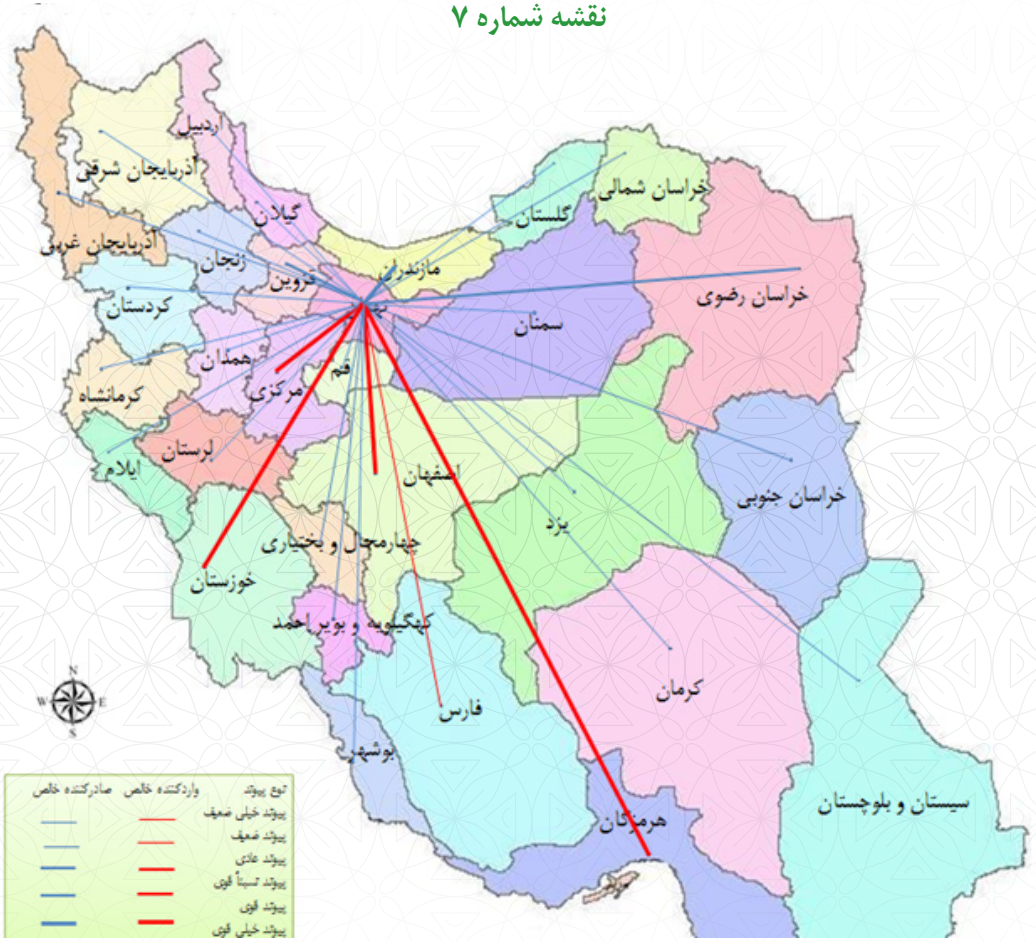
اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

ز- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی مواد شیمیایی

نقشه۷، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه کالاهای مواد شیمیایی مبادلاتی نشان می‌دهد. مطابق نقشه۷، عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی درخصوص گروه کالایی مواد شیمیایی به صورت صادرکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی مواد شیمیایی مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران به ترتیب اهمیت از استان‌های اصفهان، مرکزی، خوزستان، هرمزگان و فارس واردات مواد شیمیایی داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های مازندران، خراسان رضوی، قزوین و سمنان صادرات مواد شیمیایی داشته است.

البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص صادراتی گروه مواد شیمیایی استان تهران کمتر از قدرت پیوندهای وارداتی این گروه بوده است و در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه کالایی مواد شیمیایی، استان تهران در کل کشور به عنوان صادرکننده خالص مواد شیمیایی بوده است. همچنین درجه تنوع مقاصد فروش کالاهای مواد شیمیایی نسبت به تنوع مبادی تامین کننده کالاهای مواد شیمیایی استان بیشتر می‌باشد. (۵ مبداء تامین کننده گروه کالایی مواد شیمیایی استان تهران در مقایسه با ۲۴ مقصد فروش کالاهای مواد شیمیایی)

نقشه شماره ۷

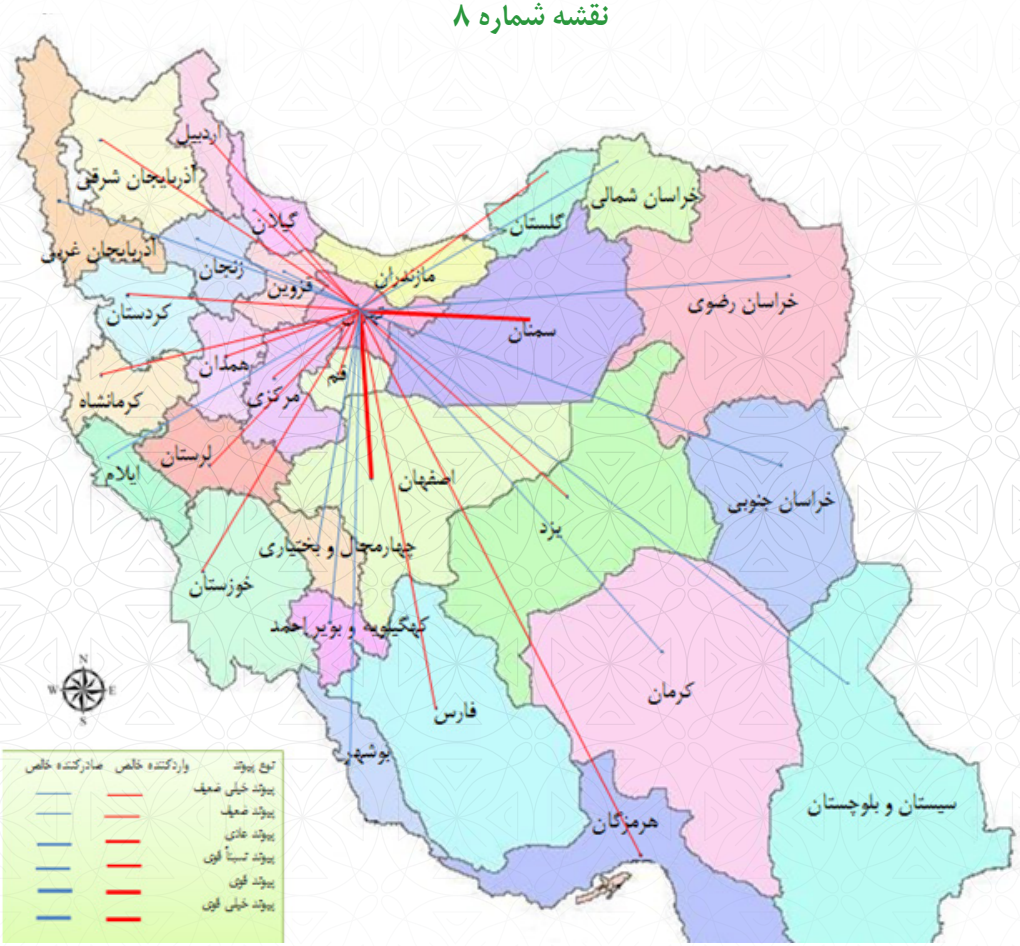
اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

ح- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی ساختمانی و معدنی

نقشه۸، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه کالاهای ساختمانی و معدنی مبادلاتی نشان می‌دهد. مطابق نقشه ۸، عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی در خصوص گروه کالایی کالاهای ساختمانی و معدنی به صورت صادرکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی کالاهای ساختمانی و معدنی مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران به ترتیب اهمیت از استان‌های اصفهان، سمنان، یزد، مرکزی و آذربایجان شرقی واردات کالاهای ساختمانی و معدنی داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های مازندران، قزوین، گیلان و خوزستان صادرات کالاهای ساختمانی و معدنی داشته است. البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص وارداتی گروه کالاهای ساختمانی و معدنی استان تهران بیشتر از قدرت پیوندهای صادراتی این گروه بوده است، به نحوی که در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه کالایی کالاهای ساختمانی و معدنی، استان تهران در کل کشور به عنوان واردکننده خالص کالاهای ساختمانی و معدنی بوده است.

همچنین درجه تنوع مقاصد فروش کالاهای ساختمانی و معدنی نسبت به تنوع مبادی تامین کننده کالاهای ساختمانی و معدنی استان بیشتر می‌باشد. (۱۲ مبداء تامین کننده گروه کالایی کالاهای ساختمانی و معدنی استان تهران در مقایسه با ۱۷ مقصد فروش کالاهای ساختمانی و معدنی)

نقشه شماره ۸

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

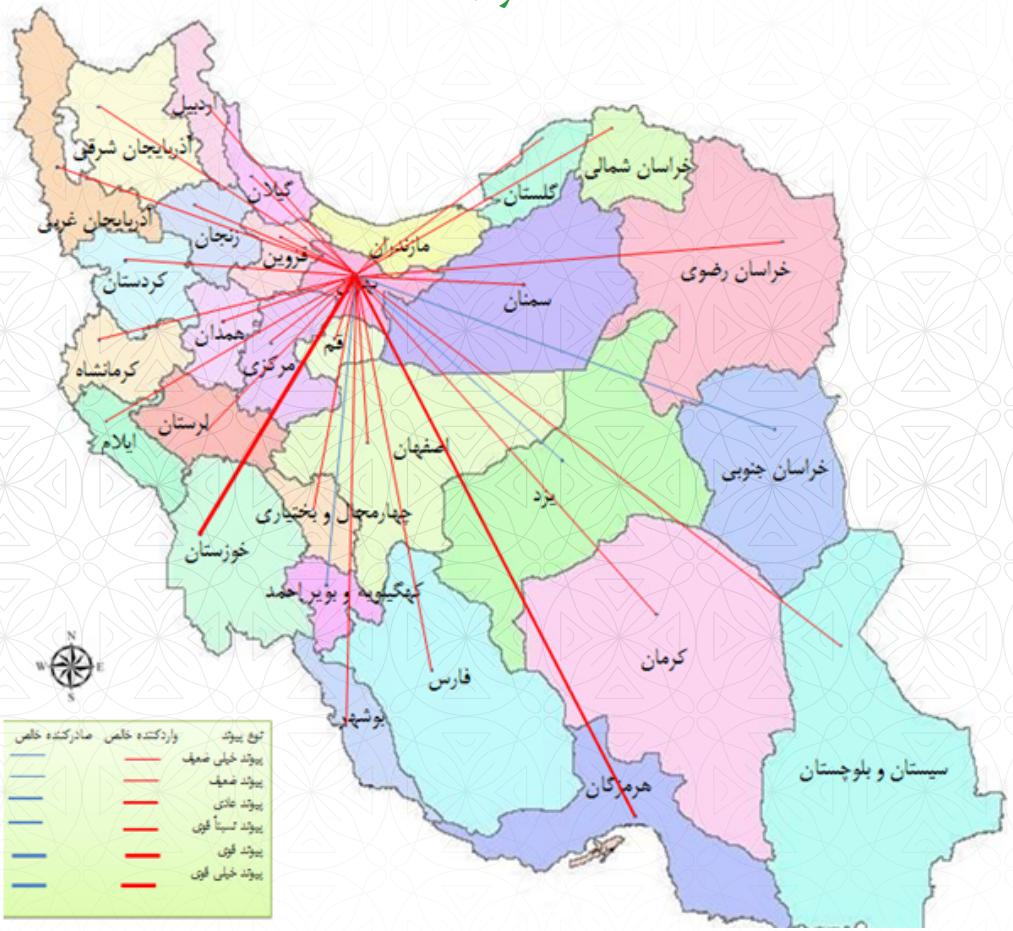
ط- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی کشاورزی، دامی و غذایی

نقشه۹، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی مبادلاتی نشان می‌دهد. مطابق نقشه ۹، عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی در خصوص گروه کالایی کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی به صورت واردکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران به ترتیب اهمیت از استان–های خوزستان، هرمزگان، فارس، همدان، خراسان رضوی، گلستان و کرمانشاه واردات کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های یزد، خراسان جنوبی و کهگیلویه و بویراحمد صادرات کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی داشته است.

البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص وارداتی گروه کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی استان تهران بیشتر از قدرت پیوندهای صادراتی این گروه بوده است، به نحوی که در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه کالایی کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی، استان تهران در کل کشور به عنوان واردکننده خالص کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی بوده است.(به عنوان مثال قدرت پیوند وارداتی از استان خوزستان حدود ۱۲۰ برابر پیوند صادراتی کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی به استان یزد بوده است.

همچنین درجه تنوع مقاصد فروش کالاهای کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی نسبت به تنوع مبادی تامین کننده کالا–های کشاورزی، دامی و غذایی استان کمتر می‌باشد. (۲۶ مبداء تامین کننده گروه کالایی کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی استان تهران در مقایسه با ۳ مقصد فروش کالاهای کشاورزی، دامی و غذایی)

نقشه شماره ۹

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

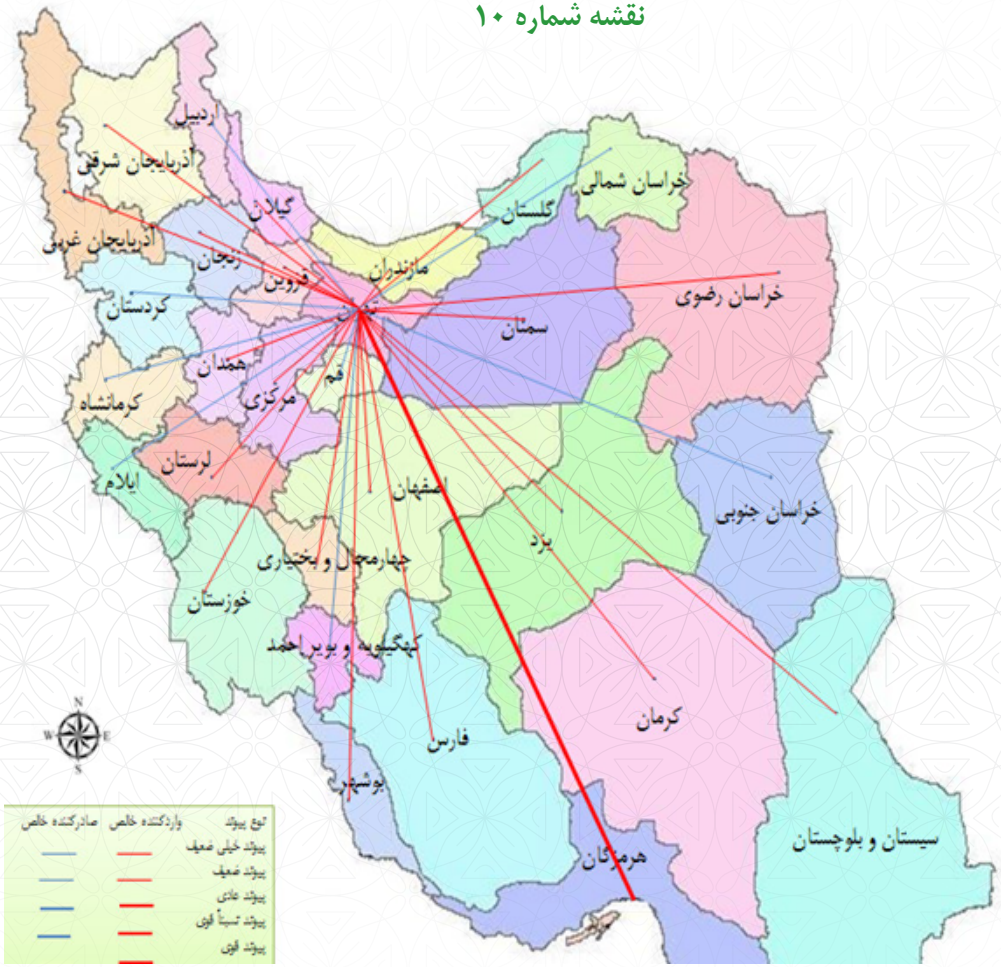
ی- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی منسوجات، چرم و پوشاک

نقشه۱۰، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه کالاهای منسوجات، چرم وپوشاک مبادلاتی نشان می‌دهد. مطابق نقشه۱۰، عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی در خصوص گروه کالایی کالاهای منسوجات، چرم وپوشاک به صورت واردکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی کالاهای منسوجات، چرم و پوشاک مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران به ترتیب اهمیت از استان–های هرمزگان، خوزستان، گیلان و بوشهر واردات کالاهای منسوجات، چرم و پوشاک داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های کرمانشاه، خراسان جنوبی، کردستان و ایلام صادرات کالاهای منسوجات، چرم وپوشاک داشته است.

البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص وارداتی گروه کالاهای منسوجات، چرم و پوشاک استان تهران بیشتر از قدرت پیوندهای صادراتی این گروه بوده است، به نحوی که در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه کالایی کالاهای منسوجات، چرم وپوشاک، استان تهران در کل کشور به عنوان واردکننده خالص کالاهای منسوجات، چرم و پوشاک بوده است.

همچنین درجه تنوع مقاصد فروش کالاهای منسوجات، چرم وپوشاک نسبت به تنوع مبادی تامین کننده کالاهای منسوجات، چرم و پوشاک استان کمتر می‌باشد. (۲۱ مبداء تامین کننده گروه کالایی کالاهای منسوجات، چرم و پوشاک استان تهران در مقایسه با ۷ مقصد فروش کالاهای منسوجات، چرم وپوشاک)

نقشه شماره ۱۰

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

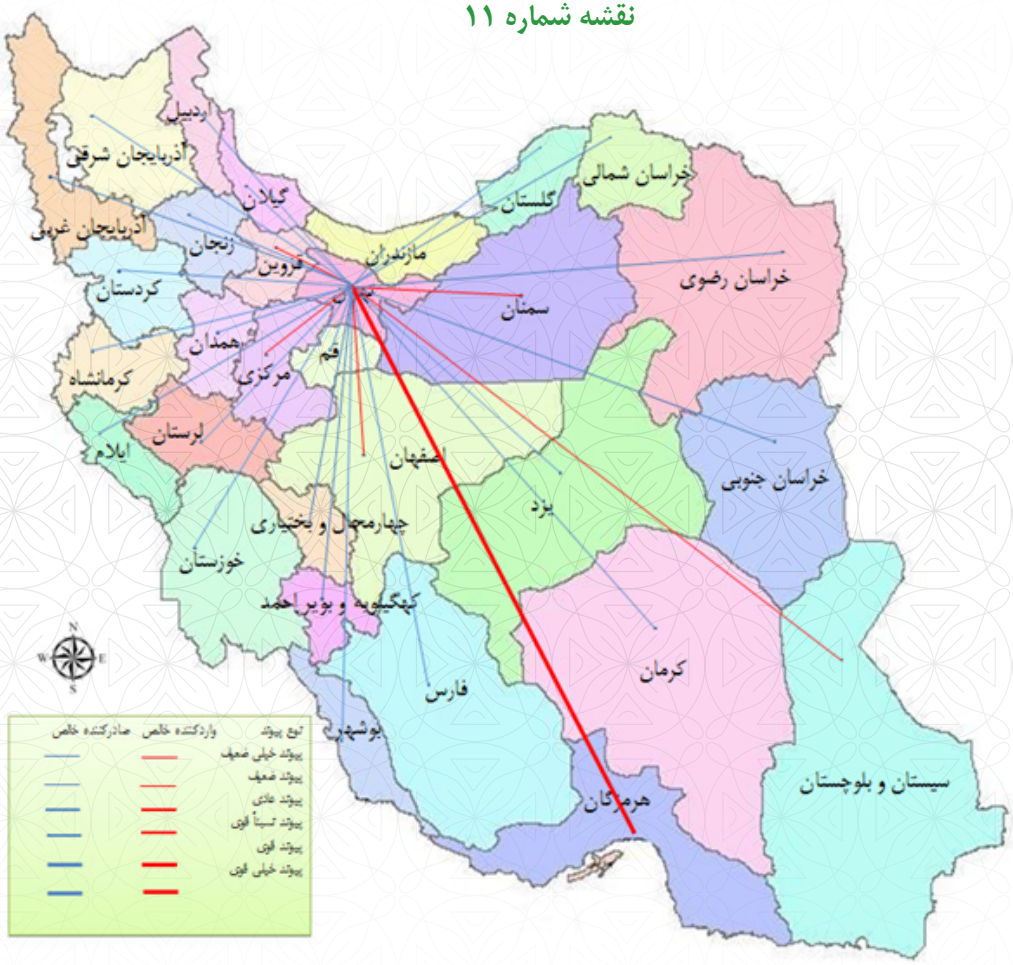
ک- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی ماشین آلات و قطعات یدکی

نقشه۱۱، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه کالاهای ماشین آلات و قطعات یدکی مبادلاتی نشان می‌دهد. مطابق نقشه۱۱، عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی در خصوص گروه کالایی ماشین آلات و قطعات یدکی به صورت صادرکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی ماشین آلات و قطعات یدکی مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران به ترتیب اهمیت از استان‌های هرمزگان، قزوین، اصفهان، سیستان و بلوچستان، سمنان و مرکزی واردات ماشین آلات و قطعات یدکی داشته و همچنین به ترتیب اهمیت به استان‌های فارس، خراسان رضوی، کرمان اذربایجان غربی، مازندران و گلستان صادرات ماشین آلات و قطعات یدکی داشته است.

البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص وارداتی گروه ماشین آلات و قطعات یدکی استان تهران بیشتر از قدرت پیوندهای صادراتی این گروه بوده است، به نحوی که در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه کالایی ماشین آلات و قطعات یدکی، استان تهران در کل کشور به عنوان واردکننده خالص ماشین آلات و قطعات یدکی بوده است.

همچنین درجه تنوع مقاصد فروش ماشین آلات و قطعات یدکی نسبت به تنوع مبادی تامین کننده کالاهای ماشین آلات و قطعات یدکی استان بیشتر می‌باشد. (۶ مبداء تامین کننده گروه کالایی ماشین آلات و قطعات یدکی استان تهران در مقایسه با ۲۳ مقصد فروش ماشین آلات و قطعات یدکی)

نقشه شماره ۱۱

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

ل- قدرت و جهت پیوندهای استان تهران در خصوص گروه کالایی خرده بار و ضایعات متفرقه

نقشه۱۲، قدرت و جهت پیوندهای استان تهران را با سایر استان‌ها برای گروه کالاهای خرده بار و ضایعات متفرقه مبادلاتی نشان می‌دهد. مطابق نقشه۱۲، عمده جهت پیوندهای استان تهران با سایر استان‌ها و مراکز سکونت‌گاهی در خصوص گروه کالایی کالاهای خرده بار و ضایعات متفرقه به صورت صادرکنندگی بوده است. به این ترتیب که خالص ارتباطات و تعاملات گروه کالایی کالاهای خرده بار و ضایعات متفرقه مابین استان تهران با سایر استان‌ها به نحوی بوده که استان تهران تنها از استان هرمزگان واردات کالاهای خرده بار و ضایعات متفرقه داشته و به ترتیب اهمیت به استان‌های اصفهان، خراسان رضوی، یزد، خوزستان، فارس، کرمان، گیلان و آذربایجان غربی صادرات کالاهای خرده بار و ضایعات متفرقه داشته است.

البته ذکر این نکته ضروری است که قدرت پیوندهای خالص صادراتی گروه کالاهای خرده بار و ضایعات متفرقه استان تهران بیشتر از قدرت پیوند وارداتی این گروه بوده است، به نحوی که در مجموع کل مبادلات و تعاملات (صادرات و واردات) گروه کالایی کالاهای خرده بار و ضایعات متفرقه، استان تهران در کل کشور به عنوان صادرکننده خالص کالاهای خرده بار و ضایعات متفرقه بوده است. به عنوان مثال قدرت پیوند صادراتی گروه کالاهای خرده‌بار و ضایعات متفرقه استان تهران به استان اصفهان بیش از ۷ برابر قدرت پیوند وارداتی از استان هرمزگان می‌باشد.

نقشه شماره ۱۲

اطلاعات سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود)

۲-۳- اشتغال و بازار کار

بازار کار و وضعیت اشتغال و نرخ بیکاری و مشارکت اقتصادی در کنار توزیع شاغلین در بخش‌های مختلف اقتصادی از مهمترین شاخص‌های اقتصادی قلمداد می‌گردد، بطوریکه برآیند رشد اقتصادی و رونق اقتصاد و تولید ملی در بهبود شاخصهای بازار کار خود را نشان دهند.

بر اساس نتایج طرح آمارگیری نیروی کار ارایه شده از سوی مرکز آمار ایران نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت) استان در سال ۱۳۹۲ برابر ۳۶/۶ درصد بوده است. به عبارت دیگر ۳۶/۶ درصد جمعیت در سن کار استان (۱۰ ساله و بیشتر) از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند. این شاخص در سال ۱۳۹۴ در سطح کشور ۳۸/۲ درصد و بالاتر از استان تهران بوده است. همچنین در سال ۱۳۹۴، نرخ بیکاری در استان تهران برابر با ۸/۱ درصد و کمتر از کشور نرخ ۱۱ درصدی کشور بوده است.

جدول (۲۲): نرخ مشارکت اقتصادی و نرخ بیکاری(۱۰ ساله و بیشتر) استان تهران و کشور (طی دوره ۹۴-۱۳۹۲)

ردیف	عنوان شاخص		واحد	سال ۹۲	سال ۹۳	سال ۹۴	درصد تغییرات
۱	نرخ مشارکت اقتصادی	استان	درصد	۳۶/۶	۳۶/۴	۳۷/۱	۱/۳۶
		کشور	درصد	۳۷/۶	۳۷/۲	۳۸/۲	۱/۵۹
۲	نرخ بیکاری	استان	درصد	۹/۹	۸/۳	۸/۱	-۱۸/۱۸
		کشور	درصد	۱۰/۴	۱۰/۶	۱۱	۵/۷۶

ماخذ: نتایج طرح آمارگیری نیروی کار سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳- مرکز آمار ایران

بررسی نرخ بیکاری استان نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۲، ۹/۹ درصد و در سال ۱۳۹۳، ۸/۳ درصد از جمعیت فعال استان بیکار بوده‌اند. این شاخص در سطح استان پایین‌تر از میزان آن در سطح کشور بوده است.

برآورد جمعیت استان در سالهای مورد بررسی در جدول (۲۳) نشان می دهد که جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر کشور با رشدی معادل ۲/۱۳ و ۳/۴۳ درصد طی دو دهه ۸۵-۱۳۶۵ از ۶/۷ میلیون نفر به ۱۱/۶ میلیون نفر رسیده است. این نرخ برای کشور طی سالهای مذکور از ۳/۲۸ درصد به ۲/۷۵ درصد رسیده است که نشان می‌دهد

جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر در استان بر خلاف کشور دارای افزایش در نرخ رشد بوده است. درضمن طی مقاطع ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۲، نرخ بیکاری استان روندی افزایشی داشته و از ۶ درصد سال ۷۵ به ۸/۴ درصد سال ۸۵ و سپس به ۹/۹ درصد سال ۹۲ رسیده و از طرف دیگر نرخ مشارکت اقتصادی استان کاهش یافته است.

جدول (۲۳): اشتغال کشور و استان طی سالهای ۹۲-۱۳۶۵- نفر

شرح	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۲
جمعیت کشور	۵۵۸۳۷۱۶۳	۶۰۰۵۵۴۸۸	۷۰۴۹۵۷۸۲	۱/ ۷۷ میلیون نفر
جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر در کشور	۳۲۸۷۰۳۶۳	۴۵۴۰۱۰۸۳	۵۹۵۲۲۷۴۷	–
جمعیت فعال کشور	۱۲۸۲۰۰۰۰	۱۶۰۲۷۰۰۰	۲۳۴۶۸۰۰۰	۲۴ میلیون نفر
جمعیت شاغل کشور	۱۱۰۰۰۸۴۲	۱۴۵۷۱۷۴۸	۲۰۴۷۵۸۳۰	–
تعداد بیکاران کشور	۱۸۱۹۱۵۸	۱۴۵۵۲۵۲	۲۹۹۲۱۷۰	–
جمعیت استان	۸۰۹۵۱۷۴	۱۰۳۴۳۹۶۵	۱۳۴۲۲۳۶۶	۱۲/۷ میلیون نفر
جمعیت ۱۰ ساله و بالاتراستان	۶۶۹۸۳۷۹	۸۲۶۸۲۱۳	۱۱۵۸۲۴۶۷	–
جمعیت فعال استان	۲۱۹۵۹۲۵	۲۸۵۱۴۵۸	۴۶۹۱۳۲۵	۴۰۴۰۰۰۰
جمعیت شاغل استان	۱۸۸۸۶۱۲	۲۶۸۰۲۸۳	۴۲۹۷۰۴۲	۳۵۱۱۰۰۰
تعداد بیکاران استان	۳۰۷۲۲۸	۱۷۱۰۷۳	۳۹۴۲۸۳	–
نرخ بیکاری در استان (درصد)	۱۴/۰	۶/۰	۸/۴	۹/۹
نرخ مشارکت در نیروی کار استان	۳۲/۸	۳۴/۵	۴۰/۵	۶/ ۳۶

ماخذ: سرشماری عمومی نفوس ومسکن ۱۳۹۰

* (در سال ۱۳۹۲ و بعد از تفکیک استان تهران و البرز در سال ۱۳۸۸، آمار شهرستانهای کرج و نظرآباد و ساوجبلاغ از استان تهران جدا و به استان البرز اضافه گردید که کاهش آمارهای جمعیتی از این تفکیک نشات دارد)

همچنین بررسی روند نرخ رشد جمعیت فعال استان بیانگر افزایش در نرخ رشد جمعیت فعال استان می باشد. اگر چه این نرخ در سالهای منتهی به سال ۱۳۷۵ پایین و در حدود۲/۶ درصد بوده است، در دهه منتهی به ۱۳۸۵ به ۵/۱۰درصد افزایش یافته است. مقایسه نرخ رشد جمعیت فعال در کشور طی همین دوره حاکی از آن است که این نرخ در کشور از ۲/۲۶ درصد به ۳/۸۹ درصد افزایش یافته است. با توجه به آن که نرخ مشارکت، نسبت جمعیت فعال به جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر می باشد می توان گفت روند نرخ رشد جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر برای استان افزایشی و برای کشور کاهشی بوده است اما در مقایسه با آن، روند نرخ رشد جمعیت فعال در استان و کشور، هردو افزایشی بوده اما این افزایش در استان به ویژه در دهه ۸۵-۱۳۷۵ به مراتب بیشتر می باشد.

در خصوص وضعیت اشتغال استان می توان گفت جمعیت شاغل در سال ۱۳۶۵ در حدود ۱/۹ میلیون نفر بوده که در سال ۱۳۷۵ به حدود ۲/۷ میلیون نفر رسیده است، یعنی نرخ رشد اشتغال ۳/۵۶ درصد بوده اما در سال ۱۳۸۵ به ۴/۳ میلیون نفر بالغ گردیده است که معادل با ۴/۸۳ درصد رشد اشتغال می باشد. بدین ترتیب روند اشتغال در استان افزایشی بوده است. شایان ذکر است جمعیت شاغل استان در سال ۱۳۹۲ حدود ۳/۵ میلیون نفر برآورد می گردد و کاهش جمعیت شاغل در سال ۹۲ درمقایسه با سال ۸۵ بدلیل تفکیک استان تهران و البرز می باشد، بطوریکه جمعیت استان از حدود ۱۳/۴ میلیون نفر سال ۱۳۸۵ به ۱۲/۷ میلیون نفر در سال ۱۳۹۲ کاهش یافته است. در مقایسه با استان، رشد اشتغال در کشور در دوره منتهی به سال ۱۳۷۵ معادل ۲/۸۵ درصد بوده که در دهه بعد تا سال ۱۳۸۵ به ۳/۴۶ درصد رسیده است که نشان دهنده رشد بیشتر اشتغال در سطح استان در مقایسه با کشور می باشد. همانطورکه اشاره شد روند نرخ بیکاری در استان نیز صعودی بوده است.

در جدول شماره (۲۴)، وضعیت توزیع شاغلان استان تهران برحسب جنس و گروه‌های عمده فعالیت در سال ۱۳۹۰ که آخرین سال سرشماری نفوس و مسکن در کشور بود، آورده شده است. از حدود ۳/۵ میلیون نفر شاغل استان، حدود ۳ میلیون نفر شاغل مرد و حدود ۵۴۰ هزار نفر شاغل زن هستند. حدود ۷۳ درصد شاغلین استان تهران در ۶ گروه فعالیت شغلی مشغول به کار هستند، بطوریکه ۲۱/۳۵ درصد شاغلین استان در گروه تولید صنعتی (ساخت)، ۱۷/۰۳ درصد در عمده فروشی و خرده فروشی ...، ۱۰/۵۴ درصد در امور عمومی و دفاع و تامین اجتماعی اجباری، ۹/۴۸ درصد در گروه حمل و نقل و انبارداری، ۸/۹۷ درصد در گروه ساختمان و ۵/۵۵ درصد در بخش آموزش اشتغال دارند.

جدول (۲۴): توزیع شاغلان استان تهران بر حسب جنس و گروه های عمده فعالیت (۱۳۹۰)

گروه عمده فعالیت	زن	مرد	کل	سهم
جمع	۵۳۸۵۱۳	۲۹۷۲۶۶۲	۳۵۱۱۱۷۵	۱۰۰
کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۸۹۱۲	۶۷۳۵۷	۷۶۲۶۹	۲/۱۷
استخراج معدن	۴۶۱۳	۲۲۳۶۸	۲۶۹۸۱	۰/۷۷
تولید صنعتی (ساخت)	۷۰۸۵۴	۶۷۸۹۵۷	۷۴۹۸۱۱	۲۱/۳۵
کشت و صنعت	۱۲۴	۲۴۶۵	۲۵۸۹	۰/۰۷
تامین برق، گاز، بخار و تهویه هوا	۲۸۲۰	۲۲۷۶۷	۲۵۵۸۷	۰/۷۳
آب رسانی؛ مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت های تصفیه	۱۷۰۲	۱۵۸۳۰	۱۷۵۳۲	۰/۵۰
ساختمان	۱۱۱۵۱	۳۰۳۹۳۴	۳۱۵۰۸۵	۸/۹۷
عمده فروشی و خرده فروشی ؛ تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتور سیکلت	۳۹۸۴۳	۵۵۸۲۰۱	۵۹۸۰۴۴	۱۷/۰۳
حمل و نقل و انبارداری	۱۱۹۶۶	۳۲۰۸۸۰	۳۳۲۸۴۶	۹/۴۸
فعالیت های خدماتی مربوط به تامین جا و غذا	۵۲۱۷	۴۲۴۸۳	۴۷۷۰۰	۱/۳۶
اطلاعات و ارتباطات	۲۴۱۸۶	۶۹۹۳۷	۹۴۱۲۳	۲/۶۸
فعالیت‌های مالی و بیمه	۲۲۹۴۴	۷۳۵۹۹	۹۶۵۴۳	۲/۷۵
فعالیت‌های املاک و مستغلات	۱۰۵۶	۳۰۵۰۰	۳۱۵۵۶	۰/۹۰

گروه عمده فعالیت	زن	مرد	کل	سهم
فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی	۲۸۵۱۱	۶۵۷۲۰	۹۴۲۳۱	۲/۶۸
فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی	۱۲۵۳۸	۲۵۶۲۸	۳۸۱۶۶	۱/۰۹
اداره امور عمومی و دفاع ؛ تامین اجتماعی اجباری	۶۲۲۹۷	۳۰۷۸۹۸	۳۷۰۱۹۵	۱۰/۵۴
آموزش	۱۰۶۷۴۹	۸۷۹۶۶	۱۹۴۷۱۵	۵/۵۵
فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و مددکاری اجتماعی	۶۴۸۲۲	۵۵۸۸۶	۱۲۰۷۰۸	۳/۴۴
هنر، سرگرمی و تفریح	۹۲۹۸	۱۸۹۴۱	۲۸۲۳۹	۰/۸۰
سایر فعالیت‌های خدماتی	۲۲۳۶۷	۵۵۴۷۱	۷۷۸۳۸	۲/۲۲
فعالیت‌های خانوارها به عنوان کارفرما، فعالیت‌های تولیدی توسط خانوارهای معمولی برای خود مصرفی	۳۱۴۷	۹۷۳۹	۱۲۸۸۶	۰/۳۷
فعالیت‌های سازمان‌ها و هیئت‌های برون مرزی	۲۸۹	۸۴۳	۱۱۳۲	۰/۰۳
فعالیت های نامشخص	۲۳۱۰۷	۱۳۵۲۹۲	۱۵۸۳۹۹	۵۱/۴

جدول (۲۵): گروه‌های عمده فعالیت شغلی در استان تهران (۱۳۹۰)

گروه فعالیت	سهم اشتغال (درصد)
تولید صنعتی (ساخت)	۲۱/۳۵
عمده فروشی و خرده فروشی ؛ تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتور سیکلت	۱۷/۰۳
اداره امور عمومی و دفاع ؛ تامین اجتماعی اجباری	۱۰/۵۴
حمل و نقل و انبارداری	۹/۴۸
ساختمان	۸/۹۷
آموزش	۵/۵۵
جمع	۷۲/۹۲

۲-۴- جمعیت

بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۹۰، استان تهران جمعیتی بالغ بر ۱۲/۲ میلیون نفر داشته، بطوریکه نرخ رشد جمعیت استان طی سالهای ۹۰-۸۵ ، سالانه حدود ۱/۴۴ درصد بوده است که بر این اساس جمعیت استان در سال ۱۳۹۲ در حدود ۱۲/۷ میلیون نفر برآورد می گردد. وجود کلان شهر تهران سبب گردیده که سهم استان از جمعیت کشور رقمی در حدود ۱۶/۲ درصد باشد. همچنین بیش از ۶۰ درصد از جمعیت استان در شهرستان تهران متمرکز شده اند. نرخ شهرنشینی ۹۳ درصدی نشانگر سکونت بخش اعظم جمعیت در نقاط شهری استان می باشد، در حالی که در کشور نرخ شهرنشینی در کشور ۷۱ درصد بوده، تراکم جمعیت استان حدود ۹۰۴ نفر در کیلومتر مربع و بعد متوسط خانوار ۳/۳ نفر بوده است.

براساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۹۰، جمعیت فعال استان ۴۰۴۰ هزار نفر و جمعیت شاغل ۳۵۱۱ هزار نفر بوده که ۷ درصد جمعیت فعال استان روستایی بوده‌اند. درخصوص ترکیب اشتغال در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات باید گفت که سهم هرکدام از بخش ها به ترتیب ۲/۲ ، ۳۲/۴ و ۶۰/۹ درصد بوده و نشانگر این واقعیت است در توزیع اشتغال نیز همانند توزیع ارزش افزوده بین بخش‌های مختلف استان، سهم بخش خدمات قابل توجه است بطوریکه حدود ۶۱ درصد اشتغال استان در بخش خدمات متمرکز شده است. درضمن باید اشاره داشت براساس آخرین اطلاعات مرکز آمار، در سال ۱۳۹۲ نرخ بیکاری استان ۹/۹ درصد بوده است.

همانگونه که در جدول (۲۶) مشاهده می‌شود جمعیت استان به ترتیب در سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۰ بر اساس اطلاعات سرشماری سال‌های گوناگون بیان گردیده که حاکی از آن است که جمعیت استان طی دو دهه اخیر از ۸ میلیون نفر به بیش از ۱۳ میلیون نفر در سال ۸۵ رسیده، با این حال در سال ۱۳۸۸ با تشکیل استان البرز و جدایی برخی از شهرها و الحاق به استان البرز نظیر شهر کرج و نظرآباد، جمعیت استان تهران در سال ۹۲ حدود ۱۲/۷ میلیون نفر برآورد می‌گردد.

جدول ۲۶: جمعیت کشور و استان طی سال‌های ۹۲-۱۳۶۵- نفر

شرح	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۲
جمعیت کشور	۵۵۸۳۷۱۶۳	۶۰۰۵۵۴۸۸	۷۰۴۹۵۷۸۲	۷۷/۱ میلیون نفر
جمعیت استان	۸۰۹۵۱۷۴	۱۰۳۴۳۹۶۵	۱۳۴۲۲۳۶۶	۱۲/۷میلیون نفر
سهم استان از جمعیت	۱۴/۵۰	۱۷/۲۲	۱۹/۰۴	۱۶/۴

ماخذ: سرشماری عمومی نفوس ومسکن

بر این اساس می توان گفت نرخ رشد جمعیت استان طی دو دهه اخیر به ترتیب ۲/۴۸ و ۲/۶۴ درصد بوده است. در مقابل جمعیت کشور طی سال‌های مذکور از ۵۵۸/۸ میلیون نفر به بیش از ۷۸ میلیون نفر رسیده است که نرخ رشد آن، در دو دهه اخیر به ترتیب ۱/۹۶و ۱/۶۲ درصد بوده،

آهنگ رشد جمعیتی در استان بیش تر از کشور بوده است. همچنین سهم جمعیت استان از جمعیت کشور طی دو دهه افزایش یافته اما آهنگ رشد آن نزولی بوده است. بنابراین انتظار آن می‌رود که علیرغم افزایش سهم جمعیت استان از جمعیت کشور روند این افزایش در آینده نزولی باشد.

بخش سوم: مزیت‌سنجی و فرصت‌های استان تهران

برای اینکه قادر شد تا انعطاف‌پذیری استان را در شاخص‌های کلیدی اقتصادی و اجتماعی افزایش بخشید و از طرف پایداری و استحکام و مقاومت اقتصادی استان را تقویت نمود، لازم است مزیت‌ها و فرصت‌های بالقوه و بالفعل استان را معرفی و مشخص نمود. برای این منظور از دو روش مزیت مکانی و تعیین خبرگی برای احصای فرصت ها و مزیت‌های اقتصادی استان بهره گرفته شده است که در ادامه به اختصار به تبیین نتایج پرداخته می‌گردد.

۱-۳- تعیین فعالیت‌های مزیت دار و غالب در استان به روش تعیین مزیت مکانی[۵]

برای تعیین مزیت مکانی استان در مقایسه با کشور از شاخص ضریب تمرکز مکانی استفاده شده است. این شاخص LQ نشان می دهد که کدامیک از بخش‌های اقتصادی استان دارای مزیت نسبی است. اگر مقدار شاخص LQ در بخش معینی بزرگتر از یک باشد آن بخش در استان دارای مزیت نسبی است و اگر کوچکتر یا مساوی یک بود فاقد مزیت نسبی است. ذکر این نکته ضروری است که معیار اصلی این شاخص جهت تعیین مزیت نسبی، ارزش افزوده می‌باشد. لذا ممکن است یک بخش اقتصادی بالقوه قابلیت توسعه داشته و دارای مزیت باشد اما سرمایه گذاری مناسب در آن بخش صورت نگرفته باشد و ارزش افزوده آن پائین باشد و از این رو LQ پایینی داشته باشد. بنابراین این شاخص، مزیت نسبی بالفعل را اندازه گیری می‌کند. همچنین میزان عددی این شاخص شدت مزیت را نشان می دهد. هر منطقه در فعالیتهایی که دارای مزیت است، صادرکننده محسوب می شود. اما این نتیجه گیری بر این فرض استوار است که تقاضای سرانه برای کالاها و خدمات هر بخش در همه مناطق صرفنظر از سطح درآمد یکسان است. بدیهی است که چنین فرضی با واقعیات اقتصادی سازگار نیست. لذا در ارزیابی نتایج بدست آمده از شاخص ضریب مکانی باید با احتیاط عمل کرد.

۵. ماخذ: سند توسعه اشتغال و سرمایه گذاری استان برای سالهای برنامه پنجم (۹۴-۹۰) و محاسبات تحقیق

بررسی میزان LQ در بخش‌های عمده اقتصادی در جدول (۲۷) نشان می دهد که استان تهران در بخش های صنعت، عمده فروشی، خرده فروشی و تعمیر وسائل نقلیه و کالاها ،هتل و رستوران، حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات، واسطه گری‌های مالی، مستغلات،کرایه و خدمات کسب و کار، اداره امور عمومی، دفاع و تامین اجتماعی اجباری، بهداشت و مددکاری اجتماعی و سایر خدمات اجتماعی دارای مزیت نسبی بوده است. این ارزیابی بر اساس معیار LQ ≥ ۱/۲ صورت گرفته است.

بر اساس شاخص مزیت نسبی فعالیت‌های استان تهران به سه بخش اصلی تقسیم می‌گردد:

فزاینده (G)

در این بخش فعالیت‌ها و بخش‌هایی قرار می گیرند که مزیت نسبی آنها در دوره مورد بررسی در حال افزایش باشد.

رو به افول(T)

در این بخش فعالیت‌ها و بخش‌هایی که مزیت نسبی آنها طی دوره مورد بررسی روند کاهشی داشته است قرار می-گیرند.

در حال ظهور (E)

در این بخش فعالیت‌ها و بخش‌هایی که تا کنون مزیت نسبی نداشته و دارای مزیت نسبی شده اند قرار می‌گیرند.

جدول (۲۷): شماره مزیت نسبی بخش‌های اقتصادی استان تهران بر اساس شاخص LQ (از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰)

عنوان فعالیت	۱۳۸۰	۱۳۸۲	۱۳۸۵	۱۳۹۰	متوسط	گروه
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۰/۱۹	۰/۲۰	۰/۲۱	۰/۲۳	۰/۲۱	--
ماهیگیری	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۰۶	۰/۰۴	۰/۰۷	--
معدن	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	--
صنعت	۱/۱۷	۱/۲۰	۱/۱۲	۱/۰۹	۱/۱۳	G, T

عنوان فعالیت	۱۳۸۰	۱۳۸۲	۱۳۸۵	۱۳۹۰	متوسط	گروه
تامین آب , برق و گاز طبیعی	۰/۸۵	۰/۹۳	۰/۷۴	۰/۵۹	۰/۷۲	--
ساختمان	۱/۱۳	۰/۸۶	۰/۹۳	۰/۸۶	۰/۹	--
عمده فروشی،خرده فروشی و تعمیر وسائل نقلیه وکالاها	۱/۳۰	۱/۴۱	۱/۵۵	۱/۵۰	۱/۴۵	G
هتل و رستوران	۱/۲۵	۱/۲۳	۱/۳۶	۱/۳۳	۱/۳۱	T
حمل و نقل , انبارداری و ارتباطات	۱/۳۳	۱/۳۷	۱/۵۸	۱/۶۳	۱/۴۹	G
واسطه گری های مالی	۲/۳۵	۲/۵۲	۲/۷۳	۲/۵۳	۲/۵۹	G
مستغلات , کرایه و خدمات کسب و کار	۱/۸۳	۱/۸۴	۱/۸۴	۱/۹۱	۱/۸۷	T
اداره امور عمومی , دفاع و تامین اجتماعی اجباری	۱/۲۸	۱/۴۲	۱/۴۳	۱/۵۲	۱/۴۵	G
آموزش	۰/۸۹	۰/۷۴	۰/۷۹	۰/۸۱	۰/۸	--
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۱/۰۹	۱/۰۲	۱/۱۱	۱/۱۰	۱/۱	T
سایرخدمات عمومی , اجتماعی , شخصی و خانگی	۱/۴۶	۱/۵۴	۱/۷۲	۱/۶۷	۱/۶۲	G

ماخذ: محاسبات تحقیق

بررسی شاخص مزیت نسبی فعالیت‌های موجود در استان نشان می دهد که ساخت ماشین آلات دفتری، حسابداری و محاسباتی و انتشار، چاپ و تکثیر رسانه‌های ضبط شده، ساخت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر، کرایه و خدمات کسب و کار، ساخت رادیو و تلویزیون، دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی، سایر واسطه‌گری‌های مالی و فعالیت‌های جنبی آنها، بیمه، پست و مخابرات، ساخت پوشاک، عمل آوری و رنگ کردن خز، دباغی و پرداخت چرم و سایر محصولات چرمی، تفریحی، فرهنگی و ورزشی، امور عمومی، ساخت ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و انواع ساعت،

ساخت مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر، خدمات واحدهای مسکونی اجاری، آموزش بزرگسالان خصوصی، ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر، ساخت ماشین آلات و دستگاه‌های برقی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر، خدمات دلالان مستغلات، آموزش متوسطه عمومی و متوسطه فنی و حرفه ای خصوصی، خدمات واحدهای مسکونی شخصی، خدمات شهری، ساخت محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین آلات و تجهیزات، ساختمان‌های مسکونی،عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها، حمل و نقل هوایی، ساخت محصولات از لاستیک و پلاستیک، ساخت محصولات غذایی و انواع آشامیدنی‌ها، آموزش عالی دولتی، سایر خدمات، راه آهن، حمل و نقل جاده ای، تأمین اجتماعی اجباری و ساخت کاغذ و محصولات کاغذی دارای مزیت نسبی بالقوه (براساس معیار $LQ \geq 1/2$) می باشند. از فهرست فوق مواردی که زیر آنها را با خط ممتد مشخص کرده ایم، ذاتاً خدمات در جهت تامین نیازهای بازار محلی محسوب می‌شود. در این موارد نمی‌توان ادعا کرد استان صادر کننده خدمات است.

پاسخ به این پرسش که آیا در آینده استان باید در فعالیت‌هایی که در آنها دارای مزیت مکانی است بیشتر سرمایه گذاری کند یا خیر چندان ساده نیست. چرا که از یک سو در طی زمان تکنولوژی تولید تغییر می‌یابد و شدت کاربرد عوامل تولید در یک فعالیت می تواند دستخوش تغییر شود و استان مزیت مکانی خود را در آن فعالیت از دست دهد. از سوی دیگر در طول زمان قیمت نسبی عوامل تولید در سطح ملی و منطقه‌ای تغییر می یابد. نکته دیگر این است که مساله رقابت از سوی تولید کنندگان رقیب در مناطق دیگر کشور و شرکت‌های خارجی مطرح است. بالاخره باید به آثار خارجی مثبت و منفی هر فعالیت نیز توجه داشت. بنابر این لازم است تعدادی از بخش‌های بالنده با توجه به جمیع جهات گزینش و در مرکز توجه قرار گیرد.

۲-۳- تحلیل فرصت‌های توسعه استان به روش توصیفی-تحلیل روندی و خبرگی

مروری بر اسناد بالادست و مطالعات متعدد صورت گرفته در بحث آمایش سرزمین و اسناد توسعه بخشی استان، برای استان تهران فهرست قابلیت‌ها و توانمندی‌ها بصورت خلاصه و اجمالی به شرح زیر است:

- حضور نهادها و موسسات حاکمیتی و مراکز برنامه‌ریزی و سیاستگذاری، از جمله وزارتخانه‌ها و مراکز قوای سه گانه؛
- برخورداری از ظرفیت بالای نیروی انسانی متخصص در زمینه های گوناگون علمی-تخصصی؛
- برخوردای از فناوری‌های نوین و برتر نسبت به استان‌های دیگر(برخوردار از زیرساخت های اطلاعاتی و ارتباطی)؛
- بالا بودن سطح دانش عمومی؛
- وجود مراکز متعدد و متنوع تحقیقاتی، پژوهشی، آموزشی (وجود مراکز پارک های علمی و فناوری)؛
- وجود زمینه تبادل اطلاعات و دانش با توجه به برگزاری های متعدد و متنوع همایش ها و سمینارها در تهران؛
- استقرار مراکز عمده خدمات برتر در سطوح ملی و فراملی (فنی، مهندسی، علمی-تخصصی، مالی، اعتباری و...)؛
- برخورداری از مرکزیت تجاری و بزرگ ترین بازار مصرف کشور؛
- تعدد مراکز مختلف ارائه‌کننده خدمات پشتیبان تولید از جمله بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری، بورس و اوراق بهادار، شرکت‌های بیمه، خدمات انبارداری و ...؛
- پایین بودن ریسک سرمایه‌گذاری در استان نسبت به سایر استان‌های کشور و ارزش افزودهٔ بالا در زمینهٔ سرمایه‌گذاری در استان؛
- حضور افراد قدرتمند اقتصادی، سیاسی، علمی و اجتماعی در استان؛
- پنجره جمعیتی عصر طلایی ساختار جمعیت یا جمعیت بالای سن فعالیت؛
- مهاجرت نیروی نخبه از سایر نقاط کشور به استان؛
- جمعیت شهری گسترده؛
- وجود دفاتر نهادهای بین‌المللی (جایکا، یونیپ و ...)؛
- برخورداری از تنوع اقلیمی، جغرافیائی، اکوسیستمی و اکولوژیکی؛
- برخورداری از قابلیت‌های گردشگری و طبیعت‌گردی به دلیل غنای میراث طبیعی در استان در راستای جایگزین فعالیت های مخرب محیط زیست استان؛

- وجود زیرساخت های لازم در راستای توسعه مناسب و مطلوب خدمات و صنایع برتر از جمله شبکه راه های استان، شبکه مخابرات، شبکه های مناسب توزیع انرژی و دارا بودن امکانات مناسب ذخیره سازی و انبار محصولات؛
- سطح بالای توسعه و ارائهٔ خدمات در مراکز جمعیتی شهری و روستایی استان بر اساس شاخص‌های موجود و در مقایسه با سایر استان‌ها؛
- برخوردار از بازار گسترده داخلی و تقاضای دائمی برای استقرار صنایع متکی بر بازار؛
- وجود صرفه‌های ناشی از مقیاس در تراکم جمعیت؛
- وجود منابع مالی مناسب و قرار گرفتن بیش از ۵۰ درصد سپرده‌های کشور در بانک های استان؛
- وجود بسترهای لازم و امکان مکان گزینی خدمات پیشرفته پشتیبان فعالیت‌های برتر موجود در سایر کشورهای منطقه؛
- جذابیت برای سرمایه گذاری شرکت‌های خارجی؛

روش خبرگی و تحلیل روندی در بخش‌های اقتصادی از آن رو حائز اهمیت می‌باشد که می تواند به شناسایی فرصت‌های بالقوه و بخش‌های پیشرو و امکانات این بخش‌ها بپردازد. بررسی تحلیل فرصت‌های استان براساس اسناد بالادست و توسعه ای استان و دربخش‌های مختلف اقتصادی بصورت خلاصه و اجمالی حاکی از موارد زیر است:

۳-۲-۱- کشاورزی

در زمینه کشاورزی استان تهران می توان اظهار داشت، اگرچه کشاورزی در استان تهران نسبت به دیگر فعالیت های اقتصادی (خدمات و صنعت) سهم کمتری در تولید ناخالص و اشتغال استان دارد و در ترکیب فعالیت‌های کشاورزی نیز ارزش و سهم تولیدات دامی بیشتر است، اما اراضی کشاورزی واقع در شرق و غرب استان از موقعیت آب و هوایی مناسبی برخوردارند. براساس آخرین اطلاعات اعلام شده، بهره برداری از اراضی کشاورزی استان تهران توسط بیش از ۷۳ هزار بهره بردار صورت می گیرد. میانگین وسعت هر واحد بهره برداری در استان حدود ۳ هکتار است. این مقدار در اراضی آبی ۵/۹ و در اراضی دیم ۷/۴ و در باغداری ۰/۸ هکتار است، که جز درجمع اراضی از ارقام مشابه در سطح ملی بالا تر است.

متاسفانه عواملی همچون تغییر کاربری اراضی کشاورزی و کاهش مساحت زمین های کشاورزی با توجه به افزایش جمعیت و توسعه بی برنامه شهر تهران– که بین کوه و کویر محصور است و چاره ای جز توسعه در جهت شرق و غرب ندارد، عرصه غرب تهران (کرج ، شهریار و...) را در دو دهه اخیر بسیارتحت تاثیر قرار داده و موجب روندهای ناخوشایندی در منطقه مزبور شده است.

ساخت و سازها در دهه اخیر تشدید شده و موجب پیدایش شهرهای جدیدی در حوزه شهری کرج – شهریار شده است که هیچ یک برنامه‌ریزی شده نبوده و شکل گیری آنها ناشی از ساخت و سازهای مردم بوده و فاقد طرح های مناسب شهری و زیر بناهای لازم است. بنابر این می توان گفت که کشاورزی در استان تهران در صورت مدیریت مناسب و وجود قوانین رسا در زمینه حفظ منابع ارضی می‌توانست به نوعی فرصت تلقی شود، همچنان که ضعف در کابری مناسب زمین‌های کشاورزی و تبدیل آن به باغات (که بخش مهمی از مساحت منظور شده برای باغات استان مربوط به درختان پراکنده‌ای است که در فضاهای مسکونی قرار دارند و نمی توان برای این گونه درختان اصطلاح باغ را به کار برد) نوعی تهدید محسوب شده در قسمت تحلیل تهدیدهای توسعه استان بدان پرداخته می‌شود.

اما در خصوص تولیدات دامی می بایست به فرصت‌های موجود در استان تهران اشاره داشت. از جمله آنکه براساس آخرین سرشماری کشاورزی مرکز آمار، در استان تهران از مجموع ۱۳۳۷۰۵ بهره‌برداری کشاورزی، تعداد ۲۶۰۰۵ بهره‌برداری به پرورش حداقل یکی از انواع دام‌های مولد اشتغال داشته اند. همچنین در حال حاضر بخش دامپروری استان با ۵۲۳۶ هزار واحد دامی و پرورش سالانه ۸۹ میلیون قطعه انواع طیور، سهمی معادل ۱۱/۳ درصد از کل ارزش تولیدات دامی کشور را به خود اختصاص می‌دهد. مقایسه شمار دام‌های استان با کل کشور نشان از تمرکز شمار زیادی از دامهای اصلاح شده و دامداری‌ها دراستان تهران دارد.

در زمینه پرورش طیور نیز می توان گفت شمار واحدهای مرغداری استان بالغ بر ۱۰۳۳ واحد شامل واحد های کوچک و متوسط و موسسات بزرگ پرورش طیور است که از منظر تولید جایگاه ویژه‌ای در کشور دارد. در حال حاضر سهم استان تهران از واحدهای دارای پروانه بهره‌بردای و فعال مرغ مادر گوشتی، مرغ مادر تخمگذار، مرغ تخمگذار و پولت، مرغ گوشتی و موسسات جوجه‌کشی نسبت به کل کشور به ترتیب برابر ۱۹/۲۹ درصد، ۱۵/۹۹ درصد، ۵۳/۸ درصد، ۹/۶۲ درصد و ۲۵/۷۳ درصد است.

۳-۲-۲- معدن

بررسی آمار معادن استان تهران از لحاظ گروه های مواد معدنی نشان می دهد که گروه مواد معدنی «استخراج سنگ، شن وماسه و ...» با ۱۳۲ معدن حدود ۹۱ درصد معادن این استان را شامل می شود که نشانگر توانایی این استان در تولید مصالح ساختمانی و فقر موادمعدنی غنی فلزی و غیرفلزی است. میزان تولید استان در«مواد معدنی بجز شن و ماسه» دچار نوسانات زیادی بوده است، به طوری که دامنه نوسان از بیشترین تولید (۱۰ میلیون تن) به کمترین تولید (۶ میلیون تن) را داشته است.

از سوی دیگر این نوسان تولید در تولیدات شن و ماسه نیز دیده می شود، اما تفاوت موجود رشد مقدار تولیدات شن و ماسه استان از سال ۸۰ تا کنون است. حداکثر تولید شن و ماسه نیز بالغ بر ۹ میلیون متر مکعب تولید بوده است.

مقایسه تولید استان با تولید کشور نشان‌دهنده این است که سهم استان از کشور در گروه تولیدات «مواد غیر شن و ماسه» در دوره مورد نظر (۹۰-۱۳۸۵) از حدود ۱۵ درصد تا ۹ درصد کاهش پیدا کرده و روند کاهشی آن در این سالها محسوس است. اما سهم تولید شن و ماسه استان از کشور با اینکه طی این دوره نوسانات زیادی داشته است ولی حدود ۱۰ تا ۱۵ درصد تولیدات کشور را شامل شده است. بدین ترتیب می توان گفت استان تهران در تولید مصالح ساختمانی دارای فرصت بوده اما در زمینه موادمعدنی غنی فلزی و غیرفلزی به دلیل تعطیلی معادن آن که عمدتاً دلایل تعطیلی این معادن بخاطر اقتصادی نبودن ادامه فعالیت (اتمام ذخیره معدنی) می باشد، از نوعی تهدید رنج می برد.

۳-۲-۳- صنعت

استان تهران با در اختیار داشتن حدود ۳۰ درصد از بخش صنعت کشور یکی از قطب های صنعتی کشور را تشکیل می‌دهد. به استثنای برخی شاخص ها در برخی سالها نظیر سال ۱۳۸۳ و ۱۳۹۱ بخش صنعت استان در تمامی سال ها رشد داشته است. در چند سال اخیر بخش صنعت بطور متوسط سهم ۱۹/۱۴ درصدی از تولید ناخالص استان را به خود اختصاص داده است.

در میان گروه فعالیت های صنعتی استان، گروه فعالیت تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر از اهمیت بیشتری برخوردار است به نحوی

که این فعالیت صنعتی به تنهایی بیش از ۵۶ درصد از ارزش ستانده کارگاه های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر را به خود اختصاص داده است. همچنین استان تهران با توجه به شاخص ضریب سهم مکانی بیشترین تخصص را در فعالیت‌های تولید ماشین آلات اداری و حسابگر و محاسباتی و تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر دارد که فعالیت های صنعتی ماشین آلات اداری و حسابگر و محاسباتی، تولید مواد و محصولات شیمیایی و تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر بیشترین پیوند را با سایر فعالیت های صنعتی استان دارند. بررسی عوامل موثر بر مکان گزینی صنایع مشتمل بر زیر ساخت‌های فیزیکی، بازارهای مصرف، دسترسی به نیروی انسانی و... نشان می دهد که استان تهران از لحاظ فراهم بودن زیر ساخت ها و چگونگی دسترسی به آنها نسبت به سایر استان‌های کشور دارای مزیت مکانی مناسبی می باشد.

بدین ترتیب می توان اظهار داشت که استان تهران در بخش صنعت دارای فرصت بزرگی برای دستیابی به رشد اقتصادی بالاتر می باشد البته تحلیل SWOT فعالیت های اصلی بخش صنعت استان تهران حکایت از رقابت پذیری کم صنایع استان تهران در مقایسه با رقبای خارجی دارد به نحوی که میزان صادرات اکثر صنایع چندان قابل توجه نیست. اکثر صنایع استان از یک طرف دچار ضعف تکنولوژیکی هستند و از طرف دیگر بهره وری نیروی‌کار در آنها پایین است که بخشی از آن ناشی از مازاد نیروی کار در این صنایع است. بنابر این بهبود تکنولوژیک و افزایش بهره وری در این بخش کمک زیادی در بالابردن نقاط قوت آن خواهد نمود.

وضعیت مواد واسطه‌ای نشان می دهد وضعیت صنایع پشتیبان صنایع تولید کننده مانند فعالیت‌های ریخته گری، قطعه سازی و۰۰۰ مطلوب می‌باشد یعنی عرضه‌کنندگان صنعتی دارای جایگاه خوبی در صنعت می‌باشند.

۳-۲-۴- خدمات

بخش خدمات از بخش‌های اساسی اقتصادهای نوین است که شامل زیر بخش‌های گوناگونی است. به طور مسلم اگر نظام خدماتی کارآمد باشد نوعی فرصت تلقی می‌شود چرا که، بستر لازم برای رقابت پذیری در فعالیت‌های تولیدی و صنعتی را فراهم می‌سازد. استان تهران ۱۶ درصد جمعیت (سال ۹۲) و ۳۸/۴ درصد ارزش افزوده بخش خدمات کشور را در سهم ۱/۱ درصدی خود از مساحت کل کشور جای داده است. بدین

ترتیب استان، بزرگترین بازار تقاضا، برای انواع خدمات بازرگانی، مالی و اجتماعی است. در ذیل به بررسی هر یک از زیربخش‌های بخش خدمات، به منظور ارزیابی کارآمدی در جهت پدید آوردن فرصت برای رشد اقتصادی می‌پردازیم.

۳-۲-۴-۱- خدمات عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر و نگهداری وسایل نقلیه موتوری و کالاهای شخصی و خانگی

در ارتباط با خدمات عمده فروشی، استان تهران با در برداشتن بیش از ۱۶ درصد جمعیت کشور و ۲۲/۴درصد تولید ملی بزرگترین بازار در کشور محسوب می شود. تامین خدمات عمده فروشی این بازار بزرگ و رو به گسترش، فرصت های مناسبی را برای صاحبان این نوع کسب و کار در تهران به وجود آورده است. در کل می توان اظهار داشت در زمینه خدمات بازرگانی که شامل خدمات عمده فروشی، خرده فروشی و... می‌شود، سهم استان از تعداد کارگاه‌ها نزدیک به سهم استان از جمعیت کشور بوده اما به دلیل بالاتر بودن درآمد سرانه ساکنان استان قطعاً سهم استان در اشتغال و ارزش افزوده این خدمات بیشتر از سهم جمعیتی آن است می توان فرصت‌های موجود در این بخش را برای استان تهران به ترتیب زیر برشمرد:

- بازار رو به گسترش استان به دلیل رشد سریع جمعیت و اقتصاد منطقه.
- امکان ایجاد فروشگاه های بزرگ عمده فروشی.
- عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی در آینده بر گسترش تجارت خارجی تاثیر مثبت خواهد داشت.
- با توسعه گردشگری در کشور، فعالیت‌های خرده فروشی در استان تقویت خواهد شد.

۳-۲-۴-۲- خدمات هتل، رستوران و خدمات فرهنگی و گردشگری

با توجه به تمرکز فعالیت‌های سیاسی، اداری، مالی، تجاری و صنعتی دراستان می توان گفت استان تهران با برخورداری از امکاناتی همچون تمرکز مناسب هتل‌ها و رستوران‌ها در استان، وجود مکان‌های ورزشی بیشتر نسبت به سایر نقاط کشور همچون استادیوم‌ها، باشگاه‌های ورزشی و بدنسازی و استخرها (تقریباً نزدیک به ۱۰۰ درصد مسابقات ورزشی، در استان تهران و به ویژه شهر تهران برگزار می‌شود. مجموعه ورزشی بین

المللی آزادی یکی از سرمایه‌های بزرگ استان است) ، کتابخانه ملی و نیز کتابخانه‌های متعدد تخصصی سازمان‌ها و وزارتخانه‌ها، کتابخانه‌های عمومی و کانون‌های پرورش فکری، اماکن مذهبی و همچنین تعداد بیشتری از سالن‌های سینما نسبت به دیگر نقاط کشور از فرصت‌های مناسبی در زمینه خدمات مذکور بهره مند است که این فرصتها به طور خلاصه عبارتند از:

- پتانسیل بالای استان برای جذب گردشگران خارجی و داخلی.
- استقبال بخش خصوصی داخلی و خارجی از سرمایه‌گذاری در بخش هتلداری.
- گسترش و بهبود کیفیت دانشکده‌ها و رشته‌های تحصیلی هتلداری و جهانگردی.
- گسترش خدمات رزرواسیون اینترنتی هتل‌ها.
- پتانسیل بالای استان برای جذب فعالیت‌های ورزشی و فرهنگی.
- جمعیت جوان و باسواد استان و ایجاد تقاضای بالقوه بزرگ برای فعالیت‌های فرهنگی و هنری.
- رشد سریع جمعیت و درآمد استان تقاضا برای خدمات هتل و رستوران، فعالیت‌های فرهنگی و ورزشی .

۳-۲-۴-۳-خدمات واسطه‌گری مالی

تهران مرکز مالی ایران است. دفاتر مرکزی کلیه فعالیت‌های واسطه‌گری مالی شامل بانک‌های تخصصی، تجاری، سایر واسطه‌گری‌ها و بیمه ها در تهران متمرکزند و بیشترین حجم فعالیتهای مالی کشور در این شهر انجام می گیرد. در ضمن بورس تهران را می‌توان به عنوان مهمترین و فعالترین بورس کشور نام برد. قلمرو نفوذ این فعالیت‌ها می‌تواند گسترده باشد و سطوح محلی، منطقه‌ای، ملی و فراملی را فراگیرد. در زمینه سهم تعداد کارگاه‌ها، ارزش افزوده و شاغلین استان تهران نیز باید گفت این بخش نسبت به سایر بخش‌های خدماتی، بیشترین سهم ارزش افزوده را به خود اختصاص داده و عمده فعالیت این بخش در نقاط شهری متمرکز است، در ضمن بررسی شاغلین به تفکیک شهرستان‌های استان نشان می‌دهد، بیش از ۸۰ درصد شاغلین این بخش در شهرستان تهران مستقرند که حاکی از گسترش این فعالیت در کلانشهر تهران می‌باشد. به

طوری که حجم زیادی از بانک ها، موسسات مالی و اعتباری و شرکت‌های بیمه ای در تهران مستقرند. می‌توان فرصت‌های استان را در این زمینه بصورت زیر برشمرد:

- گسترش شبکه شتاب و گسترش بانکداری الکترونیکی در کشور
- امکان تاسیس بانک‌های مشترک داخلی و خارجی
- وجود بستر قانونی برای گسترش بانک‌ها و بیمه‌های خصوصی
- خصوصی سازی بانک‌ها در چارچوب سیاست‌های کلی اصل ۴۴.

۳-۲-۴-۴- خدمات مستغلات

خدمات مستغلات شامل سه زیر بخش خدمات واحدهای مسکونی، خدمات واحد-های غیر مسکونی و خدمات دلالان مستغلات است که خدمات واحدهای مسکونی و غیر مسکونی بر اساس ارزش استیجاری املاک مسکونی و غیر مسکونی بر اساس ارزش استیجاری املاک مسکونی و غیر مسکونی محاسبه می‌شود. استان تهران نسبت به کشور از سهم بالای ارزش افزوده خدمات مستغلات برخوردار است که برخی از عوامل آن عبارتند از:

- متوسط زیر بنای هر واحد مسکونی و غیر مسکونی در استان تهران بیش از سطح ملی است.
- مصالح بکار رفته در این واحدها مرغوبتر و گرانتر از سطح ملی است.
- متوسط ارزش زمین شهری در استان بیش از سطح ملی است.

مجموع سه عامل فوق سبب شده تا ارزش ملکی و استیجاری هر متر مربع واحد مسکونی و غیر مسکونی در استان تهران به مراتب بالاتر از سطح ملی باشد.

بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰، در حدود ۴۳/۳ درصد شاغلین خدمات مستغلات در استان تهران مشغول به کار بوده اند.

۳-۲-۴-۵- خدمات اداره امور عمومی، دفاع و تامین اجتماعی

خدمات عمومی شامل خدمات دولت مرکزی و محلی و سازمان تامین اجتماعی است. استان تهران و بویژه شهرستان تهران به واسطه موقعیت سیاسی و اداری خود به صورت مرکزی برای امور اداری، دفاعی و امنیتی کشور تبدیل شده است. تمامی وزارتخانه ها در استان تهران قرار دارند و اکثر شرکت ها و موسسات تولیدی و کارخانه ها در تهران دفتر مرکزی دارند که این مراکز و واحدها، خدمات خود را در سطوح محلی، منطقه ای، ملی و فراملی ارائه می کنند. همچنین سهم ارزش افزوده و شاغلین این بخش در استان نسبت به کل کشور بالا می باشد. برخی از فرصتهای استان در این زمینه عبارتند از:

- امکان بهره‌گیری از خدمات دولت الکترونیک
- توزیع اختیارات مالی و اداری به استان‌ها
- انتقال فعالیت‌های امور عمومی و نظامی به مناطق برون شهری
- گسترش کارگاه‌های تحت پوشش بیمه تامین اجتماعی

۳-۲-۴-۶- خدمات آموزشی

استان تهران با برخورداری از تراکم زیاد مراکز علمی و تحقیقاتی به عنوان مرکزی برای فعالیت‌های تحقیقاتی تبدیل شده است. سهم بالای شاغلین بخش آموزش با توجه به جمعیت بالای دانش آموزان استان و نیاز مدارس به کارکنان آموزشی حاکی از سهم بالای استان در جذب کارکنان آموزشی است. می توان فرصتهای استان را در این زمینه بصورت زیر بیان نمود:

- وجود مازاد نیروی کار در آموزش و پرورش
- افزایش آموزش‌های حین خدمت به منظور ارتقا سطح علمی پرسنل آموزشی
- ایجاد امکانات آزمایشگاهی و پژوهشی برای دانش آموزان و معلمان

- امکان گسترش دوره‌های آموزش از راه دور
- امکان جلب همکاری اساتید ایرانی مقیم خارج.
- امکان انعقاد قراردادهای همکاری با دانشگاه‌های خارج از کشور.
- گسترش و تجهیز آزمایشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی.
- ایجاد فرصت‌های کارآموزی برای دانشجویان رشته‌های مختلف.
- ایجاد فرصت‌های مطالعاتی و شرکت در سمینارهای داخلی و خارجی برای دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری

۳-۲-۴-۷- خدمات بهداشت و درمان

این خدمات طیف وسیعی از خدمات پزشکان، دندانپزشکان، دامپزشکان، بیمارستان‌ها، آسایشگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها و رادیولوژی‌ها را در بر می‌گیرد. با توجه به موقعیت و امکانات موجود در استان، خدمات این بخش قابلیت ارائه در سطوح محلی، منطقه‌ای و ملی را دارد و حتی برخی خدمات در سطوح فراملی نیز عرضه می‌شود. بررسی سهم تعداد کارگاه‌ها، ارزش افزوده و شاغلین استان تهران به کل کشور نشان می‌دهد که ۷۶ درصد شاغلین استان، در شهرستان تهران مشغول به فعالیت هستند که این امر به تراکم مراکز بهداشتی و درمانی در سطح استان برمی‌گردد به طوری که عمده مراکز و بیمارستان‌های تخصصی و فوق تخصصی در این استان فعالیت می کنند. فرصت‌های استان را در زمینه خدمات بهداشت و درمان می توان به صورت زیر بر شمرد:

- بروز رسانی اطلاعات کادر پزشکی بدلیل تبادلات علمی.
- جلب مشارکت بخش خصوصی به سرمایه گذاری در پروژه‌های بیمارستانی، بهداشت و درمان.
- وجود مازاد پزشکان و کادر پزشکی و بهره گیری از این ظرفیت در ارائه خدمات ویژه و طرح‌های فراملی.

بخش چهارم: آسیب شناسی و تحلیل تنگناها، نقاط ضعف و تهدیدهای استان

در این بخش ابتدا به مخاطرات و تهدیدات استان تهران بصورت خلاصه پرداخته خواهد شد. در ادامه نیز تنگناهای مهم و امکانات استان تهران آسیب شناسی خواهد شد. تهدیدهای توسعه استان را می توان به تهدیدات اقتصادی تعمیم داد چرا که از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در این میان تهدیدات شناخته شده شامل مخاطرات حکمرانی، مخاطرات مربوط به محیط کسب و کار، مخاطرات اقتصادی، مخاطرات تولید، مخاطرات تکنولوژیک و مخاطرات زیست محیطی می‌شوند که به ترتیب مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت.

الف- تهدیدها و مخاطرات کلان فراروی استان تهران

۴-۱- مخاطرات حکمرانی

حکمرانی مفهومی بسیار گسترده داشته، ناظر به تعامل بازار، دولت و جامعه مدنی در یک تسلسل پویا است. بررسی مخاطرات حکمرانی با توجه به شاخص‌های ارائه شده از سوی بانک جهانی نشان می دهد که ایران در تمامی شاخص‌های مذکور از وضعیتی نامطلوب برخوردار است.

کیفیت و کارآیی حکمرانی چه به لحاظ عملکرد و تعامل بین ارکان مدار « دولت، بازار و مردم» و چه از نظر مؤلفه‌های ارائه شده از سوی بانک جهانی، حاکی از آن است که حکمرانی به منزله نوعی تهدید جدی در اقتصاد ایران محسوب می شود، که وجود قوانین و مقررات دست و پا گیر، فقدان پاسخگویی دولت در مقابل شهروندان، ناکارآمدی دستگاه قضایی، بهره‌وری و کارآیی پایین دستگاه‌های اداری، وجود دولت رانتیر و تا حد زیادی عملکرد نامطلوب بخش دولتی و فقدان برنامه های کارآمد کردن ساختار دستگاه‌های اجرایی همه و همه از مصادیق آن بشمار می‌روند. این آثار به مراتب در سطح استان منجر به ایجاد مخاطراتی جدی تر می گردد.

ایران از لحاظ شاخص بار مالی مقررات و شاخص حق اظهار نظر و پاسخگویی رتبه بسیار ضعیفی را به خود اختصاص داده است. ارزیابی مؤلفه بار مالی مقررات یا کیفیت قوانین تنظیمی به ویژه در زمینه قوانین کار، مالیات‌ها و توزیع کالاها و تنظیم قیمت ها حکایت از پیچیدگی قوانین و ناکارآمدی فضای حقوقی دارد و بعنوان یکی از موانع مهم در مسیر جذب سرمایه های خارجی و توسعه بخش خصوصی(بازار) به شمار می‌رود.

شاخص حق اظهار نظر و پاسخگویی به دلیل عدم توسعه احزاب و مشارکت اندک نهادهای مدنی در روند تصمیم‌گیری و سیاست‌گزاری‌های اقتصادی، وضع مطلوبی ندارد. اهمیت تسلسل «دولت، بازار و نهادهای مدنی» در ایجاد بسترهای نهادی لازم جهت بهبود فضای کسب و کار، جذب سرمایه‌های فیزیکی و توسعه سرمایه‌های انسانی، به عنوان مهمترین عوامل مؤثر بر فرایند سرمایه‌گذاری و تولید، روند رشد اقتصادی کشور نیز حکایت از تأثیر نامطلوب این مؤلفه‌ها دارد. با توجه به مشکلات یاد شده از آنجا که استان تهران در مرکزیت سیاسی و حکومتی کشور واقع شده است می توان تمامی مخاطرات مربوطه را در خصوص استان تهران مطرح نمود.

۴-۲-مخاطرات کسب و کار

محیط کسب و کار نقش موثری بر افزایش سرمایه گذاری داخلی و خارجی و نیز تداوم رشد اقتصادی دارد. بانک جهانی مجموعه ای از مقررات موثر بر ۱۰ مرحله از حیات کسب و کار را اندازه گیری نموده که بر اساس این ده مرحله در آخرین گزارش سالیانه انتشار یافته از سوی بانک جهانی در سال ۲۰۱۵، ایران از لحاظ سهولت کسب و کار رتبه ۱۱۸ را میان ۱۸۷ کشور کسب نموده است.

مقایسه رتبه ایران در شاخص‌های مذکور حکایت از جایگاه نامناسب ایران در محیط کسب و کار بین المللی دارد. بنابر این مسلم است که کسب و کار در استان تهران که سهم آن از نظر تعداد کارگاه‌ها، ارزش افزوده و شاغلین قابل ملاحظه بوده و به واسطه موقعیت سیاسی و اداری و نیز تمرکز بیشتر فعالیت‌های سیاسی، اداری، مالی، تجاری و صنعتی در آن، نوعی تهدید جدی برای دستیابی به رشدی بالاتر محسوب خواهد شد. ضعیف ترین رتبه های ایران در شاخص‌های کسب و کار که می توان در خصوص استان نیز ذکر نمود مربوط به کسب مجوزهای ساخت و ساز، حمایت از سرمایه گذاران، استخدام کارگران و ثبت املاک است که بیشترین دلیل ضعف در شاخص‌های مذکور هزینه‌های بالای اداری و بوروکراسی زائد است که می توان با بهبود رویه‌های اداری، ایجاد ساختار نهادی مستحکم برای تضمین حقوق مالکیت، کنترل فساد، حمایت‌های قانونی کارگران، کاهش هزینه‌های اخراج، بهبود شاخص سهولت دادخواهی سهامدار، از برخی مشکلات کاست و به شاخص‌هایی بهتر دست یافت.

۴-۳- مخاطرات اقتصادی

برای بررسی مخاطرات اقتصادی می توان به مواردی همچون بی ثباتی اقتصاد کلان، ناتوانی در رقابت در بازارهای داخلی و خارجی، جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی، نارسایی زیرساخت‌های اقتصادی و محیط کسب و کار پرداخت. در زمینه بی ثباتی اقتصاد کلان باید اذعان نمود که عوامل گوناگونی سبب این بی ثباتی می‌گردند، اما از میان آنها به سه عامل تورم بالا، کسری بودجه و کسری تراز پرداخت‌ها اشاره می‌شود.

باید اذعان نمود تورم بالادر ایران پدیده ای پولی است که به دنبال سیاست‌های مالی انبساطی دولت و تبعیت بانک مرکزی از تصمیمات بودجه‌ای دولت بوجود می آید. لذا برای مبارزه با تورم دو رقمی و مزمن باید تجدید نظر اساسی در سیاست‌های مالی و پولی بوجود آید که به دلیل افزایش نقدینگی ناشی از بی‌انضباطی مالی دولت و تبعیت سیاست‌های پولی از سیاست‌های مالی، نوسان‌های شدید قیمت نفت در بازارهای جهانی مسبب شوک‌های مثبت و منفی فراوانی می شوند. همچنین تغییرات نظام ارزی و نرخ ارز، چالشی همیشگی بوده است.

در مجموع می‌توان اظهار داشت که تورم بالا در حضور کنترل قیمت انرژی، کالاهای اساسی، نرخ سود بانکی و نرخ اسمی ارز می‌تواند منشاء رواج رانت جویی و فعالیت‌های مستقیماً غیر مولد، از دست رفتن انگیزه برای سرمایه گذاری صنعتی، نوآوری در تولید و کاهش هزینه‌ها و ورود به بازارهایی که در آنها رقابت شدیدی حکم فرماست و نهایتاً وقفه در صنعتی شدن کشور گردد. همچنین برای دستیابی به رشد پایدار، با حفظ توان رقابت پذیری و مشارکت فعال در تقسیم کار جهانی، نیاز به مهار تورم است که متأسفانه یکی از مهم ترین تهدیدات کشور و نیز استان محسوب می گردد. کسری بودجه و مازاد تراز پرداخت‌ها (به جای کسری تراز پرداخت‌ها) هردو مخاطراتی جدی در سطح ملی و استانی محسوب می شوند، زیرا در ارتباط با کسری بودجه بدون احتساب نفت در بیشتر سال‌ها ما همواره از کسری بودجه رنج برده ایم و مازاد تراز پرداخت‌ها نیز در صورتی که وجود داشته است به دلیل گرایش افراطی دولت به برداشت از حساب ذخیره ارزی به منظور تأمین مالی کسری بودجه و رجوع دولت به بانک مرکزی برای تبدیل درآمدهای ارزی به ریال، تنها بر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی افزوده و با در جریان قرار گرفتن پول پرقدرت شده به تورم شتابان دامن زده است.

پایین بودن توان رقابتی فعالیت‌های صنعتی استان در مقایسه با کل کشور یکی از مخاطرات اقتصادی پیش رو است که می توان آن را از طریق

شاخص مزیت آشکار شده (RCA) محاسبه نمود. این تهدید وقتی جدی تر می‌شود که پای رقبای خارجی نیز به میان بیاید.

جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در استان نیز حاکی از کمبود سرمایه گذاری به دلیل نیاز مبرم به ایجاد اشتغال و تسریع رشد اقتصادی ونیز به دلیل آنکه سرمایه گذاری مستقیم خارجی یکی از راه های پر کردن شکاف تکنولوژیک است، می باشد که خود تهدیدی جدی برای استان محسوب خواهد شد.

۴-۴- مخاطرات تولید

مخاطرات تولید به طور کلی تغییر در قیمت انرژی و مواد اولیه، دسترسی به منابع تولید (شامل نیروی کار، سرمایه، مواد اولیه و مواد واسطه ای) و اعتصابات را در بر می گیرند.

در زمینه تغییر در قیمت انرژی و مواد اولیه باید اظهار داشت، به دلیل آن که در اقتصاد ایران بطور پیوسته بر فاصله قیمت–های داخلی انرژی با قیمت‌های خارجی آن افزوده می گردد، نوعی شکاف پدید می آید که خود تهدیدی جدی برای اقتصاد ملی است. بدین ترتیب دو بحث مطرح می شود. هدفمند کردن یارانه ها و افزایش قیمت حامل‌های انرژی. مسأله اینجاست که از یک سو مجموع یارانه‌های مستقیم و غیر مستقیم کشور به حدود ۳۰ درصد یا یک سوم تولید ناخالص داخلی کشور رسیده، که نزدیک به ۲۶ درصد آن مربوط به بخش انرژی است. از سوی دیگر مقایسه قیمتهای خرده فروشی محصولات پالایش یافته در برخی از کشورهای عضو اپک نشان می دهد که قیمت‌های خرده فروشی کالاهای پالایش یافته در ایران در مقایسه با این کشورها مثلاً کشور امارات بسیار پایین می باشد.

افزایش سطح عمومی قیمت‌ها یکی از آثار مهم تجدید نظر در قیمت حامل‌های انرژی است. این افزایش ابتدا و بیشتر از همه مستقیماً روی بخش هایی از اقتصاد تاثیر می گذارد که انرژی بر هستند و سپس ظرف دو تا سه سال شاهد آثار غیر مستقیم افزایش قیمت بر سایر بخش‌های اقتصاد خواهیم بود و چون یارانه پنهان انرژی نزدیک به یک پنجم تولید ناخالص کشور را دارا می باشد اثر افزایش یکباره قیمت حامل‌های انرژی به سطح قیمت‌های جهانی، با توجه به سهم بالای یارانه‌ها در حامل‌های انرژی، بر سطح عمومی قیمتها شدید خواهد بود. بنابر این اصلاح قیمت انرژی

بدون در نظر گرفتن آثار مذکور، اگر به شکل حذف تدریجی و همراه با کمک‌های مالی دولت و ارائه کمک‌های فنی برای بهینه سازی مصرف انرژی انجام نشود می تواند تهدیدی جدی برای اقتصاد کشور محسوب شود.

در ارتباط با منابع تولیدی به ویژه نیروی کار می بایست اذعان داشت با توجه به جمعیت شاغل در کشور میزان با سوادی در حد مطلوبی قرار دارد اما معضل بزرگ ایران در میزان بیسوادی نیروی کار نیست، بلکه مشکل اینجاست که به تعداد افراد باسواد آماده به کار فرصتهای شغلی وجود ندارد. به عبارتی بخش عظیمی از سرمایه کشور تحت عنوان سرمایه انسانی که می تواند به سرمایه اجتماعی تبدیل گردد، بلااستفاده باقی مانده است و ادامه این روند تا جایی که افراد مهارت‌ها و توانایی‌هایشان را از دست بدهند و نیز دچار یاس در ورود به عرصه کار گردند تهدید بزرگی را برای کشور در بر خواهد داشت، خاصه آنکه نرخ مشارکت نیز در کشور پایین و نرخ بیکاری زیاد است. این مشکل در استان تهران مسلماً تهدیدی جدی محسوب می شود چرا که درصد بالایی از جمعیت آن جوان و دارای تحصیلات عالی هستند اما متاسفانه فرصت‌های شغلی یا وجود نداشته یا متناسب با مهارت‌های افراد نمی باشد

بازار سرمایه در بر گیرنده بازار بورس و واسطه های مالی است که خدماتی همچون فعالیت های موسسات بانکی، بیمه، بورس اوراق بهادار تهران، صندوق های قرض الحسنه و سایر موسسات مالی را در بر می گیرد. استان تهران به عنوان مرکز مالی در کشور از مشکلات بسیاری رنج می برد. در مورد بازار سرمایه می توان به فعالیت‌های بورس پرداخت. طبق نتایج تحقیق بورس در کشور نسبت به بورسهای اوراق بهادار جهان به سمت عقب ماندگی و کاهش در ارزش بازار بورس حرکت نموده که با توجه بورس تهران این خود به منزله تهدیدی جدی در مسیر تامین مالی سرمایه گذاری است. در مورد واسطه گران مالی همچون بانکها نیز می توان گفت سیاست های پولی و اعتباری انبساطی در چند سال اخیر و افزایش مداخلات دولت در اعطای تسهیلات بانکی به طرح های زود بازده تولیدی و تسهیلات مسکن، موجب بروز مشکلات کمبود منابع برای اغلب بانک ها شده است. کنترل و کاهش نرخ سود تسهیلات اعطایی نیز موجب زیان مالی بانک ها گردیده است. از جمله تهدیدات مهم در خدمات واسطه گری های مالی عبارتند از:

- افزایش مطالبات معوق سیستم بانکی.

- اعطای وام‌های تکلیفی دولت توسط سیستم بانکی.
- گسترش شرکت‌های سرمایه‌گذاری بانکی بدلیل فرار از بار مقررات.
- کاهش اعتماد افراد حقیقی و حقوقی به شرکت‌های بیمه‌ای.
- استفاده از روش های غیر قانونی به منظور بهره‌مندی از خدمات بیمه‌ای به دلیل بوروکراسی حاکم.
- افزایش بدهی بانک ها به بانک مرکزی و اثرات تورمی آن.
- کاهش حاشیه سود بانک ها به دلیل کنترل نرخ سود تسهیلات بانکی.

در مورد مواد اولیه با توجه به وضعیت کشاورزی و معادن می توان اذعان داشت که بررسی اراضی کشاورزی در استان تهران نشان می دهد، اراضی کشاورزی در این استان در دهه های اخیر گذشته با روند کاهشی مواجه بوده وانتظار می رود که به تدریج بر شتاب این روند افزوده شود. با ادامه روند مذکور نمی توان امید داشت که در آینده، تولیدات کشاورزی در استان تهران از وضعیت مطلوبی برخوردار باشند زیرا از طرفی نمی توان تولید محصول در سطح زیر کشت را افزایش داد و مدام با روند نزولی وسعت اراضی کشاورزی در استان مواجه خواهیم شد و از طرف دیگر که سهم تولیدات کشاورزی استان تهران از تولید کل کشور روز به روز کاسته شود به طوری که مجبور باشیم به تولید کشاورزی در سایر استان‌ها روی آوریم. عدم چاره اندیشی در این زمینه نیز نوعی تهدید اقتصادی برای استان محسوب می گردد.

وضعیت معادن استان تهران نیز حاکی از آن است که بجز تولیدات مصالح ساختمانی وضعیت معادن استان در ارتباط با سایر معادن از جمله مواد معدنی فلزی و غیر فلزی به گونه ای است که در تولید آنها دچار نوعی فقر می باشد. خاصه آنکه در بخش تولید مصالح ساختمانی نیز علیرغم توانمندی، استان دارای مزیت قابل ملاحظه ای نمی باشد. اگر چنین باشد تنها می توان به معادن سایر استان‌ها تکیه نمود و این خود به منزله تهدید می باشد.

در زمینه اعتصابات خوشبختانه عاملی برای تهدید محسوب شدن آن در استان وجود ندارد که دلیل آن فقدان وجود تشکل‌های کارگری مستقل و قدرتمند با اعضای زیاد و روند رو به افزایش دستمزدها در سال‌های اخیر بوده است.

۴-۵-مخاطرات تکنولوژیک

بررسی جایگاه اقتصاد دانش بنیان کشور طبق شاخص های بانک جهانی در سال ۲۰۱۳ نشان می دهد رتبه ایران ۹۴ در میان ۱۴۴ کشور است. همچنین به لحاظ ظرفیت جذب تکنولوژی، اگرچه وضعیت تکنولوژی و زیر ساخت‌های مربوط به آن در سطح استان تهران نسبت به سایر استانهای کشور از وضع مطلوب‌تری برخوردار می باشد، اما این وضعیت در مقایسه با کشور های دیگر و رقبای خارجی نشانگر آن است که یک شکاف تکنولوژیکی میان فعالیت‌های اقتصادی استان با رقبای خارجی خود وجود دارد.

به عبارت دیگر می توان چنین اذعان داشت که برخلاف ادعای موجود، وضعیت فعلی فناوری در سطح کشور و استان تهران چندان مطلوب نیست. این وضعیت به گونه ایست که علاوه بر نارسایی در زیرساخت های لازم جهت ارتقاء سطح فناوری، ظرفیت های جذب فناوری نیز دچار ضعف بوده و کارکرد مناسب را ندارند. علاوه بر این وضعیت تجاری کشور و میزان جذب سرمایه گذاری خارجی به دلیل مناقشات بین المللی موجود نتوانسته است کمک چندانی به ارتقاء سطح فناوری و جذب آن نماید. این دو عامل اخیر از جمله عوامل موثر بر روند فرآیند انتقال فناوری می باشند.

هم چنین پیشرفت های ایران در زمینه های دولت الکترونیک، بانکداری الکترونیک و تجارت الکترونیک کُند بوده و با توجه به روند آماده سازی زیرساخت‌های مربوطه، انتظار نمی رود در آینده نزدیک شکاف فناوری موجود در این زمینه ها از بین برود. با توجه به روند فناوری های نوین فوق در ایران از یک طرف شاهد یک شکاف فناورانه در این حوزه های با کشورهای برتر در فناوری های نوین هستیم، به نحوی که حتی سهم ایران از مقالات علمی ارائه شده ناچیز می باشد و از طرف دیگر با توجه به سرمایه گذاری های محدود صورت گرفته چه در بخش خصوصی و چه دولتی، در عمل تقریباً هیچ محصولی با چنین فناوری های در ایران تجاری نشده است.

یکی از مشکلات پیش روی توسعه فناوری های نوین در آینده در سطح ملی و استانی فقدان فرآیند تجاری شدن محصولات فناوری های نوین است. این نقطه ضعف به دلایل عمده‌ای همچون ظرفیت پایین قبول ریسک، هزینه های بالا، عدم وجود حمایت دولتی، عدم حمایت از حقوق مالکیت معنوی و... استمرار یافته است.

بررسی وضعیت فناوری در صنعت استان تهران با استفاده از اطلاعات بدست آمده از پرسشنامه موقعیت مکانی و تکنولوژی صنعتی نشانگر وجود شکاف فناورانه بین صنایع استان با رقبای خارجی است، اما صنعتگران استان در مقایسه با رقبای داخلی از منظر فناوری وضعیت قابل قبولی دارند.

۴-۶- مخاطرات زیست محیطی

استان تهران از شرایط ویژه ای در بین استانهای کشور برخوردار است. چون این استان حدود یک پنجم جمعیت کشور را در خود جای داده است و تمرکز چنین جمعیتی نیازمند اتخاذ تدابیر ویژه خصوصاً در ارتباط با مسایل زیست محیطی می باشد. از آنجا که « زمان پاسخ و عکس العمل» به مسایل زیست محیطی نسبت به مسایل اقتصادی اجتماعی طولانی تر می باشد، شاید کمتر توجه عموم را به خود جلب کرده است .از طرف دیگر استان تهران مرکز سیاسی کشور است. این مسأله خود الزامات خاصی را بویژه در ارتباط با پایداری و تناسب بهره برداری از محیط طبیعی می طلبد، زیرا در غیر این صورت پدیدآورنده مشکلات بسیاری است که به منزله تهدیدی جدی برای استان تلقی خواهند شد.

۴-۶-۱- مخاطرات مربوط به آب

استان تهران استانی است که از نظر منابع آب و ویژگی‌های آن از تفاوت های مکانی آشکاری برخوردار است .بنابراین پیاده سازی الگو و شرایط ثابت و پایدار برای همه مناطق آن صحیح نخواهد بود .وجود این تفاوت های جغرافیائی در پهنه های استان باعث شکل گیری چشم اندازهای متفاوت جغرافیائی از نظر ویژگی های پوشش گیاهی، زراعت و باغبانی و الگوهای استقرار سکونتگاهها گردیده است .

استان تهران در معرض انواع تهدیدات منابع آب از جمله قلت یا کمی بارش های جمع و بالطبع جریان‌های سطحی وزیرزمینی، نوسانات بارش های جوی و بالطبع نوسان جریان های سطحی و زیرزمینی و آلودگی آبهای سطحی و زیرزمینی قرار دارد که در قسمت‌های مختلف استان از شدت و ضعف های متفاوتی برخوردار است .هر چند که این عوامل جزو تهدیدات منابع آب محسوب می شوند ولی با اعمال تمهیدات لازم می‌توان از شدت عوامل مزبور کاست و آنها را مدیریت نمود.

توزیع جغرافیائی تهدیدات سیل در بخش‌های جنوبی استان بیشتر قابل ملاحظه است . آلودگی رودخانه ها و همچنین شور شدن آنها در قسمت های انتهایی یا مصب آنها از شدت بیشتری برخوردار می باشد که همگی در قسمت های جنوبی در مجاورت دریاچه نمک قرار گرفته اند. با توجه به اینکه عمده جمعیت در بخش های مرکزی استان استقرار یافته اند لذا تهدیدات فوق الذکر آثار مستقیمی را روی این سکونتگاه ها ندارند ولی

در عین حال اثرات غیر مستقیم آنها بر توز یع جغرافیایی سکونتگاهها و شیوه زندگی انسانها قابل ملاحظه است. بنابراین از شمال به جنوب و از غرب به شرق بر شدت تهدیدات منابع آب افزوده شده و این تهدیدات اثر خود را در شکل یابی فضای زیست نمایان می سازند.

۴-۶-۲- مخاطرات مربوط به ظرفیت تحمل محیطی یا ظرفیت برد

ظرفیت برد یا تحمل محیطی حداکثر جمعیت قابل پذیرش بصورت مستمر توسط یک اکوسیستم می باشد. اصولاً توسعه پایدار مفهومی است که هدف اصلی آن ایجاد هماهنگی بین اقتصاد و محیط زیست است.

نتایج مربوط به برآورد ظرفیت برد از نظر سه عامل مهم مورد بررسی شامل تراکم جمعیت، سرانه اراضی کشاورزی و مصرف آب با لحاظ کردن وضعیت فعلی و توان اکولوژیک اراضی نشان می دهد که در سطح استان اول آب و سپس سرانه اراضی کشاورزی مهمترین عوامل محدودکننده ظرفیت برای توسعه هستند. به طوری که جمعیت موجود به ترتیب ۶ برابر و ۵ برابر آب و اراضی سرانه مورد نیاز در استان است. پائین بودن نسبت جمعیت به ظرفیت برد از نظر تراکم جمعیت بخصوص در وضعیت مبتنی بر توان اکولوژیک نشان می دهد که از نظر فضای فیزیکی محدودیت چندانی برای توسعه در استان نیست. این وضعیت در صورت بی توجهی به سایر محدودیتها و منابع مورد نیاز بخصوص آب و اراضی کشاورزی و ضرورت تخصیص آب به اراضی کشاورزی می تواند بسیار خطرناک باشد.

۴-۶-۳- مخاطرات مربوط به تخریب منابع طبیعی و محیط زیست

از منظر اکولوژیک، اکوسیستم ها با محیط رابطه تنگانگی دارند و با توجه به حدود برد باری و ظرفیت خود به فشارهای محیط عکس العمل نشان می دهند. چنانچه شدت فشارها و استفاده از منابع محیط در حدود ظرفیت و بردباری اکوسیستم باشد امکان بازسازی و ترمیم وجود دارد. در نقطه مقابل چنانچه استفاده از امکانات و تولیدات اکوسیستم غیر اصولی و بی رویه و بیش از ظرفیت باشد نه تنها امکان ترمیم و بازسازی وجود نخواهد داشت بلکه کارکرد و تولید طبیعی اکوسیستم مختل شده و تخریب خواهد شد.

به طور کلی تهدیدات مربوط به منابع طبیعی را می توان به صورت زیر بر شمرد:

- چرای بیش از ظرفیت‌های موجود در مراتع
- تغییر کاربری در اراضی مناسب کشاورزی و تخریب پوشش گیاهی طبیعی
- بالا بودن فرسایش آبی و بادی در استان در اثر استفاده غیر اصولی از اراضی و منابع طبیعی و نبود برنامه های اصلاحی
- استفاده شدید از آب‌های سطحی و زیرزمینی و پائین رفتن سطح آب زیرزمینی
- افزایش خطرات و تلفات ناشی از سیل در اثر عدم رعایت حریم رود خانه ها و ساخت و ساز در نواحی سیلخیز
- شور شدن آب و توسعه بیابان در اثر تخریب پوشش گیاهی و پائین رفتن سطح آب زیرزمینی
- افزایش خطرات زمین لغزه در اثر ساخت و ساز و تخریب پوشش گیاهی در اراضی شیب دار
- استمرار تخریب و بی توجهی به قوانین حفاظت منابع طبیعی
- تهدیدات مربوط به محیط زیست عبارتند از:
  - تخلیه غیر اصولی انواع پساب‌ها و پسماندهای کشاورزی، شهری و صنعتی به محیط
  - استفاده بی رویه از کودها و سموم در مزارع کشاورزی و باغات
  - تراکم جمعیت و افزایش میزان آلودگی در نواحی شهری
  - تغییر کاربری و تخریب پوشش گیاهی
  - افزایش خطرات و تلفات ناشی از سیل در اثر عدم رعایت حریم رودخانه ها و ساخت و ساز در نواحی سیل خیز
  - شور شدن آب و توسعه بیابان در اثر تخریب پوشش گیاهی و پائین رفتن سطح آب زیرزمینی
  - بالا بودن خطر زلزله و خسارات ناشی از آن بخاطر ساخت و ساز بدون رعایت استانداردهای لازم در نواحی پرخطر و آسیب‌پذیر از نظر زلزله

- آلوده شدن هوا، آب و خاک در اثر توسعه بی رویه نواحی مسکونی – صنعتی، شبکه های حمل و نقل، صنایع و فعالیت ها
- آلوده شدن و بالا آمدن سطح آب زیرزمینی در نواحی جنوب تهران در اثر نفوذ فاضلاب ها و پساب‌های مختلف و افزایش خطر روانگرایی در اثر زلزله
- افزایش گازهای گلخانه ای

۴-۶-۴- مخاطرات مربوط به خشکسالی

استان تهران بخصوص شهر تهران از لحاظ تأمین آب وابستگی بیشتری به حوضه های بالا دست و حتی استان های همجوار پیدا کرده است. از طرفی شرایط دمایی حاکم بر نواحی جنوب استان و همجواری با شهر تهران سبب افزایش گرایش الگوی کشت به سمت تولید محصولاتی مانند سبزیجات و صیفی جات شده است که نیاز آبی نسبتاً بالایی دارند.

از طرف دیگر، محدودیت های محیطی مهمی در استان وجود دارند. نیمه شمالی استان بدلیل نا مناسب بودن شرایط توپوگرافیک امکان سکونت بسیار کمی دارند و مناطق جنوبی استان نیز بدلیل کمبود منابع آب و برخورداری از کیفیت نامناسب آبهای موجود وهمینطور خشکی و شوره زاری امکان محدودی برای سکونت دارند. در نتیجه قسمت اعظم جمعیت ساکن استان روی یک نوار شرقی غربی و بر روی دشت‌های کوهپایه ای البرز متمرکز شده اند. با توجه به مسئله خشکسالی باید اذعان نمودکه وقوع خشکسالی در استان تهران به عنوان یک واقعیت و جزئی از طبیعت اقلیم این منطقه غیر قابل اجتناب است. مقدار بارش موجود برای ادامه حیات انواع زیادی از گونه های گیاهی در حد آستانه حداقل محسوب می شود. در نتیجه کاهش مختصر در میزان بارش یا خشکسالی گاهی سبب توقف حیات گونه های مذکور شده و می تواند به کاهش و حتی نابودی آنها منجر شود.

بررسی های انجام شده نشان می دهند که تعداد سال‌های خشک در اغلب مناطق استان بیشتراز سال‌های مرطوب بوده و بارندگی نوسان زیادی نسبت به میانگین نشان می دهد. این واقعیت بدین معناست که آمار و ارقامی که بعنوان میانگین بارش یا آبدهی محاسبه و بیان می شوند با واقعیت فاصله زیادی دارند. به عبارت دیگر درصد سال‌هایی که امکان دریافت بارش در آنها کمتر از میانگین است، بیش از تعداد سال‌هایی است که امکان

بارش بیش از میانگین دارند. به تعبیر دیگر فراوانی سال‌های خشک بیش از سال‌های مرطوب است و دوره بازگشت خشکسالی‌های استان بطور متوسط کمتر از دو سال می باشد. بدین ترتیب خطر خشکسالی با توجه به طبیعت اقلیمی و محدودیت های محیطی استان تهران یکی از تهدیدات مهم برای توسعه استان می باشد که آثار مخرب آن در بخش هایی همچون کشاورزی بیشتر نمایان خواهد شد.

۴-۶-۵- مخاطرات مربوط به وضعیت بهره برداری و عدم تعادل های موجود در بهره برداری از خاک

یکی دیگر از مخاطرات زیست محیطی استان این است که در بهره برداری از اراضی استان توانها و محدودیتهای طبیعی خاک استان چندان مورد توجه قرار نگرفته و آثار بهره برداری نا متعادل از خاک در سرتاسر استان مشاهده می شود. اگر چه مسائل و ویژگی‌های ظاهری بهره برداری بی رویه از خاک در نواحی کوهستانی، مرکزی و جنوبی استان متفاوت است ولی همه آنها از نظر علل بوجود آورنده و پی آمدها وضعیت تقریبا مشابهی دارند. همه مسائل فوق به خاطر بی توجهی به قابلیت‌های محیط و توانها و محدودیتهای خاک بوجود می آیند. توان محیط را کاهش می دهند. فرسایش را تشدید می کنند و بیابان‌ها را گسترش می دهند و در نهایت عرصه را بر خود انسان تنگ می کنند.

مدیریت و ترمیم اراضی و زیستگاه–های بخش کوهستانی بخاطر نقشهای مهم آن از نظر جاذبه های گردشگری، تنوع زیستی، تنظیم آبها، تولید علوفه و جذب CO_2 ، حفاظت کیفیت آب های مورد استفاده برای شرب و کشاورزی، کنترل رسوبهای ورودی به پشت سدهاو... از اولویت زیادی برخوردار است. حفاظت پوشش گیاهی، کنترل و مدیریت فرآیند تبدیل اراضی سبز به اراضی ساخته شده و محدود سازی رشد اراضی ساخته شده، از مهمترین چالش‌های موجود در نواحی پائین دست بخصوص نواحی مرکزی استان می باشد. مهمترین عوامل موثر در تخریب خاک بشرح زیر می باشند:

- فعالیت‌های کشاورزی (مدیریت نا کار آمد اراضی کشاورزی)
- حذف پوشش گیاهی طبیعی: تبدیل اراضی مرتع به زراعت یا جاده سازی
- بهره برداری بی رویه از پوشش گیاهی (به عنوان مثال برداشت هیزم از جنگل‌ها و بیشه زارها)
- چرای بی رویه
- فعالیت‌های صنعتی: توسعه شهرها، جاده سازی و غیره.

۴-۶-۶- مخاطرات اقلیمی

به علت وضعیت ویژه استان از نظر تراکم جمعیت، در بررسی عوامل اقلیمی در استان آلودگی هوا و به خصوص اثر گذاری جریان باد بر کیفیت هوای شهرهای استان اهمیت زیادی دارد. تراکم بیش از حد جمعیت و فعالیت‌ها در فضاهای محدود و حساس نقش مهم و اصلی در آلودگی هوا را ایفا می کند. به علت استقرار جمعیتی زیاد در فضای محدود، همراه با استقرار بی رویه صنایع، شهر تهران بحرانی ترین مکان استان از نظر انواع آلودگی های محیط زیست بخصوص آلودگی هوا محسوب می شود. تجزیه و تحلیل وضعیت و مشکلات مطرح در این شهر، می تواند درسها و نکات آموزشی زیادی برای اصلاح و کارآمدسازی الگوهای توسعه در سایر شهرهای استان و کشور باشد. به خصوص اینکه شهر کرج و سایر شهرهای اقماری تهران نیز با سرعت زیاد و تقریباً بی رویه در حال بزرگ شدن می باشند.

به علت غربی بودن جریان باد غالب و استقرار بخش مهمی از صنایع استان در غرب شهر تهران، غالب آلودگی‌های ناشی از صنایع مستقر در غرب تهران به سمت مرکز شهر فوق رانده می شوند. کوههای واقع در شمال و شمال شرق شهر تهران مانع خروج آلودگی‌ها از طریق جریان بادها می شوند. در نتیجه هوای نواحی مرکزی شهر به خاطر انباشته شدن آلودگیهای ناشی از خودروها، انواع دودکشها و سایر منابع با آلودگی‌های انتقالی از حومه آلوده تر می شوند و آلودگی آن بیش از پیش افزایش می یابد. به طوری که در اغلب مواقع سال، حداقل از نظر یکی از آلاینده های مهم یعنی منواکسید کربن، دی اکسید گوگرد، هواویزها و دی اکسید ازت هوای تهران با آلودگی‌های جدی همراه است. از طرف دیگر بالا بودن دمای هوا در مرکز شهر و تشکیل جزایر حرارتی در آن باعث ایجاد بادهای محلی از حومه به طرف مرکز شهر می شود. با انتقال آلودگی‌های موجود در حومه شهر به سمت مرکز شهر توسط این بادها، وضعیت آلودگی در مرکز شهر بطرز خطرناکی افزایش می یابد. در حالی که توجه به جریان باد غالب، ویژگی‌های محیطی و محل استقرار فعلی و آتی سکونتگاه‌ها در مکان یابی صنایع به میزان زیادی می تواند از این مشکلات جلوگیری نماید.

۴-۶-۷- مخاطرات زمین شناختی

زمین لرزه مهمترین تهدید زمین شناختی در استان تهران می باشد. این عامل با توجه به تراکم و نوع گسل‌های موجود در استان (مخصوصاً در

محدوده شهری تهران) و با در نظر گرفتن اینکه بررسی دوره بازگشت زلزله در استان حاکی از قریب‌الوقوع بودن آن است از درجه اهمیت فوق‌العاده بالایی برخوردار است و سایر تهدیدات احتمالی از جمله آتشفشان دماوند را تحت الشعاع قرار داده است. لذا خطر زلزله در استان بسیار جدی است و مناطق جمعیتی مهم به خصوص شهر تهران پرجمعیت‌ترین شهر کشور را تهدید می‌کند. بررسی توزیع شهرستان‌ها در طبقات مختلف فاصله از گسل‌ها نیز نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از مراکز جمعیتی استان در نواحی نزدیک به گسل‌ها مستقر شده‌اند.

با توجه به مناسب بودن شرایط طبیعی و مصنوعی، حرکات توده‌ای نیز از مهم ترین تهدیدات مطرح در استان محسوب می‌شود. این حرکات به جز مواقعی که با زلزله همراه باشند و مناطق وسیعی را تحت تاثیر قرار دهند اغلب مواقع در مقیاس‌های محلی خطرات جدی ایجاد می‌کنند. شهرها و مناطق روستایی واقع در نواحی شمالی استان بیش از سایر نواحی در معرض خطر زمین لغزه هستند. افزایش بیش از حد رطوبت و کاهش پوشش طبیعی بر سرعت و شدت حرکات توده ای می‌افزاید (علی محمدی، ۱۳۸۷).

در انتهای این قسمت به منظور جمع‌بندی تهدیدات توسعه استان، تهدیدات اقتصادی و زیست محیطی استان در قالب جداول زیر به همراه مهمترین پیامدهای ناشی از این تهدیدات بطور خلاصه ارائه می‌شود:

جدول (۲۸): تهدیدات اقتصادی استان تهران

ردیف	عامل مورد بررسی	شاخص	تحلیل وضعیت تهدید
۱	مخاطرات حکمرانی	شاخص‌های بانک جهانی سال‌های ۲۰۱۲-۱۹۹۶	وضعیت نامطلوب در تمامی شاخص‌ها فقدان پاسخگویی ناکارآمدی دستگاه قضایی قوانین و مقررات دست و پاگیر

ردیف	عامل مورد بررسی	شاخص	تحلیل وضعیت تهدید
۲	مخاطرات کسب و کار	شاخص های بانک جهانی سال ۲۰۱۵	جایگاه نامناسب از لحاظ شاخص های کسب و کار رتبه ۱۱۸ در میان ۱۸۷ کشور ضعف در کسب مجوزهای ساخت و ساز و... به دلیل هزینه اداری و بوروکراسی
۳	مخاطرات اقتصادی	تورم، کسری بودجه دولت، شاخص مزیت آشکار شده برای سنجش توان رقابت	بی ثباتی اقتصاد کلان ناتوانی رقابت در بازارهای داخلی و خارجی ضعف جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی نارسایی زیرساختهای اقتصادی
۴	مخاطرات تولید	شاخص قیمت انرژی و مواد اولیه، میزان اشتغال	افزایش قیمت حاملهای انرژی عدم وجود فرصت برای استفاده از نیروی کار تحصیلکرده ضعف بازار سرمایه
۵	مخاطرات تکنولوژیک	شاخص های بانک جهانی (KEI) در سال ۲۰۱۳	وجود شکاف تکنولوژیک در مقایسه رقبای خارجی نامناسب بودن وضعیت فعلی فناوری ضعف در گسترش دولت الکترونیک، تجرا الکترونیک و.. فرآیند بسیار ضعیف تجاری سازی محصولات با فناوری پیشرفته رتبه ۹۴ در میان ۱۴۴ کشور به لحاظ شاخص های اقتصاد دانش بنیان

جدول (۲۹): تهدیدات زیست محیطی استان تهران

ردیف	مخاطرات زیست محیطی	شاخص	تحلیل وضعیت تهدید
۱	مخاطرات مربوط به آب		کمی بارش و بالطبع جریانهای سطحی و زیر زمینی و نوسانات آن توزیع قابل ملاحظه تهدیدات سیل در جنوب استان آلودگی رودخانه ها
۲	مخاطرات مربوط به ظرفیت تحمل محیطی یا ظرفیت برد	تراکم جمعیت، سرانه اراضی کشاورزی	عامل اول محدود کننده توسعه آب است. عامل دوم محدود کننده توسعه سرانه اراضی کشاورزی است.
۳	مخاطرات مربوط به تخریب منابع طبیعی و محیط زیست		چرای بیش از ظرفیتهای موجود در مراتع تخریب پوشش گیاهی طبیعی بالا بودن فرسایش آبی و بادی در استان پائین رفتن سطح آب زیرزمینی تخلیه غیر اصولی انواع پسابها افزایش خطرات زمین لغزه در اثر ساخت و ساز و تخریب پوشش گیاهی در اراضی شیب دار افزایش گازهای گلخانه ای

ردیف	مخاطرات زیست محیطی	شاخص	تحلیل وضعیت تهدید
۴	مخاطرات مربوط به خشکسالی		وابستگی بیشتری به حوضه های بالا دست خشکسالی یک واقعیت و جزئی از طبیعت اقلیم این منطقه است
۵	مخاطرات مربوط به وضعیت بهره برداری و عدم تعادل های موجود در بهره برداری از خاک		بهره برداری نا متعادل از خاک فرایند تبدیل اراضی سبز به اراضی ساخته شده بهره برداری بی رویه از پوشش گیاهی توسعه شهرها، جاده سازی و غیره.
۶	مخاطرات اقلیمی		تراکم بیش از حد جمعیت و فعالیتها در فضاهای محدود آلودگی هوا در شهرهای بزرگ استان جهت باد غالباً به گونه ایست که آلودگی صنایع را به شهرها می آورد
۷	مخاطرات زمین شناختی		زمین لرزه مهمترین تهدید زمین شناختی استان است قرار گرفتن بر روی کمربند زلزله –حرکات توده ای

ب- آسیب شناسی تنگناها و امکانات توسعه زیربخش‌های استان

استان تهران در نگاه و دید کلی، استانی توسعه یافته و برخوردار قلمداد می شود. حال آنکه در بسیاری از شاخص‌های سرانه از متوسط کشوری پایین‌تر می باشد. براساس مطالعات صورت گرفته در استان تهران در قالب آمایش سرزمین و اسناد توسعه بخشی استان، برخی از مهمترین مشکلات و تنگناهای استان تهران عبارتند از:

- شبکه حمل و نقل شهرستان‌های استان و شریان‌های ارتباطی استان با نقاط پیرامونی از وضعیت نابسامانی برخوردار می باشد که این امر اجرای سریعتر متروی شهرهای حومه ای استان را ضروری تر می نماید.
- ضرورت توجه ویژه برای اجرای پروژه های دفع فاضلاب و بازیافت آب برای مصارف کشاورزی و رفع کیفیت نامناسب آب شرب و افزایش راندمان مصرف در بخش‌های مختلف.
- ناپایداری درآمدهای شهرداری‌های استان که منجر به ارائه خدمات نامناسب شهری و تمرکز و توجه شهرداران به ساخت و ساز، فروش تراکم و کمرنگ شدن ضوابط شهرسازی شده است.
- آلودگی شدید هوای شهر تهران و لزوم توجه جدی به تهیه و اجرای طرح جامع کاهش آلودگی تهران
- تراکم بالا و بیش از اندازه جمعیت و فعالیت در اکثر شهرهای استان که منجر به ترافیک سنگین،کاهش سرعت نقل و انتقال بار و مسافر و پایین آمدن کارایی و اثربخشی عمده فعالیت‌ها شده است.
- مشکلات متعدد استان مثل آلودگی شدید (آب، هوا و خاک)، ترافیک نابهنجار و فرساینده، آسیب پذیری زیاد در برابر زلزله احتمالی، کمبود چشمگیر فضاهای عمومی و خدمات شهری، کاهش آسایش و ایمنی نواحی مسکونی، پراکندگی و ناکارآمدی نواحی کار و فعالیت، ناهنجاری های فرهنگی و اجتماعی نابسامانی سیما و منظر شهری و ... تهران را دور از استاندارد مطلوب در حد یک پایتخت نگه داشته است.
- وجود پدیده مهاجرت به استان تهران(سالانه حدود ۱۰۰ هزار نفر) که باعث رشد فزاینده جمعیت استان شده است. این رویداد موجب شده است که اقدامات و توجهات صورت گرفته در بسیاری از بخشها، همواره از تقاضای خدمات اجتماعی(آموزش، بهداشت و ...) عقب تر باشد و عملاً بصورت مستمر شاهد عقب ماندگی و عدم بهبود شرایط باشیم.

- هم اکنون معضل اساسی استان تهران، فقط منحصر به شهر تهران نمی باشد. چراکه افزایش قیمت‌ها بخصوص در بخش زمین، ساختمان و مسکن، موجب سرریز جمعیت به سایر نقاط این استان، نزدیک به شهر تهران شده است. موضوعاتی از این دست موجب تقاضای شهرداری تهران برای توسعه حریم پایتخت شده و نهادهای دولتی، عمومی و خصوصی نیز تقاضاهای فراوانی برای دریافت زمین های ملی(منابع طبیعی) و یا تغییر کاربری اراضی باغی و زراعی داشته باشند.
- تحلیل وضع موجود سازمان فضایی کشور و روند گذشته آن تصویر نامطلوب و نگران کننده‌ای از توزیع جمعیت و فعالیت‌ها را نشان می دهد. ادامه روند موجود موجب تشدید عوارض نامطلوب و تشدید تمرکزها و تراکم‌های غیرقابل کنترل، حاشیه‌ای شدن بیشتر مناطق کمتر توسعه یافته استان، عوارض سوء زیست محیطی، مسائل قومی/ فرهنگی و عدم بهره برداری مطلوب از قابلیت‌ها و امکانات سرزمین را به دنبال خواهد داشت.
- تمرکز ارائه خدمات اداری، سیاسی کشور در استان؛
- نبود نظام جامع اطلاعاتی منسجم، یکپارچه و پویا از مسائل گوناگون انسانی، اجتماعی،اقتصادی، طبیعی واکولوژیکی؛
- افتراق عملکردی و عدم انسجام ساختاری نهادهای متولی مدیریت و برنامه ریزی دراستان؛
- تراکم جمعیت و فعالیت و ترافیک سنگین شهری؛
- فقدان مدیریت یکپارچه نظام سکونتگاهی و فعالیت؛
- تداخل وظایف پایتخت و استانی؛
- عدم کفایت زیرساخت های لازم برای جریان اطلاعات و ارتباطات؛
- نبود شبکه های مستحکم ارتباطی بین حوزه دانشگاه با نیازهای جامعه بویژه در بخش صنعت؛
- فقدان ارتباط ارگانیک بین مراکز پژوهشی خاص استان؛
- نوپا، تحقیقاتی و آزمایشگاهی(غیر تجاری) بودن عرصه تکنولوژی و فناوری های برتر و نوین؛
- فقدان فضای رقابتی بویژه رقابت با تولید کنندگان خارجی؛

- عدم استفاده کافی از توان کارشناسی و متخصصین
- تحریم های بین المللی و عدم انتقال فناوری و مبادلات کارشناسی از کشورهای توسعه یافته؛
- ضعف نظام حقوقی، مالکیت فکری و بهره برداری از دانش
- کافی نبودن زیرساخت‌های تجارت الکترونیکی و فناوری اطلاعات و ارتباطات؛
- استقرار بیش از یک سوم صنایع بزرگ کشور عموماً کاربر با بهره وری پایین و فاقد تکنولوژی های جدید در استان؛
- کمبود بودجه‌های پژوهشی و عدم حمایت کافی از پژوهشگران عرصهٔ فعالیت های دانش‌بنیان؛
- معضل بالای مسائل اجتماعی و اقتصادی در حاشیه شهرهای استان تهران؛
- مهاجرت فزاینده نیروی انسانی سایر استان ها به استان تهران؛
- کاهش و تخریب گسترده منابع آب، خاک و هوا و تولید آلاینده ها به دلیل بهره برداری چندین برابری از ظرفیت محیط زیست استان(ردپای اکولوژیک)
- ناتوانی سیستم اداری در اجرای قوانین، پایش و نظارت و حفاظت موثر از محیط‌زیست و منابع‌طبیعی استان؛
- ناتوانی در استفاده از ظرفیت‌های قانونی موجود برای حفاظت محیط زیست(مانند قانون منع استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران)؛
- روند روبه رشد دست‌اندازی به عرصه‌های ملی استان اعم از اراضی، مراتع و ... و تخریب این عرصه‌ها به دلایل مختلف و اختصاص این اراضی به ساخت و سازهای مختلف؛
- عدم رعایت محتوایی ضوابط محیط‌زیستی و توسعهٔ پایدار در تدوین موافقنامه‌های عمرانی، بهره‌برداری بیش از ظرفیت برد(توان اکولوژیک) در مناطق تحت مدیریت و نیز سایر عرصه‌های استان؛
- تعارض، ناهماهنگی و تناقض در قسمت‌هایی از قوانین بخش های مختلف اقتصادی در بهره برداری و حفاظت از منابع و محیط زیست؛
- تداخل وظایف بین دستگاه‌های متولی مانند سازمان مسکن و شهرسازی، محیط‌زیست، منابع طبیعی، صنایع و معادن و ... ؛
- نقصان و ضعف در نگاه قوانین به اقتصادی‌شدن و اقتصادی دیدن منابع آب، زمین، محیط زیست و توجه به واقعی شدن قیمت آن؛

- تغییرات مرزهای سیاسی استان، افزایش واحدهای سیاسی و سرزمینی(استان، شهرستان و ..)؛
- استقرار بیش از ۶۷ درصد از کارگاه های صنعتی استان تهران که دارای تکنولوژی کم و یا متوسط هستند و صنایع با تکنولوژی پیشرفته که تنها ۶ درصد از صنایع استان تهران را در بر می‌گیرند؛
- بهره وری پایین و هزینه بالای واحدهای فعال ناشی از تزاحم فعالیت ها؛
- تغییر کاربری اراضی و تبدیل اراضی زراعی و باغی به کاربری های غیر کشاورزی؛
- عدم تناسب ظرفیت زیست محیطی با جمعیت و فعالیت مستقر در استان؛
- ضعف و ناتوانی سایر استان‌ها و نواحی کشور در ایجاد فرصت‌های شغلی در بخش‌های صنعت و خدمات و ناکارآمد بودن بخش کشاورزی در جذب و نگهداشت نیروی انسانی و یا مقرون به صرفه نبودن فعالیت در بخش کشاورزی در قیاس با فعالیت در استان تهران و تشدید مهاجرت به این استان و سایر مشکلات مترتب بر آن؛
- نارسایی قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های موجود و یا سهل‌گیری و عدم اجرای صحیح آن‌ها در خصوص محدود نمودن فعالیت‌های ناسازگار با توان اکولوژیک استان و برهم‌زنندهٔ تعادل فضایی از جمله (ممنوعیت فعالیت صنعتی در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران، قانون حفاظت از محیطزیست، قانون حفظ اراضی و باغات مشجر، ضوابط استقرار صنایع) و ...؛
- عدم توجه به سند نظریهٔ پایهٔ توسعهٔ استان در راستای انتظام بخشی فضایی در استان؛
- عدم شفافیت عملکردی در محدوده و حریم شهر برخی از شهرهای استان بویژه تهران؛
- ترافیک عبوری گسترده و نظام حمل و نقل ناکارآمد؛
- تنوع عملکردی مجموعه شهری؛
- فقدان بستر قانونی در سطح کلان برای شناسایی واحد جغرافیایی مجموعه شهری بعنوان یک واحد سکونتگاهی پیوسته عملکردی؛

پس از اینکه در بالا به اهم مشکلات و تنگناهای کلان استان تهران اشاره شد، در ادامه سعی می گردد براساس مطالعات متعدد صورت گرفته در استان تهران به مهمترین تنگناها و مشکلات استان در بخش‌های و زیربخش‌های مختلف اقتصادی نیز بصورت اجمالی پرداخته شود.

بخش کشاورزی

۱. با توجه به نرخ رشد ملی و منطقه ای این بخش از رشد اندکی برخوردار می باشد.

۲. در زمینه زراعت و باغداری امکانات بسیار محدود بوده، تنگناهای زیادی وجود دارند. مهمترین تنگناهای بخش کشاورزی به ویژه در زمینه زراعت و باغداری عبارتند از: منابع محدود آب، کاهش پرشتاب اراضی و مساحت زمین‌های کشاورزی، تغییر کاربری اراضی و تبدیل آن به باغات، تخریب وسیع محیط زیست و منابع طبیعی شامل حذف پوشش گیاهی، فرسایش خاک و گسترش بیابان‌ها. همچنین باید توجه داشت که منظور از باغات در استان تهران بیشتر درختان پراکنده ای است که در فضاهای مسکونی قرار دارند و نمی توان برای این گونه درختان اصطلاح باغ را به کار برد.

۳. در ارتباط با دامداری و پرورش گل و گیاه می توان گفت اگرچه امکان توسعه دامداری وجود دارد به ویژه آنکه در استان تهران دامداری فعالیت عمده تولید کشاورزی محسوب می شود، اما گاوداری بیشتر به استان‌های مجاور از جمله قم، قزوین، ساوه و ... انتقال یافته بنابر این چنین به نظر میرسد که توسعه پرورش طیور در استان تهران عملا در آینده امکانپذیر خواهد بود.

۴. در نهایت می توان اذعان نمود که پرورش گل و گیاه در استان تهران از امکان بیشتری برخوردار می باشد. احداث گلخانه ها عمدتا در دهه اخیر صورت گرفته ولی همچنان ناکافی است و بررسی طرح های پیشنهادی برای اخذ وام در بانک کشاورزی نشان از وجود ظرفیت بالقوه فراوان برای ایجاد گلخانه های جدید در استان دارد.

معدن

۱. بررسی نرخ رشد در سطح ملی و منطقه‌ای حاکی از رشد پایین بخش معدن در سطح منطقه ای است.

۲. بررسی آمار معادن استان تهران نشانگر توانایی این استان در تولید مصالح ساختمانی و فقر موادمعدنی غنی فلزی و غیرفلزی می باشد بااین حال همچنان این بخش مغفول مانده است.

۳. استان تهران در تولید مصالح ساختمانی دارای امکانات نسبتاً مناسبی بوده اما در زمینه موادمعدنی غنی فلزی و غیرفلزی به دلیل تعطیلی معادن آن که دلایل تعطیلی این معادن نیز بیشتر بخاطر اقتصادی نبودن ادامه فعالیت (اتمام ذخیره معدنی) می باشد، از تنگنای شدیدی رنج می برد.

۴. بررسی ضریب مکانی ارزش افزوده (LQ_i ^ va) نشانگر اینست که تخصص های معدنی استان تهران به ترتیب اهمیت در فعالیت‌های ذیل خلاصه می شوند:

- سنگ آهک
- شن و ماسه
- سنگ گچ
- تالک

۵. با توجه به آنچه ذکر گردید در اسناد بالادست، رشد بخش معدن اندک در نظر گرفته شده و رشد آن را برای دوره برنامه پنجم توسعه نیز (۱۳۸۹–۱۳۹۳) معادل ۱ درصد و برای دوره ده ساله بعدی ۰/۵ درصد در نظر گرفته شده است.

بخش صنعت

همانگونه که ملاحظه می شود بخش صنعت در دهه گذشته چه در سطح ملی و چه منطقه‌ای از رشد بالایی برخوردار بوده است. استان تهران نیز با در اختیار داشتن حدود ۳۰ درصد از بخش صنعت کشور یکی از قطب‌های صنعتی کشور را تشکیل می دهد و بررسی عوامل موثر بر مکان گزینی صنایع مشتمل بر زیر ساخت‌های فیزیکی، بازارهای مصرف، دسترسی به نیروی انسانی و... نشان دهنده آن است که استان تهران از لحاظ فراهم بودن زیر ساخت‌ها و چگونگی دسترسی به آنها نسبت به سایر استان های کشور دارای مزیت مکانی مناسبی می باشد. بااین حال اهم مشکلات و تنگناهای استان در بخش صنعت به شرح زیر است:

۱. با توجه به بررسی پیمایشی صورت گرفته در خصوص سطح فناوری صنایع استان مشخص شده است که صنایع استان نسبت به رقبای داخلی از وضع مطلوبی برخوردار بوده ولی در مقایسه با رقبای خارجی شاهد یک شکاف تکنولوژیک هستیم. در کل در صنایع استان سهم صنایع با فناوری پیشرفته اندک است و اکثر صنایع استان در شهرستان تهران واقع شده اند. درکنار نقاط قوت تکنولوژی بکاررفته در صنایع بزرگ استان نظیر بیشتر و بالاتر بودن بودن میزان اطلاعات علمی و فنی، کاربرد تکنولوژی اطلاعات، کیفیت محصول تولیدی، وضعیت ماشین آلات و هزینه های تحقیق و توسعه در مقایسه با رقبای داخلی، اما نقاط ضعف آن را می توان به ترتیب زیر برشمرد:

- میزان اطلاعات علمی و فنی در مقایسه با رقبای خارجی کمتراست.
- کاربرد تکنولوژی اطلاعات در مقایسه با رقبای خارجی کمتر است.
- کیفیت محصول تولید در مقایسه با رقبای خارجی نازل تر است.
- وضعیت ماشین آلات در مقایسه با رقبای خارجی مطلوب نیست.
- هزینه های تحقیق و توسعه در مقایسه با رقبای خارجی ناچیز است.

۲. در زمینه امکانات و تنگناهای مربوط به اندازه بازار محصولات صنعتی و رشد آن می توان اذعان داشت که اگرچه بازار استان بزرگ و رشد آن سریع است، اندازه بازار ملی متوسط و رشد آن نسبتاً سریع می باشد کشورهایی مانند عراق و افغانستان بازار خوبی برابر محصولات صنعتی استان است اما بازارهای بین المللی مستلزم پیوستن به WTO، تنش زدایی و رفع کامل تحریم‌های اقتصادی است.

۳. در خصوص زیر ساخت‌های بخش صنعت نیز می توان گفت زیر ساخت‌های مورد بررسی در تحقیق حاضر شامل آب و فاضلاب، برق، فرآورده‌های نفتی و گاز، حمل و نقل (جاده ای، راه آهن و هوایی) و ارتباطات می باشند. با استفاده از اطلاعات بدست آمده از پرسشنامه خوشه‌های صنعتی و سالنامه آماری استان تهران می توان دریافت که از میان زیرساخت‌های مذکور، زیرساخت آب و فاضلاب دارای نارسایی‌هایی است و به نظر می رسد با توجه به جایگاه استان تهران از نظر جمعیتی و فعال بودن در بخش صنعت این نارسایی در استان‌های دیگر به مراتب شدیدتر باشد و وضعیت استان تهران در دسترسی به تاسیسات آب و فاضلاب خوب است. همچنین اگرچه اطلاعات بدست آمده میزان دسترسی به برق و برق رسانی را خوب ارزیابی می کنند ودسترسی به برق صنعتی مطلوب است اما با توجه به خشکسالی های رخ داده طی یکسال اخیر و قطعی برق طبق جدول زمانی در سراسر کشور ادامه روند مذکور می تواند تهدیدی برای فعالیت‌های اقتصادی استان تهران قلمداد شود. دسترسی به فرآورده–های نفتی و گاز سهل است اما با توجه به آنکه از یک سو سهم شهرهای گازرسانی شده در استان حدود ۸۳ درصد است و هنوز ۲۷ در صد از شهرها محروم از دسترسی به آن می باشند و از سوی دیگر مشکل قطعی گاز در زمستان در بسیاری از شهرها که در سال‌های اخیر به یک روند معمول تبدیل شده است، و نیز از آنجا که قطعی گاز عمدتاً صنایع را در بر می گیرد، می تواند منجر به نوعی تنگنا برای فعالیت‌های دیگر شود. البته لازم به ذکر است که قطع شدن گاز صادره به کشورهای خارجی به خصوص در زمستان غرامت‌های سنگینی را به بار می آورد. در زمینه حمل و نقل هنوز با مخاطره جدی روبرو نگردیده ایم به ویژه آنکه شبکه گسترده تر ارتباطی در استان تهران نسبت به سایر مناطق کشور، می تواند به عنوان یک مزیت موثر بر نحوه مکان گزینی فعالیت‌های صنعتی تلقی شود. دسترسی به حمل و نقل جاده ای مناسب بوده و دسترسی به حمل و نقل ریلی خوب است اما دسترسی به حمل و نقل هوایی با تنگنا مواجه است. همچنین وضعیت ارتباطات در استان تهران نشان‌دهنده آن است که سهم کارکنان در استفاده از رایانه و اینترنت در صنایع با تکنولوژی متوسط–پیشرفته نسبتاً بهتر است اما در کل این سهم در استان پایین بوده و حاکی از شکاف تکنولوژیک می باشد.

در خصوص صنایع آینده دار استان نیز می توان جدول زیر را ارائه نمود:

جدول (۳۰): صنایع آینده دار استان تهران

نام صنعت	وضعیت رشد
صنایع مواد غذایی و آشامیدنی	رشد متوسط
تولید پوشاک- عمل آوری و رنگ کردن پوست خزدار	رشد متوسط
انتشار و چاپ و تکثیر رسانه های ضبط شده	رشد بالا
تولید سایر محصولات کانی غیر فلزی	رشد متوسط
تولید محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین آلات و تجهیزات	رشد متوسط
تولید ماشین آلات اداری و حسابگر و محاسباتی	رشد بالا
تولید ماشین آلات مولد و انتقال برق و...	رشد بالا
تولید رادیو و تلویزیون و دستگاه ها و وسایل ارتباطی	رشد بالا
تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ابزار دقیق و...	رشد بالا
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر	رشد متوسط
تولید سایر وسایل نقلیه حمل و نقل	رشد متوسط
تولید مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	رشد متوسط

علاوه بر این صنایع آینده دار نوین استان عبارتند از:

- نانو تکنولوژی
- بیو تکنولوژی
- فناوری اطلاعات و ارتباطات

۴. استان تهران با توجه به شاخص ضریب سهم مکانی بیشترین تخصص را در فعالیت های تولید ماشین آلات اداری و حسابگر و محاسباتی و تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر دارد. تحلیل پیوندهای بین فعالیت های صنعتی استان به کمک جداول داده- ستانده استان نشان می دهد که فعالیت های صنعتی ماشین آلات اداری و حسابگر و محاسباتی، تولید مواد و محصولات شیمیایی و تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر دارای بیشترین پیوند با سایر فعالیت های صنعتی استان هستند. بررسی سه گروه صنایع تخصصی رو به اعتلا، رو به افول و صنایع نوظهور در استان تهران با توجه به ضریب سهم مکانی حاکی از آن است که صنایع تخصصی رو به اعتلای استان تهران عبارتند از:

- تولید پوشاک – عمل آوری و رنگ کردن پوست خزدار
- تولید ماشین آلات اداری و حسابگر و محاسباتی
- تولید ماشین آلات مولد و انتقال برق و...
- تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر
- تولید مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر

همچنین صنایع تخصصی رو به افول استان تهران عبارتند از:

- دباغی و عمل آوردن چرم و...

- تولید کاغذ و محصولات کاغذی
- انتشار و چاپ و تکثیر رسانه های ضبط شده
- تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی
- تولید محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین آلات و تجهیزات
- تولید ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر
- تولید رادیو و تلویزیون و دستگاه ها و وسایل ارتباطی
- تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ابزار دقیق و ...
- بازیافت

و بالاخره آنکه هیچکدام از زیر بخش های صنعتی استان تهران جزء صنایع نوظهور قرار نمی گیرند.

۵. اگرچه استان تهران در بخش صنعت دارای امکانات گسترده ای برای دستیابی به رشد اقتصادی بالاتر می باشد اما تحلیل SWOT فعالیت های اصلی بخش صنعت استان تهران حکایت از رقابت پذیری اندک صنایع استان تهران در مقایسه با رقبای خارجی دارد به نحوی که میزان صادرات اکثر صنایع چندان قابل توجه نیست. اکثر صنایع استان از یک طرف دچار ضعف تکنولوژیکی هستند و از طرف دیگر بهره وری نیروی کار در آنها پایین است که بخشی از آن ناشی از مازاد نیروی کار در این صنایع است. بنابر این بهبود تکنولوژیک و افزایش بهره وری در این بخش در دستیابی به نرخ رشدی بالاتر بسیار موثر خواهند بود.

۶. با توجه به نکات یاد شده در اسناد بالادست استان، رشد بخش صنعت استان در دوره برنامه پنجم ۷ درصد و در دوره دهساله بعدی ۷/۵ درصد برآورد شده است. رشد بالاتر دوره دوم در صورت تجاری شدن نتایج تحقیق و توسعه در حوزه صنایع نوین قابل تحقق خواهد بود.

بخش آب و برق و گاز

۱. رشد اقتصادی این بخش در سطح کشوری طی سالهای مورد نظر مناسب بوده اما در سطح منطقه ای ضعیف می باشد.

۲. می توان در راستای ضعف رشد اقتصادی در بخش آب استان تهران این گونه اظهار نمود که تا کنون منابع آبی در استان مهار گردیده و سد های قابل ساخت احداث شده اند. بدین ترتیب امکان وسعت بخشی در خصوص منابع آبی وجود ندارد و تنها می توان از طریق صرفه جویی به استفاده بهینه منابع آبی در این بخش کمک نمود.

۳. همچنین در خصوص تامین برق نیز امکان تاسیس تولیدات برق آبی در استان وجود ندارد. بدین ترتیب نمی توان در این بخش نیز انتظار دستیابی به رشدی بالاتر را داشت.

۴. در ارتباط با کارخانجات برق گازی و نیروگاهها می بایست اذعان نمود که استان تهران دارای نیروگاههای گازی، بخاری-گازی سیکل، بخاری و آبی در سه شهرستان ری، کرج و تهران می باشد. با وجود راندمان بهتر نیروگاهها در استان تهران ، سرانه در استان به دلیل پایین بودن سرانه ظرفیت نیروگاهها، پایین تر از متوسط کشور است. علیرغم عدم توازن نسبی در ظرفیت نصب شده نیروگاههای استان تهران از لحاظ شاخص تولید برق بر واحد سطح، این استان از دسترسی مناسبی در قیاس با کل کشور برخوردار است. با این وجود باید پذیرفت که کندی رشد قدرت نامی در تهران، در قیاس با کل کشور ممکن است درآینده باعث مشکلاتی از نظر دسترسی و پایداری سیستم گردد. در استان تهران شبکه توزیع داخلی روستاها رشد و توسعه کمتری نسبت به کل کشور دارد و رشد روستاهای برقدار شده در کل کشور بیشتر از استان تهران بوده است.

۵. در خصوص منابع گاز نیز می توان اظهار داشت استان تهران به رغم عدم برخورداری از ذخائر و منابع گاز طبیعی از نظر دسترسی به گاز در مقایسه با کل کشور مقام بالایی را به خود اختصاص داده است. استان تهران در مسیر سه خط لوله اصلی سراسری گاز قرار گرفته و در آینده نیز دو خط لوله سراسری دیگر از این استان گذر خواهند کرد. به همین دلیل مرکز عملیاتی رسید و ارسال گاز (دیسپاچینگ) در شهرستان تهران قرار داده شده است.

۶. با توجه به نکات مطروحه رشد بخش آب و برق و گاز نیز محدود به نظر رسیده و برای هر دو دوره برنامه پنجم و دوره بعدی رشد ۲ درصد در نظر گرفته شده است.

بخش ساختمان

در بخش ساختمان بررسی نرخ رشد در سطح ملی و منطقه‌ای نشان دهنده رشد متوسط این بخش می باشد. یکی از نکات مهم در این بخش آن است که بررسی های گذشته‌نگر و آینده‌نگر و میانگین سودآوری واقعی ۳۰ سال گذشته حاکی از سودآوری مناسب و قابل قبول بخش مسکن و ساختمان بوده و نشان می دهد این بخش همواره بیش از نرخ تورم سودآوری داشته و سرمایه گذاری در این بخش به منزله مصون بودن از کاهش قدرت خرید ناشی از تورم سالیانه است. اهم مشکلات این بخش بصورت خلاصه عبارتند از:

۱. استهلاک ساختمان‌های مسکونی فرسوده که با توجه به گستردگی بافت‌های فرسوده در حدود ۳۲۰۰ هکتار بافت فرسوده فقط در شهر تهران شناسایی شده است.

۲. دسترسی به اعتبارات احداث مسکن و خرید آن که در افق کوتاه مدت محدود است ولی در بلند مدت امکان گشایش آن وجود دارد.

۳. تقاضا برای ایجاد زیر ساخت‌های فیزیکی در شهرهای استان بویژه در کلانشهر تهران بالا است. اما در میان مدت احتمال گسترش راه‌های شوسه، راه آهن بین شهری و فرودگاه‌ها محدود خواهد بود.

۴. بدین ترتیب در اسناد بالادست توسعه استان، رشد بخش ساختمان متوسط رو به بالا در نظر گرفته شده، و آن را برای دوره برنامه پنجم معادل ۵/۵ درصد و در دوره دهساله بعد ۴/۵ درصد درنظر گرفته شده است.

بخش خدمات بازرگانی

منظور از این بخش همان بخش‌های بازرگانی و هتل و رستوران می باشد. نرخ رشد بخش مذکور طی دوره مورد بررسی چه در سطح ملی و چه در سطح منطقه ای متوسط رو به افزایش می باشد. خدمات بازرگانی شامل خدمات عمده فروشی، خرده فروشی و فروش و نگهداری وسایل نقلیه موتوری می‌شود.

۱. استان تهران و شهر تهران مهمترین کانون فعالیت‌های عمده فروشی کشور به شمار می آید و همواره فعالیت های واردات و صادرات به طور

عمده توسط تجار تهرانی انجام می شده است. هر چند بتدریج شاهد تمرکز زدایی بیشتر این فعالیت‌ها و توزیع متوازن تر آن در مراکز استان‌های مهم کشور بوده ایم، اما هنوز از این نظر استان تهران اهمیت دارد.

۲. در زمینه خدمات بازرگانی باید گفت سهم استان از تعداد کارگاهها نزدیک به سهم استان از جمعیت کشور است. اما به دلیل بالاتر بودن درآمد سرانه ساکنان استان قطعاً سهم استان در اشتغال و ارزش افزوده این خدمات بیشتر از سهم جمعیتی آن است.

۳. به دلیل درآمد بالاتر ساکنان استان، مالکیت خودرو در استان تهران به مراتب بالاتر از نقاط دیگر کشور است و در حدود ۴۰ درصد خانوارهای ساکن در استان خودرو سبک در اختیار داشته اند. از این گذشته خودرو سازان عمده کشور در استان تهران مستقرند. به دلایل فوق می توان نتیجه گرفت که این فعالیت نیز بیش از هر جای دیگر در استان تمرکز یافته است.

۴. هتل ها و رستوران ها در تهران از تمرکز مکانی مناسبی برخوردارند. ضریب مکانی این فعالیت در استان تهران از نظر اشتغال و ارزش افزوده ۱/۳ برآورد شده است. در سال ۱۳۹۰ سهم استان از اشتغال در خدمات هتل و رستوران کشور ۲۷/۵ درصد و سهم آن از ارزش افزوده این فعالیت‌ها ۳۲/۸ درصد گزارش شده است. بدین ترتیب در صورت تغییر نگرش دولتمردان به دنیای خارج، تعامل سازنده با کشورهای جهان و منطقه، تنش زدایی در مناسبات بین المللی و پشت سر گذاشتن محدودیت‌ها که همگی موجب رونق گردشگری خواهد شد به رشد بیشتر این بخش خواهد انجامید که، استان تهران به ویژه شهر تهران به دلیل مرکزیت سیاسی، اداری، اقتصادی و فرهنگی بیشترین بهره را از آن خواهد برد.

۵. همچنین شاخص ضریب مکانی در این بخش چه برای خدمات بازرگانی و چه هتل و رستوران بزرگتر از یک بوده که نشان دهنده تخصص استان در این بخش و تمرکز بیشتر آن در استان تهران می باشد. بنابر این وجود رشد متوسط رو به افزایش در این بخش چندان دور از انتظار نمی باشد.

۶. در بلند مدت انتظار می رود صنعت گردشگری با جذب توریسم بین المللی وسیعاً گسترش یابد. با گسترش گردشگری انتظار می رود فعالیت‌های هتلداری، رستوران و حمل و نقل هوایی به سرعت گسترش یابد.

۷. با توجه به نکات مطروحه رشد بخش خدمات بازرگانی را بالا و در دوره برنامه پنجم ۷ درصد و در دوره دهساله بعدی ۹ درصد در نظر گرفته شده است.

بخش حمل و نقل

۱. بررسی نرخ رشد بخش حمل و نقل که یکی از شاخصه های توسعه یافتگی محسوب می شود حاکی از رشد بالای این بخش در هردو سطح ملی و منطقه ای است.

۲. وضعیت حمل و نقل ریلی و جاده ای در استان مناسب است اما در خصوص ارائه خدمات حمل و نقل هوایی تنگناهایی وجود دارد. لذا امکان توسعه حمل و نقل هوایی با توجه به وجود دو فرودگاه بین المللی امام خمینی ، مهرآباد وجود دارد. در بلندمدت انتظار می رود با لغو تحریم فروش هواپیما به کشور و توسعه صنعت گردشگری صنعت حمل و نقل هوایی ایران دستخوش رشد انفجاری گردد.

۳. همچنین امکان بهبود سیستم حمل و نقل درون شهری از طریق احداث خطوط جدید مترو و سرمایه گذاری در پروژه‌های مربوط به کاهش ازدحام به رشد بیشتر این بخش کمک خواهد نمود.

۴. بدین ترتیب رشد این بخش بالا و در دوره برنامه پنجم ۷ درصد و در دوره دهساله بعدی ۹ درصد در نظر گرفته شده است.

خدمات بانکداری

۱. رشد بخش خدمات بانکداری در سطح کشور و در استان تهران نشان دهنده وضعیت مناسب آن در سطح ملی و متوسط رو به افزایش در سطح منطقه ای است.

۲. تمرکز مکانی واسطه گری های مالی در استان بسیار بالا است. بدین معنا که ضریب سهم مکانی این فعالیت ها بر حسب اشتغال در سال ۹۰، ۱/۶ و بر حسب ارزش افزوده، ۲/۶ بوده است

۳. با توجه به آن که استان تهران مرکز مالی ایران است و بیشتر دفاتر مرکزی کلیه فعالیت‌های واسطه گری مالی شامل بانک-های تخصصی، تجاری، سایر واسطه‌گری‌ها و بیمه ها در تهران متمرکزند و نیز بیشترین حجم فعالیت‌های مالی کشور در این شهر انجام می گیرد و با توجه به آن که بورس تهران را می‌توان به عنوان مهمترین و فعال‌ترین بورس کشور نام برد، انتظار افزایش نرخ رشد در این بخش به شرط کاهش تبصره‌های

تکلیفی، خصوصی سازی سیستم بانکی، حرکت تدریجی به سمت نرخ های تعادلی سود سپرده ها و تسهیلات بانکی به موازات کاهش نرخ تورم در کشور، استقلال بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار از دولت، آموزش مدیریت ریسک به موازات کاهش مداخلات دولت در اعطای اعتبارات بانکی، قانونمند کردن فعالیت های صندوق های قرض الحسنه برای سال‌های آتی کاملاً طبیعی خواهد بود.

۴. رشد این بخش نیز متوسط رو به بالا و در دوره برنامه پنجم ۶ درصد و در دوره دهساله بعدی ۷ درصد در نظر گرفته شده است.

بخش مستغلات

۱. ارزیابی این بخش حاکی از نرخ رشد متوسط و رو به افزایش آن در کشور و در سطح استان می باشد.

۲. خدمات مستغلات از سه زیر بخش واحدهای مسکونی، واحدهای غیر مسکونی و خدمات دلالان مستغلات تشکیل می شود. متوسط حدود ۲۴/۳درصد ارزش افزوده خدمات مستغلات در کشور به استان تهران اختصاص داشته است.

۳. بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در حدود۴۳/۳ درصد شاغلین خدمات دلالی مستغلات در استان تهران مشغول به کار هستند.

۴. سهم بالای ارزش افزوده خدمات مستغلات در استان نسبت به کشور را می توان مجموعه ای از این دلایل دانست: متوسط زیر بنای هر واحد مسکونی و غیر مسکونی در استان تهران بیش از سطح ملی است، مصالح بکار رفته در این واحدها مرغوبتر و گرانتر از سطح ملی بوده، متوسط ارزش زمین شهری در استان بیش از سطح ملی است در نتیجه ارزش ملکی و استیجاری هر متر مربع واحد مسکونی و غیر مسکونی در استان تهران به مراتب بالاتر از سطح ملی می باشد.

۵. بدین ترتیب رونق فعالیت‌های ساختمانی در استان و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساخت و ساز مسکن موجب رشد بیشتر بخش مستغلات گردیده است.

۶. با ذکر نکات مطروحه رشد این بخش نیز متوسط رو به بالا و در دوره برنامه پنجم ۵ درصد و در دوره دهساله بعد ۴/۵ درصد در نظر گرفته شده است.

خدمات عمومی

۱. منظور از خدمات عمومی، اداره عمومی، آموزش و بهداشت است. بررسی نرخ رشد در این بخش در سطح ملی ضعیف و در سطح منطقه‌ای حاکی از رشد متوسط آن می باشد.

۲. ضریب مکانی خدمات اداره امور عمومی، دفاع و تامین اجتماعی بر حسب اشتغال ۱/۳ گزارش شده است. ضریب مکانی این فعالیت بر حسب ارزش افزوده نیز بیان‌گر میل به تمرکز بیشتر این فعالیت در استان تهران است. در سال ۱۳۸۵، در کشور ۱۷۷۹۹۲۶ نفر به خدمات اداره امور عمومی، دفاع و تامین اجتماعی اشتغال داشتند که از این میان۴۵۲۶۷۲ نفر با ۲۵/۴ درصد آنها در استان تهران بکار اشتغال داشتند. همه این تحولات در حالی رخ داده است که سیاست رسمی دولت در دوره برنامه سوم و چهارم در جهت تمرکز اداری بوده است.

۳. بررسی شاغلین بخش آموزش به تفکیک شهرستان‌های استان نشان می‌دهد، در حدود ۷۰ درصد شاغلین استان، در شهرستان تهران مشغول به فعالیت هستند که این سهم بالای شاغلین بخش آموزش با توجه به جمعیت بالای دانش آموزان شهرستان و نیاز مدارس به کارکنان آموزشی، قابل توجیه است. در ضمن به دلیل فعالیت اکثر مراکز علمی، تحقیقاتی و دانشگاهی در شهرستان تهران، به کارکنان آموزشی زیادی نیازمند می باشد که این امر به سهم بالای شهرستان تهران در جذب کارکنان آموزشی منجر شده است. البته نکته در خور توجه آن است که بر اساس اطلاعات سرشماری نفوس و مسکن می‌توان اظهار داشت خدمات آموزش عمومی به تناسب سهم استان از جمعیت کشور در استان تمرکز یافته و نه بیشتر.

۴. در استان تهران تراکم مراکز علمی و تحقیقاتی وجود دارد که این امر تهران را به عنوان مرکزی برای فعالیت‌های تحقیقاتی تبدیل کرده است.

۵. در خصوص خدمات بهداشتی نیز می توان گفت بررسی شاغلین به تفکیک شهرستان–های استان نشان می‌دهد، در حدود ۷۶ درصد شاغلین استان، در شهرستان تهران مشغول به فعالیت هستند که این امر به تراکم مراکز بهداشتی و درمانی در سطح این شهرستان برمی‌گردد به طوری که عمده مراکز و بیمارستان‌های تخصصی و فوق تخصصی در این شهرستان فعالیت می کنند. پس از تهران، شهرستان کرج بیشترین تراکم شاغلین این بخش را دارد که این امر به ویژگی های خاص این شهرستان در جذب جمعیت و نیاز شهرستان‌ها به مراکز بهداشتی و درمانی برمی‌گردد.

۶. بدین ترتیب رشد متوسط بخش خدمات عمومی در استان تهران قابل توجیه می باشد.

۷. در خصوص خدمات عمومی، کوچک کردن اندازه دولت و عدم تمرکز باعث کاهش خدمات عمومی خواهد شد. همچنین در ارتباط با خدمات دفاعی می بایست اذعان نمود که این خدمات بیشتر به سوی مرزها انتقال می یابد و بر اساس تکنولوژی پیشرفته در استان متمرکز می گردد. بنابر این پادگان‌ها به تدریج اهمیت خود را از دست خواهند داد. در ارتباط با خدمات آموزشی نیز ذکر این نکته ضروری است که به نظر می رسد با کاهش رشد جمعیت استان، افراد واجد شرایط تقاضا نیز کاهش می یابند، ضمن آنکه هم اکنون نیز در استان دارای مازاد تقاضای پرسنل آموزشی هستیم به تدریج تقاضا برای پرسنل آموزشی بیشتر کاسته می شود لذا نیازمند تعدیل نیروی کار در این زمینه خواهیم بود. اما در راستای رشد و احداث مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری می توان انتظار داشت که شاهد توسعه سریع استان در این زمینه باشیم. در نهایت در خصوص خدمات بهداشتی می توان اذعان نمود که افزایش تقاضا به تناسب کاهش جمعیت اما افزایش درآمد حاکی از رشدی کاهنده در این زمینه خواهد بود.

۸. با ذکر تمامی نکات مطروحه در اسناد بالادست توسعه ای استان، رشد بخش خدمات عمومی برای دوره برنامه پنجم ۵ درصد و در دوره دهساله بعد ۴/۵ درصد درنظر گرفته شده است.

در انتهای این بخش به منظور جمع‌بندی مطالب فوق، چگونگی رشد زیر بخش‌های مختلف اقتصادی استان به همراه دلایل توجیهی آن در جدول زیر خلاصه شده است.

جدول (۳۱): پیش بینی رشد زیر بخش های اقتصادی استان تهران و دلایل توجیهی آن

زیر بخش	رشد دراز مدت	دلایل توجیهی
کشاورزی	پایین	محدودیت منابع آب تغییر کاربری اراضی کشاورزی حذف پوشش گیاهی، فرسایش خاک و گسترش بیابان
معدن	پایین	فقیر بودن استان به لحاظ معادن غنی فلزی و غیر فلزی

زیر بخش	رشد دراز مدت	دلایل توجیهی
صنعت	بالا	فراهم بودن زیرساختها دسترسی به نیروی کار متخصص وضعیت بهتر نسبت به رقبای داخلی از لحاظ فناوری مورد استفاده دسترسی به بازار مناسب داخلی سرمایه گذاری در صنایع با تکنولوژی پیشرفته تمرکز مکانی بالا در برخی از فعالیت های صنعتی
آب، برق و گاز	پایین	نبود امکان برای استفاده از نیروگاههای برق آبی به دلیل محدودیت آب پایین بودن راندمان تولید در نیروگاههای برق عدم برخورداری از ذخائر و منابع گاز طبیعی
ساختمان	متوسط	سودآوری بیش از تورم این بخش تقاضای بالا بویژه در شهرهای تهران و کرج کاهش رشد جمعیت استان تهران
بازرگانی، رستوران و هتلداری	بالا	در اختیار داشتن بخش اعظم فعالیت عمده فروشی کشور تمرکز مکانی مناسب هتل ها و رستوران ها در استان تهران بالا بودن درآمد سرانه در استان نسبت به کل کشور

زیر بخش	رشد دراز مدت	دلایل توجیهی
حمل و نقل	بالا	وضعیت مناسب حمل و نقل ریلی و جاده ای امکان توسعه حمل و نقل هوایی احداث خطوط جدید مترو
خدمات موسسات پولی و مالی	متوسط	تمرکز مکانی بسیار بالای واسطه گری های مالی در استان خصوصی سازی سیستم بانکی
خدمات مستغلات، حرفه ای و تخصصی	متوسط	تمرکز مناسب فعالیت های این بخش در استان سهم بالای استان از ارزش افزوده این بخش در کشور رونق فعالیت ساختمانی در استان
خدمات عمومی	متوسط	تمرکز مناسب این فعالیت ها در استان تهران – رشد بهتر استان نسبت به سطح کل کشور
سایر خدمات	متوسط	سهم بالای استان از ارزش افزوده این بخش در کشور –فعالیت مناسب خدمات تفریحی و تحقیقاتی در استان

جمع‌بندی

سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به منظور تقویت انعطاف‌پذیری، مقابله با آسیب‌پذیری و ریسک‌های کلان و مرتفع نمودن چالش‌های موجود و پیش‌روی کشور ابلاغ شده است. بدیهی است در کنار آسیب‌پذیری ملی، هر استان کشور نیز چالش‌ها و آسیب‌های مختص به خود را دارد. بدین منظور درکنار کاهش آسیب‌پذیری کلان، باید چالش‌ها و تنگناهای استانهای کشور نیز شناسایی و برپایه فرصت‌ها و مزیت‌های موجود و پیش‌روی هر استان نسبت به رفع و مقابله با آسیب پذیری هر استان نیز اقدام نمود.

فصل حاضر با هدف تحلیل فرصت‌ها و مزیت‌ها از یک طرف و شناسایی تنگناها و مشکلات موجود و پیش‌روی استان تهران از طرف دیگر تنظیم گردید. لذا برای احصاء امکانات، مزیت‌ها، تنگناها و آسیب‌های استان تهران، ابتدا استان تهران بصورت خلاصه‌وار از حیث اقلیمی، تقسیمات کشوری، پیشینه تاریخی و فرهنگی، مفاخر، زبان، منابع معدنی و طبیعی و کشاورزی، شاخص‌های کلیدی و مبانی نظریه پایه توسعه استان تهران معرفی شد. در بخش دوم، شاخص‌های کلیدی اقتصادی و اجتماعی استان و روندهای گذشته و موجود تبیین و تحلیل شد. بخش سوم به ارائه مزیت ها و فرصت های آشکار و پنهان استان تهران به روش مزیت مکانی و تحلیل خبرگی اختصاص یافت. در بخش چهارم نیز مخاطرات و آسیب های موجود و فراروی استان تهران که در مطالعات تحلیل محیطی اسناد آمایش سرزمین و توسعه‌بخشی و دیگر اسناد بالادست بدان ها اشاره شده بود، جمع‌بندی و ارائه گردید.

با توجه به اینکه در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، ۱۲ برنامه کلان برای کشور و استانهای کشور ابلاغ شده که خروجی این ۱۲ برنامه کلان تحقق اقتصاد مقاومتی در ابعاد مختلف است، در این جمع‌بندی سعی گردیده در تبعیت از این ۱۲ برنامه ملی، نتایج این فصل در قالب جدول زیر و براساس رئوس ۱۱ برنامه اقتصاد مقاومتی استان، مزیت‌ها و تنگناهای استان تهران درهریک از برنامه‌های اقتصاد مقاومتی به تصویر کشیده شود.

جدول (۳۲): مزیت ها و فرصت ها، تنگناها و چالش‌های استان تهران براساس ۱۲ برنامه اقتصاد مقاومتی

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
ارتقای بهره‌وری	• دسترسی به نیروی کار متخصص • وضعیت بهتر نسبت به رقبای داخلی از لحاظ فناوری مورد استفاده • سرمایه‌گذاری در صنایع با تکنولوژی پیشرفته • ایجاد زمینه‌های ارتقاء بهره‌وری بخش کشاورزی از طریق اجرای عملیات به‌زراعی و به‌نژادی و ... • روند فزآینده در اجرای سیستم‌های نوین آبیاری در بهره‌برداران کشاورزی	• نبود ساختار مناسب و ارتباط منطقی بین نهادهای متولی بهره‌وری در استان و کشور • پایین بودن نرخ بهره‌وری نیروی کار و سرمایه • فرسودگی تاسیسات، سازه‌های آبی و شبکه‌های آبرسانی و آبیاری • پایین بودن راندمان تولید در نیروگاه‌های برق • ضعف تکنولوژیکی اکثر صنایع استان • پایین بودن بهره‌وری نیروی کار در صنایع استان • کافی نبودن التزام مدیران برای ارتقای بهره‌وری در استان

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
مردمی‌کردن اقتصاد	• حضور تشکل‌ها و نهادهای غیردولتی در استان • وجود بخش خصوصی توانمند در استان (نظیر تشکل‌های صنفی، نهادهای مالی و اعتباری، خدمات مشاوره فنی و مهندسی و ...) • استقبال بخش خصوصی داخلی و خارجی از سرمایه‌گذاری در بخش هتلداری • وجود نیروهای متخصص و جاذب سرمایه‌گذاری در سطح استان نسبت به سایر استان‌ها	• رغبت کم بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در رشته‌های سرمایه‌بر

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)	• مرکزیت ارتباطی جاده‌ای کریدورهای شمالی- جنوبی و غربی- شرقی • جذابیت برای سرمایه‌گذاری شرکت‌های خارجی • وجود بسترهای لازم و امکان مکان گزینی خدمات پیشرفته پشتیبان فعالیت های برتر موجود در سایر کشورهای منطقه • پتانسیل بالای استان برای جذب گردشگران خارجی و داخلی • امکان تاسیس بانک‌های مشترک داخلی و خارجی • وجود زیرساخت‌های مناسبت نسبت به سایر استان‌ها	• رقابت پذیری اندک صنایع استان در مقایسه با رقبای خارجی • فقدان زیرساخت های موردنیاز برای رقابت با شهرهای منطقه خاورمیانه و جنوب غرب آسیا در جذب منابع و سرمایه های خارجی • محدودیت امکانات جابجایی جهت دسترسی به فرودگاه امام(ره) • ظرفیت پایین کریدورهای موجود هوایی

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)	• فراهم بودن زیرساخت‌های توسعه صنعتی • دسترسی به نیروی کار متخصص • وضعیت بهتر نسبت به رقبای داخلی از لحاظ فناوری مورد استفاده • دسترسی به بازار مناسب داخلی • سرمایه گذاری در صنایع با تکنولوژی پیشرفته • تمرکز مکانی بالا در برخی از فعالیت‌های صنعتی • تقاضای بالای مسکن بویژه در شهر تهران • در اختیار داشتن بخش اعظم فعالیت عمده فروشی کشور • تمرکز مکانی مناسب هتل ها و رستوران ها در استان تهران • وضعیت مناسب حمل و نقل ریلی و جاده ای • امکان توسعه حمل و نقل هوایی • احداث خطوط جدید مترو	• فقدان مدیریت علمی و صنعتی در واحدهای تولیدی • پایین بودن توان رقابتی صنایع استان (داخلی و خارجی) • کمبود نقدینگی برای واحدهای تولیدی • پایین بودن بهره‌وری عوامل تولید در بخش صنعت و معدن استان • محدودیت منابع آب، تغییر کاربری اراضی کشاورزی و حذف پوشش گیاهی، فرسایش خاک و گسترش بیابان • عدم تناسب فرآیندهای تدوین استانداردهای ملی با نیاز روز • عدم وجود آزمایشگاه‌های مرجع برای تمامی فرآورده‌های مشمول استاندارد اجباری • عدم شناسایی واحدهای تولید و خدماتی مشمول استاندارد اجباری • فرآیند ضعیف تجاری‌سازی محصولات و خدمات (به مفهوم عام)

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)	• تمرکز مکانی بسیار بالای واسطه گری های مالی در استان • فعالیت عمده مراکز و بیمارستان‌های تخصصی و فوق تخصصی در استان • برخورداری از مرکزیت تجاری و بزرگ ترین بازار مصرف کشور • تعدد مراکز مختلف ارائه‌کننده خدمات پشتیبان تولید از جمله بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری، بورس و اوراق بهادار، شرکت‌های بیمه، خدمات انبارداری و ... • پایین بودن ریسک سرمایه‌گذاری در استان نسبت به سایر استان‌های کشور و ارزش افزودهٔ بالا در زمینهٔ سرمایه‌گذاری در استان • برخوردار از بازار گسترده داخلی و تقاضای دائمی برای استقرار صنایع متکی بر بازار	• فرآیند ضعیف تجاری‌سازی محصولات و خدمات (به مفهوم عام) • نبود ارتباط موثر و فعالانه میان صنایع و مراکز آموزش عالی • عدم شکل‌گیری خوشه‌های کسب و کار به طور موثر و کارا در استان

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)	• وجود منابع مالی مناسب و قرار گرفتن بیش از ۵۰ درصد سپرده های کشور در بانک های استان • پتانسیل بالای استان برای جذب فعالیت‌های ورزشی و فرهنگی • قرار گرفتن در محل تلاقی اکثر محورهای ارتباطی کریدورهای شرقی- غربی و شمالی - جنوبی	• فقیر بودن استان به لحاظ معادن غنی فلزی و غیر فلزی • شرایط نامناسب برای فعالیت‌های تولیدی ناشی از واردات رسمی و غیررسمی
عدالت بنیان‌کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی	• سطح بالاتر توسعه در استان در مقایسه با سایر استان‌های کشور • سطح برخورداری قابل توجه نقاط روستایی استان از امکانات و تاسیسات زیربنایی (آب آشامیدنی، برق، گاز و مخابرات) • پوشش ناکافی نظام جامع تامین اجتماعی	• توزیع نابرابر درآمد در استان نسبت به سایر استان‌ها افزایش روز افزون جامعه نیازمند حمایت بدلیل مهاجرت بالا به استان و حاشیه‌نشینی • ضعف شناسایی نیازمندان حمایت • توزیع جغرافیایی ناعادلانه امکانات در سطح استان

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
برقراری انضباط مالی در بخش عمومی	• تمرکز شدید خدمات مالی و بانکی و بیمه ای در استان • زیرساخت‌های مناسب تر در استان نسبت به سایر استان‌ها • قدمت و سابقه صنایع استان • برخورداری از سهم ۲۵ درصدی از ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی کشور • توسعه دولت الکترونیک و ایجاد دفاتر پیشخوان دولت	• عدم یکپارچگی مدیریت هر یک از بانک‌های عامل در استان • ناکافی بودن بسترهای لازم جهت اجرای برنامه‌های تحول اداری
توسعه اقتصاد دانش بنیان	• برخوردای از فناوریهای نوین و برتر نسبت به استان‌های دیگر • بالا بودن سطح دانش عمومی • وجود مراکز متعدد و متنوع تحقیقاتی و پژوهشی (وجود مراکز پارک های علمی و فناوری) • حضور مهمترین مراکز آموزش عالی و بیشترین تعداد دانشجو در استان نسبت به کشور	• استقرار بیش از یک سوم صنایع بزرگ کشور عموماً نیروبر و با بهره وری پایین نیروی کار وفاقد فناوری های جدید در استان

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
توسعه اقتصاد دانش بنیان	• وجود زمینه تبادل اطلاعات و دانش با توجه به برگزاری های متعدد و متنوع همایش ها و سمینارها در تهران • مهاجرت نیروی نخبه از سایر نقاط کشور به استان • حضور بیشترین نیروی انسانی متخصص و باتجربه • وجود زیرساخت های لازم برای توسعه صنایع باتکنولوژی بالا	• عدم رقابت پذیری صنایع استان تهران با رقبای خارجی • عدم ارتباط موثر بین صنایع و دانشگاه‌ها
گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی	• وجود شبکه وسیع از مراکز فرهنگی هنری و تاثیرگذار از نهادهای تصمیم‌گیر در استان (مساجد- پایگاه‌های بسیج- کانون‌های فرهنگی، هنری و ...) و ظرفیت‌های فرهنگی، هنری و قرآنی • مرکزیت بیشتر جشنواره‌ها و همایش‌ها، نمایشگاه‌های مختلف هنری و فرهنگی در استان	• ضعف انسجام دستگاه‌های متولی در فعالیت‌های فرهنگی، هنری استان

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی	• ظرفیت بالای سازمان‌های مردم نهاد و فعال در حوزه فرهنگ و هنر در استان • وجود بسترهای مناسب فن‌آوری اطلاعات و رشد کاربران اینترنتی و افزایش ابزار و سیستم‌های ارتباطی در سطح استان	• افزایش نرخ جمعیت استان و ظهور پدیده حاشیه‌نشینی و به تبع آن تنوع فرهنگی و افزایش آسیب‌های اجتماعی
شفاف‌سازی و سالم‌سازی اقتصاد	• وجود بستر مناسب برای اجرای بودجه ریزی عملیاتی در استان • وجود ابزارهای مناسب برای فرهنگ‌سازی در خصوص مبارزه با فساد	• ضعف قوانین و مقررات مالی • گستردگی بخش غیررسمی در اقتصاد استان
توسعه ظرفیت تولید و تکمیل زنجیره پایین‌دستی و توسعه بازار	• تمرکز بالای فعالیت‌های عمده فروشی و خرده فروشی در استان	• عدم برخورداری از ذخائر و منابع گاز طبیعی

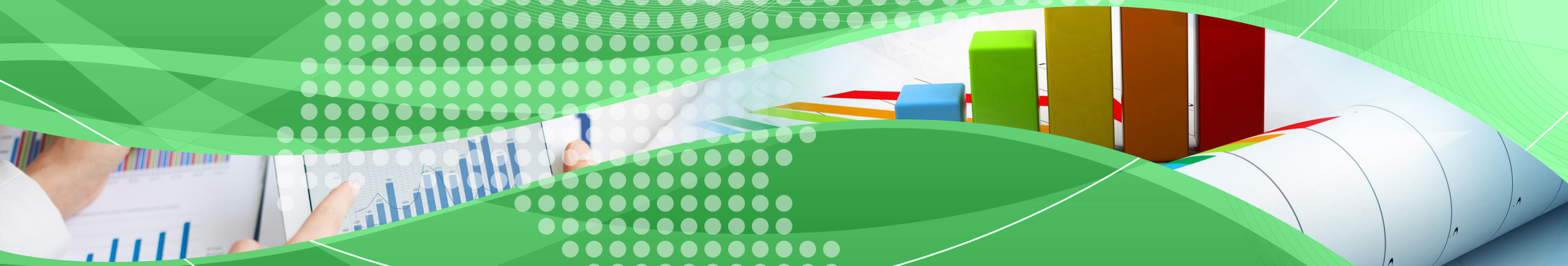
برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
مدیریت شهری و روستایی	• حضور نهادها و موسسات حاکمیتی و مراکز برنامه ریزی و سیاستگذاری، از جمله وزارتخانه ها و مراکز قوای سه گانه • برخورداری از تنوع اقلیمی، جغرافیائی، اکوسیستمی و اکولوژیکی	• مسایل زیست محیطی و آلودگی هوا • وجود انواع تهدیدات منابع آب از جمله قلت یا کمی بارش‌های جمع و جریان‌های سطحی و زیرزمینی، نوسانات بارش‌های جوی و آلودگی آب‌های سطحی و زیرزمینی • ترافیک سنگین • کمبود آب در مقایسه با جمعیت • تهدید همیشگی زلزله و بحران‌های ناشی از آن • تراکم بالای جمعیت • ماموریت‌گرا نبودن استقرار فعالیت‌های جدید • تداخل وظایف پایتختی و استانی • تغییر کاربری در اراضی مناسب کشاورزی و تخریب پوشش گیاهی طبیعی • بالا بودن فرسایش آبی و بادی در استان در اثر استفاده غیر اصولی از اراضی و منابع طبیعی و نبود برنامه‌های اصلاحی

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
مدیریت شهری و روستایی	• گرایش بخش مسکن در بازیافت و بهسازی بافت‌های فرسوده شهری و روستایی و رعایت استانداردها • برخورداری از نیروهای توانمند مدیریتی و اجرایی • برخورداری از شبکه‌های ارتباطی راه و فناوری اطلاعات بعنوان زیرساخت توسعه و ارایه خدمات شهری و روستایی	• استفاده شدید از آب‌های سطحی و زیرزمینی و پائین رفتن سطح آب زیرزمینی • افزایش خطرات و تلفات ناشی از سیل در اثر عدم رعایت حریم رودخانه‌ها و ساخت و ساز در نواحی سیل‌خیز • شور شدن آب و توسعه بیابان در اثر تخریب پوشش گیاهی و پائین رفتن سطح آب زیرزمینی • افزایش خطرات زمین لغزه در اثر ساخت و ساز و تخریب پوشش گیاهی در اراضی شیب دار • استمرار تخریب و بی توجهی به قوانین حفاظت منابع طبیعی • تخلیه غیر اصولی انواع پساب‌ها و پسماندهای کشاورزی، شهری و صنعتی به محیط • تراکم جمعیت و افزایش میزان آلودگی در نواحی شهری • افزایش خطرات و تلفات ناشی از سیل در اثر عدم رعایت حریم رودخانه ها و ساخت و ساز در نواحی سیل خیز

برنامه اقتصاد مقاومتی استان	فرصت‌ها و مزیت‌های استان	تنگناها و چالش‌های استان
مدیریت شهری و روستایی	• وجود نهادهای عمومی دولتی و خصوصی تخصصی در امور توسعه روستایی • سطح برخورداری قابل توجه نقاط روستایی استان از امکانات و تاسیسات زیربنایی (آب آشامیدنی، برق، گاز و مخابرات)	• بالا بودن خطر زلزله و خسارات ناشی از آن بخاطر ساخت و ساز بدون رعایت استانداردهای لازم در نواحی پرخطر و آسیب پذیر از نظر زلزله • آلوده شدن هوا، آب و خاک در اثر توسعه بی رویه نواحی مسکونی – صنعتی، شبکه های حمل و نقل، صنایع و فعالیت ها • آلوده شدن و بالا آمدن سطح آب زیرزمینی در نواحی جنوب تهران در اثر نفوذ فاضلاب ها و پساب‌های مختلف و افزایش خطر روانگرایی در اثر زلزله

فصل سوم:

سند راهبردی اقتصاد مقاومتی استان تهران

مقدمه:

در فصل حاضر، ابتدا متناسب با نقاط قوت و ضعف، فرصت ها و تهدیدات استان تهران و آمایش سرزمینی ارایه شده در جمع بندی فصل دوم، نسبت به طراحی چشم انداز اقتصاد مقاومتی استان تهران اقدام و در ادامه سیاست های کلی با برنامه های یازده گانه مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تطبیق داده شده است. موضوع دیگری که در این فصل به تشریح آن پرداخته شده؛ راهبردهای تحقق برنامه های اقتصاد مقاومتی استان تهران است که با توجه به تأکیدات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در خصوص همسویی برنامه پنج ساله ششم توسعه با سیاست های اقتصاد مقاومتی، استان تهران در این راستا به ایجاد تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با این برنامه پرداخته است. در بخش پنجم تناظر سیاست های اقتصاد مقاومتی در استان تهران با تبیین کلی برنامه ها، راهبردها، پروژه ها و در نهایت برش شهرستانی هر یک از پروژه ها آمده است و بخش ششم به معرفی پروژه های خاص استان تهران پرداخته شده است. در پایان این فصل با معرفی شاخص های رصد تحقق برنامه های یازده گانه اقتصاد مقاومتی استان تهران برای نخستین بار در کشور، نقشه و شمای کلی از نحوه اجرای برنامه های یازده گانه اقتصاد مقاومتی در استان و نحوه ارتباط دستگاه های مسئول و نقش و سهم شهرستان های ۱۶ گانه در این فرایند مشخص شده که در نهایت چارچوب ارزیابی برنامه ها از طریق رصد شاخص های ارزیابی برنامه های اقتصاد مقاومتی استان تهران تبیین می شود.

بخش اول:

چشم انداز اقتصاد مقاومتی استان تهران

با استعانت از درگاه خداوند متعال، بهره مندی از هدایت های هوشمندانه مقام معظم رهبری و ودولت محترم و اتکاء به توانمندی ها و ظرفیت‌های بومی و مدیریتی، در افق ۱۴۰۴ ه.ش استان تهران در حوزه اقتصاد مقاومتی استانی است:

- برخوردار از صنایع و نیروی انسانی بهره ور
- دارای سهم برتر بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد استان
- سرآمد در صادرات کالاهای غیرنفتی به خارج از کشور در بین استان های کشور
- پیشرو در اقتصاد مبتنی بر دانش
- دارای نقش آفرینی برتر و تاثیرگذار در تولید ملی
- پیشگام در بهبود شاخص های عدالت و رفاه اجتماعی

بخش دوم:

تناظر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه‌های یازده‌گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

جدول شماره ۱: تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

ردیف	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	هدف کلان کیفی	برنامه های ۱۱ گانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
۱	تأمین شرایط و فعال سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط	حداکثر سازی مشارکت آحاد استان در فعالیتهای اقتصادی	مردمی کردن اقتصاد
۲	پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه	ارتقاء جایگاه استان در اقتصاد دانش بنیان	توسعه اقتصاد دانش بنیان
۳	محور قرار دادن رشد بهره وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار ، تقویت رقابت پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در جغرافیای مزیت های مناطق کشور	ارتقاء بهره وری	ارتقاء بهره وری
۴	استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص های عدالت اجتماعی	بهره برداری موثر از طرح هدفمندسازی یارانه ها	هدفمندسازی یارانه ها عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

جدول شماره ۱: تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

ردیف	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	هدف کلان کیفی	برنامه های ۱۱ گانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
۵	سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش به ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش – مهارت – خلاقیت – کارآفرینی و تجربه	ارتقاء سهم سرمایه انسانی در زنجیره تولید تا مصرف	ارتقاء بهره وری
۶	افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص	کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص	ارتقاء توان تولید ملی(درون زایی اقتصاد)
۷	تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)	تأمین امنیت غذا و درمان	
۸	مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید.	مدیریت مصرف	
۹	اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی	اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت

جدول شماره ۱: تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

ردیف	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	هدف کلان کیفی	برنامه های ۱۱ گانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
۱۰	حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارز آوری مثبت از طریق: • تسهیل مقررات و گسترش مشوق های لازم • گسترش خدمات تجاری و ترانزیت و زیرساخت های مورد نیاز • تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات • برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل دهی بازارهای جدید و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه • استفاده از سازوکار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز • ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف	حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات	پیش برد برون گرایی اقتصاد(توسعه صادرات غیرنفتی)
۱۱	توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالاها و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج	توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی	مصداق استانی ندارد.

جدول شماره ۱: تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

ردیف	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	هدف کلان کیفی	برنامه های ۱۱ گانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
۱۲	افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد از طریق: • توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان • استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف های اقتصادی • استفاده از ظرفیت های سازمان های بین المللی و منطقه ای	افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد	پیش برد برون گرایی اقتصاد(توسعه صادرات غیرنفتی)
۱۳	مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از نفت و گاز از طریق: • انتخاب مشتریان راهبردی • ایجاد تنوع در روش های فروش • مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش • افزایش صادرات گاز • افزایش صادرات برق • افزایش صادرات پتروشیمی • افزایش صادرات فرآورده های نفتی	مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از نفت و گاز	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۱۴	افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت های تولید نفت و گاز بویژه در میادین مشترک.	اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز	مصداق استانی ندارد.

جدول شماره ۱: تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

ردیف	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	هدف کلان کیفی	برنامه های ۱۱ گانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
۱۵	افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع	افزایش ارزش افزوده صنعت نفت و گاز	ارتقاء توان تولید ملی(درون زایی اقتصاد)
۱۶	صرفه جویی در هزینه های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه دولت و حذف دستگاههای موازی و غیر ضرور و هزینه های زاید.	صرفه جویی در هزینه های عمومی	توسعه و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۱۷	اصلاح نظام درآمدهای دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی	اصلاح نظام درآمدهای دولت	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۱۸	افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت	قطع وابستگی بودجه به نفت	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۱۹	شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدمات، فعالیت ها و زمینه های فسادزا در حوزه های پولی، تجاری، ارزی و ...	شفاف سازی اقتصاد	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد

جدول شماره ۱: تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

ردیف	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	هدف کلان کیفی	برنامه های ۱۱ گانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
۲۰	تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه	تقویت فرهنگ جهادی	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی
۲۱	تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط های علمی، آموزشی و رسانه ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی	تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن	
۲۲	دولت مکلف است برای تحقق سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد : • شناسایی و بکارگیری ظرفیت های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب • مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرحهای واکنش هوشمند، فعال، سریع و بهنگام در برابر مخاطرات و اختلال های داخلی و خارجی	ارتقاء توان آفندی	مصداق استانی ندارد.
۲۳	شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت گذاری و روزآمدسازی شیوه های نظارت بر بازار	بهبود نظام توزیع و قیمت گذاری	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد
۲۴	افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن	پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی	ارتقاء توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)

بخش سوم:

راهبردهای تحقق برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

جدول شماره ۲: راهبردهای تحقق برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

برنامه های ۱۱ گانه استانی	راهبردهای تحقق در استان تهران
ارتقاء بهره وری	تقویت عوامل تولید استان
	توانمندسازی نیروی کار استان
	تقویت رقابت پذیری اقتصاد استان
	ایجاد بستر رقابت بین مناطق و شهرستانها
	به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع مناطق مختلف استان
	بهبود آموزش سرمایه های انسانی استان
	ارتقاء خلاقیت سرمایه های انسانی استان
	ارتقاء مهارت و تجربه سرمایه های انسانی استان
عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی	افزایش تولید استان
	افزایش اشتغال در استان
	افزایش بهره وری در استان
	کاهش شدت انرژی در استان
	ارتقاء شاخص های عدالت اجتماعی در استان

جدول شماره ۲: راهبردهای تحقق برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

برنامه های ۱۱ گانه استانی	راهبردهای تحقق در استان تهران
ارتقاء توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)	تولید نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) در استان
	تولید محصولات و خدمات راهبردی در استان
	ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی به استان
	ایجاد ذخایر راهبردی غذا در استان
	ایجاد ذخایر راهبردی دارو در استان
	افزایش کیفیت اقلام غذایی تولیدی در استان
	افزایش کمی تولید اقلام غذایی در استان
	افزایش کمی تولید اقلام دارویی
	افزایش کیفیت اقلام دارویی تولیدی در استان
	ترویج مصرف کالاهای تولیدی استان
	ارتقاء کیفیت کالاهای تولیدی استان
	ارتقاء رقابت پذیری کالاهای تولیدی در استان
	توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه در استان (براساس شاخص شدت مصرف انرژی)
	پوشش استاندارد برای کلیه محصولات تولید استان
	ترویج فرهنگ توجه عموم به نشان استاندارد

جدول شماره ۲: راهبردهای تحقق برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

برنامه های ۱۱ گانه استانی	راهبردهای تحقق در استان تهران
پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)	تسهیل مقررات صادرات کالاها و خدمات از استان
	گسترش مشوق های صادراتی
	گسترش خدمات تجاری و ترانزیت و زیرساخت های مورد نیاز
	تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات کالاها و خدمات تولیدی استان
	برنامه ریزی تولید متناسب با نیازهای صادراتی
	شکل دهی بازارهای جدید برای محصولات و خدمات تولیدی استان
	تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی استان با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه
	گسترش پایدار سهم استان در بازارهای هدف
	انتقال فناوری های پیشرفته به استان از طریق مناطق آزاد و ویژه
	گسترش و تسهیل تولید و صادرات کالاها و خدمات از طریق مناطق آزاد و ویژه استان
	تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی استان از خارج از طریق مناطق آزاد و ویژه
	توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت استان با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان
	استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از اهداف اقتصادی استان
	استفاده از ظرفیت های سازمان های بین المللی و منطقه ای در استان

جدول شماره ۲: راهبردهای تحقق برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

برنامه های ۱۱ گانه استانی	راهبردهای تحقق در استان تهران
برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت	ارتقاء صادرات برق از استان
	ارتقاء صادرات محصولات پتروشیمی از استان
	ارتقاء صادرات فرآورده های نفتی از استان
	منطقی سازی اندازه دستگاه های اجرایی استان
	حذف دستگاههای موازی و غیر ضرور در استان
	حذف هزینه های زاید
	افزایش سهم درآمدهای مالیاتی استان
شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد	شفاف سازی اقتصاد استان
	جلوگیری از اقدامات، فعالیت ها و زمینه های فسادزا در حوزه های پولی
	جلوگیری از اقدامات، فعالیت ها و زمینه های فسادزا در حوزه های تجاری
	جلوگیری از اقدامات، فعالیت ها و زمینه های فسادزا در حوزه های ارزی
	شفاف و روان سازی نظام توزیع
	شفاف و روان سازی نظام قیمت گذاری
	روزآمدسازی شیوه های نظارت بر بازار

جدول شماره ۲: راهبردهای تحقق برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

برنامه های ۱۱ گانه استانی	راهبردهای تحقق در استان تهران
گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی	اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در زمینه ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری و اشتغال مولد
	تبیین و گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی در محیط های علمی و آموزشی استان
	تبیین و گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی در رسانه های محلی
توسعه و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار	افزایش ذخایر راهبردی
	افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت
	توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه(براساس شاخص شدت مصرف انرژی)
مدیریت شهری و روستایی	ارتقا کیفیت زندگی شهری
	ارتقا عمران روستایی
	ارتقا استاندارد زندگی شهری

بخش چهارم:

تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۱	تأمین شرایط و فعال سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط	مردمی کردن اقتصاد	۱- رشد اقتصادی شتابان و پایدار و اشتغال‌زا به‌گونه‌ای که با بسیج همه‌ی امکانات و ظرفیت‌های کشور، متوسط رشد ۸ درصد در طول برنامه محقق شود. ۳- مشارکت و بهره‌گیری مناسب از ظرفیت نهادهای عمومی غیردولتی با ایفای نقش ملی و فراملی آنها در تحقق اقتصاد مقاومتی. ۶- تأمین مالی فعالیت‌های خرد و متوسط به‌وسیله‌ی نظام بانکی. ۸- جذب سرمایه‌ی ایرانیان خارج از کشور و سرمایه‌گذاران خارجی با ایجاد انگیزه و مشوق‌های لازم. ۵۱- حمایت از صنایع دستی و صیانت از میراث فرهنگی کشور. ۶۲- ایجاد زمینه‌های لازم در جهت جلب سرمایه و توان علمی و تخصصی ایرانیان خارج از کشور در توسعه‌ی ملی و تأثیر بر سیاست‌های نظام سلطه در دفاع از منافع ملی.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۲	پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه	توسعه اقتصاد دانش بنیان	۱۷- دانش‌بنیان نمودن صنایع بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز با تأسیس و تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری به‌منظور افزایش خودکفایی. ۲۷- دانش‌بنیان نمودن شیوه‌ی تولید و محصولات صنعتی و خدمات وابسته به آن، نشان‌سازی تجاری و تقویت حضور در بازارهای منطقه و جهان. ۲۸- اولویت دادن به حوزه‌های راهبردی صنعتی (از قبیل صنایع نفت، گاز، پتروشیمی، حمل‌ونقل، مواد پیشرفته، ساختمان، فناوری اطلاعات و ارتباطات، هوافضا، دریا، آب و کشاورزی) و افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در آنها. ۷۹- گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام‌بخش در حوزه‌ی علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی بهویژه جهان اسلام و توسعه‌ی تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۳	محور قرار دادن رشد بهره وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در جغرافیای مزیت های مناطق کشور	ارتقاء بهره وری	۲- بهبود مستمر فضای کسب‌وکار و تقویت ساختار رقابتی و رقابت‌پذیری بازارها. ۱۹- تقسیم کار و تعیین نقش ملی در مناطق، استان‌ها، نواحی و سواحل و جزایر کشور با رعایت الزامات آن در چارچوب سیاست‌های کلیِ مربوط، به‌منظور افزایش تولید ثروت ملی و حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته و روستایی. ۲۶- افزایش نرخ رشد ارزش‌افزوده‌ی بخش‌های صنعت، معدن و صنایع معدنی و افزایش صادرات محصولات آن با اجرای سیاست‌های کلی صنعت و معدن.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۴	استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی	۱۴- تحقق کامل هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی. ۲۲- برنامه‌ریزی برای دستیابی به ضریب جینی ۰/۳۴ ۴۰- استقرار نظام جامع، یکپارچه، شفاف، کارآمد و چندلایه‌ی تأمین اجتماعی کشور. ۴۱- توانمندسازی و خوداتکائی اقشار و گروه‌های محروم در برنامه‌های مربوط به رفاه و تأمین اجتماعی. ۴۲- ارتقاء کیفیت و اصلاح ساختار بیمه‌های تأمین اجتماعی پایه (شامل بیمه‌ی درمان، بازنشستگی، ازکارافتادگی و...) برای آحاد مردم. ۴۳- اجرای سیاست‌های کلی سلامت با تصویب قوانین و مقررات لازم با تأکید بر: ۴۳-۱- تهیه‌ی پیوست سلامت برای قوانین مرتبط و طرح‌های کلان توسعه‌ای. ۴۳-۲- اصلاح ساختار نظام سلامت بر اساس بند ۷ سیاست‌های کلی سلامت. ۴۳-۳- تأمین منابع مالی پایدار برای بخش سلامت و توسعه‌ی کمی و کیفی بیمه‌های سلامت. ۴۳-۴- افزایش و بهبود کیفیت و ایمنی خدمات و مراقبت‌های جامع و یکپارچه‌ی سلامت در قالب شبکه‌ی بهداشتی و درمانی منطبق بر نظام سطح‌بندی و ارجاع.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۵	سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش به ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش – مهارت – خلاقیت – کارآفرینی و تجربه	ارتقاء بهره وری	۷۶- افزایش سهم آموزش‌های مهارتی در نظام آموزشی کشور.
۶	افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص	ارتقاء توان تولید ملی(درون زایی اقتصاد)	۲۹- اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور با تأکید بر تکمیل ظرفیت زنجیره‌ی ارزش‌افزوده‌ی مواد معدنی و اجرای بند ۳ سیاست‌های کلی معدن.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۷	اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت	۵- گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه‌ها) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی و افزایش سهم مؤثر بازار سرمایه در جهت توسعه‌ی سرمایه‌گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور با تأکید بر ارتقاء شفافیت و سلامت نظام مالی. ۷- ارتقاء کیفی و کمّی نظام جامع صنعت بیمه و ابزارهای آن (بازارهای رقابتی، بیمه‌ی اتکایی و...) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی به‌منظور توسعه‌ی سرمایه‌گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور. ۸۰- توسعه و ساماندهی نظام ملی نوآوری و حمایت از پژوهش‌های مسأله‌محور و تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری، و توسعه‌ی نظام جامع تأمین مالی در جهت پاسخ به نیاز اقتصاد دانش‌بنیان.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۸	حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارز آوری مثبت از طریق: • تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم • گسترش خدمات تجاری و ترانزیت و زیرساخت های مورد نیاز • تشویق‌سرمایه‌گذاری‌خارجی‌برای‌صادرات • برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل دهی بازارهای جدید و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه • استفاده از سازوکار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز • ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف	پیش برد برون گرایی اقتصاد(توسعه صادرات غیرنفتی)	۴- توسعه‌ی پیوندهای اقتصادی و تجاری متقابل و شبکه‌ای کشور بهویژه با کشورهای منطقه‌ی آسیای جنوب غربی، تبدیل‌شدن به قطب تجاری و ترانزیتی و انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه با کشورهای طرف تجارت در چارچوب بندهای ۱۰، ۱۱ و ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. ۲۵- توسعه‌ی حمل‌ونقل ریلی باری با اولویت تجهیز شبکه و پایانه‌های باری و اتصال شبکه به مراکز بزرگ اقتصادی، تجاری و صنعتی و مبادی ورودی و خروجی مهم کشور و شبکه‌های ریلی منطقه‌ای و جهانی بهویژه کریدور شمال - جنوب با هدف توسعه‌ی صادرات و ترانزیت بار.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۹	توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالاها و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج	پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)	۴- توسعه‌ی پیوندهای اقتصادی و تجاری متقابل و شبکه‌ای کشور بهویژه با کشورهای منطقه‌ی آسیای جنوب غربی، تبدیل‌شدن به قطب تجاری و ترانزیتی و انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه با کشورهای طرف تجارت در چارچوب بندهای ۱۰، ۱۱ و ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.
۱۰	افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد از طریق: • توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان • استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف های اقتصادی • استفاده از ظرفیت های سازمان های بین المللی و منطقه‌ای	پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)	۴- توسعه‌ی پیوندهای اقتصادی و تجاری متقابل و شبکه‌ای کشور بهویژه با کشورهای منطقه‌ی آسیای جنوب غربی، تبدیل‌شدن به قطب تجاری و ترانزیتی و انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه با کشورهای طرف تجارت در چارچوب بندهای ۱۰، ۱۱ و ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. ۶۰- اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی با هدف توسعه‌ی سرمایه‌گذاری خارجی، ورود به بازارهای جهانی و دستیابی به فناوری برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و سند چشم‌انداز.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۱۱	افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت های تولید نفت و گاز بویژه در میادین مشترک.	مصداق ندارد.	۱۸- افزایش مستمر ضریب بازیافت و برداشت نهایی از مخازن و چاه‌های نفت و گاز.
۱۲	افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع	ارتقاء توان تولید ملی(درون زایی اقتصاد) توسعه و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار	۱۱- تکمیل زنجیره‌ی ارزش صنعت نفت و گاز و کاهش شدت انرژی. ۱۲- حمایت از تأسیس شرکت‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اکتشاف (نه مالکیت)، بهره‌برداری و توسعه‌ی میادین نفت و گاز کشور بهویژه میادین مشترک در چارچوب سیاست‌های کلی اصل ۴۴. ۱۵- واگذاری طرح‌های جمع‌آوری، مهار، کنترل و بهره‌برداری از گازهای همراه تولید در کلیه‌ی میادین نفت و تأسیسات صنعت نفت به مردم. ۱۶- افزایش ارزش‌افزوده از طریق تکمیل زنجیره‌ی ارزش صنعت نفت و گاز و توسعه‌ی تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی).

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۱۳	افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت	۱۰- تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه‌ی عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده‌ی اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه‌ی صندوق توسعه‌ی ملی با تنفیذ اساسنامه‌ی موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه‌ی ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن.
۱۴	شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدمات، فعالیت ها و زمینه های فسادزا در حوزه های پولی، تجاری، ارزی و ...	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد	۹- اعمال نظارت کامل و فراگیر بانک مرکزی بر بازار و مؤسسات پولی، بانکی و اعتباری و ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیرمتشکل پولی و مالی در جهت ارتقاء شفافیت و سلامت و کاهش نسبتِ مطالبات غیرجاری به تسهیلات. ۳۹- ارتقاء سلامت اداری و اقتصادی و مبارزه با فساد در این عرصه با تدوین راهبرد ملی مبارزه با فساد و تصویب قوانین مربوط.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۱۵	تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط های علمی، آموزشی و رسانه ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی	۶۹- ارائه و ترویج سبک زندگی اسلامی - ایرانی وفرهنگ‌سازی درباره‌ی اصلاح الگوی مصرف و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی.
۱۶	افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن	ارتقاء توان تولید ملی(درون زایی اقتصاد)	۳۰- تدوین و اجرای سند جامع و نقشه‌ی راه تحول نظام استانداردسازی کشور و مدیریت کیفیت.

جدول شماره ۳ : تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه استانی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی

ردیف	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی	برنامه های ۱۱ گانه ستادفرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه
۱۷		مدیریت شهری و روستایی	۲۰- اتخاذ برنامه‌ها و اقدامات اجرایی جهت توسعه‌ی روستایی کشور برای تثبیت جمعیت و تشویق مهاجرت به مناطق روستایی و عشایری (کانون تولید و ارزش‌آفرینی) با برنامه‌ریزی و مدیریت بهینه در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی، تعیین سهم واقعی در توزیع منابع و ارتقاء شأن و منزلت اجتماعی، ایجاد فرصت‌های جدید اقتصادی و حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی مزیت‌دار بومی و مقاوم‌سازی تأسیسات و زیرساخت‌ها و اماکن روستایی با تأکید بر بند ۹ سیاست‌های کلی کشاورزی. ۴۸- هویت‌بخشی به سیمای شهر و روستا و بازآفرینی و روزآمدسازی معماری اسلامی - ایرانی. ۴۹- سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیری و کنترل ناهنجاری‌های عمومی ناشی از آن.

بخش پنجم:

تناظر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با برنامه های یازده گانه، راهبردها، پروژه های دستگاه های اجرایی به همراه برش شهرستان های استان

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱	بند۱: تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.	**مردمی کردن اقتصاد**	تسهیل و تشویق همکاری های جمعی در استان
۲			فعال سازی منابع مالی استان
۳			
۴			
۵			
۶			
۷			
۸			
۹			ارتقاء نقش طبقات کم درآمد و متوسط استان
۱۰			ارتقاء درآمد طبقات کم درآمد و متوسط استان

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
تجمیع بخشی از واحدهای خدمات فنی تهران ذیل برند واحد و فعالیت تحت فرانچایز	اتاق اصناف تهران	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد		*
واگذاری طرح های استانی تملک دارایی سرمایه ای به بخش غیردولتی	سازمان برنامه و بودجه استان		*	
علاج بخشی و مهار آب نشتی سد لار	شرکت آب منطقه ای تهران	دماوند		*
ساماندهی آب‌های سطحی جنوب تهران احداث تصفیه خانه آبهای سطحی صالح آباد، سرخه حصار و خطوط انتقال و تاسیسات		تهران		*
تکمیل فاز اول تصفیه خانه ششم تهران				*
اجرای فاز دوم تصفیه خانه ششم تهران				*
اجرای سد نم رود		فیروزکوه		*
واگذاری تصفیه خانه فاضلاب پرند به روش بیع متقابل به بخش خصوصی	شرکت آب و فاضلاب استان	رباط کریم		*
واگذاری تصفیه خانه فاضلاب لویزان تهران به روش بیع متقابل به بخش خصوصی (شهرداری منطقه۴)		شمیرانات		*
طرح احداث خط دوم انتقال پساب تصفیه خانه جنوب تهران به دشت های ورامین پاکدشت و شهرری	شرکت آب منطقه ای تهران	ورامین- پاکدشت ری - تهران		*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵	بند۲: پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.	**توسعه اقتصاد دانش بنیان**	تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان در استان
۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱	بند۳: محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویتِ رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور. بند۵: سهم بدی عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.	**ارتقاء بهره‌وری**	تقویت عوامل تولید

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
اجرای طرح لیزینگ محصولات دانش بنیان استان	معاونت هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منابع استانداری تهران با همکاری پارک علم و فناوری پردیس	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد		❋
راه اندازی دفاتر فن بازار منطقه ای				❋
برگزاری نشست های تبادل فناوری داخلی				❋
برگزاری فستیوال اختراعات استان				❋
ایجاد شتابدهنده‌های نوآوری در استان و برگزاری دوره‌های شتابدهی				❋
ایجاد سامانه های نوین تامین و توزیع آب بهداشتی	شرکت آب و فاضلاب روستایی	در همه شهرستان ها به جز شمیرانات – قدس و ورامین		❋
مهندسی مجدد تاسیسات تامین و توزیع آب		در ۱۶ شهرستان		❋
تجهیز تاسیسات تامین و توزیع آب با سیستم های کنترلی				❋
تامین و تجهیز تاسیسات آب با دستگاه های هوشمند بر روی چاه ها			❋	
تجهیز نقاط تحویل آب به ابزار مناسب اندازه گیری جریان آب	شرکت آب منطقه ای تهران		❋	
ارتقای فناوری در تجهیزات و فرآیندهای زنجیره انرژی و افزایش میزان استفاده از فناوری های نوین دنیا و بهینه سازی مصرف انرژی	شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی تهران	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	❋	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۲۲	بند۳: محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویتِ رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور. بند۵: سهم بدی عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.	**ارتقاء بهره‌وری**	توانمندسازی نیروی کار
۲۳			
۲۴			
۲۵			
۲۶			
۲۷			
۲۸			
۲۹			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
توسعه تشکلات کارگری و کارفرمایی	اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	❋	
گسترش برنامه های بازدید از واحدهای اقتصادی بمنظور رفع موانع قانونی و پیشگیری از تنش های محیط کار				❋
ساماندهی اطلاعات کارجویان از طریق راه اندازی سامانه بازار کار				❋
تشکیل اتحادیه های تعاونی			❋	
آموزش های برون سازمانی حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی				❋
توان افزائی مقرری بگیران با استفاده آموزش های فنی و حرفه ای و اشتغال مجدد مقرری بگیران			❋	
ارتقا مهارت های تخصصی کارکنان در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی				❋
طراحی، ایجاد و راهبری کلینیک های بهبود اصناف	اتاق اصناف تهران			❋

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۳۰	بند۳: محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویتِ رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور. بند۵: سهم بدی عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.	**ارتقاء بهره وری**	اصلاح الگوی مصرف
۳۱			
۳۲			
۳۳			
۳۴			
۳۵			
۳۶			
۳۷			
۳۸			
۳۹			
۴۰			
۴۱			
۴۲			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
کاهش تلفات شبکه توزیع برق استان تهران	شرکت توزیع نیروی برق استان	در ۱۶ شهرستان	*	
هوشمندسازی شبکه با نصب کنتور هوشمند برای مشترکین توزیع برق استان تهران			*	
کاهش تلفات شبکه توزیع تهران بزرگ	شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ	تهران	*	
هوشمند سازی شبکه با نصب کنتور هوشمند جهت مشترکان توزیع برق تهران بزرگ			*	
اصلاح الگوی مصرف انرژی در مدارس	اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران	تهران- شمیرانات	*	
اجرای مدیریت سبز			*	
مدیریت بهینه منابع کالبدی			*	
نصب کنتور هوشمند روی چاه ها	شرکت آب منطقه ای تهران	در ۱۶ شهرستان		*
پر و مسلوب المنفعه نمودن چاه های غیرمجاز				*
اصلاح الگوی مصرف انرژی در مدارس	اداره کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران	در همه شهرستان ها به جز تهران و شمیرانات	*	
اجرای مدیریت سبز			*	
مدیریت بهینه منابع کالبدی			*	
اصلاح الگوی مصرف آب در بخش شرب	شرکت آب و فاضلاب استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.		*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۴۳	بند۴: استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.	**عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی**	افزایش اشتغال در استان
۴۴			
۴۵			
۴۶			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
تدوین محورهای توسعهٔ شهرستان ها براساس اهداف بنیادین توسعه آن ها	سازمان برنامه و بودجه استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.		*
ارتقاء تولید و توسعه اشتغال پایدار در دشت ها و مناطق روستائی	معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری تهران با همکاری شهرداری های استان			*
آموزش در سکونتگاه های غیر رسمی	اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان		*	
احداث مخزن ذخیره	شرکت آب و فاضلاب روستایی	در ۱۶ شهرستان		*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۴۷	بند۴: استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.	**عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی**	ارتقا شاخص های عدالت اجتماعی در استان
۴۸			
۴۹			
۵۰			
۵۱			
۵۲			
۵۳			
۵۴			
۵۵			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
احداث شبکه و خط انتقال فاضلاب	شرکت آب و فاضلاب روستایی	پردیس– تهران – شمیرانات		*
احداث تصفیه خانه فاضلاب				*
تکمیل مجتمع های آبرسانی		در ۱۶ شهرستان	*	
حفر و تجهیز چاه			*	
اجرای خط انتقال و شبکه توزیع				*
تشکیل شرکت های تعاونی توسعه و عمران شهرستان ها ، فراگیر ملی، سهامی عام و توسعه روستایی و دهیاری	اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	*	
ارائه آموزش های اجتماعی			*	
گسترش خدمات رفاهی				*
راه اندازی و واگذاری مجموعه های فرهنگی ورزشی				*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۵۶	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	بهبود محیط کسب و کار در استان
۵۷			
۵۸			
۵۹			
۶۰			
۶۱			
۶۲			
۶۳			
۶۴			
۶۵			
۶۶			
۶۷			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
احصاء مأموریت های شهرستان های استان تهران بر اساس محورهای توسعه و اهداف بنیادین	سازمان برنامه و بودجه استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد		*
ایجاد خوشه های کسب وکار (Clustering)	اتاق اصناف تهران			*
بهبود محیط کسب و کار در استان تهران	اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان		*	
ایجاد ۳ پایگاه عرضه مستقیم محصولات و فرآورده های کشاورزی سالم (غرب، شرق و جنوب غرب)	سازمان تعاون روستایی استان	تهران		*
ساماندهی ۱۷۰۰۰ واحد صنعتی استان	اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.		*
بسط و توسعه دفاتر خدمات مشاوره کارآفرینی	اداره‌کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان		*	
توسعه و حمایت از مشاغل خانگی و ایجاد خوشه‌های کسب و کار			*	
بسط و توسعه تعاونی های دانش بنیان و تامین نیاز مصرف کنندگان				*
ساماندهی واحدهای مشکل دار کارگری جهت حفظ اشتغال				*
توسعه مراکز جوار کارگاهی			*	
تهیه و اجرای طرح کنترل کانون های بحرانی، فرسایش بادی و مقابله با بیابان زدایی و ریزگردها	اداره‌کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان	ملارد	*	
اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوانداری		ری-پاکدشت-دماوند-فیروزکوه-پردیس شهریار- تهران- ملارد ورامین - شمیرانات	*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۶۸	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	بهبود محیط کسب و کار در استان
۶۹			
۷۰			
۷۱			
۷۲			
۷۳			
۷۴			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
ارائه آموزش‌های بازار محور	اداره‌کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	*	
آموزش صنوف و صنایع			*	
برون سپاری آموزش‌هایی که به صورت دولتی اجرا می‌شود.				*
توسعه کارگاه های بزرگ صنایع دستی شهری	اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان	در ۱۶ شهرستان	*	
توسعه مؤسسات صادرات صنایع دستی			*	
توسعه کمی و کیفی کارگاه‌های تولید صنایع دستی روستایی			*	
ایجاد ظرفیت‌های جدید در هتلینگ		شمیرانات	*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	ارتقا کیفیت و رقابت پذیری کالاهای تولیدی در استان

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
نظارت جهت اصلاح تغذیه گیاهی در گلخانه های خیار	سازمان تعاون روستایی استان	پیشوا		❋
نظارت جهت اصلاح تغذیه گیاهی درمزارع گندم				❋
نظارت جهت اصلاح تغذیه گیاهی در مزرعه ذرت		اسلامشهر		❋
نظارت جهت اصلاح تغذیه گیاهی در مزرعه جو				❋
نظارت جهت اصلاح تغذیه گیاهی صیفی جات در مزرعه		پیشوا		❋
توسعه خوشه پلاستیک استان				❋
ایجاد نمایشگاه‌های مجازی محصولات صنعتی بر پایه موبایل و وب سایت	شرکت شهرک های صنعتی استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد		❋

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	ارتقا کیفیت و رقابت پذیری کالاهای تولیدی در استان

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
ساماندهی و توسعه شرکت های بازرگانی صادراتی	شرکت شهرک های صنعتی استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد	*	
مطالعه امکان سنجی خوشه های کسب و کار			*	
آموزش شاغلین واحدهای صنعتی		پاکدشت- ری- رباط کریم- دماوند فیروزکوه - ورامین	*	
تکمیل و بهره برداری از مدول اول تصفیه خانه فاضلاب شهر پردیس	شرکت آب و فاضلاب استان	پردیس	*	
تکمیل و بهره برداری از مدول اول تصفیه خانه فاضلاب شهر پرند		رباط کریم	*	
تکمیل و بهره برداری از مدول اول تصفیه خانه فاضلاب شهر پیشوا		پیشوا	*	
تکمیل و بهره برداری از مدول اول تصفیه خانه فاضلاب شهریار		شهریار	*	
تکمیل و بهره برداری از مدول اول تصفیه خانه فاضلاب شهر میگون		شمیرانات	*	
تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهر تهران		تهران		*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۹۱	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	ارتقا کیفیت و رقابت پذیری کالاهای تولیدی در استان
۹۲			
۹۳			
۹۴			
۹۵			
۹۶			
۹۷			
۹۸			
۹۹			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهر لواسان	شرکت آب و فاضلاب استان	شمیرانات		*
تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهر قرچک		قرچک		*
تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهر ورامین		ورامین		*
تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهر اسلامشهر		اسلامشهر		*
تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهر ملارد		ملارد		*
تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهر رودهن و بومهن		دماوند		*
تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهر رباط کریم		رباط کریم		*
احداث ساختمان سد کوچری	شرکت آب منطقه ای تهران	---	*	
توسعه و احداث و بهره برداری مولدهای مقیاس کوچک (تولید پراکنده DG)	شرکت برق منطقه‌ای	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۰۰	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	ارتقا کیفیت و رقابت پذیری کالاهای تولیدی در استان
۱۰۱			
۱۰۲			
۱۰۳			
۱۰۴			
۱۰۵			
۱۰۶			ترویج مصرف کالاهای تولیدی استان
۱۰۷			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
توسعه انرژی های تجدید پذیر و تولیدات پراکنده در شبکه توزیع برق استان تهران	شرکت توزیع نیروی برق استان	پاکدشت- ری- ملارد-ورامین اسلامشهر	*	
احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی	اداره‌کل جهاد کشاورزی استان	در ۱۶ شهرستان	*	
ایجاد و ساماندهی تشکل بهره برداران آب و زمین			*	
توسعه سامانه‌های نوین آبیاری			*	
ایجاد ۱۳ تشکل بهره‌برداران	سازمان تعاون روستایی استان	شهریار- قدرس- ری-ورامین اسلامشهر- فیروزکوه-ملارد	*	
افزایش جذب مواد خام کشاورزی	اداره‌کل جهاد کشاورزی استان	در ۱۶ شهرستان	*	
تامین نهال اصلاح شده داخلی			*	
مدیریت هدفمند واردات در راستای حفظ تراز مثبت تجاری	اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۰۸	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	افزایش تولید استان
۱۰۹			
۱۱۰			
۱۱۱			
۱۱۲			
۱۱۳			
۱۱۴			
۱۱۵			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
تکمیل طرح های صنعتی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد	اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.		*
رونق تولید و تعیین تکلیف واحدهای تولیدی مشکل دار			*	
برگزاری کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید			*	
احداث پایانه صادراتی گل و گیاه		اسلامشهر- پیشوا		*
اصلاح، بازسازی و نوسازی واحدهای گلخانه		پاکدشت- پیشوا- شهریار اسلامشهر- ورامین- ملارد	*	
توسعه کشت گلخانه ای			*	
تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی امور زراعت	اداره کل جهاد کشاورزی استان		*	
تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی امور امور باغبانی		در ۱۶ شهرستان	*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۱۶	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	افزایش تولید استان
۱۱۷			
۱۱۸			
۱۱۹			
۱۲۰			
۱۲۱			
۱۲۲			تولید محصولات و خدمات راهبردی در استان
۱۲۳			
۱۲۴			افزایش ضریب خوداتکایی محصولات دامی
۱۲۵			تولید نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) در استان

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی امور دام، طیور و ابزیان	اداره کل جهاد کشاورزی استان	در ۱۶ شهرستان	*	
تولید گوشت طیور			*	
تولید تخم مرغ			*	
تولید گوشت قرمز			*	
تولید شیر			*	
بازسازی و نوسازی واحدهای صنایع کشاورزی			*	
تولید و فراوری بذر گندم گواهی شده	سازمان تعاون روستایی استان	ری	*	
تولید و فراوری بذر گواهی شده ذرت		اسلامشهر	*	
تولید دان مرغی اداره تعاون روستایی		تهران		*
تامین داخلی نهاده های مورد نیاز بخش کشاورزی (کود و سم)		ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد	*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۲۶	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	افزایش ضریب خوداتکایی محصولات کشاورزی
۱۲۷			
۱۲۸			
۱۲۹			
۱۳۰			
۱۳۱			ایجاد ذخایر راهبردی غذا در استان
۱۳۲			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
افزایش ضریب خوداتکایی جو	اداره‌کل جهاد کشاورزی استان	در ۱۶ شهرستان	*	
افزایش ضریب خوداتکایی سیب-زمینی			*	
افزایش ضریب خوداتکایی کلزا			*	
افزایش ضریب خوداتکایی حبوبات			*	
توسعه تولید در محیطهای کنترل شده			*	
ایجاد شهرک گلخانه ای ۱۰۰ هکتاری تولید محصولات سبزی و صیفی سالم		ری- ورامین		*
ایجاد مرکز تولید نهال سالم و با اصالت	سازمان اتکا	تهران		*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۳۳	بند۶: افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی(بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص. بند۷: تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید(مواد اولیه و کالا). بند۸: مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید. بند۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**ارتقا توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)**	پوشش استاندارد برای کلیه محصولات تولید استان

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
استقرار نظام استاندارد زنجیره غذا از مزرعه تا مصرف نهایی در محورهای ایمنی، اصالت، کیفیت در محصولات غذایی	اداره کل استاندارد استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد		*
استقرار نظام استانداردسازی خودرو در حوزه های آزمون قطعات حساس، آزمون جاده ای و تجهیزات خطوط معاینه فنی از طریق ظرفیت سازی بخش غیر دولتی				*
کاهش مصرف انرژی در لوازم خانگی (الکتریکی و هیدرو کربنی)				*
گسترش پوشش استاندارد به صورت غیر اجباری از طریق استقرار نظام جامع خود اظهاری و خود کنترلی سه گروه کالاهای دارای اولویت				*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۳۷	بند۱۶: صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید. بند ۱۷: اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی. بند ۱۸: افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.	**برقراری انضباط مالی در بخش عمومی**	ارتقا انضباط مالی
۱۳۸			
۱۳۹			منطقی سازی اندازه دستگاه های اجرایی استان
۱۴۰			
۱۴۱			حذف هزینه های زاید
۱۴۲			
۱۴۳			افزایش سهم درآمدهای مالیاتی استان
۱۴۴			
۱۴۵			ارتقا انضباط مالی
۱۴۶			
۱۴۷			حذف دستگاه‌های موازی و غیر ضرور در استان

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
استقرار بودجه ریزی بر مبنای عملکرد	سازمان برنامه و بودجه استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	*	
طراحی شاخص‌ها و استانداردهای تخصصی جهت سنجش تحقق اهداف واگذاری واحدهای عملیاتی به بخش خصوصی			*	
واگذاری واحدهای عملیاتی به بخش خصوصی و سمن ها			*	
کاهش پست های سازمانی			*	
متناسب سازی نیروی انسانی			*	
ساماندهی ساختمان ها و فضاهای اداری			*	
پیاد سازی طرح جامع مالیاتی	اداره‌کل امور مالیاتی شهر و استان		*	
پیاده سازی مالیات بر ارزش افزوده			*	
مولدسازی و مدیریت دارایی‌های دولت	اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان		*	
استقرار خزانه‌داری الکترونیکی			*	
تسهیل و توسعه تجارت با اجرای پنجره واحد فرامرزی			*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۴۸	بند۱۰: حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:	**پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)**	افزایش صادرات غیرنفتی
۱۴۹	• تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.		
۱۵۰	• گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.		
۱۵۱	• تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات.		
۱۵۲	برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه.		
۱۵۳	• استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.		
۱۵۴	• ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.		تسهیل صادرات کالاها و خدمات از استان
۱۵۵	بند۱۲: افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور از طریق:		
۱۵۶	• توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان.		
۱۵۷	• استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.		
۱۵۸	• استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.		
۱۵۹			
۱۶۰			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
افزایش صادرات کالا و خدمات غیر نفتی به میزان ۱۴٪ در هر سال نسبت به مدت مشابه سال قبل	اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	*	
تاسیس شرکت مدیریت صادرات تخصصی اصناف	اتاق اصناف تهران			*
احداث و توسعه خطوط حومه ای تهران – اسلامشهر	اداره کل راه آهن تهران			*
احداث وتوسعه خطوط حومه ای اسلام شهر – پرند				*
احداث وتوسعه خطوط حومه ای تهران– پیشوا				*
احداث وتوسعه خطوط حومه ای پیشوا–گرمسار				*
احداث و توسعه خطوط حومه‌ای تهران– هشتگرد				*
احداث ترمینال ۱حومه ای (سایت تهران)				*
احداث ترمینال ۲حومه ای (سایت تهران)				*
افزایش تعداد سکو وخطوط قبول و اعزام قطار مسافری (سایت تهران)				*
اجرای پروژه Atc				*
اجرای پروژه بلاک میانی				*
احداث پروژه خطوط برقی با ایجاد شبکه بالاسری برق				*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۶۱	بند۱۰: حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:	**پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)**	تسهیل صادرات کالاها و خدمات از استان
۱۶۲	• تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.		
۱۶۳	• گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.		
۱۶۴	• تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات.		
۱۶۵	برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه.		
۱۶۶	• استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.		
۱۶۷	• ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.		تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات
	بند۱۲: افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور از طریق:		
	• توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان.		
	• استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.		
	• استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.		

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
احداث و ارتقای بزرگراه های استان	اداره کل راه و شهرسازی	بهارستان- اسلامشهر- پاکدشت- پردیس دماوند- رباط کریم - ری - قدس		*
احداث و ارتقای راههای اصلی استان		اسلامشهر-پاکدشت-پردیس-تهران- دماوند-ری رباط کریم- فیروزکوه - قدس		*
احداث راههای روستایی استان		اسلامشهر- پاکدشت- پیشوا -رباط کریم فیروزکوه -پردیس - ری - قرچک		*
رفع نقاط حادثه خیز محور های استان		اسلامشهر- پاکدشت - پردیس- تهران- دماوند ری - فیروزکوه - قدس -رباط کریم		*
بهسازی و روکش آسفالت محورهای شریانی استان		تهران - ری- قدس- شمیرانات -شهریار		*
بهسازی و روکش آسفالت راه های روستایی استان		در ۱۶ شهرستان		*
جذب ۷۰۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری خارجی	اداره‌کل امور اقتصادی و دارایی استان	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.	*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۶۸	بند۱۹: شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ... بند ۲۳: شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.	**شفاف‌سازی و سالم‌سازی اقتصاد**	شفاف و روان سازی نظام توزیع
۱۶۹			
۱۷۰			مبارزه با فساد
۱۷۱			
۱۷۲			مبارزه با قاچاق کالا
۱۷۳			
۱۷۴			
۱۷۵			شفاف سازی اقتصاد استان
۱۷۶			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
افزایش سهم فروشگاه‌های زنجیره‌ای و بزرگ در نظام توزیع	اتاق اصناف تهران	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد		*
استفاده از ابزارهای فرهنگی در مبارزه با فساد	اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان	در ۱۶ شهرستان	*	
شناسایی و اصلاح عوامل زاید در کل فرایند تامین و توزیع برای محصولات پر تقاضا و ضروری	اتاق اصناف تهران	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد		*
مبارزه با قاچاق کالاهای ممنوعه (مشروبات الکلی- تجهیزات ماهواره ای- سلاح و مهمات- اقلام فرهنگی غیرمجاز)	معاونت امنیتی انتظامی استانداری تهران		*	
مبارزه با قاچاق کالاهای هدف (دخانی- سلامت محور- تلفن همراه پوشاک- طلا و جواهر)			*	
برنامه های اجرایی درراستای جلوگیری از قاچاق فرآورده‌های نفتی	شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی تهران		*	
استقرار پیش نیازهای خدمات الکترونیکی استان	سازمان برنامه و بودجه استان		*	
فراگیری سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)				*
مدیریت نشانی مکان محور و استعلامات میان دستگاهی اماکن (GNAF)	شرکت پست جمهوری اسلامی ایران		*	

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۷۷	بند۲۱: تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی. بند۲۲: دولت مکلف است برای تحقق سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور، اقدامات زیررا معمول دارد: • شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب. • رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن • مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.	**گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی**	تبیین و گفتمان‌سازی اقتصاد مقاومتی
۱۷۸			
۱۷۹			
۱۸۰			
۱۸۱			
۱۸۲			
۱۸۳			
۱۸۴			
۱۸۵			
۱۸۶			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
بهره گیری از ظرفیت رویدادها و آثار فرهنگی و هنری و رسانه‌ای برای افزایش و جلب مشارکت همگانی در حمایت ازتولید ملی و اصلاح الگوی مصرف	اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی	در ۱۶ شهرستان	*	
استفاده از ابزارهای فرهنگی در تبیین فرهنگ جهادی			*	
استفاده از ابزارهای فرهنگی در مبارزه با فساد			*	
نهادینه سازی مفاهیم اقتصاد مقاومتی	اداره‌کل آموزش و پرورش شهر تهران	تهران – شمیرانات		*
توجه به ساحت‌های تربیت اقتصادی				*
نهادینه سازی مفاهیم اقتصاد مقاومتی	اداره‌کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران	در همه شهرستان ها به جز تهران و شمیرانات		*
توجه به ساحت‌های تربیت اقتصادی				*
تولید برنامه روزآمد	شبکه پنج سیما	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد		*
تولید برنامه اقتصاد ایران				*
پوشش و انعکاس همایش‌ها				*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۸۷	بند ۱۴: افزایش ذخایر راهبردی نفت وگاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک. بند ۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه(براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار**	افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز
۱۸۸			
۱۸۹			
۱۹۰		**مدیریت شهری و روستایی**	ارتقا کیفیت زندگی شهری
۱۹۱			
۱۹۲			
۱۹۳			
۱۹۴			
۱۹۵			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
بیع متقابل گازرسانی به ۶۸۲۳ مشترک جدید روستایی و شهرهای کوچک	شرکت گاز استان	شمیرانات – ورامین– دماوند– ملارد فیروزکوه – تهران– ری	*	
کاهش هدر رفت گاز طبیعی از گاز فرآورش شده			*	
توسعه مجاری عرضه سوخت مایع و CNG در سطح استان	شرکت پخش فرآورده‌های نفتی تهران	ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد	*	
امکان سنجی پایلوت کیمیاشهر «باقرشهر» در شهرستان ری	سازمان برنامه و بودجه استان	شهرستان ری		*
ارائه خدمات شهری	معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری تهران با همکاری شهرداری‌های استان	در همه شهرستان‌ها به جز پیشوا		*
توسعه خدمات ایمنی و امدادی		بهارستان– پردیس–شمیرانات– شهریار قدس – ملارد – رباط کریم		*
ایمن سازی و بهبود ترافیک شهری		در ۱۶ شهرستان		*
پیاده روسازی و بهسازی معابر				*
توسعه ناوگان حمل و نقل		دماوند– رباط کریم– شهریار–قدس و ملارد		*

ردیف	بندهای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	نام برنامه	راهبردهای تحقق برنامه
۱۹۶	بند ۱۴: افزایش ذخایر راهبردی نفت وگاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک. بند ۱۵: افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه(براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.	**مدیریت شهری و روستایی**	ارتقاء کیفیت زندگی شهری
۱۹۷			
۱۹۸			
۱۹۹			
۲۰۰			
۲۰۱			ارتقاء عمران روستایی
۲۰۲			
۲۰۳			ارتقاء استانداردهای زندگی شهری
۲۰۴			
۲۰۵			

نام پروژه	عنوان دستگاه مسئول (مجری طرح)	برش شهرستانی	تکلیفی	پیشنهادی
توسعه فضای سبز	معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری تهران با همکاری شهرداری‌های استان	در همه شهرستان‌ها به جز پیشوا		*
پمپ بنزین و جایگاه سوخت		فیروزکوه – ورامین		*
احداث جایگاه پسماند		دماوند– رباط کریم– شهریار قدس		*
تکمیل و احداث مجتمع های فرهنگی (آمفی تئاتر، فرهنگسرا، مصلی و سرای محله)		در همه شهرستان‌ها به جز ورامین		*
تکمیل و احداث مجتمع های ورزشی		در ۱۶ شهرستان		*
آرایش و پیرایش چهره شهر		اسلامشهر– بهارستان–پاکدشت – ری شهریار–ورامین		*
طرح مشارکت مردم در راه اندازی واحدهای تولیدی مستقر در روستا		ماهیت پروژه استانی بوده و برش شهرستانی ندارد.		*
اجرای مقررات و استانداردهای زیست محیطی	شرکت پخش فرآورده‌های نفتی تهران			*
توسعه پروژه های افزایش ایمنی در انبارهای نفت				*
اقدامات درخصوص پدافند غیرعامل				*

بخش ششم:

پروژه های خاص دستگاه های اجرایی استان در راستای اقتصاد مقاومتی

اداره کل جهاد کشاورزی استان

گلخانه مدرن ۸ هکتاری شرکت فرا کشت پارسیان

بزرگترین واحد تولیدی محصولات گلخانه ای مدرن شیشه‌ای یکپارچه استان در شهرستان بهارستان در زمینی به مساحت ۸ هکتار توسط شرکت گروه تولیدی فراکشت پارسیان در روستای احمدآباد جانسپار بخش بوستان با مشارکت شرکت اسپانیایی Silk water Group احداث می‌گردد. میزان سرمایه‌گذاری این طرح ۲۴ میلیارد تومان و میزان اشتغال ۸۳ نفر بطور مستقیم و غیرمستقیم است. فاز اول این طرح طبق پیش بینی در دهه مبارک فجر سال ۹۵ به بهره‌برداری خواهد رسید.

- مساحت مورد تائید در پروانه تاسیس (فاز اول): ۴,۸ هکتار
- نوع سازه: فلزی (قوطی گالوانیزه)
- پوشش: دیواره ها پلی کربنات و سقف از جنس پلی اتیلن
- نوع محصول : انواع محصولات گلخانه‌ای
- احداث: در سه قسمت(سالن های گروه A : ۳/۳۱۷۷ هکتار، سالن های گروه B: ۱/۹۲۳ هکتار و سالن های گروه C: ۲/۳۳ هکتار)
- شروع عملیات احداث: از سالن های گروه C
- پیش بینی اتمام سالن‌های گروه C و B: بهمن ماه سال ۱۳۹۵
- پیش بینی اتمام کامل طرح: شهریور ماه سال۱۳۹۶
- میزان سرمایه گذاری: ۲۴ میلیارد تومان
- میزان اشتغال: ۸۳ نفر مستقیم و غیر مستقیم

گلخانه مدرن ۸ هکتاری شرکت فرا کشت پارسیان

شهرک گلخانه‌ای حصارگلی

با توجه به ضرورت مدیریت منابع آب و ایجاد اشتغال پایدار کشت‌های گلخانه‌ای بعنوان یکی از مهمترین سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی در قالب برنامه اقتصاد مقاومتی ودر راستای تحقق کشاورزی درون‌زا، برون‌گرا، تولید محور و اشتغال‌زا در دستور کار استان قرار گرفته است.

توسعه کشت‌های گلخانه‌ای موجب مدیریت منابع آب‌های سطحی و زیر زمینی، اشتغال زایی و تثبیت اشتغال موجود، ارزآوری و توسعه صادرات غیرنفتی، سرمایه‌گذاری و جلب سرمایه‌گذار خارجی و ارتقاء سلامت محصول می‌گردد.

شهرک گلخانه‌ای حصارگلی:

- مساحت کل فاز اول : ۱۸۶ هکتار
- مساحت مفید گلخانه:۱۲۰ هکتار (۷۴ قطعه ۱۴۰۰۰ مترمربعی و مشاعات)
- پیش‌بینی نوع تولید: انواع سبزی و صیفی و گل و گیاهان زینتی گلخانه‌ای

اعتبارات مورد نیاز:

- میزان کل سرمایه گذاری: ۱۶۰۰ میلیارد ریال
- میزان سرمایه ثابت مورد نیاز: ۱۳۳۰ میلیارد ریال
- میزان سرمایه در گردش مورد نیاز: ۱۵۱ میلیارد ریال

سامانه عرضه و صادرات گل و گیاه اسلامشهر (پایا گل)

در حال حاضر وضعیت صادرات گل‌های شاخه بریده به گونه‌ای است که علی‌رغم توانمندی برای صادرات تا بیست درصد ظرفیت تولید، کمتر از پنج درصد از تولیدات صادر می‌گردد، لذا چنانچه پایانه گل و گیاه در استان راه‌اندازی گردد صادرات افزایش یافته و موجب افزایش گردش مالی، توسعه اشتغال و نهایتا رونق‌بخشی به تولید خواهد شد.

پایانه صادراتی گل و گیاه در شهرستان اسلامشهر با سرمایه‌گذاری بالغ بر ۸۸ میلیارد تومان توسط بخش خصوصی با محوریت شرکت پایاگل (تعاونی‌های تولیدی گل و گیاه سراسر کشور)، در زمینی به وسعت ۱۱۹ هزار مترمربع و در فضایی با زیربنای ۳۶ هزار متر مربع در شهرستان اسلامشهر در حال ساخت است. این پایانه با توجه به نزدیکی به فرودگاه بین‌المللی امام خمینی به عنوان پایانه صادراتی کشور مطرح می‌باشد و **قابلیت صادرات روزانه ۲ میلیون شاخه گل** را به سایر کشورها داراست.

سامانه عرضه و صادرات گل و گیاه اسلامشهر (پایا گل)

- محل اجرای طرح: احمد آباد مستوفی، شهرستان اسلامشهر
- مشخصات محل اجرای طرح:
- مساحت کل زمین : ۱۲۰,۰۰۰ متر مربع
- مساحت ابنیه (زیر بنا) : ۳۶۰۰۰ متر مربع
- مساحت ابنیه با زیر بنای طبقات : ۴۰,۰۰۰ متر مربع در ۳ طبقه
- مساحت فضای باز (مورداستفاده گیاهان درختچه‌ای): ۱۰,۰۰۰ متر مربع
- مساحت گلخانه (جهت عرضه گل آپارتمانی): ۴۰۰۰ متر مربع
- مساحت سوله سورتینگ و بسته بندی: ۷۰۰۰۰ متر مربع

اعتبارات مورد نیاز:

- سرمایه کل: ۸۸۳ میلیارد ریال
- سرمایه گذاری انجام شده : ۶۰۰ میلیاردریال
- سرمایه گذاری مورد نیاز : ۲۸۳میلیارد ریال

احداث سامانه عرضه و صادرات محصولات گلخانه ای پیشوا

یکی از حیاتی‌ترین برنامه‌های بخش کشاورزی در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، توسعه کشت گلخانه‌ای است. **توسعه دو هزار هکتار گلخانه** توسط سازمان جهاد کشاورزی در سطح استان تهران در دست اجرا است که بخش عمده‌ای از این طرح در شهرستان پیشوا که پیشرو در تولید محصولات کشاورزی گلخانه‌ای (انواع سبزی‌جات و صیفی‌جات) است اجرا می‌گردد.

شایان ذکر است در حال حاضر علی‌رغم وجود بازار مصرف در منطقه متاسفانه به دلیل فقدان پایانه صادراتی، صادرات تولیدات محصولات گلخانه‌ای نزدیک به صفر است که با ایجاد پایانه صادراتی تا ۳۰ درصد از تولیدات گلخانه‌ای می‌تواند به کشورهای همجوار صادر گردد.

سامانه عرضه و صادرات پویان سیر دشت پیشوا

- عنوان طرح: احداث گلخانه و سامانه عرضه و صادرات محصولات کشاورزی استان تهران
- نام شرکت مجری: پویان سیر دشت پیشوا
- محل اجرای طرح: استان تهران– شهرستان پیشوا
- درآمد سالیانه طرح: ۷۳۰۰۲۰ میلیون ریال
- دوره بازگشت سرمایه: ۴۲ ماه
- تاریخ شروع عملیات اجرایی: خرداد ماه ۱۳۹۵
- پیش بینی زمان بهره برداری از طرح: خرداد ۱۳۹۹

اعتبارات مورد نیاز:

- میزان کل سرمایه گذاری طرح: ۳۸۷۰میلیارد ریال
- سهم آورده شخصی: ۱۴۷۰ میلیارد ریال
- سهم بانک: ۲۴۰۰ میلیارد ریال

شامل:

الف) سهم جهاد کشاورزی (سردخانه، سورتینگ): ۱۴۱۱ میلیارد ریال

ب) سهم صنعت و معدن و تجارت (ساختمان‌های گمرک، آزمایشگاه، حمل و نقل و باربری و ...): ۹۸۹ میلیارد ریال

ایجاد ۱۳ تشکل بهره‌برداران آب و زمین

در کشور ما عدم تعادل بین عرضه و تقاضا، منابع آب را در وضعیتی بحرانی قرار داده است. از جمله راه‌های ایجاد تعادل در این زمینه، جلوگیری از برداشت‌های بی‌رویه منابع آب، دادن آگاهی به کشاورزان و ذینفعان، کاهش

تصدی‌گری دولت و انتقال مدیریت آب می‌باشد که تشکل‌آب بران در همین راستا به وجود آمده و گسترش یافته است. این تشکل سازمانی برای مدیریت و استفاده بهینه از منابع آب با تاکید بر مشارکت کلیه گروه‌های ذینفع است. شواهد نشان می‌دهد که از آب موجود چه در بخش آب‌های

سطحی و چه در بخش آب‌های زیرزمینی بهره‌برداری مناسب صورت نمی‌گیرد. رشد روزافزون جمعیت و گسترش صنایع و به تبع آن، افزایش تقاضای آب در بخش‌های شرب، کشاورزی و صنعت، بروز پدیده‌هایی نظیر خشکسالی و تغییرات شدید آب و هوایی و کاهش میزان آب در دسترس، باعث بهره‌برداری بی‌رویه از منابع آب و بروز خطرهایی نظیر کاهش کمی و کیفی منابع آب، افزایش هزینه‌های بهره–برداری از چاه‌ها و سایر منابع آبی، نشست زمین و سفره‌های آب زیرزمینی را در برداشته است. مجموع مسائل مذکور، توجه بیشتر بهره‌برداران و دستگاه‌های متولی آب به ویژه آب کشاورزی را به مدیریت مناسب منابع آب معطوف داشته است. با توجه به وضع موجود از آنجا که بخش کشاورزی سهم قابل توجهی در مصرف آب دارد بیش از هر زمان دیگر مشارکت و حضور مستقیم کشاورزان در بهره‌برداری، تصمیم‌گیری و مدیریت، طراحی و ارزشیابی برنامه‌های مرتبط با منابع آب ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین دولت با واگذاری تصدی فعالیت‌های غیرحاکمیتی به کشاورزان، از جمله امور آب به طور طبیعی به ارتقا مقبولیت اجتماعی طرح‌های پیشنهادی در این زمینه و پرهیز از تغییرات احتمالی یا رها کردن این طرح‌ها توسط کشاورزان و روستاییان تحت نظارت سازمان‌های متولی(جهاد کشاورزی و تعاون روستایی) اهتمام به ایجاد تشکل‌های آب بران نموده است.

اداره تعاون روستایی استان

ایجاد سه پایگاه عرضه مستقیم محصولات و فرآورده‌های کشاورزی در سه نقطه غرب، شرق و جنوب غرب

امروزه در کشورهای پیشرفته به منظور کاهش مخاطرات و بحران‌های ناشی از کاربرد نهاده‌های صنعتی و شیمیایی در چرخه تولید محصولات کشاورزی که پیامد آن کاهش باروری خاک، آلودگی هوا، آب و غذا و در نتیجه تهدید سلامتی و تخریب محیط زیست می‌باشد مسئله کشاورزی سالم در راستای توسعه کشاورزی پایدار اهمیت فوق‌العاده‌ای پیدا نموده است.

از این جهت فرهنگ‌سازی استفاده محصولات سالم با ویژگی‌ها و استانداردهای مشخص، رعایت شاخص‌های مدیریت غیرشیمیایی، توسعه نظام گواهی محصولات سالم و شناسنامه‌دار، بسته‌بندی محصولات با کد معین و توسعه بازارهای عرضه محصولات در اشاعه و ترویج استفاده از این محصولات، تعیین نرخ و به دست آوردن سهمی در بازار برای ترغیب بهره‌برداران و تولیدکنندگان نقش بسزایی دارد. لذا سازمان تعاون روستایی در

نظر دارد با حمایت، همکاری و هماهنگی سازمان جهاد کشاورزی استان نسبت به شناسایی تولیدکنندگان محصولات سالم از بین اعضا و مجریان تولید محصول سالم شبکه تحت پوشش و کشاورزان استان اقدام و با اختصاص و واگذاری غرف در مراکز عرضه مستقیم محصولات کشاورزی به مولدین پیشتاز در این برهه، کمک شایانی به معرفی و حمایت از تولیدات محصول سالم و نهضت مصرف محصولات عاری از مواد شیمیایی از طریق شبکه گسترده تعاونی‌های روستایی، تولید، زنان و کشاورزی داشته باشد که نحوه حمایت و همکاری ایجاد مراکز عرضه مستقیم محصولات و اختصاص غرف محصولات سالم با اهداف عمده، به شرح ذیل می‌باشد:

- برنامه‌پذیر کردن زنجیره اقتصادی محصولات کشاورزی و تولیدات سالم از تولید تا مصرف
- تامین و حفظ منافع تولیدکنندگان محصولات کشاورزی سالم و مصرف کنندگان
- عرضه محصولات سالم و شناسنامه‌دار با بسته‌بندی و کد معین به مصرف کنندگان
- جلوگیری از سواستفاده عرضه محصولات غیرسالم به نام محصول سالم
- حذف واسطه‌گری، دلالی و سلف‌خری در حوزه محصولات کشاورزی
- ایجاد مراکز عرضه مستقیم محصولات و اختصاص غرف محصولات سالم
- نقش حاکمیتی (هدایت، حمایت و نظارت) دولت (تعاونی‌های روستایی) در تنظیم بازار و حمایت از افزایش تولید محصولات سالم

احداث کارخانه تولید خوراک دام وطیور (دان مرغی)

تامین امنیت غذایی نقش محوری در تحقق اقتصاد مقاومتی دارد. دستیابی به خودکفایی در تولید محصولات دامی و طیور در راستای تضمین امنیت غذایی و کاهش وابستگی به سایر کشورها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به اهمیت، احداث کارخانه خوراک دام و طیور (دان مرغی) در کاهش قیمت خوراک دام و طیور و در نتیجه نقش اثرگذاری در کاهش قیمت تمام شده محصولات دامی و حمایت از تولیدکنندگان می‌باشد.

کارخانه خوراک دام و طیور با نظارت کارشناسان داخلی بر فرمول‌های دان و مکمل‌ها و پرمیکس‌ها، میزان تولید از نظر کمی و کیفی مواد اولیه و

دان و سایر محصولات، تدوین برنامه‌های لازم جهت ارتقا سطح کیفی و کمی محصولات کارخانه و کنترل قیمت‌های دان، اخذ اطلاعات داخلی و بین المللی، تدوین برنامه تهیه اطلاعات روز از طریق پایگاه–های اطلاع‌رسانی داخلی و بین‌المللی موفق به تامین خوراک دام و طیور به میزان ۵۰۰ تن در روز در یک شیفت کاری و در نتیجه تکمیل نمودن زنجیره تولید و هموار نمودن مسیر رسیدن به خودکفایی و امنیت غذایی می‌باشد.

سازمان اتکا

ایجاد شهرک گلخانه ای تولید محصولات سبزی و صیفی سالم

تولید گسترده و با کیفیت انواع محصولات سبزی و صیفی سالم متناسب نیاز سلامت جامعه، افزایش راندمان تولید و کاهش قابل توجه مصرف آب و فرآوری و بسته بندی و ایجاد پایانه فروش برای انواع مصرف‌کنندگان با اجرای این پروژه تحقق می‌یابد.

محل اجرای پروژه: واحد عباس آباد شهر آفتاب و مجتمع ورامین

ایجاد مرکز تولید نهال سالم و با اصالت

با اجرای این پروژه، توجه ویژه‌ای به جایگاه اصلی باغبانی مدرن در کشور به عنوان یکی از پایه‌های مهم اقتصادی کشور و دارای مزیت رقابتی، ارتقای بهره‌وری باغبانی کشور از طریق استفاده از نهال‌های سالم، عاری از ویروس و با اصالت و همچنین کاهش وابستگی کشور به خارج در خصوص تامین نهال‌های مورد نیاز و حرکت در مسیر اقتصاد مقاومتی صورت می‌پذیرد.

اداره کل صنعت، معدن و تجارت

ساماندهی ۱۷۰۰۰ واحد صنعتی استان (۳۵۰۰ واحد در فاز اول)

بخش تولید و اشتغال در اقتصاد از فاکتورهای تعیین‌کننده بوده و نقش قابل توجهی را در دستیابی به رشد، توسعه و پویایی اقتصادی و ارتقا شاخص‌های اقتصادی ایفا می‌کند. از آنجایی که ارتقا شاخص‌های اقتصادی نیازمند دسترسی به آمار و اطلاعات به روز و دقیق بوده و از پیش نیازهای اصلی تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی برای مدیران می‌باشد و از مشکلات اصلی کشور بویژه در سطح استان، **عدم وجود تصویری جامع و شفاف از وضعیت آمار واحدهای تولیدی** می‌باشد که تصمیم‌گیری در این حوزه را با خطا مواجه نموده است.

با توجه به اینکه جمع‌آوری اطلاعات از طریق هر کدام از این دستگاه‌ها به لحاظ زمانی، هزینه و هم‌پوشانی اطلاعاتی را نیز دارا می‌باشد مقرر شد پروژه در چند مرحله انجام گیرد:

فاز اول: بروزرسانی اطلاعات واحدهای مستقر در ۸ شهرک صنعتی استان در سال جاری

فاز دوم: بروزرسانی اطلاعات واحدهای خارج از شهرک‌های صنعتی در سال آینده

تکمیل ۱۶۱ واحد صنعتی کوچک و متوسط با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد در سال ۹۵

در قالب طرح تأمین منابع مالی صنایع کوچک ۱۶۱ واحد صنعتی کوچک و متوسط با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد فعال می گردد.

رونق تولید و خروج بنگاه‌ها از رکود

تامین منابع مالی ۹۸۱ واحد کوچک و متوسط تولیدی در سال ۱۳۹۵ از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت به استان تهران تکلیف شده که مشکل آنها از طریق تامین منابع مالی مورد نیاز در قالب سرمایه در گردش مرتفع خواهد شد.

شرکت شهرک‌های صنعتی

ساماندهی و توسعه شرکت های بازرگانی صادراتی (مدیریت صادرات) تهران

شرکت‌های بازرگانی صادرات در قالب کنسرسیوم‌های صادراتی و شرکت های مشاوره EMC که منجر به توسعه صادرات محصولات صنایع کوچک می‌شود راه‌اندازی می‌گردد.

توسعه خوشه پلاستیک استان

در راستای توسعه صنعت پلاستیک لوازم خانگی، خوشه پلاستیک استان ایجاد گردیده است و در جهت توسعه صادرات صنعت پلاستیک لوازم خانگی، حضور فیزیکی واحدهای صنعتی در نمایشگاه دائمی سلیمانیه عراق صورت می‌گیرد.

ایجاد نمایشگاه‌های مجازی محصولات صنعتی بر پایه موبایل و وب سایت

با استفاده از ظرفیت مجازی برای معرفی محصولات واحدهای صنعتی در نمایشگاه‌ها

احداث، ایجاد و تکمیل زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی استان با استفاده از روش‌های نوین و مشارکت بخش خصوصی

در جهت کاهش هزینه و آلودگی محیط زیست فعالیت‌هایی نظیر؛ ارتقا تصفیه‌خانه‌های موجود، استحصال از پساب تصفیه‌خانه، استفاده از روش‌های نوین در آسفالت و تولید برق از نور خورشید، آب و باد در شهرک‌های صنعتی استان انجام می‌گیرد.

شرکت آب منطقه‌ای تهران

علاج بخشی و مهار آب نشتی سد لار

تأمین بخشی از آب شرب شهر تهران و شهرهای شرق استان تهران به میزان حدود۱۶۵ میلیون متر مکعب در سال، هدف اصلی این طرح می‌باشد که پیش‌بینی گردیده در سال ۹۷ این پروژه به صورت صد درصد محقق گردد.

علاج‌بخشی دریاچه لار به دلایل ظرفیت بالای مخزن برای تنظیم برون سالی به عنوان پشتوانه سامانه تامین آب تهران، وجود سازه‌های با ظرفیت مناسب دیگر شامل: تلمبه‌خانه لار، تونل لار–کلان، نیروگاه کلان، تونل کلان– لوارک، نیروگاه لوارک، خط انتقال لوارک– سوهانک، تصفیه‌خانه سوهانک، سد لتیان، تصفیه‌خانه‌های ۳ و ۴، سد ماملو و تصفیه‌خانه هفتم، که همگی به آب سد لار وابسته هستند دارای اهمیت می‌باشد.

به منظور دستیابی به اهداف طرح دو سناریو در نظر گرفته شده است:

الف) سناریو کوتاه مدت (پمپاژ): انتقال ۱۶۵ میلیون مترمکعب آب نشتی سد لار به تهران– سه ایستگاه متوالی به ارتفاع کل پمپاژ ۵۱۰ متر و ظرفیت متوسط $6m^3/s$- دو خط لوله فولادی به قطر ۱۶۰۰ میلیمتر و طول هرکدام ۱۱ کیلومتر

ب) سناریو بلند مدت: تونل بلند لار–کلان؛ طول تونل: ۲۸ کیلومتر (دو قطعه ۲۰ و ۸ کیلومتری)

ساماندهی آب‌های سطحی جنوب تهران (احداث تصفیه‌خانه آب‌های سطحی صالح آباد، سرخه‌حصار، خطوط انتقال و تاسیسات)

بهبود کیفی شاخه‌های آلوده اصلی شهر تهران و در نتیجه بهبود و ارتقا شرایط زیست محیطی منطقه، هدف اصلی این پروژه می‌باشد. این پروژه، با مشخصات فنی: احداث تصفیه‌خانه آب‌های سطحی سرخه حصار با ظرفیت ۶ مترمکعب بر ثانیه به منظور تصفیه رواناب‌های سطحی آلوده شرق تهران، احداث تصفیه‌خانه آب‌های سطحی صالح آباد با ظرفیت ۴ مترمکعب بر ثانیه به منظور تصفیه رواناب‌های سطحی آلوده نهر فیروزآباد، انهار بهشتی و یاخچی‌آباد، احداث خطوط انتقال و توزیع پساب در سطح ۳۰۰۰۰ هکتار به منظور تامین بهنگام آب مورد نیاز اراضی کشاورزی پایین دست تصفیه‌خانه‌های آب‌های سطحی در فصول کشت، احداث مخازن ذخیره و تنظیم پساب به حجم ۱۵۰ میلیون مترمکعب به منظور

امکان ذخیره‌سازی پساب خروجی از تصفیه‌خانه‌های آب‌های سطحی در فصول غیرکشت و تنظیم جهت بهره‌برداری در فصول مورد نیاز برای تامین نیازهای کشاورزی اراضی پایین‌دست و همچنین صنایع منطقه می‌باشد. این پروژه تا پایان سال ۹۴، پیشرفت ۵درصدی داشته که پیش‌بینی می‌گردد تا سال ۹۹ تکمیل گردد.

احداث خط دوم انتقال پساب تصفیه‌خانه جنوب تهران به دشت‌های ورامین، پاکدشت و شهرری

خط اول طرح شامل یک کانال بتنی ذوزنقه‌ای به طول ۳۶ کیلومتر بوده که قریب ۲۵ سال از ساخت آن می‌گذرد. در حال حاضر این خط ظرفیت انتقال چهار مترمکعب بر ثانیه از پساب‌های تصفیه‌خانه جنوب تهران به دشت ورامین را دارا می‌باشد. از آنجا که ظرفیت خروجی تصفیه‌خانه جنوب تهران دارای نوسان بوده و قادر خواهد بود تا میزان ۱۳ مترمکعب برثانیه، پساب را در شرایط حداکثری تولید نماید لذا جهت انتقال مابقی ظرفیت خروجی تصفیه‌خانه به دشت ورامین لازم بود تا سامانه خط دوم طرح نیز اجرا شود. خط دوم انتقال تصفیه‌خانه جنوب تهران، با ظرفیتی بالغ بر ۹ مترمکعب بر ثانیه احداث می‌شود. این سامانه شامل یک خط لوله به طول ۳۶ کیلومتر با قطر سه متر و از نوع GRP است که در مجاورت خط اول (کانال موجود تهران) تعبیه خواهد شد. با اجرای این سامانه سالانه ۲۰۳ میلیون مترمکعب نیاز آب کشاورزی دشت ورامین، ۲۵ میلیون متر مکعب نیاز آب کشاورزی شهر ری و همچنین ۵۰ میلیون مترمکعب تغذیه مصنوعی دشت ورامین تامین خواهد شد. با اجرای این طرح، علاوه بر جلوگیری از بحران آب زیرزمینی دشت ورامین، امکان تامین آب قابل تنظیم برای حدود ۲۵ هزار هکتار از شبکه ۵۰ هزار هکتاری ورامین و شهرری فراهم خواهد شد که نقش بسزایی را در تولیدات کشاورزی و افزایش ضریب ماندگاری کشاورزان در منطقه ایفا می‌نماید.

تکمیل فاز اول و دوم تصفیه‌خانه ششم

این تصفیه خانه بزرگترین تصفیه خانه کشور است و نیمی از جمعیت تهران را در صورت بهره برداری کامل زیرپوشش خود قرار خواهد داد. سامانه انتقال آب از سد امیر کبیر به تهران بهره برداری شده و بهره برداری از فاز اول مدول یک تصفیه خانه ششم تهران به ظرفیت ۷/۵ متر مکعب

در ثانیه تا انتهای سال ۱۳۹۵ انجام خواهد شد.که اعتبار مورد نیاز جهت این بخش از محل منابع عمومی و معادل ۱۲۰۰ میلیارد ریال می‌باشد. برای فاز دوم تصفیه‌خانه در سال ۹۵ فرآیند برگزاری مناقصه جهت انجام مدول دوم تصفیه‌خانه، از طریق واگذاری به بخش غیردولتی صورت خواهد پذیرفت.

اجرای سد نم رود

اهداف اجرای این سد، تنظیم سالیانه ۱۲۰ میلیون متر مکعب آب شرب، کشاورزی و صنعتی اراضی پایین‌دست به منظور تأمین نیازهای آبی شهرها و روستاهای محدوده طرح، بهبود و توسعه الگوی کشت اراضی کشاورزی پایین‌دست به مساحت بیش از ۳۵ هزار هکتار و ارتقای کمی و کیفی محصولات کشاورزی، جلوگیری از شور شدن سفره‌های آب زیرزمینی و از بین رفتن آبخوان منطقه، اشتغال‌زایی طرح در حین اجرا (به صورت مستقیم و غیر مستقیم) و همچنین فراهم نمودن زمینه اشتغال در منطقه حین بهره‌برداری و جلوگیری از مهاجرت به کلان شهرها می‌باشد. این سد از نوع خاکی با هسته رسی، طول تاج ۶۸۰ متر، حجم بدنه ۷ میلیون متر مکعب، وسعت حوزه ۵۶۱ کیلومتر مربع و حجم آب قابل تنظیم ۱۱۹/۵ میلیون متر مکعب می‌باشد. این سد تاکنون پیشرفت ۷۸ درصدی داشته که پیش‌بینی می‌گردد در سال ۹۷ تکمیل گردد.

تجهیز نقاط تحویل آب استان به ابزار مناسب اندازه گیری جریان آب

با توجه به قدمت شبکه‌های آبیاری و گذشت بیش از ۵۰ سال از ساخت آنها، در حال حاضر امکان تحویل دقیق آب به کشاورزان میسر نمی باشد. با اجرای این طرح، امکان توزیع دقیق و بهینه آب نیز فراهم می‌گردد. در سال ۹۵، تعداد ۶۸ دریچه نیرپیک و ۲ ابزار اندازه‌گیری الکترونیکی در نظر گرفته شده است.

شرکت آب و فاضلاب استان

تکمیل و بهره برداری از مدول اول تصفیه خانه فاضلاب شهرهای پردیس، پرند، پیشوا، شهریار و میگون

افزایش درصد جمعیت پوشش سامانه‌های فاضلاب در این ۵ پروژه مد نظر می‌باشد. ذینفعان این پروژه‌ها مردم منطقه، تأمین حقآبه بخش‌های صنفی، کشاورزی، فضای سبز و حقآبه زیست محیطی، صنایع پایین‌دستی به واسطه استفاده از پساب در صنعت کشاورزی و همچنین کارخانجات و صنایع تولیدی مدنظر می‌باشد.

تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیسات فاضلاب شهرهای لواسان، قدس، اسلامشهر، تهران، ملارد، قرچک، ورامین، رودهن-بومهن و رباط کریم

افزایش درصد جمعیت پوشش سامانه‌های فاضلاب در این پروژه‌ها مدنظر می‌باشد. تا پایان برنامه ششم ۱۱۴۷۸ هزار نفر در صورت تحقق کامل این پروژه‌ها تحت پوشش قرار خواهند گرفت.

واگذاری تصفیه خانه فاضلاب پرند به روش بیع متقابل به بخش خصوصی

این پروژه با هدف تحت پوشش قرار دادن ۱۷۳۰۰۰ نفر به بخش خصوصی واگذار خواهد گردید.

واگذاری تصفیه‌خانه فاضلاب لویزان تهران به روش بیع متقابل به بخش خصوصی (شهرداری منطقه۴)

این پروژه با هدف تحت پوشش قرار دادن ۴۶۳۰۰۰ نفر، به بخش خصوصی (شهرداری منطقه چهار) واگذار خواهد گردید.

ارتقای بهره‌وری آب

اصلاح الگوی مصرف آب در بخش شرب (کاهش درصد تعداد واحدهای با مصرف بالای ۲۰ مترمکعب در سطح کشور به ۵/۲۲ درصد) در این پروژه مد نظر می‌باشد. کاهش تعداد مشترکین با مصرف بیش از ۲۰ مترمکعب در سال ۹۵ به تعداد ۹۷۸۶۲ مشترک مدنظر می‌باشد

شرکت آب و فاضلاب روستایی

مهندسی مجدد تأسیسات تأمین و توزیع آب شرب روستاهای استان

مهندسی مجدد و زون‌بندی شبکه‌ها به منظور کاهش اتفاقات، زمان، تعداد حوادث و پایین آوردن هزینه‌های بهره‌برداری در این پروژه مدنظر می‌باشد.

تأمین آب بهداشتی سالم در سطح روستاهای استان

ایجاد سامانه‌های نوین تأمین و توزیع آب بهداشتی با تهیه و نصب ۳۰ دستگاه الکترولیز نمک طعام و تهیه و نصب ۸ دستگاه تصفیه آب (RO در سطح استان) طی برنامه ششم مد نظر می‌باشد.

شرکت‌های برق منطقه‌ای، توزیع نیروی برق استان و توزیع نیروی برق تهران بزرگ:

کاهش تلفات شبکه انتقال و فوق توزیع

شناسایی خطوط با تلفات بالای ۳درصد انتقال و تکمیل نصب کنتور در تمامی مبادی ورودی و خروجی، خطوط انتقال و خطوط فوق توزیع جهت کاهش تلفات صورت می‌پذیرد.

نصب سیستم‌های خورشیدی به میزان ۱۷۵۵ کیلووات

اجرای ۵ پروژه تزریق توان و فروش برق به شبکه

با سرمایه‌گذاری صورت گرفته توسط بخش خصوصی، توان برق در ۵ نقطه نظیر پرند، حرم امام و چرمشهر افزایش می‌یابد.

اداره کل راه و شهرسازی

استفاده از بتن به جای قیر با هدف بالا بردن کیفیت ساخت راه‌ها، کاهش هزینه‌های اجرایی و کمک به تولید سیمان

اداره کل راه و شهرسازی استان در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی، برنامه‌های اجرایی مناسبی را برای بالا بردن کیفیت ساخت راه‌ها و کاهش هزینه‌های اجرایی عملیات راهسازی به عنوان مهم‌ترین گام‌ها برای اقدام و عمل در اقتصاد مقاومتی در حوزه مسئولیت خود مد نظر قرارداده است. در پروژه‌های احداث راه با توجه به اختلاف قیمت سیمان و قیر و همچنین مازاد تولید سیمان در کشور و بر اساس مطالعات صورت گرفته، ملاحظه می‌گردد اجرای روسازی بتن غلتکی و یا تثبیت شده با سیمان یا آهک دارای عمر، دوام، مقاومت و سرعت اجرای بیشتر بوده و همچنین هزینه اجرا و نگهداری پایین‌تر نسبت به روسازی آسفالتی دارد. **لذا استفاده از روش‌های تثبیت و بتن غلتکی در پروژه‌های استان تهران** مدنظر می‌باشد.

اداره کل راه‌آهن

احداث خطوط ریلی حومه‌ای

در این پروژه احداث و توسعه قطارهای حومه‌ای در مسیرهای تهران- پرند، تهران- گرمسار و تهران- هشتگرد مدنظر می‌باشد. این پروژه با توجه به اثرات آن بر کاهش آلودگی هوا، ترافیک و مصرف انرژی به دلیل مدیریت تردد جمعیت شناور در سطح شهر و استان تهران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد.

اتاق اصناف تهران

تاسیس شرکت مدیریت صادرات تخصصی اصناف

در راستای توانمندسازی صنوف دارای مزیت برای صادرات، تاسیس شرکت مدیریت صادرات تخصصی اصناف ضروری به نظر می‌رسد تا با ارائه‌ی آن دسته خدمات بازرگانی، که انجام آن از عهده و توان مالی واحدهای صنفی به صورت مجزا، خارج است (از مرحله بازاریابی و سفارش‌گیری تا مرحله تحویل) کمک به صادرات محصولات اصناف مختلف نماید.

شفاف‌سازی نظام توزیع از طریق توسعه فروشگاه‌های زنجیره‌ای و بزرگ

اصلاح ساختار و نگرش‌های سنتی حاکم بر نظام توزیع کشور، بکارگیری نظام توزیع حول محور تولید داخلی، ایجاد شفافیت در نظام توزیع و توانمندسازی و استفاده از ظرفیت واحدهای خرده‌فروشی و عمده‌فروشی موجود از طریق توسعه فروشگاه های زنجیره‌ای و بزرگ صورت می‌پذیرد.

ایجاد خوشه‌های کسب وکار

ارتباط بین بنگاه‌های بزرگ و بنگاه‌های کوچک و متوسط و دستیابی به مزایای اقتصاد نظیر افزایش کیفیت، کاهش قیمت، افزایش تنوع و رقابت‌پذیری با ایجاد خوشه‌های کسب و کار فراهم می‌گردد. همچنین خروج صنایع آلاینده از بافت شهری و برنامه ریزی یکپارچه در طول زنجیره امکان‌پذیر می‌شود.

تجمیع بخشی از واحدهای خدمات فنی تهران ذیل برند واحد و فعالیت تحت فرانچایز

ارتقای سطح کیفی خدمات، احیای خدمات پس از فروش در کشور، به روزرسانی مستمر سطح دانش فنی واحدهای صنفی، ایجاد بستر تجاری‌سازی ایده‌ها، تسهیل دسترسی به منابع مالی و بانکی و یکپارچه شدن خدمات و سطوح کیفی با شکل‌گیری یک برند واحد در خدمات فنی صورت می‌پذیرد.

طراحی، ایجاد و راهبری کلینیک‌های بهبود اصناف

در راستای توسعه فرهنگ ارائه و استفاده مناسب از خدمات مشاوره فنی و مدیریتی در سطح اصناف، بهبود عملکرد و بهره‌وری اصناف و شناخت مشکلات اصلی اصناف کشور و راهکارهایی برای مواجهه با آنها، ایجاد کلینیک اصناف ضروری می‌باشد.

احداث شهرک صنفی تولید پوشاک

این طرح با هدف کاهش هزینه‌های تولید، تجمیع ظرفیت‌های بخش خصوصی، بهره‌مندی از فرصت‌ها و ظرفیت‌های بخش خصوصی، بهره‌مندی از فرصت‌ها و ظرفیت‌های قانونی مناطق ویژه اقتصادی برای تولید صادرات محور و با بهره–مندی از آخرین سطح دانش و تکنولوژی روز دنیا، با نگاهی به آینده‌ی صنعت پوشاک ایران و جهان طراحی شده است.

این شهرک، بر اساس تأسیس کارخانجات بسیار بزرگ و مستقل طراحی نشده بلکه منطق طراحی این شهرک بر پایه خوشه‌های صنعتی بزرگ، متشکل از واحدهای متوسط ۲۰۰ تا ۱۰۰۰ متری (۴۰ تا ۲۰۰ نفر نیروی کار) و به اشتراک-گذاری ظرفیت‌ها و بخش‌های هزینه‌بر تولید با منطق کاهش هزینه‌ها طراحی شده، هر خوشه با ابعاد ۲۱۰*۲۱۰ متر و با مساحت ۴۴,۱۰۰ مترمربع شامل ۱۱,۸۰۰ متر سوله‌ی تولیدی، یک انبار مرکزی بزرگ، یک واحد برش بزرگ که خدمات برش را برای کلیه‌ی واحدها بر عهده دارد، موتورخانه‌ی مرکزی که تأمین باد، بخار و برق کلیه واحدها را بر عهده دارد و یک سالن طراحی که هریک از واحدها در آن صاحب یک اتاق اختصاصی بوده و از خدمات مشترک آن بهره‌مند می‌شود تشکیل می‌گردد.

پارک علم و فناوری پردیس

اجرای طرح لیزینگ محصولات دانش‌بنیان استان

توسعه بازارهای بالفعل و شناسایی بازار بالقوه شرکت‌های دانش‌بنیان و تقویت رویکرد استفاده از محصولات و دستاوردهای شرکت‌های داخلی در طرح لیزینگ محصولات دانش بنیان مدنظر می‌باشد. در این طرح شناسایی و توانمندسازی کارگزاران، بازاریابی محصولات منتخب شرکت‌های دانش‌بنیان (دارای قابلیت لیزینگ) و اعطای تسهیلات لیزینگ برای خرید محصولات دانش بنیان اجرا می‌گردد.

راه‌اندازی دفاتر فن‌بازار منطقه‌ای استان

دفتر فن بازار با هدف تسهیل و تسریع ارائه خدمات به شرکت‌های دانش بنیان و فناور، نخبگان و فناوران و صنعتگران استان، رونق بازار فناوری استان و تکمیل زنجیره تجاری‌سازی ایده‌ها و طرح‌های فناوری قابل سرمایه‌گذاری راه اندازی می‌گردد.

برگزاری فستیوال اختراعات

فستیوال اختراعات، بازاری امن و مطمئن برای معرفی اختراعات و سایر مصادیق مالکیت فکری به سرمایه‌گذاران، ایجاد ارزش اقتصادی برای اختراعات و تقویت بکارگیری اختراعات و نواوری‌ها در بازار فناوری کشور می‌باشد.

پروژه افزایش روند رشد نوآوری در استان

توانمندسازی تیم‌های استارتاپی، ایجاد شتاب‌دهنده‌های نوآوری و کمک به ایجاد شرکت های نوپای ماندگار در راستای افزایش روند رشد نوآوری در استان انجام می‌گیرد.

احداث پارک علم و فناوری سلامت ملارد

دانشگاه علوم پزشکی ایران با رویکرد نظام نوآوری و برنامه‌ریزی و همچنین تبدیل ایران به قطب پزشکی منطقه، اقدام به ایجاد پارک فناوری سلامت نموده است. ۸۰ درصد زمینه‌های فعالیت این پارک در حوزه‌های دارویی (سیستم‌های نوین داروسازی، نانوداروها، داروهای رادیواکتیو، رادیودارو، تولید گیاهان دارویی) تجهیزات (ارتوپدی، تولید بافت، تجهیزات آزمایشگاهی و کمک آموزشی پزشکی و توانبخشی، تجهیزات طب سنتی) خدمات تخصصی (استانداردسازی آزمایشگاه‌های تخصصی، بررسی ایمنی واکسن‌ها و فرآورده‌های بیولوژیک) و ۲۰ درصد در سایر حوزه‌ها می‌باشد.

اداره کل استاندارد:

استقرار نظام استاندارد زنجیره غذا از مزرعه تا مصرف نهایی در محورهای ایمنی، اصالت، کیفیت در محصولات غذایی

هدف کلی این پروژه ارتقای سطح کیفی محصولات زنجیره غذا و بهبود در ساختار تولید می‌باشد. برای این امر نیاز به تدوین استانداردهای جدید و نیز بازنگری استانداردهای موجود و نیز تجهیز آزمایشگاه‌های معتبر با تجهیزات به روز است.

استقرار نظام استانداردسازی خودرو در حوزه های آزمون قطعات حساس، آزمون جاده ای و تجهیزات خطوط معاینه فنی از طریق ظرفیت سازی بخش غیردولتی

هدف کلی این پروژه بهبود در ساختار تولید، تقویت الگوهای نظارت، ایجاد اطمینان در مصرف‌کننده می‌باشد. ذینفعان پروژه؛ اقتصاد کلان کشور، تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، واردکنندگان و سازمان ملی استاندارد می‌باشد. که در این راه می‌توان از خدمات سایر سازمان‌های دولتی مرتبط نیز بهره‌مند شد.

کاهش مصرف انرژی در لوازم خانگی (الکتریکی و هیدروکربنی)

هدف کلی این پروژه مدیریت انرژی، بهبود بهره‌وری و راندمان در تولید و کمک به اقتصاد ملی می‌باشد. کاهش مصرف انرژی در لوازم خانگی (الکتریکی و هیدروکربنی) از طریق تدوین استانداردها، آموزش استانداردسازی و ترویج و اطلاع رسانی و استانداردسازی مصرف انرژی صورت می‌پذیرد.

گسترش پوشش استاندارد در جامعه

هدف کلی این پروژه استقرار نظام یکپارچه استانداردسازی در کشور، تبدیل نمودن استاندارد به عنوان مطالبه مردمی از طریق آشنا نمودن مردم به حقوق خود و استقرار نظام خوداظهاری در حوزه استانداردسازی می باشد.

بروشورهای تدوین شده ترویجی

General Office
Of
Tehran Standard
اداره کل
استاندارد
درباره
استاندارد
بیشتر بدانیم
www.ISIRI.org
tehran.ISIRI.org

General Office
Of
Tehran Standard
اداره کل
استاندارد
درباره
استاندارد
بیشتر بدانیم
www.ISIRI.org
tehran.ISIRI.org

بخش هفتم:

شاخص های رصد تحقق برنامه های اقتصاد مقاومتی استان تهران

مقدمه:

امروزه کمترین تردیدی نسبت به اصل وجود نظام نظارت و ارزیابی عملکرد از ناحیه مسئولین، اندیشمندان ودست‌اندرکاران نظام وجود ندارد به طوری که فقدان آن را به عنوان بیماری کشوری قلمداد می‌نمایند. به عبارت دیگر برنامه‌ریزی و نظارت دو فرآیند اساسی و بسیار مهم در مدیریت هر پدیده‌ای هستند که نبود نظام نظارتی بعد از برنامه‌ریزی، میزان تحقق یا عدم تحقق آن را ملموس نخواهد نمود.

نظام نظارت و ارزیابی تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ابزاری در جهت شناخت وضع موجود و میزان و نحوه‌ی رسیدن به آن و اهداف از پیش تعیین شده در استان و دستگاه‌های اجرایی است، لذا دستمایه بسیار مهمی برای برنامه‌ریزی، تعیین اهداف و استراتژی‌های آینده استان می‌باشد و دیدگاه مشخصی از وضع موجود و عملکرد استان در اقتصاد مقاومتی و در نهایت دورنمای روشنی را با توجه به فرصت‌ها و تهدیدها برای تصمیم‌گیری مدیران ارشد استان ارائه می‌دهد.

وجود و اجرای این نظام نظارتی سه بازخورد را در پی خواهد داشت، بعد اول تاثیر بر برنامه‌های تدوین شده به لحاظ اصلاح موارد نقص و کاستی‌های آن‌ها، بعد دوم تاثیر بر اجرا کنندگان به لحاظ رفع نقاط ضعف و تهدیدهای موجود و بعد سوم و اساسی نیز درک کامل از میزان تحقق و اجرای کامل سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه‌های یازده‌گانه آن در استان تهران است.

بر این مبناست که به منظور نظارت بر حسن اجرا و تحقق برنامه‌های یازده گانه اقتصاد مقاومتی استان، طراحی نظام نظارتی و تعیین شاخص‌های قابل اندازه‌گیری و ملموس ضروری به نظر می‌رسد. شاخص‌های در نظر گرفته شده در این موضوع باید ویژگی‌های صراحت، سادگی محاسبه، قابلیت درک آسان و کمی بودن را دارا بوده و از سوی دیگر منابع آماری و اطلاعاتی قابل اتکا و اعتماد در این خصوص وجود داشته باشد.

در این فصل ۷۳ شاخص پیشنهادی رصد تحقق اقتصاد مقاومتی ذیل برنامه‌های یازده گانه اقتصاد مقاومتی استان تهران که بیشتر از جنس شاخص‌های سنجش‌کننده خروجی‌ها می‌باشد، آمده است. در این قسمت سعی شده در نگاه کارشناسی شاخص‌هایی انتخاب شود که بتواند به طور دقیق ابعاد مختلف برنامه ها را مورد سنجش قرار داده و نتایج ناشی از اجرای برنامه‌ها را به خوبی نشان دهد.

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی	واحد سنجش
برنامه ملی ارتقای بهره وری	بهره‌وری کل عوامل تولید[1]	نسبت ریالی
	شاخص بهره‌وری نیروی کار[2]	نسبت ریالی
	بهره‌وری انرژی[3]	نسبت ریالی
	راندمان کل نیروگاه‌ها (آبی، برقی، گازی)[4]	درصد
	بهره‌وری آب در کشاورزی (میزان مصرف آب بر میزان تولید محصول کشاورزی)	کیلوگرم بر متر مکعب آب
	میزان بهره‌وری آب در کشاورزی (راندمان آب در کشاورزی)	درصد
	میزان اتلاف آب در شبکه تولید و توزیع آب	درصد

۱- شاخص بهره‌وری کل: مجموع کل ورودی‌ها (نهاده‌ها بر حسب ریال)/ مجموع کل خروجی‌ها(ستانده‌ها بر حسب ریال)
۲- شاخص بهره‌وری نیروی کار: نسبت ارزش افزوده (ریال) به تعداد شاغلین
۳- بهره‌وری انرژی: عبارت است از نسبت ارزش افزوده(ریالی) ایجاد شده به مقدار انرژی مصرف شده
۴- راندمان کل نیروگاه‌ها :(میزان انرژی مصرفی جهت تولید برق / میزان انرژی تولیدی تحویلی به شبکه برق)*۱۰۰

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی	واحد سنجش
برنامه ملی پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)	نسبت صادرات غیرنفتی به کل صادرات	درصد
	سهم صنعت و معدن در تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال پایه	درصد
	نسبت حجم سرمایه خارجی وارده به مصوب	درصد
	نسبت سرمایه‌گذاری خارجی وارده به کل سرمایه‌گذاری	دردصد
	افزایش طول خطوط هوایی و زمینی برق	کیلومتر
	ظرفیت مسافر و بار هوایی	نفر میلیون تن
	سهم صادرات فنی و مهندسی از صادرات غیرنفتی	درصد
	میزان صادرات تولیدات کارخانه‌ای به کل صادرات	درصد
	میزان صادرات کالاهای با فناوری بالا به کل صادرات	درصد

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی	واحد سنجش
برنامه ملی ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)	نرخ مشارکت نیروی کار [۵]	درصد
	نسبت درآمد مالیاتی به کل منابع بودجه عمومی	درصد
	میزان صادرات صنایع‌دستی به کل صادرات	درصد
	سهم معدن در تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت	درصد
	میزان تکمیل طرح‌های صنعتی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد	تعداد
	واحدهای تولیدی مشکل‌دار تعیین تکلیف شده	درصد
	ضریب پوشش استاندارد	درصد
	ضریب خوداتکایی محصولات کشاورزی	درصد
	نسبت حجم سرمایه خارجی مصوب استان به کشور	درصد
	نسبت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به کل سرمایه‌گذاری استان	درصد
	میزان استفاده انرژی‌های تجدید پذیر و تولیدات پراکنده در شبکه توزیع برق	درصد
	ایجاد اشتغال جدید در استان	تعداد

۵- ۱۰۰* (کل جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر(یا ۱۵ ساله و بیشتر) / جمعیت فعال ۱۰ ساله و بالاتر(یا ۱۵ ساله و بیشتر) (= نرخ مشارکت نیروی کار

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی	واحد سنجش
برنامه ملی ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)	ضریب جینی [۶]	درصد
	میزان توسعه اشتغال پایدار در مناطق روستائی	درصد
	نسبت هزینه دهک بالا (ثروتمندترین) به دهک پایین (فقیرترین)	برابر
	نسبت سهم دو دهک بالا (۲۰ درصد ثروتمندترین) به دو دهک پایین (۲۰ درصد فقیرترین)	برابر
	نسبت هزینه‌های غیر خوراکی به هزینه‌های خوراکی	درصد
	درآمد سرانه (خانوار شهری- خانوار روستایی)	میلیون ریال

۶- ضریب جینی

$$G=1-\sum AB\,(AC+BD)$$

ضریب جینی (G): شاخص نابرابری درآمد است که از منحنی لورنز به‌دست می‌آید و هر سال توسط بانک مرکزی و مرکز آمار ایران برای کل کشور محاسبه و اعلام می‌شود و قابلیت محاسبه در سطح استانی را نیز داراست. در صورتی که توزیع درآمد کاملاً برابر باشد، این ضریب مساوی صفر و در صورتی که توزیع درآمد کاملاً نابرابر باشد، این ضریب مساوی یک است. هرچه این ضریب کوچکتر باشد، بیانگر آن است که درآمد عادلانه تر توزیع شده است.

AB: فاصله بین دهک‌های درآمدی (۰/۱)

AC: میزان درآمدهای یک دهک

BD: میزان درآمدهای بعد از دهک AC

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی	واحد سنجش
برنامه ملی ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)	شاخص رفاه اجتماعی [۷]	میلیون ریال
	شاخص فقر چند بعدی [۸]	نمره از ۱
	شاخص توسعه انسانی [۹]	نمره از ۱
	شاخص توسعه جنسیتی [۱۰]	نمره از ۱

W= (-IG)

۷-رفاه اجتماعی

رفاه اجتماعی: این شاخص، میزان نابرابری درآمد را بر مبنای دو شاخص ضریب جینی(G) و درآمد سرانه به قیمت ثابت یا جاری( ) محاسبه مینماید و هر چه عدد این شاخص بیشتر باشد، نشان از بهبود وضعیت توزیع درآمد در استان دارد.

۸ – شاخص فقر چندبعدی نشان‌دهنده محرومیت افراد جامعه در قابلیت‌های اولیه انسانی است و الگوی متفاوتی از فقر درآمدی ارائه می‌کند. این شاخص دارای سه بعد کلی:۱-بهداشت و سلامت ۲- آموزش ۳- استانداردهای زندگی است که براساس آن میزان محرومیت مشخص می‌شود. فرمول نحوه محاسبه در گزارش سال ۲۰۱۳ برنامه توسعه سازمان ملل متحد و در سال ۱۳۹۴ در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موجود است.

– بنیان نظری این شاخص اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر است که توسط سازمان ملل تنظیم شده است. این شاخص اخیراً از ترکیب سه فاکتور زندگی توام با سلامت(امید به زندگی در بدو تولد)، استاندارد زندگی مناسب و دانش تشکیل شده، فرمول نحوه محاسبه در گزارش سال ۲۰۱۳ برنامه توسعه سازمان ملل متحد و کتاب شاخص های ارزیابی تحقق سند چشم انداز منتظره توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام موجود است.

۱۰ – شاخص توسعه جنسیتی از تقسیم شاخص توسعه انسانی زنان به شاخص توسعه انسانی مردان محاسبه می شود.آن بیانگر نابرابری های جنسیتی در دستیابی به سه بعد اصلی توسعه انسانی که عبارتند از : سلامت، آموزش و احاطه بر منابع اقتصادی است. سنجه بعد سلامت از نسبت نرخ امید به زندگی در بدو تولد مردان و زنان، آموزش از طریق نسبت سال‌های مدرسه روی دختران و پسران و میانگین سال‌های تحصیل زنان و مردان ۲۵ سال و بالاتر و احاطه به منابع اقتصادی از طریق تفاوت درآمد کسب شده توسط زنان و مردان محاسبه و سنجش می شود. شاخص نابرابری جنسیتی براساس ترکیب تفاوت و تبعیض در سه بعد سلامت، توانمندی و مشارکت اقتصادی مورد سنجش قرار می گیرد. سنجه های مربوط به سلامت عبارتند از: نرخ مرگ و میر مادران در هر ۱۰۰ هزار تولد زنده و میزان تولد در هر ۱۰۰۰ تولد توسط زنان در سنین ۱۵ تا ۱۹ سال
سنجه های توانمندی عبارتند از: درصد نمایندگان زن در مجلس و درصد زنانی که به تحصیلات متوسطه و عالی دست پیدا کرده اند و سنجه مشارکت اقتصادی درصد مشارکت زنان در فعالیت های اقتصادی است.

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی	واحد سنجش
برنامه ملی برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت	رشد اقتصادی	درصد
	سهم استان از تولید ناخالص داخلی	درصد
	تولید ناخالص داخلی سرانه استان	میلیون ریال
	اجرای بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد در دستگاه‌های اجرایی استان	تعداد
	میزان رشد درآمدهای مالیاتی در استان	درصد

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی	واحد سنجش
برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان	شاخص اقتصاد دانش بنیان[۱۱]	شاخص ترکیبی
	تعداد شرکت‌های دانش بنیان موجود	واحد
	میزان ایجاد دفاتر فن بازار	تعداد

۱۱- امروز ه با استفاده از روش‌شناسی ارزیابی دانش(Knowledge Assessment Methodology=KAM) ، اقتصاد دانش مورد ارزیابی قرار میگیرد . با استفاده از روش شناسی مذکور میزان آمادگی کشورها برای رقابت در اقتصاد دانش با ۱۰۹ متغیر (که براساس یک مقیاس ۰ تا ۱۰ درجه‌ای تعریف می‌شود) اندازه‌گیری می‌شوند. این شاخص قابلیت تطبیق استانی نیز دارد . این متغیرهای ساختاری و کیفی به عنوان نماینده چهار رکن در شبکه اقتصاد دانش به کار می روند که عبارتند از :

* انگیزه اقتصادی و نظام نهادی :
- موانع گمرکی و غیرگمرکی
- کیفیت قانون
- اجرای قانون

* آموزش :
- نرخ باسوادی بزرگسالان
- نرخ ثبت نام در مقطع آموزش متوسطه
- نرخ ثبت نام در مقطع آموزش عالی

* نوآوری :
- دریافت‌ها و پرداخت‌های رویالتی و کارمزدهای پروانه
- تعداد پتنت‌های اعطا شده توسط اداره پتنت و علوم تجاری (USOTP)
- تعداد مقالات در ژورنال‌های علمی و فنی

* فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات :
- تعداد تلفن‌های ثابت و همراه به ازای هر ۱۰۰۰ نفر
- تعداد کامپیوترها به ازای هر ۱۰۰۰ نفر
- تعداد کاربران اینترنت به زای هر ۱۰۰۰ نفر

براساس ارکان چهارگانه فوق، دو شاخص برای سنجش کلی آمادگی کشورها به سوی اقتصاد دانش محور مطرح می شود:

الف: شاخص اقتصاد دانش بنیان (KEI) که میزان آمادگی یک کشور برای استفاده مؤثر از دانش در توسعه اقتصادی را مورد سنجش قرار می‌دهد . درواقع شاخص اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر میانگین نمرات استاندارد شده یک کشور در رابطه با ارکان چهارگانه می‌باشد که عبارتند از : انگیزه اقتصادی و نظام نهادی ، آموزش، نوآوری و فناوری های اطلاعات و ارتباطات

ب:شاخص اقتصاد دانش (KI) ، توانایی یک کشور برای تولید، پذیرش و انتشار دانش را مورد ارزیابی قرار می‌دهد و از میانگین نمرات استاندارد شده عملکرد کشورها در سه رکن آموزش، نوآوری و فناوریهای اطلاعات و ارتباطات تشکیل می‌شود .

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی	واحد سنجش
برنامه ملی شفاف‌سازی و سالم سازی اقتصاد	میزان تجاری‌سازی محصولات دانش‌بنیان	درصد
	تعداد سامانه‌های ملی یکپارچه الکترونیکی	عدد
	ضریب نفوذ ارایه خدمات الکترونیکی[۱۲]	درصد
	میزان مراجعات حضوری مردم به دستگاه‌ها	تعداد
	میزان ارایه خدمات غیرحضوری به کل خدمات قابل ارایه	درصد
	میزان اطلاع‌رسانی قوانین، مقررات، اطلاعات تماس، فرایندها، استانداردها، معاملات، برنامه‌ها و تصمیمات از طریق سایت دستگاه‌های اجرایی	درصد
	میزان ادارک و تجربه فساد در استان[۱۳]	نمره از ۱۰۰
	میزان کشف قاچاق کالاهای ممنوعه	درصد
	میزان جلوگیری از قاچاق فرآورده‌های نفتی	درصد

۱۲- این شاخص سه بعد را همزمان مورد سنجش قرار می دهد. بعد اول از تعداد خدمات قابل الکترونیکی شدن چه درصدی الکترونیکی شده است . بعد دوم از خدمات الکترونیکی شده چه درصدی بصورت حضوری ارایه خدمات می شود و چه درصدی به صورت الکترونیکی و بعد سوم نسبت تعداد خدمات در حال ارایه الکترونیک به کل تعداد خدمات در حال ارایه ضرب بر صد است. در زمان تعریف شاخص ها این موضوع به شکل دقیق در سامانه مربوطه تعریف می‌گردد.

۱۳- شاخص میزان ادراک و تجربه فساد بر اساس متدولوژی کیکاک و سازمان شفافیت بین الملل پس از تطبیق در شریط بومی استان تهران انجام خواهد شد.

شاخص‌های رصد تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران

عنوان برنامه	شاخص های ارزیابی		واحد سنجش
برنامه ملی مردمی کردن اقتصاد	میزان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در پروژه‌های عمرانی		میلیارد ریال
	نسبت زمان خاتمه طرح‌های عمرانی به زمان در نظرگرفته شده برای بهره‌برداری طرح		برابر
	نسبت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به کل سرمایه‌گذاری استان		درصد
برنامه گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی	سرانه آموزش تعداد مدیران و کارکنان آموزش دیده به کل پرسنل		نفر–ساعت
	استفاده از شبکه‌های اجتماعی جهت اطلاع عموم مردم		تعداد شبکه و تعداد مردم عضو
	میزان برنامه‌های تولیدی تلویزیونی و رادیویی با موضوع اقتصاد مقاومتی		ساعت
	اجرای کمپین‌های مشارکتی		تعداد
	میزان حمایت از آثار فرهنگی و هنری		تعداد
	میانگین مصرف آب، برق و گاز برای خانوارها	آب	مترمکعب
		برق	کیلووات ساعت
		گاز	مترمکعب